

Fågelrapport 2018

FREDRIK FRIBERG & MAGNUS CORELL
(RED.)

Denna sammanställning är den 44:e allmänna fågelrapporten från BirdLife Sverige (Sveriges Ornitologiska Förening) och den 16:e som tagits fram av Nationella Rapportkommittén. Rapporten är också den 44:e i raden från Raritetskommittén. Rapporten innehåller i huvudsak fynd och sammanställningar från 2018 men också en del fynd, tillägg och rättelser från tidigare år.

Raritetskommitténs redovisningar (se rödmarkerade arter/underarter) baseras på ca 300 behandlade rapporter för 2018. Totalt hittades tre nya arter för landet, alla tättingar från Centralasien: rödtrast, rubinnäktergal och svart buskskvätta.

Dessutom, i och med Taxonomikommitténs senaste rapport (Tk 2019):

- delades knölsvärta upp i två arter: amerikansk knölsvärta *Melanitta deglandi* och sibirisk knölsvärta *M. stejnegeri*.
- fick amurbuskskvätta *Saxicola stejnegeri* artstatus när den knoppades av från vitgumpad buskskvätta *S. m. maurus/hemprichii/variegatus*.
- splittades västlig medelhavsstenskvätta *Oenanthe hispanica* och östlig medelhavsstenskvätta *O. melanoleuca* i två arter.

Tidigare godkända fynd av dessa taxa publiceras här enligt sin nya artstatus.

Dessutom gjordes första fyndet i landet av underarterna fiskmås *Larus c. heinei* och sädesärla *Motacilla a. ocularis*.

Därmed har 520 arter påträffats i Sverige t.o.m. 31 december 2018 och därutöver gulnäbbad/scoopilira, atlant-/madeirapetrell och obestämd fre-gattfågel.

Väder, andra förhållanden och fåglar 2018

Vintern 2017/2018 (december–februari) blev åter mild, med ett rejält temperaturöverskott i december och januari, och åtminstone Götaland och södra Sveland hade endast ett tunt eller inget snötäcke alls. I ganska stora områden från Dalarna och norrut var snödjupet dock alldeles ovanligt tjockt. I några områden får man bläddra tillbaka flera tiotals år eller mer i historieböckerna för att hitta något liknande. Vid Gåltjärn ganska nära kusten i Ångermanland uppmättes 175 cm snö i början av februari. Kanske var det snödjupet som också medförde god överlevnad hos gnagarna och därmed ganska god uggleförekomst från Värmland–Dalarna och längs

FOTO: CHRISTOPHER GULLANDER

Nyligen flygfärdig unge av lappuggla *Strix nebulosa*, Hallandsåsen, HI, augusti 2018.

Norrlandskusten. Av lappuggla konstaterades närmare 110 häckningar, de flesta ganska väl spridda från Värmland till Norrbotten, och med lyckade häckningar så långt söderut som i Halland.

Nåväl, tillbaka till vintervädret igen: Februari var kall i hela landet, så vintern blev sammantaget den "minst milda" på fem år. Mars blev mycket kall i hela Sverige och i stort sett hela landet var snötäckt hela månaden. Brösarp på Österlen i Skåne hade 25 cm snö 1 april, vilket är exceptionellt. En bit in i april kom dock vårvärmen och det med raketfart. Vädersituationen medförde rekordartade sträckdagar för svanar i Sydsverige 2 april och för ejder på Öland 6 april.

Maj kom med sommartemperaturer över hela Sverige och en rekordsnabb smältning av snö i den norra halvan av Sverige. Inte mindre än 13 väderstationer registrerade den högsta månadsmedeltemperaturen hittills. En rekordvarm sommar följde, med torka och skogsbränder som följd. I delar av södra fjällkedjan uppträdde björkmätarlarver invasionsartat. Detta brukar innebära god häckningsframgång hos fjällbjörkskogens fåglar. Som kontrast rapporterade ett par fågelstationer i Sydsverige om rekordlåga ringmärkningsciffror (t.ex. Ottenby).

Temperaturöverskottet gällde framför allt södra och mellersta delen av Sverige och den nordligaste tredjedelen av Sverige hade faktiskt en relativt kall

Våra nya häckfåglar och andra glädjeämnen

Ägretthägern seglar vidare mot nya svindlande höjder. Det är naturligtvis omöjligt att veta exakt hur många fåglar det rör sig om. Summerar man landshapsvisa uppskattningar blir totalsiffran detta år omkring 1 600 (för första gången är summan fyrsiffrig). Häckningar konstaterades i år vid Bottorps hamn och Mönsterås (båda Småland) samt i den traditionella kolonin vid Storsund (Gotland).

Toppskarvens framgångssaga fortsätter. Efter att den första häckningen konstaterades 2004 har beståndet ökat långsamt men stadigt. De allra senaste åren har ökningen accelererat, och i år noterades

FOTO: KRISTER CARLSSON

Brandkronad kungsfågel *Regulus ignicapilla* är nu väl etablerad som häckfågel i södra Sverige, men frågan är om arten ökade ytterligare under 2018. Stenåsabadet, Öl, 15 oktober 2018.

juni. Hela juli och fram till 10 augusti rådde sedan kraftig värmebölja i Sverige.

Förhösten blev ganska normal. Friska västvindar dominerade och havsfåglar förekom endast i måttlig omfattning. Sett ur fågelskådarperspektiv saknades förutsättningar för ännu ett gott år för östliga rariteter. För tajgasångare uppnåddes "bara" den tredje högsta årssumman någonsin. Under senhösten var uppenbarligen situationen för sydöstliga rariteter ypperlig, tyvärr vid en tidpunkt då färre skådare är aktiva. Värt att notera är att ingen av de tre nya tättingarterna för Sverige hittades på öar längs ostkusten eller ens på platser som besöks av många fågelskådare.

över 400 par. För första gången konstaterades även häckningar utanför Bohuslän, då tre par fanns på skären söder om Hallands Väderö i nordvästra Skåne. Sannolikt häckar arten numera även på en eller två platser i Halland.

Svarthuvad mås häckar med sex par på två lokaler i Sölvesborgs kommun (rrk Bl), samtidigt som det är märkligt hur ovanlig arten är utanför just Sölvesborg.

Även om fynden av brandkronad kungsfågel är många, är det svårt att se att 2018 innebar en ytterligare ökning av beståndet. Uppgifter från Skåne och Mälardalen tyder snarare på det motsatta.

Som häckfågel tycks trädgårdsträdskryparen allt

mer erövra trakterna av Helsingborg (i år noterades tre revir, med minst två häckningar), även om det går långsamt.

Andra positiva trender står flera rovfåglar för. Det går fortsatt bra för röd glada och rimligen häckar nu fler än de 4 000 par som nämndes i fjolårets rapport. För brun glada är nu i det närmaste omöjligt att bedöma antalet exemplar. Summeras landskapsvisa uppskattningar blir summan totalt 309 – nytt rekord. Och för stäpphök kan vi återigen konstatera att det blev nytt årsrekord.

Landlevande våtmarksflyttare

För 2017 nämndes den vikande trenden för många flyttande tättingar och för 2018 kan man säga att den negativa utvecklingen fortsatte. Nedan omtalas några våtmarksarter med olika strategier och tveksam utveckling.

Trastsångare. Summan 352 sjungande hannar är den lägsta årssumman sedan 1995. Under den senaste tioårsperioden har nivån till stor del hållits uppe av en stark förekomst i Tåkern. I år noterades 112 sjungande hannar vid sjön – en fortsatt minskning om man ser till de sju senaste årens noteringar.

Pungmes. Lite i det fördolda fortsätter pungmesens negativa trend och eventuellt har vi nu bara 20–30 hannar kvar i Sverige. Vad är det som är så fel för kortdistansflyttaren pungmes jämfört med förhållandena som rådde när arten invandrade. Har förbuskningen nått ett mindre fördelaktigt stadium? Tänk om vi plötsligt mister pungmesen som häckfågel i landet?

Småfläckig sumphöna. Totalt hördes 278 spelande fåglar, vilket är en rejäl uppryckning sedan förra årets rekordlåga 118 spelande. Trots en tydligt positiv trend visar intressant nog standardiserade data från 2018 en motsatt utveckling.

Även beståndet av vaktel har en negativ utveckling: 726 spelande är det lägsta antalet noterade sedan 2013.

Snabba förändringar bland tärnor

Plötsligt har kentsk tärna ökat i antal, mycket beroende på en positiv beståndsutveckling i Blekinge och på Gotland. Nu beräknas 1 000 par häcka i landet. Som mest fanns ca 1 100 par i Sverige 1975. Populationen låg under 1990- och 2000-talet ofta på mellan 300 och 500 par.

SVARTTÄRNA. En summering av tillgängliga uppgifter ger ett totalantal på 166 par. Om detta stämmer är det oroväckande lågt, det lägsta beståndssumman under den senaste 17-årsperioden.

Hybrider

De allra senaste åren har rapporteringen av vissa hybridformer ökat. I årets rapport presenteras fler fynd av hybrider än tidigare. Orsakerna kan vara flera. Artportalen har tydligt givit möjlighet till rapportering av hybrider. Fototekniken utvecklas och därmed möjligheterna att ingående diskutera hybridisering mellan arter. Ny kunskap tillkommer. Som exempel kan nämnas diskussionen kring hannar av kricka x amerikansk kricka och bläsand x amerikansk bläsand på olika håll i Europa. Vissa hybridformer kan dessutom antas bli allt vanligare och andra helt nya. Här kan ägretthäger x gråhäger nämnas liksom stäpphök x blå kärrhök. I år har

FOTO: TOMMIE FAGERBERG

Utvecklingen för småfläckig sumphöna *Porzana porzana* är motsägelsefull. Getterön, HI, 23 augusti 2018.

vi även hybridexempel på mindre skrikörn x större skrikörn.

Rariteter

Det såg länge ut som att det inte skulle bli någon ny art för landet under 2018, men mot slutet av året gjordes inte mindre än tre förstafynd inom loppet av drygt två veckor: rubinnäktergal vid Skoghalls bruk, Värmland, 26 oktober, svart buskskvätta vid Björdal, Västergötland, 8 november och rödtrast i Pataholm, Småland, 11–14 november. Även ett första fynd av fiskmås av underarten *heinei* kunde läggas till listan över påträffade fågeltaxa i Sverige i och med att en individ fotograferades i Simrishamn

hamn, Skåne, 15 november. Det femte och sista nya taxonet för landet var den sädesärla av underarten *ocularis* som fotograferades vid Sandhamn, Fröjel, Gotland, 24 november. Samtliga nya taxa upptäcktes alltså under en månads tid från slutet av oktober och en månad framåt, vilket visar att det inte finns skäl att lägga bort kikaren, eller för den delen kameran, när höstens stora sträckrörelser ebbat ut.

Genom Taxonomikommitténs rapport i februari 2019 (Tk 2019) höjdes antalet påträffade fågelarter i Sverige ytterligare genom splittarna av amerikansk och sibirisk knölsvärta, vitgumpad buskskvätta och amurbuskskvätta samt västlig och östlig medelhavstenskvvätta.

FOTO: STEFAN OSCARSSON/N

Uppenbart en och samma större beckasinsnäppa *Limnodromus scolopaceus* gästade först Erstavik, Srm, 16–21 september (t.v.) och därefter Larssons våtmark, HI, 28.9–3.10 (t.h.).

Att bedöma antalet fynd av t.ex. Melanittor som ses på olika lokaler längs kusten är inte lätt. Efter de tidigare obsarna av vad som bedömts som en och samma sträckande sibirisk knölsvärta förbi Ut-längen i Blekinge gjordes under 2018 två nya fynd av arten. Även amerikansk knölsvärta observerades 2018, men i det fallet rörde det sig om återvändande individer från 2017. Vad som bedömts som tre olika fynd av amerikansk sjöorre är en bra årssiff-ra och värt att notera är fyndet vid Landsort, Södermanland, som är det första fyndet av arten norr om Öland. En annan svartand än den återvändande övervintraren på Bjärehalvön sågs i Hornborgasjön, först på våren och sedan återigen i december.

På vadarfronten gjordes som vanligt en del fynd av rara arter. Sveriges elfte stäppvipa påträffades vid Norrkila, Bohuslän, 31 maj, vilket var den andra för landskapet – förra gången det begav sig var vid Backamo flygfält i juli 1999. För Smålands del blev ökenpiparen vid Skatelövsfjorden i juli en ny art för landskapet. Obsarna av större beckasinsnäppa i Södermanland och Halland satte fingret på frågan om hur många olika individer av rariteter det kan röra sig om när samma art ses på flera platser. I båda landskapen blev fotodokumentationen så god att det gick att sluta sig till att det rörde sig om en och samma beckasinsnäppa. Som kuriosas kan också nämnas att under 2018 sågs samtliga de tre i Sverige

FOTO: JOHAN TUFVESSON

påträffade vadarsvalearterna under ett och samma år för andra gången. Precis som förra gången, 2001, gjordes ett fynd vardera av arterna: en rödvingad, en svartvingad och en orientvadarsvala.

Under 2018 påträffades också landets första riktigt långstannande sandtärna, under sex dagar i mitten av juni bjöd tärnan på fin uppvisning vid Trönninge ängar i Halland.

Blek tornseglare hade ett bra år med fyra fynd. Bara rekordåret 2013 med sina sju fynd är bättre. Nästan hälften av alla fynd har gjorts under dessa två år.

De kanske mest uppmärksammade besluten av Raritetskommittén som publiceras i denna rapport

– även om fynden inte avser något fynd från 2018 – är utan tvekan omgranskningarna av de azurmesar som rapporterats i Sverige. Bara två godkända azurmesar återstår.

Bland sångarna blev det bra utdelning artmässigt. Tredjefynd gjordes av rostsångare och moltonisångare, och fjärdefynd av saxaulsångare. Dessutom kan nämnas fynd av vattensångare, fältsångare, stäppsångare, eksångare och rödstrupig sångare. Två obestämda berg-/balkansångare dök också upp med ett par dagars mellanrum i skiftet augusti/september.

Vitstjärnig blåhake är numera frekvent förekommande i Sverige och inför 2018 släpptes granskning av denna underart i Skåne och från och med 2019 släpper Raritetskommittén även granskningen i övriga landet.

Avslutningsvis kan nämnas att landets andra fynd av bergortolan bestämdes, precis som förstafyndet 2010, utifrån foton i efterhand. Det tredje fyndet av rostspurv påträffades överraskande nog dagarna före jul – de två tidigare fynden är från slutet av maj och mitten av juni.

Bildande av Nationell Rapportkommitté

Under förra året påbörjades arbetet med en ny Nationell Rapportkommitté (NrK) för att utveckla rapportering ur ett nationellt perspektiv. Inom kort planerar NrK utkomma med:

- 1) ett förslag till arbetsgrupper för nationella ansträngningar för en bättre täckning. Arbetsgrupperna föreslås vara organiserade på grupper av arter inom samma områden och miljötyper, exempelvis strandäng, skärgård etc.
- 2) riktlinjer för rK-bedömningar av vissa taxa (arter, underarter) för ett mer samordnat arbetssätt, från 2019 och framåt. I denna rapport (och tidigare) är det tydligt att olika rK har olika beslutskrav och att dessa i vissa fall kan vara helt avgörande för förekomsten för vissa taxa. Som exempel kan nämnas engelsk sädesärla där kravnivån uppenbarligen satts mycket olika.

Vilka arter/underarter sammanställs av NrK?

NrK har tagit fram en rapportmall som anger vilka arter som i första hand ska sammanställas till Fågelåret. Utifrån denna mall har varje enskild regional rapportkommitté (rK) markerat de aktuella fynden i Artportalen och skrivit en kommentar som NrK får tillgång till.

Rapportmallen utgår från följande grundprinciper:

- Lägga tyngdpunkten på att se trender i fågelfaunan.
- Fokusera på fågelarter som är särskilt viktiga i naturvårdssammanhang. Detta gäller särskilt nationellt rödlistade arter liksom taxa som finns upptagna på EU-direktivens listor. Tyngdpunkten bör ligga på att följa häckningsresultaten och ha kontroll på viktiga rastlokaler och övervintringsplatser.
- Redovisa fynd och analysera de rariteter som faller utanför Rk:s behandling.

FOTO: KRISTER CARLSSON

Årets mest uppmärksammade beslut i Rk: Denna fågel från Grönhögen, Öl, i oktober 2016 är en hybrid azurmes x blåmes *Cyanistes cyanus* x *C. caeruleus*.

Vilka arter/underarter bedöms av Rk?

RK ska granska och bedöma alla observationer av:

- Nya arter eller underarter för landet.
- Arter eller underarter som för detta ändamål markerats särskilt i Förteckning över Sveriges fågel-taxa. Denna finns på Rk:s webbplats.
- Arter i Kategori D (se nedan för definition): kejsargås, dvärgsnögås, gulkindad kricka, praktand, buffelhuvud, kamskrake, större flamingo, vit pelikan, tatarfalk, alpkaja, svartryggig rödstjärt, långstjärtad rosenfink, praktspurv, stäppspurv, gulhuvad ängstrupial, blåtjocknäbb och indigo-fink. Även snögås förs till kategori D, men bedöms av respektive rK.

- Övriga observationer av arter och underarter som rrk hänskjuter till Rk, eller sådana som Rk önskar granska.

Så rapporterar Du

All svensk fågelrapportering sker i den nätbaserade rapportdatabasen Artportalen (<http://www.artportalen.se>). Som inloggad användare har du tillgång till rapportformulär och har möjlighet att ladda upp bl.a. beskrivningar, bilder eller inspelningar. Respektive rrk bearbetar materialet efter behov, och genomför också granskningar av inkomna observationer. Fynd av mycket sällsynta eller svårbestämda taxa går vidare för bedömning av Rk (se ovan).

(senast 1893), dvärgskarv (1913) och ökenlöpare (senast 1942).

- Kategori C: Inplanterade eller förrymda taxa (arter och underarter), som etablerat frihäckande och självreproducerande bestånd, vilket i Sverige sedan länge gäller för kanadagås, fasan och tamduva. Till denna kategori förs även fynd av fåglar som kan anses härröra från sådant bestånd utanför Sverige, vilket för tillfället gäller för amerikansk kopparand och nilgås.
- Kategori D: Taxa (arter och underarter) som skulle ha placerats i kategori A eller B, om det inte föreläggat visst tvivel huruvida de med säkerhet har uppträtt spontant, t.ex. snögås och indigofink.

FOTO: HANNU KIUTTU

Nilgåsen *Alopochen aegyptiaca* räknas till Kategori C eftersom den etablerat frihäckande och självreproducerande bestånd i vårt närområde. Här i bråk med vitkindad gås *Branta leucopsis*. Ölands södra udde, Öi, 22 juni 2018.

Kategorier

De i Sverige påträffade fågelarterna indelas, i enlighet med AERC:s (Association of European Rarities Committees) riktlinjer, i fem olika kategorier, A–E, enligt nedan:

- Kategori A: Spontant uppträdande taxa (arter och underarter) som häckar eller påträffats minst en gång fr.o.m. år 1950, t.ex. lövsångare och klippsvala.
- Kategori B: Spontant uppträdande taxa (arter och underarter) som påträffats minst en gång t.o.m. år 1949 men inte senare. Dessa taxa utgörs av garfågel (1783), gråhakedopping av underarten *holbolli* (1835), papegojalka (1860), strömand

- Kategori E: Taxa (arter och underarter) vilka betraktas som förrymda eller utsläppta från fångenskap (t.ex. undulat). Till denna kategori förs även införda fåglar som har häckat eller häckar i frihet, men som inte uppnått ett självreproducerande bestånd (t.ex. stripgås).

Åldersbeteckningar

I denna fågelrapport används särskilda beteckningar för en fågels ålder. Med en juvenil (juv.) menas en ungfågel i sin första fullständiga fjäderdräkt. En adult (ad.) är en vuxen, köns mogen fågel i sin slutliga dräkt (som kan vara en sommar- eller vinterdräkt). Hos många större och en del mindre arter

kan man även urskilja åldersstadier mellan det juvenila och det adulta (t.ex. 1:a vinterdräkt, 1:a sommardräkt etc.). Dessa kallas med ett gemensamt namn för subadulta (subad.). Kan man inte avgöra om en fågel är juvenil eller subadult betecknas den ibland som en yngre fågel, respektive äldre fågel om motsvarande gäller för subadult och adult.

I en del fall anges fåglarnas ålder som 1K, 2K, 3K och så vidare. Här är "K" en förkortning av "kalenderår". Således är en "2K-fågel" inne på sitt andra kalenderår. Gränsen för kalenderår går vid årsskiftet. En fågel kläckt sommaren 2017 var 1K t.o.m. 31 december 2017, men betecknas som 2K fr.o.m. 1 januari 2018. Om en fågel t.ex. är 2K eller äldre,

oavsett hur många år i följd den dyker upp, och hur många landskap den ses i. Ett fynd kan alltså utgöras av en ensam fågel, men det används också då en flock om två eller flera fåglar har uppträtt tillsammans och det finns anledning förmoda att de anlänt till platsen tillsammans. Detta innebär att flera individer av framför allt dagsträckande flockfåglar, t.ex. skäggtärna, som regel förutsätts ha anlänt tillsammans, därför räknas som ett fynd. Däremot betraktas flera exemplar av nattsträckande småfåglar, t.ex. brunsångare, som flera fynd även om de rastar tillsammans. Detta för att de förmodas ha anlänt enskilt. Om flera ensamt sträckande fåglar, exempelvis tärnmåsar, passerar en lokal under samma

FOTO: ALEXANDER BLOEMER

Denna mindre lira *Puffinus puffinus* sågs i både Skåne och Halland 23 september 2018. Möjligen var det samma individ som även passerade Bohuslän och Västergötland dagen före. Lagans mynning, HI, 23 september 2018.

men inte säkert kan åldersbestämmas, kan den betecknas 2K+.

Notera att vi i denna rapport konsekvent använder dessa förkortningar med versalt K. Anledning- en är att detta blir tydligare än om ett gement k används, se t.ex. skillnaden mellan 1k och 1K.

Antal fynd, individer och ursprung

Efter varje arts vetenskapliga namn står två talpar inom parentes. Det första anger hur många fynd som gjorts och hur många exemplar som anträffats av arten till och med 2017. Det andra talparet anger samma sak, men specifikt för 2018. Summorna följer principen att en individ i landet utgör ett fynd,

dag räknas varje individ som ett fynd. En fågel som passerar landskapsgränser, t.ex. en lira, utgör endast ett fynd i landet (men självfallet ett fynd i varje landskap). Givetvis kan det vara svårt att avgöra hur många exemplar som verkligen varit inblandade under ett år, men vi har efter bästa förmåga försökt uppskatta antalet.

Upptäckare, rapportör, medobservatör

För de taxa som granskats av Rk gäller från och med rapportåret 2013 att observationer som publiceras förses med namnet på de personer som har skickat in fullständiga rapporter till Rk. I de fall det tydligt framgår av de rapporter som kommit in till Rk

vem som varit upptäckare anges denne/dessa först. I de fall vi inte vet vem som upptäckte fågeln/fåg-larna namnges rapportörerna i bokstavsordning. Vi vill passa på att uppmäna till angivande av upptäck-are (även om det gäller en själv) i originalrapport-erna. Skälen till detta är flera: Främsta orsaken är "Ölandssyndromet", dvs. en stor mängd ornitolo-ger underlåter att rapportera en raritet de sett, i tron att den blir rapporterad av någon annan, medan så inte är fallet. Anger man upptäckare (eller helt en-kelt "inte upptäckt av undertecknad") på raritets-blanketten så undviker man att "stjäla äran" och kan i lugn och ro rapportera vad man själv observerat. Alla kan ju inte se allt; under en kortare observation

FOTO: KRISTER CARLSSON

I riskzonen för "Ölandssyndromet": Bergtaigasångare *Phylloscopus collybita*, Södra Lunden, Ottenby, Öl, 12 ok-tober 2018.

har kanske någon koncentrerat sig på tertialernas exakta utseende, medan någon annan koncentrerat sig på habitus (eller "jizz" som engelskt lånord). De olika uppgifterna samlade skulle kunna räcka för ett godkännande, medan enbart en beskrivning av tertialerna skulle innebära att rapporten är för mager för den ska kunna publiceras. Ju fler rapporter, des-to fler infallsvinklar och detaljer och därmed större chans för en korrekt bedömning från Rk:s sida. I vissa fall, där rapportörer har samma namn, uppges på begäran numera även rapportörens postadress inom parentes. Detta för att i någon mån försöka skilja dessa observatörer åt.

De arter och observationer som behandlats av Rk

har, liksom tidigare år, markerats i rapporten med röd färg på artnamnet.

Förkortningar

Några i rapporten förekommande förkortningar:

"(DNA)" – fågelns DNA har analyserats och styrkt bestämningen

"ex." – exemplar

"(F)" – fågelns tillfredställande dokumenterad med foto

"honf." – honfärgad

"in litt." – genom korrespondens (in litteris [latin] "i ett brev")

"k:a" – kyrka

"k:n" – kommun

"(L)" – fågelns tillfredställande dokumenterad med ljudupptagning

"N" – norr

"Nrk" – Nationella rapportkommittén

"NRM" – Naturhistoriska Riksmuseet

"O" – ost, öster

"Rk" – Raritetskommittén

"rrk" – regionala rapportkommittéer

"S" – söder

"s:n" – socken

"so. dr." – sommardräkt

"str." – sträckande

"Tk" – Taxonomikommittén

"V" – väster

"(V)" – fågelns tillfredställande dokumenterad med video

"vi. dr." – vinterdräkt

"†" – fågelns avliden och insamlad, efter detta teck-en anges var skinnet finns förvarat

Tabeller

I rapporten för 2014 infördes för första gången ta-beller som visar olika (i första hand mindre vanli-ga) arters historiska uppträdande i landet (sedan 1950-talet). Från och med 2017 års rapport har antalet tabeller utökats väsentligt, vilket förhopp-ningsvis ska ge en bättre bild av de aktuella arter-nas trender. Naturligtvis måste tabellerna betraktas mot bakgrunden av att aktiviteten bland fågelskå-dare ökat högst väsentligt under de snart 70 år ta-bellerna omfattar.

Nrks skribenter

Fredrik Friberg, Petter Haldén, Nils Kjellén, Peter Lindberg, Lars Lindell, Andreas Livbom, Kristoffer Stighäll, Peter Strandvik, Magnus Strömberg, Johan Svedholm, Martin Tjernberg och Anders Wirdheim.

Raritetskommitténs sammansättning

Magnus Corell, Aron Edman, Anders Eriksson, Alexander Hellquist, Hans Larsson, Björn Malmhagen och Mats Waern (ordf.).

Slutligen

Notera att observationerna som ligger till grund för årets rapport finns tillgängliga i rapporteringssystemet Artportalen, <http://www.artportalen.se>. Raritetskommittén listar, utifrån de officiella uppgifter som publiceras här i Fågelåret, alla godkända fynd i Raritetskatalogen, <https://birdlife.se/rk/raritetskalogen/>. Vi hoppas att ni som läser årets rapport

får inspiration till nya ornitologiska aktiviteter och att analyserna av arterna leder till ökad kunskap om landets fågelfauna.

Fågelrapporteringen är sedan länge ett viktigt redskap när det gäller kunskapen om vår fågelfaunas utveckling och förändring. Med en utökad och mera detaljerad rapportering kommer den även att bli allt viktigare för både miljöövervakningen och fågelskyddet/naturvården. Rapportera därför så noggrant som möjligt, och under häckningstid gärna med häckningskriterier! Det ökar värdet på din rapport.

FOTO: TOMAS LUNDQUIST/N

Berglärka *Eremophila alpestris*, rödlistad som sårbar (VU) i Sverige, Trolldalstippen, Lidingö, Upl, 23 december 2018.

Rödlista

Fågelrapporteringen blir allt viktigare när det gäller att hålla koll på hotade eller sårbara arters bestånd i vårt land. Därför anger vi numera kategorisering enligt den svenska rödlistan (2015). Denna anges, i förekommande fall, i rött efter artnamnet enligt nedanstående:

RE Nationellt utdöd
CR Akut hotad
EN Starkt hotad
VU Sårbar
NT Nära hotad

Tack

Våra varmaste tack till alla rapportkommittéer och rapportörer som behandlat och delgett oss alla de observationer som ligger till grund för årets rapport.

FREDRIK FRIBERG
(red. Nrsk)
Edeby 9
741 91 Knivsta
lfredrik.friberg@gmail.com

MAGNUS CORELL
(red. Rk)
Hästhagsvägen 21B
182 39 Danderyd
magnus.corell@gmail.com

Prutgås *Branta bernicla*

Prutgåsen (mörkbukig) passerar landet i stora antal både vår och höst. Långsiktigt är antalet mörkbukiga prutgäss något vikande. Vårsträcket i andra halvan av maj och början av juni berör främst södra Götaland medan höststräcket kan gå på en nordligare bana, om än ganska sparsamt och med stora variationer mellan åren. År 2018 var ett relativt normalt år och endast de sydliga landskapen berördes av större mängder.

(FREDRIK FRIBERG)

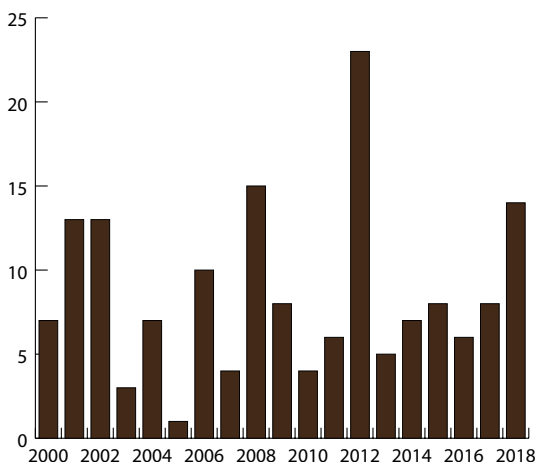
Fynd av underarten:

Branta b. nigricans "svartbukig prutgås"

Svartbukig prutgås häckar i nordöstra Sibirien och nordvästra Nordamerika. Efter det att denna underart noterades första gången i Sverige 1983 har den blivit regelbunden och uppträtt årligen sedan 1994. Det är troligt att observationer av str. exemplar i Blekinge 29 maj sedan finns dubbelregistrerade på Öland. Vi uppskattar totalantalet till 14 exemplar vilket är ett normalt antal. Trots att intresset är stort, kommunikationen god och optik ständigt blir bättre i både kikare och kamera, så har inte antalet fynd ökat under 2000-talet. Betyder det att det reella antalet är vikande?

Sk: Årets fynd utgjordes av 1 ex. mot söder Simrishamn 8.10 (Bengt Bengtsson) och 1 ex. Nabben 9.10 (David Armini m.fl.). Med 19 godkända fynd under de senaste tio åren är årets uppträdande således normalt, något som även gäller fynddatum och geografi.

Bl: Vårfynd: 1 ad. str. O Lindö udde 20.5 (Fredrik Lennartsson), 1 ad. str. O Lindö udde 27.5 (Fredrik Lennartsson). 1 ad. str. O Lindö udde 29.5 (Fredrik Lennartsson; troligtvis samma ex. sågs vid Hammarby på Öland, kommenterar observatören), 1 ad. str. O Lindö

Fynd av svartbukig prutgås *Branta b. nigricans* i Sverige 2000–2018.

udde 30.5 (Fredrik Lennartsson). Höstfynd: 1 ad. Ut-längen 2.10 (Lars-Gunnar Lundquist). Fortsatt årlig i Blekinge och i år dessutom den näst högsta årssumman någonsin. Som mest har tidigare 7 ex. noterats under ett år, nämligen 2001 (FBI 38:73).

Öl: 2 ad. str. NO Ölands södra udde, Ottenby 19.5 (Mats Waern, Sussie Carlström m.fl.), 1 ad. str. NO Lilla hamnen, Grönhögen 19.5 (Jonas Bonnedahl), 1 ad. str. N Sandviks fiskehamn i norra Kalmarsund, 29.5 (Tobias Berger), 1 ad. str., nytt ex, halvtimmen senare än föregående observation, N Gåssten, Hammarby i södra Kalmarsund 29.5 (Magnus Elfving). Höst: 1 ad. rast. Ölands södra udde, Ottenby 7–10.10 (Samuel Perfect, Eva Georgii-Hemming, Maria Carlson m.fl.), 1 ex. str. S Persnäsrev 16.10 (Tobias Berger) och 1 ad. str. S

FOTO: KRISTER CARLSSON

"Svartbukig prutgås" *Branta bernicla nigricans*, Ottenby, Öl, 8 oktober 2018.

Sandby skjutfält 16.10 (Jan Hägg, Toni Berglund). De två fynden 19 maj avser tre olika individer. Åtta "svartbukiga" prutgäss är givetvis det högsta antalet hittills, det tidigare rekordet innehades av åren 2008 och 2017. Beror detta på att fler av dessa ostliga prutgäss passerar Öland, eller har vi blivit bättre på att uppmärksamma dem?

Gtl: 1 ex. Flisviken 30.9 (Michael Tydén, Roger Mellroth).

(FREDRIK FRIBERG)

Fynd av underarten:

Branta b. hrota "ljusbukig prutgås"

Totalt 77 ex. under året är en normal årssumma. Notera att inga fynd finns från Halland. De år med

riktigt många ljusbukiga prutgäss ses stora antal i samband med västliga vindar och havsfågel på Väst-kusten under hösten. I år funderar rkr ÖL kopplat till sin näst högsta summa hittills: "Frågan är ifall denna ras, som häckar mer västligt, har ökat på Öland eller ifall vår kunskap vad vi ska leta efter den har gett detta resultat." Även Blekinge presterade årsbästa för landskapet, mycket beroende på vär-bevakningen vid Lindö udde.

Sk: Under såväl 2016 som 2017 noterades sju individer.

Eftersom sträcket av prutgås i år inte var påtagligt bättre än de närmast föregående åren kan det därför förefalla oväntat att det i sågs hela 21 ex., varav 9 på våren och 12 på hösten. Den utökade sträckbevakningen vid Smygedungen gav 7 ex. 24.5–2.6, varav 3 ex. 29.5 (Mattias Ullman) och i övrigt enstaka ex. Tre individer observerades vid Käseberga (Sven Splittorff) varav en anses vara en individ som även passerade Smyge. Hela 12 ex. under hösten hjälps framför allt upp av 5 ex. Plattformen, Lundåkrabukten 1.10 (Erik Owusu-Ansah) och 2 ex. Nyagrop, Friseboda 11.10 (Thomas Lindblad). Övriga individer sågs alla längs kusten mellan Simrishamn och Falsterbo.

Bl: Vårfynd: 1 ad. str. O 23.5, 3 ad. str. O, 2 ex. str. 2.6 och 1 ad. str. O, alla vid Lindö udde 5.6 (Fredrik Lennartsson). Höstfynd: 1 ex. str. SV Utklippan 13.9 (Benny Carlson, Jan Petersson m.fl.). 1 ad. Utlängan 30.9–5.10 (Lars-Gunnar Lundquist). 1 2K+ Utlängan 5–12.10 (Lars-Gunnar Lundquist, Staffan Sundin, Göran Arn m.fl.). 10 ex., fördelade på 7 vår- och tre höstex., är årsbästa för landskapet. T.o.m 2018 har 104 *hrota* noterats jämfört med 40 *nigricans*, dvs. nästan tre gånger så många exemplar.

Sm: 2 ad. str. S Revsudden, Kalmar 18.10 (Toni Berglund, Jan Hägg m.fl.).

Öl: Vår: 1 ex. str. Ölands norra udde 19.5 (Tobias Berger, Björn Karlsson m.fl.). 1 ex. str. Ölands södra udde, Ottenby 30.5 (Mikael Ohlson m.fl.). 2 ex. str. Beijershamn 30.5 (Anders Carlsén). 1 ex. str. Hornsudden 31.5 (Björn Karlsson, Tobias Berger m.fl.). 1 ad. str. Orminge rör, Ottenby 2.6 (Markus Tallroth). 1 ex. str. Sandviks camping 2.6 (Johan Södercrantz, Sara Sved-

berg, Tommy Knutsson). 1 ex. str. Ölands södra udde, Ottenby 3.6 (Joel Hallingfors, Hans-Åke Gustavsson m.fl.). Höst: 1 ex. Össby läge 28.9 (Björn Anderson). 1 ex. Kapelludden 30.9 (Kjell-Olof Hedlund). 1 ex. str. Ölands södra udde, Ottenby 2.10 (gnm Ottenby fågelstation). 3 ex. str. S Mellbyör–Sebybadet–Gräsgårds hamn–Ottenby 3.10 (Göran Andersson, Rolf Ericsson m.fl.). 1 ex. str. S Segerstads fyr 7.10 (Christian Cederroth). 1 ex. str. Grönhögen 7.10 (Bengt Ottosson). 3 ex. str. S Segerstads fyr–Sebybadet–Ottenby 9.10 (Christian Cederroth, Roger Nordahl m.fl.). 1 ex. str. Persnäs rev 16.10 (Tobias Berger). 1 ex. str. S Gårdby hamn–Segerstads fyr–Sebybadet–Össby 18.10 (Mats Waern, Ulric Ilvéus m.fl.). Åtta ex. under våren och 13 ex. under hösten blir en årssumma på 21 individer av denna ljusbukiga prutgåsras, den näst högsta någonsin, 24 ex. sågs år 2011.

Gt: Tre vårfynd (3 ex.) samtliga str. vid Bredsandsudde, Gotska Sandön. 1 ex. 28.5 (Anders Borgehed, David Kihlberg). 1 ex. 30.5 (Anders Borgehed, David Kihlberg). 1 ex. mot NO 1.6 (Per Åsberg, Niklas Westermärk m.fl.). Ett höstfynd: 1 ex. mot S Kuppen 30.9 (Mathias Bergström, Sebba Nilsson m.fl.).

Bob: 9 ex. mot S Nordres tånge och Kråkudden, Hönö 22.9 (David Armini, Albin Torsson m.fl.), 1 ex. Öds-måls kile 24.9 (Mats Raneström, Peter Strandvik) och 6 ex. mot S Kråkudden, Hönö 22.10 (Martin H Horny).

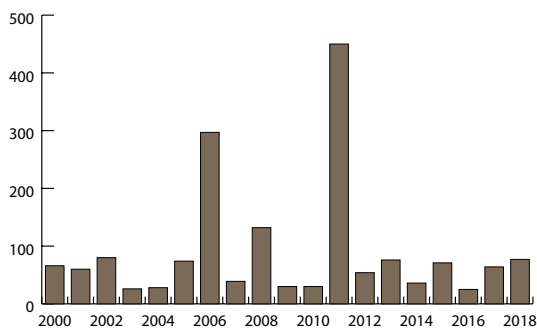
Ög: 1 ex. str. förbi Stångskär, Häradsjär 1.10 (Joakim Wallin, Claes Nilsson). Femte fyndet i landskapet.

Vrm: 1 ex. str. Hults hamn 31.5 (Leif Eckmann m.fl.), 1 ex. str. Hults hamn 1.6 (Sven Larsson, m.fl.). Båda fåglarna sträckte tillsammans med vanliga prutgäss och det fanns inget som antydde att fågeln 31.5 skulle ha vänt varför fynden har bedömts gälla två olika fåglar. Dessa utgör fynd nummer tre och fyra i Värmland.

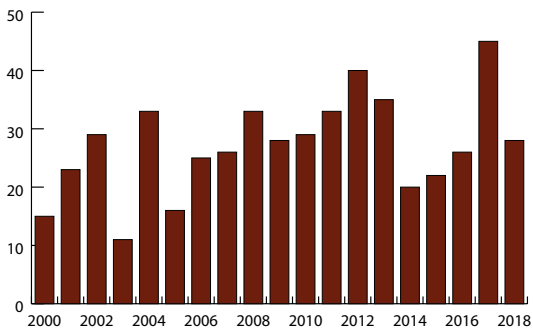
(FREDRIK FRIBERG)

Rödhalsad gås *Branta ruficollis*

Rkr Skåne kommenterar att rödhalsad gås ökar inte i samma takt som den vitkindade släktingen, och därför krävs det mer och mer talamod för att vaska fram dem ur flockarna. Totalt sågs 28 ex. (rekord 45 ex. 2017) och det är svårt att ta ut självklara dubbel-

Fynd av ljusbukig prutgås *Branta b. hrota* i Sverige 2000–2018.

Fynd av rödhalsad gås *Branta ruficollis* i Sverige 2000–2018.

räknade exemplar i olika landskap trots att de flesta rödhalsade gäss under våren först passerar Skåne, sedan Blekinge, därefter Öland och sist Gotland. I detta sammanhang kan det nämnas att dagen efter att årets största antal, 3 ex. sågs vid Skenholmen, Gotland, sågs 3 ex. sträcka in i Finska viken vid Odensholm, Estland, omkring 30 mil nordostut (obs Fredrik Friberg).

Sk: Årets fynd utgörs av 1 ex. Ribersborg, Malmö 21.3 (Lars Silow) och senare samma dag samma individ vid Malmödammen, Tygelsjö ångar (Kristoffer Olsson Stenman m.fl.). 1 ex. Hammar 28–31.3 (Nils Söderbom m.fl.), 2 ex. mot norr Gislövshammar 11,5 (Richard Ek, Henrik Forsvall, Jörgen Bernsmo), 1 ex. mot nordost Lomma 18.5 (Lars Nilsson), 1 ex. mot öster Klingavälsåns mynning 26.5 (Jens Morin), 1 ex. Vombs ångar 26.10 (Paul-Eric Jönsson m.fl) samt 1 ex. mot sydost Linnebäck, Lund 27.10 (Björn Abelson). Sistnämnda individ kan såklart vara fågeln från Vomb dagen innan, men bedöms i statistiken som en annan. Rrk Skåne: ”Detta ger 7 fynd av 8 ex., vilket är en relativt låg årssumma för att vara på senare år. Speciellt att det endast sågs två på hösten sticker ut, men den förmodade förklaringen är parallell till den som gavs under föregående art.”

Bl: 1 ex. str. NO Hjortahammar 16.4 (Anders Blomdahl, Linda Jonasson). 1 ex. str. NO Lindö udde 18.4 (Fredrik Lennartsson, Richard Liman). 1 ex. str. NO Kråkenabben 1.5 (Patric Österblad). 1 ad. str. NO Gökalv 15.5 (Fredrik Lennartsson). 1 ad. str. SO Näsviken Karlshamn 15.5 (Rune Svensson). 5 ex. är ett gott antal, samtliga noterades under vårsträcket. Ny och efterlängtat art för Kråkenabben, nr 274!

Sm: 1 ex. str. S Revsudden, Kalmar 17.10 (Kent Halttunen, Anders Carlsén). Nionde fyndet i östra Småland och tredje fyndet vid Revsudden efter två olika ungfåglar som sträckte förbi där i september 1998.

Öl: Vår: 1 ex. str. NO Mellbyör 16.5 (Jan Hellström, Jan Lejdelin). 1 ex. str. Ottenby 17.5 (Gunnar Berggren). Höst: 1 ex. rast. Össby skjutbanedunge–Gräsgård 8.10 (Mattias Larsson). 1 ex. rast. Parboäng 9.10 (Leena Zander, Mikael Zander). 1 ex. rast. Mellby 11.10 (Ulf Persson, Anita Markusson, Göran Gustavsson m.fl.). 1 ex. str. Mörbyudd 13.10 (gnm Carl Tamario). 1 ex. rast. Södra Kvinneby 19–20.10 (Eva Karlsson, Karin Okne-mark m.fl.). 1 ex. str. S Melösa strand 20.10 (David Armini). 1 ex. rast. Sibyllas jaktstuga, Ottenby 24–25.10 (Ronnie Nederfeldt). 1 ex. rast. Segerstads fyr 25.10 (Lotta Berg m.fl.). Som ”vanligt” är det svårt att uppskatta antalet individer, de som sågs i oktober på östra Öland kan till del vara samma ex, men vi har redovisat

Tabell 1. Genomsnittligt antal rödhalsade gäss <i>Branta ruficollis</i> per år under olika perioder 1950–2018.								
50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018	
0,2	0	2,2	4,6	12	19	31	28	

dem som separata. En årssumma på tio rödhalsade gäss ligger i övre delen av spannet 3–15 ex. som årligen noterats under 2000-talet.

Gtl: Två vårfynd: 1 ex. Faludden 2.5 (Michael Tydén). 3 ex. Skenholmen 10.5 (Jens Bardtrum). Ett höstfynd: 1 ex. mot S Närshamn 19.10 (Jörgen Petersson).

(FREDRIK FRIBERG)

Vitkindad gås *Branta leucopsis*

Vitkindade gåsens utveckling som häckfågel är intressant att följa. I de delar av landet där den etablerade sig tidigt (under 1900-talets avslutande årtionden) har utvecklingen stagnerat eller rent av vänts i en nedgång. Rrk Öl konstaterar: ”Den vitkindade gåsens nuvarande häckstatus är inte till fullo känt men att den har minskat katastrofalt mycket står helt klart. Numera hittas bara häckningar av enskilda par och de stora kolonierna är helt borta.”. Största positiva avvikelserna står Göteborgs skärgård (ffa landskapet Västergötland) för med flera riktigt stora och tilltagande kolonier: 168 bon Buskär, Gbg:s södra skärgård (Gösta Olofsson) och 50 bon Svinholmarna, Rivö fjord (Gösta Olofsson). Även nordliga förekomster som Dalarna, Ångermanland och Västerbotten tycks ha hyfsat god utveckling. Vårsträcket blev i år utan toppdagar och inte alls lika massivt och koncentrerat som närmast föregående år men rrk Öl kommenterar: ”Trots sämre sträck-siffror jämfört med rekordåret 2017 var den vitkindade gåsen den överlägset talrikaste str. sjöfågelarten på Öland för andra året i rad. Vårsträcket blev riktigt bra, blott ca 10 procent sämre än i fjol, och liksom i fjol dominerade sträcket under maj månad.”. Däremot svarade hösten för en fin dag, den 7 oktober, med 188 606 ex. Segerstad fyr (Christian Cederroth, Edvin Klein, Janne Pettersson) och troligtvis till stor del samma, 207 000 ex. str. SV, vid Utklippan (Lennart Eriksson). Bara 1 oktober 2014 har motsvarande dagssummor på hösten noterats.

Vb: Häckningar: Ca 32 par 6 lokaler fick fram ca 70 ungar. Alla lokaler utom en längs kusten söder om Umeå.

Övrigt:

Ly lpm: 2 ad. + 3 pulli Gunnarn 8–29.7 (Kalle Källebrink, Bo Åström m.fl.). Andra häckningen i Ly lpm.

(FREDRIK FRIBERG)

Vitkindad gås x rödhalsad gås

Branta leucopsis x *B. ruficollis*

Hybridformen vitkindad gås x rödhalsad gås ses nästan årligen men har inte publicerats separat i de senaste Fågelåren. Sedan 2006 har dokumenterade fynd gjorts i Sverige 2006, 2007, 2008, 2011,

2012, 2014, 2017 och 2018. Frånvaron av fynd under längre perioder (2009–2010 respektive 2015–2016) indikerar att vi har att göra med enstaka individer. Det är osäkert om hybridformen i sin tur är fertil och på så sätt mer långsiktigt kan bidra med genetiska avtryck. Fynd:

Bl: 1 ex. str. O Lindö udde 12.5 (F) (Fredrik Lennartsson, Samuel Hansson). Andra fyndet för landskapet av denna hybridvariant. Det första fyndet gjordes på Vällholmen 25.4 1998 (FBI 35: 61).

(FREDRIK FRIBERG)

Vitkindad gås x kanadagås

Branta leucopsis x *B. canadensis*

Hybridformen vitkindad gås x kanadagås har inte redovisats i Fågelåret under de senaste fem åren men uppträder på många håll i landet. Sedan 2015 har den i särklass största flocken hållit till vid Visingsö, Småland, en flock som i år bestod av som mest 77 ex. den 21.6 och fåglar sågs mellan 23.5 (ovanligt tidigt) och 21.10. Det finns tendenser till att denna flock växer över tid. Trots de rätt stora antalen har uppträdandet ännu inte uppmärksammats som något problematiskt. Ingen annan flock större än 15 ex. har rapporterats på annat håll från 2015 och framåt. Det hör till att varna för svårigheten att bestämma dvärgkanadagås med tanke på denna hybridform, så med denna mening så kan väl varningen ses som utfärdad även denna gången.

(FREDRIK FRIBERG)

Sädgås *Anser fabalis* NT

Toppsumman för rast. sädgäss på våren var både 2017 och 2018 var summerat mellan 60 000 och 65 000 ex. (Ulf Skjyllberg i brev). Det i sin tur är en nivå som hålls efter en mindre uppgång sedan ca 2011–2012 då summan låg något under 50 000.

Dlr: Sädgäss i lämplig häckningsbiotop sågs på tre lokaler i maj i Älvdalens kommun och upp till 30 fåglar sågs vid Översjökölen, Älvdalen i juni–juli. 23.8 observerades fyra pulli på en lokal, också det i Älvdalen. 1 par 4.6 Malung-Sälens kommun.

S Lpl: Inga fynd under häckningstid 12.6–12.8, men 13.8 sågs 60 ex. i Mejvansjön, Storuman (Ly lpm) (Kjell Grankvist). När det gäller den sydsandinaviska populationen:

N Lpl: ”Fyra säkra häckningar, en mycket trolig och ytterligare tre obsar med lägre häckningskriterie. Samtliga i Lu och T lpm. Detta är fler än vad som vanligtvis blir rapporterat, då det brukar handla om 0–2 säkra häckningar per år. Sädgäss är i övrigt rapporterade från drygt femtio lokaler, där de flesta är rast. individer.”

(FREDRIK FRIBERG)

Fynd av underarten:

Anser f. rossicus ”tundrasädgås”

Hade tundrasädgässen ett riktigt dåligt år 2018, eller var bestämningsintresset bara en modefluga och något som ”gått över”? Nästan alla rrk redovisar svaga förekomster. Rrk Nb kommenterar: ”Det låga antalet härrör snarare från att ingen försökt räkna dem i de blandflockar som funnits, än att rasen skulle ha minskat så radikalt.” Bäst koll har vi kanske från vårräkningen i Västerbotten:

Vb: ”Stickprov under rastkulminationen i Umedeltat indikerade att 15 % utgjordes av underarten tundrasädgås, vilket betyder att ca 600 tundrasädgäss rastade den 26.4 (UDF). Större noteringar utanför Umedeltat utgjordes av max 21 ex. Yttertaavle, Umeå 20–22.4 (Ulf Skjyllberg, Emmanuel Naudot, Niklas Andersson m.fl.), 180 ex. Gärdefjärden, Lövånger 27–28.4 (Niklas Lindberg Alseryd) och 240 ex. 4.5 (Mattias Laisfeldt), 22 ex. Brånssjön 3.5 (Jonas F Grahn), 222 ex. Vebomarksträsket 4.5 (Mattias Laisfeldt) och 195 ex. Tällåsen, osträsket 7.5 (Mattias Laisfeldt).”

(FREDRIK FRIBERG)

Spetsbergsgås *Anser brachyrhynchus*

Spetsbergsgässen ökar i princip hela landet. Ett förvaltningsprogram pågår i bl.a. Danmark och Norge med syfte att begränsa Svalbard-populationen med ca en tredjedel och har bl.a. inneburit ett kraftigt ökat jaktryck i Norge. Möjligen är det just detta som fått fler spetsbergsgäss att välja en östligare flyttväg med rastplatser i Sverige. Spetsbergsgässen har verkligen fattat tycke för Närke och 2050 ex. rast. Lerslätten, Tysslingen, 3.4 (Lennart Eriksson) är den största dagssumman som registrerats i Sverige, vår och höst inräknat. Även Värmland har fått sin del av slevan (rrk Vrm): ”Aldrig tidigare har flockar över 100 ex. setts på våren i Värmland och koncentrationerna av spetsbergsgäss i mitten av april 2018 saknar motstycke. Det är svårt att bedöma det totala antalet som fanns i landskapet den här perioden men gissningsvis fanns det åtminstone sammanlagt över 800 ex. Som mest 385 ex. Sundstorp, Östra Fågelviksslätten under perioden 10–17.4 (Dan Zetterström m.fl.), 140 ex. Östersjön, Strömtorp, 15.4 (Johan Bohlin), 100 ex. Ölmeviken 15.4 (Stig Brattfjord m.fl.) och 233 ex. str. Likenäs 22.4 (Jan Håkansson).” Jämfört med sädgässen sker vårtoppen något senare.

Övrigt:

Ås lpm: 1 ex. Dorotea 30.9 (Glenn Skoglund). Fynd 10 i Åsele lappmark.

(FREDRIK FRIBERG)

Bläsgås *Anser albifrons*

Fynd av underarten:

Anser a. flavirostris (39/64 – 1/1)

Upl: 1 ad. Svartsjövikens 8.4 (F) (Johan Widerberg).

Tillägg 1968:

Hl: 1 ad. Tjolöholm, Fjärås 13–20.10 (Uno Unger).

Observationen ligger typiskt i tid – de flesta svenska fåglar har setts i oktober och april med elva fynd vardera. Fyndet från 1968 är landets andra, gjort på samma lokal som det första 1963. Det har lagts till den tidigare fyndtotalen.

(ALEXANDER HELLQUIST)

Fjällgås *Anser erythropus* CR

Under 2018 blev det uppenbart att havsörn åtminstone lokalt har en stor påverkan på fjällgäss i den svenska fjällkedjan. Det började att en gås med en GPS-sändare försvann. På så vis kunde örnen bo lokaliseras. I våras när havsörnens ungar skulle ringmärkas hittades en mängd fågelringar. ”Ringar och sändare vi hittat gör att vi vet att minst 17 fjällgäss har fallit offer för den här örnen” enligt Stefan Holmberg på fjällgåsprojektet. Tyvärr var dessutom 2018 inget vidare lämmelår. ”Med många lämlar går rovdjuren på dem i stället för på fåglar och ägg” (Stefan Holmberg). Rrk N Lpl: ”Fynd utanför häckningsområdet endast på en välkända rastplats. Ett par säkra häckningar noterades i häckområdet, vilket får ses som bra utifrån de relativt få adulta par som nu finns i fjällgässstammen”. Samtidigt ser har fjällgåsprojektet kompenserat för bortfallet genom omfattande utsättning och på det viset är fjällgässen ändå fler än det var när situationen var som värst. Det som mest sticker ut det högsta antalet ruggande sommarfåglar vid Lillfjärden, Hälsingland hitills (rrk Hls) – en rätt stor andel av den svenska populationen. Som vanligt är andelen höstrastande 1K-fåglar mycket liten.

Stora antal på flytt: Vår:

Ög: Flocken som varje år rastar vi Svartåmynningens naturreservat dök som vanligt upp i början av april. I år fanns fåglar på lokalen mellan 9.4–5.5 och som mest sågs 34 ex. 1.5 (Berndth Gustafsson, Mariana Häkkinen m.fl.). Flocken var alltså 12 ex. färre än förra året (rrk Ög)

Mpd: Max 27 ex. rast Stornäsets NR 16.4–17.5 (Staffan Bergman, Petra Eriksson, Tobias Svensson m.fl.).

Höst:

Upl: 22 ex. anläggande, enligt registr. med GPS, från Hudiksvall till Ledskär 23.8 (Kalle Brinell m.fl.). 43 ex. 7.9 (Martin Tjernberg), varav minst 4 1K och max 39 ad.

Hls: 52 ex. rast. Lillfjärden 14.6–20.8 (Lars Göran Lind-

ström, Mats Åberg m.fl.). 58 ex. Gia, Hög 21.8–9.9 (Lars Göran Lindström, Niklas Liljebäck m.fl.).

Mpd: Max 28 ex. rast. Fagervik, Timrå, 30.8–16.10 (Staffan Bergman, Leif Johansson, Stefan Morell m.fl.).

(FREDRIK FRIBERG)

Fjällgås x vitkindad gås

Anser erythropus x Branta leucopsis

Trots omfattande insatser att avliva dessa individer påträffades åtminstone något exemplar 2018. Fynden är dock färre än för några år sedan. Eventuellt avser de två fynden samma fågel.

Hls: 1 ex. födosökande Tosätter, Enånger, 6.5 (Mats Axbrink).

Jmt: 1 ex. födosökande Trappnäs-viken, Storsjön, 10.5 (Ingela Källén, Johan Råghall).

(FREDRIK FRIBERG)

Knölsvan *Cygnus olor*

Från Skåne och Öland rapporteras om rekordartat vårsträck 1–2 april (jfr mindre sångsvan).

Sk: I samband med att våren exploderade noterades hela 424 ex. mot öster vid Käseberga 2.4 (Niklas Westermarck, Jacob Rudhe, Jon Jörpeland m.fl.). Detta är den näst högsta sträckssiffra som föreligger från Skåne, endast slaget av 449 ex. mot öster på samma plats 1.4 2013. Gemensamt för de båda dagarna är att de inföll i samband med ett hastigt omslag från vinterkyla till vårvärme.

Öl: 490 ex. öststräckande Ölands södra udde 2.4 (Eskil Friberg, Mats Waern).

Från Sveriges bästa knölsvansjö Tåkern rapporterar Tåkerns Fältstation 2018 om det högsta noterade antalet från standardiserade hösträckningar på rätt många år med 3 600 resp. 3 700 ex. under september och oktober. Uppenbarligen är populationen stor och häckningsresultatet gott. ”Antalet ungfåglar ökade enormt jämfört med 2015 och 2016. 110 kullar räknades den 7 juli, de två föregående åren noterades totalt en ungfågel! Årets siffra är den näst högsta som noterats sedan räkningarna kom igång 1998. Uppenbarligen har den positiva förändringen i sjöns undervattensvegetation, efter två dåliga år, i hög grad gynnat knölsvanarna. Medeltalet kullar per år för perioden 1998–2016 var 60.”

(FREDRIK FRIBERG)

Mindre sångsvan *Cygnus columbianus*

Efter ett antal år med rätt svag förekomst i sydöstra Sverige – normalt de viktigaste områdena i Sverige – bidrog vådret 2018 till en rekordartad vår-förekomst, framför allt den 2 april. Under slutet av mars var vindarna över södra Östersjön övervä-

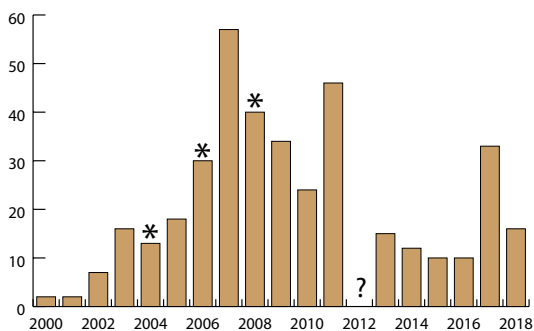
gande nordostliga och när väl vårvärme kom söderifrån i månadsskiftet mars–april låg en nästan stillastående front med nederbörd från Skåne–Blekinge och söderut. Rrk Skåne kommenterar: ”Våren kom plötsligt, efter en väldigt kall mars, och sträcket blev därför nästan helt koncentrerat till en vecka från 30.3 till 5.4. Antalen var i huvudsak normala, men 162 ex. Kåseberga 2.4 (Niklas Westermarck, Jacob Rudhe, Jon Jörpeland m.fl.) sticker ut.” Än fler sågs i Blekinge och på Öland. Rrk Blekinge kommenterar att 452 ex. str. NO Kråkenabben 2.4 (Mats-Åke Persson): ”Tidigare var 310 ex. str. NO Torhamns udde 6.4 1980 landskapets högsta värnnotering. Höstrekordet är på 370 ex. Torhamns udde 23.10 1993 (rrk Bl)”. Nästan lika många som i Blekinge och gissningsvis samma fåglar, 435 ex. räknades samma dag på Ölands södra udde, Ottenby (Es-kil Friberg, Mats Waern m.fl.) – för öländsk del en rekordsumma för en enskild lokal en vårdag. Från denna dag rapporterades totalt 606 str. på hela ön (rrk Öl). Höstantalen var däremot av det beskedligare slaget.

(FREDRIK FRIBERG)

Nilgås *Alopochen aegyptiaca*

Uppskattningsvis sågs 16 nilgäss i Sverige 2018 vilket i så fall innebär en halvering jämfört med förra årets goda summa på 33 ex. Arten är icke önskvärd i den inhemska fågelfaunan och Naturvårdsverket har numera en nationell insatsstyrka för att skjuta de nilgäss som kommer till landet. För Skåne, som står för två tredjedelar av alla nilgäss, kommenterar rrk: ”En rimlig bedömning är att det rör sig om 8 fynd av 11 individer. Antalet är i linje med vad som setts de senast fem åren, men fortfarande klart mindre än toppåren dessförinnan.”

Sk: 1 ex. Trolle-Ljungby 4–6.1 (Björn Svärd m.fl.), 1 ex. Mälarhusen 5.4 (Hampus Lejon), 4 ex. Örtofta 28.4 (Klas Karlsson m.fl.), 1 ex. Flodahusdammen, Ravlun-

Fynd av nilgås *Alopochen aegyptiaca* i Sverige 2000–2018. Stjärna markerar år med konstaterad häckning.

da skjutfält 4.5 (Lennart Jeppsson m.fl.), 1 ex. str NO Gröthögarna 20.5 (Henrik Johansson, Mårten Müller), 1 ex. Habo ljun 27.5–1.6 (Ingemar Andell m.fl.), 1 ex. Nöbbelövs mosse, Lund 26.6–7.7 (Christer Nilsson, Cecilia Nilsson, Hans-Åke Gustavsson m.fl.), 1 ex. Nabben, Falsterbonäset 2.9 (Edvin Klein, Harald Ris m.fl.), 1 ex. födosökande Inre Foteviken, Foteviken 13.9 (Björn Johansson, Björn Erixon, Jan Karlsson m.fl.).

Bl: 1 ex. Utlängan–Torhamns udde 7.5–13.6 (Lars-Gunnar Lundquist, Håkan Johansson, Christoffer Renvaktar m.fl.). Fågeln sågs till och från på Utlängan och 18.5 noterades den även på Torhamns udde.

Öl: 1 ex. Ottenby 29.5–17.8 (Olof Ramel, Douglas Gustafsson m.fl.) och samma ex. Västerstadsviken 19–29.8 (Robert Lager, Lena Carlberg, Anders Carlberg m.fl.) och tillbaka till Ottenby 2–3.9 (Johnny Ottosson, Bengt Antonson, Ronnie Nederfeldt m.fl.) Ölands blott tredje fynd, de tidigare är en långstannande individ på södra Öland 25.5–18.10 2017 och 1 ex. Ottenby 18–20.5 2012.

Hl: 3 ex. Båtafjorden 26.3 (Gunnar Nyström). 1 ex. Getterön 12.5 (Mikael Johansson, Mats Almgren m.fl.).

Bob: 1 ex. Grönklev, Valla, 29–30.3 (Maria Johannessen, Nils-Erik Nilsson, Helena Ericson m.fl.), 1 ex. Torslandaviken 3–19.4 (Christer Fält m.fl.), 1 ex. Tofta kile, 27.4 (Peter Holst, Ingemar Bernhardsson, Carina Nilsson m.fl.), 1 ex. Rotemyr 2–3.5 och Trälebergs kile 5.5–25.10 (Ingemar Åhlund, Mats Tunsvik, Anders Fransson m.fl.) och 1 ex. Solberga, 9–18.11 (Peter Strandvik m.fl.).

Vg: 1 ex. Torslandaviken 3–19.4 (Christer Fält m.fl.), 1 ex. Dättern (rrk Vg), 1 ex. Välen 13.5 (Andreas Holm m.fl.).

Nrk: För andra året i rad besökte denna förvildade parkrymling landskapet. Trots att det gick lång tid mellan första och andra observation så har vi bedömt att detta rör sig om en och samma individ. Detta främst på grund av att vi har nåtts av uppgifter att den däremellan uppehållit sig på och runt golfbanan i Kvarntorp. 1 ad. rast. Kvismaren–Kvarntorpshögen–Oset 5–24.5 (Kristen Håkansson, Daniel Andersson m.fl.).

Upl: Upplands tredje nilgås upptäcktes rast. vid södra Vendelsjön på kvällen 7.5 (David Hammarberg m.fl.). Den lämnade Vendelsjön och återupptäcktes vid Öster-Ekeby innan den senare på kvällen flög vidare mot västsydväst. Kan det röra sig om samma individ som tillfälligtvis var borta från Närke?

(FREDRIK FRIBERG)

Rostand *Tadorna ferruginea*

I år uppträdde roständer endast i Sveriges södra utmarker (Skåne–Blekinge–Öland), vilket på sätt och vis känns positivt sett ur ett spontanitetsperspektiv. Fåglarnas ursprung går inte att reda ut, men på kontinenten finns en förhållandevis stor förvildad population. Mycket lågt räknat rör det sig om endast

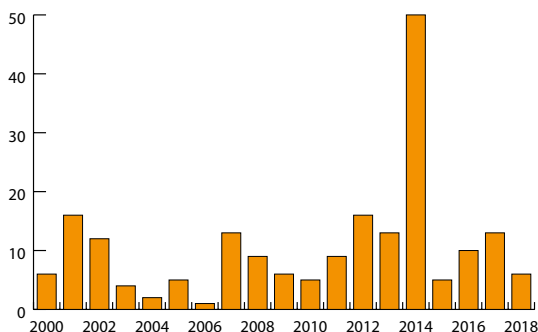
sex exemplar som pendlat mellan olika landskap, i så fall en rätt låg årssumma i ett historiskt perspektiv. En av de två fåglarna i Blekinge 26.8–1.9 var ringmärkt och med största sannolikhet den individ som ringmärktes tidigare på sommaren vid Ottenby, Öland.

Sk: De tre roständer (en hane och två honor) som höll till i nordvästra Skåne under hösten 2017 stannade i samma område fram till åtminstone 26.3 (Håkan Johansson, Nick Gräntz, Henrik Ehrenberg m.fl.). Gruppen sågs främst antingen längs E6:an strax söder om Höja våtmark, vid gräsmatteodlingen i Södra Utmarken eller på Sandön vid Vegeåns mynning. I övrigt sågs 2 str. O Domsten 5.5 (Oskar Lindberg, Bengt Andersson), och 1 rast. Foteviken 1.7 (Johan Fagefors, Joakim Hagström m.fl.). 3 fynd av 6 ex, ett högst normalt uppträdande helt enkelt.

Bl: 1 ex. Torhamns udde 20.7 (Henrik Bergendal, Frida Sjösten, Carina Widenstedt). 2 ex. Torhamns udde–Utlängan 26.8–1.9 (Markus Forslund, Cecilia Näslund, Lars-Gunnar Lundquist m.fl.). Fjärde året i rad med fynd, samtliga i östra Blekinge.

Öl: 3–4 ex. Ölands södra udde, Ottenby 24.6–31.7, därefter 1 ex. 16.7–20.8 (Aron Edman, Douglas Gustafsson, Simon Carrington m.fl.). 1 ex. str. S Stora Rör 5.9 (Anders Carlsén). 1 ex. Smedby–Västerstadsviken–Risinge–Beteby–Resmo 20–27.10 (Karl-Erik Sundström, Magnus Hallgren m.fl.). Likt år 2017 sågs 1–4 ex. under sommaren på södra Öland, i år dock endast vid Ottenby. Vad som däremot sticker ut är de bägge höstfynden, dels den sträckande rostanden vid Stora Rör 5.9 och dels den rastande på sydvästra Öland under en vecka i slutet av oktober. Årssumman blir då 6 ex. De två höstfynden är emellertid inte de första. Två septemberfynd finns sedan tidigare: 1 ex. som "fälldes på Öland" år 1927 och 1 ex. Ottenby 1956. Inget oktoberfynd finns, så årets rostand var den första för den månaden. Återstår då fyra fynd i november åren 1965 och 1967.

(FREDRIK FRIBERG)

Fynd av rostand *Tadorna ferruginea* i Sverige 2000–2018.

Årta *Anas querquedula* VU

Årtan ses i en stor del av landet, särskilt under vårmånaderna. Antalet rapporterade häckningar fortsätter dock att vara förhållandevis lågt. Vissa rrk som Ög, Nrk, Vstm, Hls anser att 2018 var ett hyfsat gott år, medan exempelvis rrk Upl snarare ser det motsatta. Det långsiktiga trenden sedan 1990-talet anser åtminstone i vissa delar av landet vara negativ.

Häckningar:

Sk: Som vanligt föreligger häckningsindicer från över 20 platser, men ungfåglar som kan tänkas ha sitt ursprung i lokala häckningar rapporteras endast från två platser: 3 1K Klingavälsåns mynning 2.8 (Jens Morin) samt 1 1K Alberta mosse, Esarp 7.8 (Karl-Erik Splittorff). *Skånes fågelatlas* anger uppskattningen 40 par för 2008.

Sm: Häckningar: 10+2 pulli Vadarängen, Uknö, Västervik 10.4–23.7 (Magnus Kasselstrand, Eddy Kasselstrand m.fl.). Första konstaterade häckningen sedan 2015, då på samma plats. 1 hona+9 pulli Pinnarekulla, Furen 22.5 (Christer Nyqvist).

Gt: Två häckningar: En kull 5 pulli Storsund, Gothem, 7.6 (Jörgen Petersson, Åsa Björnholm). En kull 10 pulli Stockviken, Hamra 7.7 (Björn Klevermark). Granskning av fynden under häckningstid visar att det sågs 15 par och därutöver 18 hanar. En rimlig uppskattning av beståndet är att det fanns drygt 30 par på Gotland. Årtan häckar i våtar, träsk och havsvikar. Den gotländska populationen har beräknats till 30 par (Ottosson m.fl. 2012).

Ög: Glädjande nog högre siffror från Tåkern i år än förra året: tio par bedömdes finnas i sjön 1.5–30.6 (Tåkerns Fältstation). Från övriga landskapet finns fynd under häcktid i lämplig biotop från Svartåmynningens naturreservat, där som mest 6 ex. sågs mellan 29.4–15.6 och här noterades (och fotodokumenterades) även parning 29.4 (Jan-Åke Rosén). Vid Beteby, Svensundsviken fanns som mest två par 25.4–29.5 (Fredrik Lindmark, Vesa Jussila m.fl.) och 27.7 sågs sedan 2 1K vid närliggande Bråborg (Fredrik Lindmark) vilket förstås kan vara resultatet från en lyckad häckning i området.

Vg: Endast en konstaterad häckning, vid Hornborgasjön, med 8 ungar.

Nrk: Som vanligt när det kommer till änderna så är det ont om rapporter om häckningar på artportalen. Kvismare fågelstations våtmarksinventering visade dock på att arten hade ett bra år i området. Detta gör att landskapets bestånd uppskattas vara 10–15 par, det är något högre än på senare år. Häckningar i Kvismaren: 1 par häckade i Rysjön (Åke Pettersson), 1 par på Lötén, 1 par på Fiskingemaden, 1 par på Hammarmaden, 1 par på Hammarbotten och 2 par i Sörbysjön (Kvismare fågelstation).

Upl: "Ingen säkerställd häckning är rapporterad och väldigt få möjliga häckningar är rapporterade i år! Hjälstaviken bedöms dock fortfarande ha cirka 5 par

(bedömt av Pekka Westin) Årta nedgraderas nu till bedömningen 10–20 par häckande i rapportområdet (tidigare 15–25 par).”

Vstm: En konstaterad häckning: 1 hona + 1 pull. Asköviken, Västerås-Barkarö 24.6 (Åke Jernberger).

Dlr: Hona med 7 ungar Sellången, Borlänge, 14.6 (Tommy Karlström). Häckningen är den 6:e under 2000-talet.

Hls: 1 hane Ålsjön NV delen, Ålsjön 22.5 (Peter Mathisen). 1 hona upprörd, varnande Bålsön 10.6 (Peter Engström). 3 ex. (1 ad. hona + 2 1K) Muckeltjärn, Sässmanområdet, 14.8 (Anders Delander).

(FREDRIK FRIBERG)

Skedand *Anas clypeata*

Skedanden förekommer under häckningstid i hela landet, om än sparsamt i fjällkedjan, och fynd som kan tyda på häckning är rapporterade från snart sagt alla landskap. I de allra flesta fall handlar det enbart om mindre antal, och det är nog bara i Upl och Ög som antalet par uppgår till fler än 100. Rrk Upl uppskattar beståndet inom sitt rapportområde till ca 250 par och rrk Ög det östgötska beståndet till 100–150 par. Så här skriver dessa båda landskaps rrk:

Ög: Tåkern: ”Sammanlagt ett 20-tal lokaler med fynd i häcktid i lämplig biotop och från artens kärnfäste Tåkern rapporteras om sammanlagt 22 par. Detta är i linje med de senaste åren och 100–150 par får anses vara en rimlig uppskattning av beståndet även i år.”

Upl: Bedömningen av antalet häckande par i rapportområdet justeras ner till cirka 200 par, från 250.

Nordliga häckningar:

Nb: 6 pulli pulli/nyligen flygga ungar Fågeltornet, Gammelstadsvikens nat. res. 11.7 (Mats Williamson).

P lpm: 7 ex. (1 ad. hona + 6 pulli) + 4 ex. (1 ad. hona + 3 pulli) + 4 hane, permanent revir Glommerstråk 14.5–31.7 (Ingrid Åkerberg, Weine Erlandsson m.fl.).

Rrk Skåne rapporterar om för landskapet historiskt goda sträckesiffror under hösten: ”Fantastiska 556 ex. passerade Sandhammaren 29.8 (Gert Ljungqvist, Sven Splittorff, Staffan Sundin m.fl.) och raderar därmed ut det seglivade gamla rekordet om 355 ex. från Brantevik 23.8 1992. Totalt räknades hela 1 936 ex. in i sydost under hösten, och de fyra högsta hösttotalerna är nu från de fyra senaste åren! Siffrorna i Falsterbo visar en liknande trend, och räkningarnas tre bästa dagssummorna är faktiskt från de tre senaste åren. Likt för Sandhammaren blev det dessutom ett nytt dagsrekord 29.8 då 330 ex. räknades (Nils Kjellén, Ola Elleström). Dessa siffror är dock fjärran det nationella rekordet på 1 450 ex. från Segerstad fyr 19.10 2002”.

(FREDRIK FRIBERG)

Snatterand *Anas strepera*

Högsta antalet under året blev 3 250 ex. i Tåkern 15.9 (Tåkerns Fstn), vilket är nytt rekord och det näst högsta antalet som hittills rapporterats i landet! (rrk Ög) – bara överträffat av Hornborgasjön. På samma sätt ökar arten kontinuerligt på många andra håll. Vid Näsnaren, Srm, rastade stora mängder under hösten och som mest räknades 1 500 ex. 20.9 (Bengt E Larsson). Aldrig tidigare har så stora mängder setts i Svealand.

(FREDRIK FRIBERG)

Bläsand *Anas penelope*

Under både 2017 och 2018 har Uppland berörts av ett för Svealands mått mätt aldrig tidigare skadat höststräck. Om man jämför de båda åren så har väderförhållanden bidragit till helt olika förlopp. Förra året (2017) noterades 19 300 ex. insträckande i Gävlebukten 20.9 (Kalle Brinell). En marker ad. front med nederbörd låg då över Uppland vilket medförde stora mängder rast. bläsänder. I år (2018) registrerades betydligt ostligare lokal, Arholma, och sträcket gick längs med kusten detta år. Den största summan denna gång blev 14 990 ex. str. i rakt nord-sydlig riktning vid Skvallerhamnsudden på Arholma 28.9 (Eskil Friberg, Fredrik Friberg).

(FREDRIK FRIBERG)

Stjärtand *Anas acuta* **VU**

Stjärtanden har minskat i antal som häckfågel i Sverige och det verkar numera vara ovanligt med häckningar utanför fjällkedjan och den norra fjärdedelen av landet. Den senaste uppskattningen av beståndet lyder på 820 par, varav cirka 75 procent i Norrbotten och Lappland (Ottosson m.fl. 2012).

Sydliga häckningar (saknas i år helt som häckare på södra Sveriges fastland):

Öl: Lyckade häckningar konstaterades på två lokaler. Vid Olshamn, Stora Ören, sågs en hona med 5 pull 17.7 samt vid Kungsskär, Skärlov, en hona och med 7 pull 18.7 (Robert Lager, Anders Kling m.fl.).

Gtl: Två häckningar: Två kullar 5+7 pulli Storsund, Gothem 4.7 (Clas Hermansson, Mia Holmebrant).

Vissa arter tycks ha en cyklisk förekomst med höga sträcksummor regionalt under några år. Stjärtanden är normalt tydligt talrikast i sydligaste Sverige. Under de senaste åren (liksom under mitten-slutet av

Tabell 2. Genomsnittligt antal amerikanska bläsänder *Anas americana* per år under olika perioder 1950–2018.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
0	0,1	0,4	0,6	2,9	3,6	2,0	0

90-talet) tycks östra Svealand haft god förekomst av str. stjärtand på hösten. Rrk Sthm rapporterar från Landsort om hela 999 str. ex. 8.9 (Alan Dalton). Det senare utgör nytt dagsrekord för lokalen och rapportområdet. Även Värmland rapporterar om nytt sträckrekord med 613 ex. str. Ladholmen, Värmlandsnäs sydspets 18.9 (Berne Martinsson).

(FREDRIK FRIBERG)

Svartand *Anas rubripes* (4/4 – 1/1)

Sk: 1 hanne Påarps mal 21.1–2.4 (F) (Johan Gustafsson, Lars-Erik Rahm, Henrik Nordholm).

Vg: 1 hanne Fågeludden, Hornborgasjön, 9–10.4 (F) (gm Rrk Vg), 1 hanne Spännsjön 16.4 (F) (Jan Mogol,

Svartand *Anser rubripes* tillsammans med gräsänder *Anas platyrhynchos*, Hornborgasjön, Vg, april 2018.

Jörgen Fritzon, Kjell Svensson m.fl.), 1 hanne norra delen av Hornborgasjön 2–13.12 (F) (Musse Björklund, Magnus Hallgren).

Ny art för Västergötland. För Skånefågeln var detta den fjärde vintern vid Bjärehalvön. Det hade inte varit förvånande om den passerat Hornborgasjön under sin vårflyttning norrut, men fotojämförelser visar att fågeln som sågs där i april är en annan individ. Teckningen på de undre handtäckarna skiljer sig åt – hos Västgötafågeln bildar de mörka fläckarna kommatecken som saknas hos Skånefågeln.

(ALEXANDER HELLQUIST)

Amerikansk kricka *Anas carolinensis*

Svag förekomst – den sämsta året på hela 2000-talet – med endast fyra fynd. Sedan 2015 har vi nu en serie av år med minskningar: 2015 (14), 2016 (12), 2017 (10). Varför?

Sk: 1 hanne Klingavälsåns utlopp 13–22.4 (Nils Kjellén, Eva Fredriksson m.fl.)

Vstm: 1 hanne Lövsta-pumpen, Asköviken, Dingtuna, 24–29.4 (Robert Ekberg m.fl.) och 1 hanne Gnien, Ramnäs, 8.5 (Lars Bruks m.fl.).

Nrk: 1 hanne rast. Näsbyängen, Oset, 15–18.4 (Andreas Tranderyd, Patrik Strömberg m.fl.).

Hybrid:

Öl: 1 hanne Nabbelund, Böda, 24–25.4 (Björn Karlsson
FOTO: ANDERS NILSSON

m.fl.) rapporterades först som amerikansk kricka men Rk ansåg att det rörde sig om en hybrid, och den utgör första fyndet för Öland.

Tillägg 2017:

Srm: Ett tillägg till 2017 års sammanställning är den amerikanska kricka som sågs i Strandstuviken. Det rörde sig om en hanne och var det tolfte fyndet av arten i vårt rapportområde. Även denna individ sågs i Nyköpings kommun, där totalt 10 av de 12 fynden har gjorts.

(FREDRIK FRIBERG)

Tabell 3. Genomsnittligt antal amerikanska krickor <i>Anas carolinensis</i> per år under olika perioder 1950–2018.							
50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
0,1	0	1,1	2,1	7,0	14	13	4

Snatterand x gräsand

Anas strepera x *A. platyrhynchos*

Liksom 2016 och 2017 finns fynd från Skåne och Västergötland av denna ovanliga hybridkombination.

Sk: 1 hane Albäckens mynning, Stavstensudden, 28.10 (Mikael Olofsson), 1 hane Trelleborgs småbåtshamn 11.11 (Mikael Olofsson), 1 hane Lunds reningsverksdammar 26.11–10.12 (Sven Jönsson, Per-Olof Andersson, Nils Kjellén m.fl.) samt 2 hannar Björkaåns utlopp, Vombsjön, 29.11 (Olof Ramel). Bedöms som 3 fynd av 4 individer (rrk Sk).

Vg: 1 hane Nohagaviken 16.4 (Thomas Svensson, Lars Andersson).

(FREDRIK FRIBERG)

Stjærtand x gräsand

Anas acuta x *A. platyrhynchos*

Vi får kanske vänja oss vid årlig förekomst av hybridform stjærtand x gräsand och kanske också till en ökad förekomst. En handfull individer rapporterades årligen 2015–2017, dessförinnan var den än mer sällsynt. Egentligen är det svårt att avgöra hur många det verkliga antalet är, men antalet fynd tenderar att öka.

Sk: Hannen som sedan 2009 synts i Falsterbotrakten vintertid rapporteras både från årets inledning och avslutning (Emil Lundahl m.fl.). Därtill finns rapporter från nordvästskåne och från Kannikdammen: 1 hane Höja Boställes Vätmark 2.4 (Henrik Johansson), 1 hane Rönnen 21.10 (Henrik Johansson), samt 1 hane Kannikdammen, Lomma 22.12 (Ingemar Andell). Rimligen rör det sig om maximalt tre olika hanar.

Bl: 1 ad. hane rast. Tocken 3.11 (Patric Österblad).

Sm: En hane observerades precis som 2015 och 2017 i Gislaveds reningsdammar, i år mellan 4.4–5.5 (Bo Gillberg, Erik Larsson). Dessutom rastade en hane vid Mellby badplats, Solgen, 17.11 (Håkan Sterner).

Srm: 1 hane födosökande Strand, Sörfjärden, Mälaren 18.4 (Sten Ljungars, Kent Carlsson, Barbro Hedström).

Upl: Retur av fjolårets hybridand? 1 hane rast. Ledskärsviken, Ledskärsområdet, 19.6 (Kalle Brinell).

Vstm: 1 hane rast. Lövssta-pumpen, Asköviken, Dingtuna, 5.5 (Erik Berg).

Dlr: 1 ad. hane Långlet, Mora 19.4 (Lars Hansson), samt i Saxviken, Mora 20–21.4 (Christina Jönsson). Bedöms vara samma individ.

(FREDRIK FRIBERG)

Rödhuvas dykand *Netta rufina*

Totalt sett är bedömningen att ca 14 ex. setts i landet vilket innebär den högsta årssumman hittills. Samtidigt som vi kan konstatera att rödhuv ad. dykand har en fin trend i landet så kan man misstänka

att flera fynd avser samma individer. Normalt sett är det relativt ovanligt med ensamma honor men i år skulle man för just två separata honor kunna dra streck mellan flera observationer. Samtidigt kan man konstatera att hannar vid den tidigare häckningslokalen Tåkern (2012) hade behövt en hona.

Sk: 1 ad. hona Simrishamn 4.2–2.4 (Benny Eriksson m.fl.), 1 par Lomma kyrkdamm 5.4 (Per Olof Lippe, Lars Nilsson), och 1 hona Magle våtmark 9.6–19.8 (Håkan Winqvist m.fl.). Är en våg av rödhuvade dykänder på gång? 3 fynd av fyra 4 fåglar gör att Skånes skörd nu uppgår till 53 fynd av 66 ex.

Bl: 1 hona Vällholmen, Valjeviken, 25–26.3 (André Julinder, Christian Persson, Monica Malmberg) och 1 hona Yttre park 24–28.4 (Lars-Gunnar Lundquist, Thomas Daleke, Anders Adolfsson m.fl.).

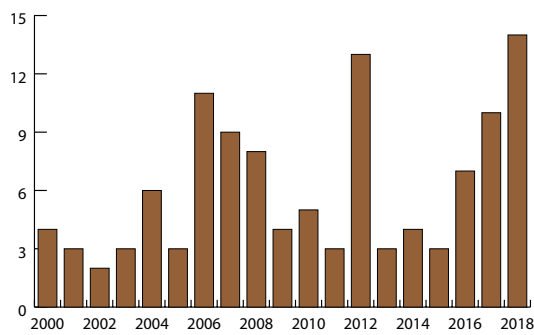
Öl: 1 ad. hona rast. Kapelluddens camping, Borgholm, 28.1 (Magnus Elfving, Linus Karlsson m.fl.).

Vg: 2 ex. (ett par) Dättern 8.5 (Sture Hermansson, Göran Darefelt). Vid Hornborgasjön 1 hane 19.8 (Musse Björklund, Jörgen Fritzson, Per Johansson m.fl.), 1 hane rast. 30.8 (Albin Torsson, Lennart Ljuhs, Magnus Hallgren m.fl.), 1 hane rast. Ytterberg 16–23.9 (Edvin Klein, Musse Björklund, Mikael Bly m.fl.) och 1 ad. hane rast. Utloppet 6–14.10 (Albin Torsson, Lotta Berg, Edvin Klein m.fl.) – ”kanske är det samma ex. som sågs här föregående år?” (rrk Vg).

Ög: 1 hane Glänästornet, Tåkern, 9–13.9 (Leif Jern m.fl.), 2 hane Hovtornet, Tåkern, 14.10 (Rauho Yrjölä, Antti Tanskanen) och 1 hane Hovtornet, Tåkern, 19–21.10 (Krister Jakobsson m.fl.). Rrk Ög bedömer att två fynd av tre individer gjordes under året.

Srm: 2 ex. (ett par) rast. Näsnaren 10–17.5 (Krister Aronsson, Jan Sjöstedt m.fl.).

Upl: 1 hona rast. Västerdal, Tämnaren 21–22.4 (Kalle Brinell m.fl.) och 1 hona rast. Säbysjön, Norra Järvafället 4–5.6 (Johan Wallin m.fl.).

Fynd av rödhuvad dykand *Netta rufina* i Sverige 2000–2018.

Tabell 4. Genomsnittligt antal rödhuvade dykänder *Netta rufina* per år under olika perioder 1950–2018.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
0,1	1,1	3,5	2,8	7,8	5,3	6,6	14

Mpd: 1 hanne Hallsta, Borgsjö 20.1 (Per Helttunen).

Tillägg 2016:

Vg: 1 ad. hanne rast. Vänersborgsviken, Frändefors 29.10 (Anders Regeskog).

(FREDRIK FRIBERG)

Brunand *Aythya ferina* VU

Brunanden dök upp i Sverige i mitten på 1800-talet och ökade sen fram till 1970-talet, då det som mest häckade ca 5 000 par i Sverige. *Fågelåret 2016* uppmärksammar brunandens situation: "Om detta speglar det svenska beståndet bör det kanske snarare anges till runt 100 par i stället för de 1 100 par som anges av Ottosson m.fl. (2012). Samtidigt skriver rrk Ög: "inga häckningar konstaterades under året" och vidare "den tidigare uppskattningen säger ca 200 par i landskapet, men Artportalen ger verkligen inte stöd för den skattningen. Muntligen har vi dock fått till oss att ca 100–200 par nog häckar endast i Tåkern, så skattningen får stå kvar.". Inga konstaterade häckningar rapporteras heller av exempelvis Sk, Öl, Sm, Vrm, Hls och Nb. I kontrast till de mycket osäkra och negativa häckningsuppgifterna rapporterar Tåkerns fältstations simfågelräkningar om 13 700 ex. 15.9 (Tåkerns Fstn) vilket är högsta summan sedan 2014 (då 31 000 ex. räknades!). Det är märkligt att dessa mängder av brunänder inte märks vid exempelvis sträckräkningar på andra håll i östra Sverige.

Häckningar:

Gtl: Tre kullar 3+5+6 pulli Ajkesträsk, Fårö (Hannes Andersson m.fl.). En kull 3 pulli Roma returvattendammar 2.7 (Clas Hermansson m.fl.). En kull 5 pulli Sockerbruksdammarna, Björke, 1.8 (Clas Hermansson m.fl.).

Vg: Endast en kull konstaterades, i Hornborgasjön.

Nrk: Inga häckningar finns rapporterade detta år. Och det är numera tveksamt om arten över huvud taget häckar i landskapet årligen. Beståndet bedöms vara max 5 par.

Srm: 1 1K Lagunen, Tynnelsö, Strängnäs 13.7 (Yngve Meijer, Annika Eriksson, Petter Sundin).

Upl: 4 ex. (1 2K+ hona + 3 1K) Aspås, Tämnaren 14.7 (Eskil Friberg, Fredrik Friberg) och 1 häckning (3 pulli) Jontedammen, Vaddika, Hökhuvud 21.6 (Wilhelm Dietrichsson). Endast två häckningar är alldeles ovanligt få.

Stlm: Häckningsresultatet summeras till elva inrapporterade kullar med sammanlagt 37 ungar fördelade på nio lokaler, vilket börjar bli ett ganska normalt häckningsresultat sett till de senaste åren. I Sörmlandsdelen av rapportområdet rapporterades fem kullar och i Upplandsdelen sex. Samtliga häckningar: Två kullar 1+6 pulli Ågestasjön 4–6.7 (Björn Phragmén, Jesper Norrby). Två kullar 4+1 pulli Nors viltvatten, Gälö, 11.7 (Ma-

ria Alsterlund). 1 pulli Lindsviken, Magelungen, 17.7 (Viggo Norrby). 8 pulli Lappkärrret, Norra Djurgården, 8–10.6 (Gunnar Dolk, Ari Määttä m.fl.). 7 pulli Menhammarsviken 10.6 (Martin Bergström). 1 pulli Ravalen, Norra Järvafältet, 17.6 (Owe Rosengren, Åke Berg, Niklas Hjort). En kull med 1 pulli Norra delen, Fysingen, 25.6 (Niklas Westermark, Sören Bevmö). 2 pulli Kyrksjön, Bromma, 1.7 (Niklas Westermark). En kull med 4 pulli Rocksta, Norra Järvafältet, 4.8 (Peter Andersson).

Vstm: konstaterad häckning rapporterad: 1 hona + 3 pulli Frövisjön, Skultuna 24.6–24.7 (Håkan Johansson m.fl.).

Gstr: Åtminstone 3 kullar Rudsjön, Bomhus 13.6 (Esbjörn Nordlund, Sven H Jansson, Per Landström).

FOTO: MIKAEL ARINDER/SKÅNSKA BILDER

Vitögdykand *Aythya nyroca*, hanne, Värpinge, Sk, 2 januari 2018.

Dlr: Två häckningar med vardera 4 resp. 5 pulli, Rudängsmyran, Borlänge (Yngve Johansson m.fl.).

Jmt: Häckningar vid Tysjöarna och Ändsjön. Antalet par är som vanligt svårt att uppskatta, men förra årets 5–20 par står sig förmodligen väl även i år.

(FREDRIK FRIBERG)

Vitögdykand *Aythya nyroca* (64/67 – 2/2)

Två exemplar under året av denna art som i Europa har en sydostlig utbredning. Det polska beståndet

Tabell 5. Genomsnittligt antal vitögdykänder *Aythya nyroca* per år under olika perioder 1950–2018.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
0,2	0,3	0,9	2,0	0,9	1,6	2,1	2

det har under 2000-talet återhämtat sig något efter att tidigare minskat till följd av miljöförändringar. Det är svårt att se några tydliga trender i det svenska materialet. Den adulta hanne som setts i Lomma och Lund sedan 2014 är fortfarande i farten och räknas inte som något nytt exemplar i det historiska fyndmaterialet.

Sk: 1 hane 1.1–4.3 har alternat mellan Lunds reningsverk (Sven Jönsson, Ulf Oscarsson, Dick Claeson m.fl.) och Habogårdsdammarna, Lomma (Ingemar Andell, Henrik Nordholm m.fl.).

Vg: 1 2K+ hane rast. Spännsjön 12–14.5 (Per-Anders svensson, Edwin Klein, Janne Pettersson m.fl.).

(FREDRIK FRIBERG)

FOTO: ANITA ÖCKNER

Ringand *Aythya collaris*, hona, Halmstads reningsverk, Hl, 9 januari 2018.

Ringand *Aythya collaris* (49/49 – 4/5)

Fyra fynd av totalt 5 ex. innebär en rekordartad förekomst. Första fyndet för Lu lpm. Att två individer sågs tillsammans får ses som unikt och det bör vara enda gången det skett i landet. Hallands femte fynd upptäcktes redan 2017 och fanns kvar i omgivningarna runt Halmstad in på det nya året. Notera att Kvismaren även hade ett fynd av en hane två år tidigare. Naturligtvis kan man spekulera i om samma exemplar har återkommit, men vi väljer att i totalsumman betrakta dessa som två exemplar.

Hl: 1 honf. 9.1–20.2 Halmstads reningsverk (Anders Wirdheim, Christopher Gullander m.fl.). Upptäcktes åter 9.1 2018 efter att inte ha setts sedan 23.12 2017.

Nrk: 1 hane rast. Rysjön, Kvismaren, 10.6 (Per Wedholm, Patrik Hedengren).

Ly lpm: 1 hane Östra Rusele, Blåviksjön, 5.5 (Torbjörn Karlsson, Gun-Inger Haglund m.fl.). Tredje fyndet i Ly lpm.

Lu lpm: 2 ad. hane rast. Abborrsundet, Jokkmokk 22.5 – 19.6 (Kjell Wägborg, Lars-Göran Hedberg m.fl.).

(FREDRIK FRIBERG)

Alförrädare *Polysticta stelleri*

14 alförrädare är en uppräknings jämfört med förra årets bottennapp men likväl en av de lägsta årssummorna hittills.

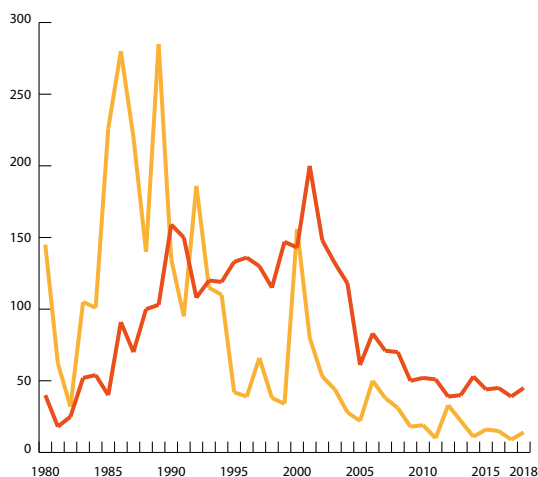
Sm: 1 ad. hona str. S Revsudden, Kalmar, 7.10 (Lars G Petersson).

Öl: 1 2K hane Högbys hamn 26.3–4.4 (Hasse Olsson, Anders Nilsson, m.fl.). 1 hane Ölands södra udde, Ottenby 15–18.8 (Leif Dahlgren, Gunilla Lundborg m.fl.). Alförrädaren vid Ottenby utgör faktiskt det första fyndet någonsin för augusti månad på Öland. Av naturliga orsaker är sommarfynden fåtaliga: fyra tidigare i juli och ett i september. Alförrädaren är numera fåtalig och inte ens riktigt årlig på Öland. Under 2000-talet har dock fynd gjorts samtliga år utom 2010 och 2017.

Gtl: 1 2K honf. Svältholmen, Västergarn, 10.2 (Olof Armini). 1 honf. Djupvike, Östergarn, 16.2 (Lars Brolund). 1 honf. mot N Nyhamn, Lummelunda, 24.3 (Per Smitterberg). 1 hane Rivet, Sundre, 30.9–1.10 (Michael Tydén, Mikael Larsson m.fl.). 1 1K Gothemhammar, Gothem 6.10 (Robert Gahnfelt).

Bob: För tredje året i rad sågs en alförrädare i landskapet. 1 ad. hane Snartekalven, Havstenssunds skärgård 22.5 (Jan Uddén, Matti Åhlund).

Srm: 1 hane rast. Örsbaken, Brannäs våtmark–Oxelösunds hamn, Oxelösund 12.1 – 29.3 (Tommy Knutsson, Sven-Olov Karlsson m.fl.). 1 2K+ hona rast. Stens-

Fynd av alförrädare *Polysticta stelleri* (gul kurva) och praktejder *Somateria spectabilis* (röd) i Sverige 1980–2018.

und, Trosa–Gästhamnen, Oxelösund 28.1–7.3 (Janne Oldebring, Håkan Lidberg m.fl.). 1 2K+ hona rast. Pälundet, och Mörköbron, Mellersta Mörkö under tre timmar 3.2 (Lars Olof Jiveskog, Johan Ehrlen, Stefan Clason m.fl.).

Hls: Fynden av alförrädare blir allt färre i Sverige. Orsaken till detta är oklar men skulle kunna bero på att arten minskat i sitt häckningsområde eller att allt mildare vintrar gjort att arten väljer att stanna kvar i Ishavet under vintern. Fågeln vid Stenö sågs tillsammans med knipor och viggår. 1 honfågad rast. Stenöörn 9.11 (Stefan Persson).

Vb: 1 hona str SV Tavastudden, Täftelandet, 19.5 (Emmanuel Naudot). Tredje fyndet i landskapet sedan år 2010.

(FREDRIK FRIBERG)

Praktejder *Somateria spectabilis*

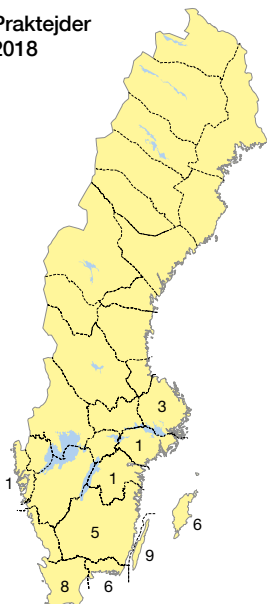
Om man summerar landskapen blir summan 45 ex., men inkluderar man ett antal stafettobsar är det korrekta antalet snarare 40 ex. Detta innebär en av de lägsta årssummorna hittills. Inga fynd norr om Uppland i år.

Sk: Året bjöd förvånande nog endast på vårfynd och en rimlig uppskattning är att sammantaget 8 praktejdrar sågs passera underperioden 28.3–7.4. Att året inte bjöd på några höstobservationer är anmärkningsvärt, även om det faktiskt har hänt förut (2009).

Bl: 5 ex. 2–16.4 och 1 ex. 26.5. Av dessa utgjordes 5 ex. av ad. hannar och 1 ex. av en 2K hanne.

Sm: 3 ad. hanne str. N Revsudden, Kalmar 2.4 (Dan Bengtsson, Anders Törnberg, Bengt Antonson). 1 ex. str. N Revsudden, Kalmar 4.4 (Dan Bengtsson, Mats

Praktejder
2018

Landskapsvis fördelning av fynden av praktejder *Somateria spectabilis* i Sverige 2018.

Hannerz, Dan Frendin). 1 ad. hanne rast. Furö, Oskarshamn 13.4 (Johan Sandström).

Öl: Totalt gjordes i år nio vårfynd 2–8.4, en ganska låg, men förhållandevis normal summa för de senaste åren (dock bättre än 2017). Notera att inga fynd gjordes i mars, troligen beroende på den sena våren. Noterbar är även den hona som sträckte förbi Sandviks camping 6.4. Dels är honor i klar minoritet och dels är de svårare att dokumentera om inte foton finns, som i detta fall. Inga höstfynd gjordes. Tidigare under 2000-talet har detta skett endast under åren 2005 och 2012.

Gtl: Vårfynd 6 ex. 3–6.4 (rrk Gtl).

HI: Vårfynd: 5 hannar från 13.3 till 23.5.

Boh: 1 ad. hona rast. Grönskären, Tjörn 29.4 (Stefan Mattsson).

FOTO: MAGNUS WISTH

Praktejder *Somateria spectabilis*, hanne, med ejdrar *Somateria mollissima*, Påarp, HI, 26 mars 2018.

Ög: En hanne sträckte mot norr vid Lövsåren, Arkösunds skärgård 8.4 (Robert Petersen m.fl.). Detta är det 10:e fyndet för landskapet och det första sedan 2012!

Srm: 1 hanne rast. Utterholmshällarna, Örsbaken, Oxelösund 19–30.5 (Tommy Knutsson m.fl.).

Upl: 1 ad. hanne str. S Horssten 6.5 (Anders Haglund, Peder Winding, Mathias Bergström m.fl.). 1 hanne Landsort 9.6 (Bo Holst). 1 Björns skärgård.

Tillägg 2016:

Bl: 1 3K+ str O Lindö udde 15.3 2016 (F) (Oscar Lindén). Därmed sex exemplar även under detta året.

Tillägg 2017:

Sk: 1 ad. str. Sandhammaren 19.10 2017 (Gert Ljungqvist).

(FREDRIK FRIBERG)

Ejder *Somateria mollissima* VU

Rrk Öland rapportera att "Ejdersträcket år 2018 blev glädjande nog det numerärt bästa på flera år – både vår och höst. Vårsträcket kulminerade i första halvan av april. Toppdagen inföll 6.4 med minst 75 000 str. vid Ölands södra udde, Ottenby. Noterbart är att majoriteten av ejdrarna denna dag passerade öster om udden. Generellt sträcker annars ejdrarna i stor utsträckning i Kalmarsund på våren. Senast någon enskild sträcknotering överträffade denna dagssumma från våren var 1.4 år 2000 i Kalmarsund utanför bl.a. Risinge hamn med nästan 100 000 sträckande. I övrigt noterades ytterligare fem dagar med femsiffriga antal i april. Av dessa bjöd 4.4 på 35 250 str. vid Småbåtshamnen i Mörbylånga. Höststräckets enskilda toppnotering gjordes vid Segerstads fyr 4.10 med 44 600 ex. Dock inträffade toppen av ejdersträcket under hösten sammantaget i andra halvan av oktober. Som brukligt rapporterades en stor majoritet av de höststräckande ejdrarna från Ölands sydöstra kust.

Övrigt:

Ög: Häckningar konstaterades i Vättern kring Fjuk, Erkena och Åholmen, Norra Freberga, där ädor sågs med ungar (Gunnar Myrhe, Jan Eklund, Roger Larsson m.fl.) Denna enda inlandsetablering i Sverige kan kopplas till en allt starkare förekomst av signalkräftor i sjön.

(FREDRIK FRIBERG)

Vitnackad svärta *Melanitta perspicillata*

(116/117–5/5)

Totalt fem exemplar varav 1 str. hona (behandlad av Rk), landets fjärde av det könet. Knappt tre veckor efter fyndet på Grundskatan, Vb, sågs gammal hane rasta i en mindre sjö ovanför Pajala, Nb, – kanske var detta samma individ!? Blekinges nionde fynd (åtta på Utlängan!), Västerbottens sjätte fynd och Norrbottens tredje fynd.

Sk: 1 ad. hona str. SV Kullens fyr 30.9 (Kaj Svahn, Olof Strand, Tomas Svensson).

Bl: 1 hane str. NO Utlängan 11.5 (Lars-Gunnar Lundquist, Christoffer Renvaktar m.fl.). Det enda fyndet utanför Utlängan är från Hasslö 1924 (FBI 13: 229–233)!

Öl: 1 ad. hane str. Ölands södra udde, Ottenby, 24.4 (Mats Waern, Göran Holm, Anders Lundqvist). Vi har nu åtta fynd under vårsträcket, mellan 21.4 och 1.5 och tre under hösten, 4.9–2.10, den första vid Ottenby 2.10 1994 (rrk Öl). Samtliga fynd gäller hannar.

Tabell 6. Genomsnittligt antal vitnackade svärter *Melanitta perspicillata* per år under olika perioder 1950–2018.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
0	0,3	0,7	2,0	2,2	4,8	3,0	5

Vb: 1 ad. hane rast Grundskatan, Bjuröklubb 19.5 (Ralf Norberg, Tommy Magnusson, Staffan Andersson, Mattias Laisfeldt). Årets fynd sågs först rasta med svärter en bit ut i havet för att sedan lyfta och sträcka mot NO en stund därefter. Arten är ärlig i Sverige och oftast görs några enstaka fynd per år, främst i södra delen av landet.

Nb: 1 ad. hane Naakjärvi 3–8.6 (Anders Eriksson, Magnus Liljefors, Tommy Eriksson m.fl.).

(FREDRIK FRIBERG)

Svärta *Melanitta fusca* NT

I Sverige är svärten uppförd på ArtDatabankens rödlista som "nära hotad". I ett vidare perspektiv har svärten som minskat som häckfågel i Östersjöområdet, och populationen som dessa tillhör har nyligen förts upp på den internationella rödlistan. Det finns skäl att följa utvecklingen, i alla fall från södra Bottenhavet och söderut. Dock finns ytterst få häckningar konstaterade per landskap och det är svårt att utifrån rapporteringen kunna dra några slutsatser. Dock positivt om sträckande/rastande i södra Sverige, sannolikt österifrån:

Sk: Likt flera av de senaste åren blev det fina sträcksummor. Högsta dagssumman levererade faktiskt Falsterbo med 785 str 26.10 (Nils Kjellén, Ola Elleström m.fl.) – ett rekord som kraftigt bidrog till att Falsterbo fick sin näst högsta säsongssumma (inom ramen för de standardiserade räkningarna i alla fall).

Hl: Flera dagssummor under vinterhalvåret av rast. ex. i södra Halland på ca 5000.

Srm: hela 4049 ex. sträckte 3.5 (Kimmo Kangasvieri, Ulf Johansson, Rolf Nordin m.fl.).

(FREDRIK FRIBERG)

Amerikansk knölsvärta *Melanitta deglandi*

(2/2 – 0/0)

Upl: 1 ad. hane Svenska Högarna 14.5, 2 ad. hannar på samma plats 16.5–20.5 och 1 hane på samma plats 26.5 (F, V) (Bo Granberg, Bengt Larsson, Anders Eriksson, Bill Douhan m.fl.).

Tidigare fynd:

2017: Upl: 1 ad. hane Röder 13.5 och 1 ad. hane Svenska Högarna (F) 14.5–28.6 (F 2017:79).

I och med Taxonomikommitténs senaste rapport (Tk 2019) delades knölsvärta upp i två arter: amerikansk knölsvärta och sibirisk knölsvärta. De tidigare godkända fynden av *deglandi* publiceras här enligt sin nya artstatus. De två fåglarna som noterades i maj 2017 vid Röder respektive Svenska Högarna återvände i samlad trupp. Fyndet är anmärkningsvärt med tanke på hur ovanlig amerikansk knölsvärta är i Europa. Endast två andra fynd gjordes under året, på Island (som har ett tiotal fynd totalt) och i Skottland (blott det andra fyndet för

Storbritannien, där det också finns ett fynd av en obestämd amerikansk/sibirisk knölsvärta (tarsiger.com). En av de svenska individerna har en mindre uttalad näbbknöl och vit teckning bakom ögat, och är därför mer lik en svärta, även om det saknas fotodokumentation av fågeln som tillåter granskning av detaljer. Amerikansk knölsvärta varierar avsevärt när det gäller huvudform och teckning. Den svenska fågeln faller troligen inom ramen för denna variation, och uppvisar också den artypiska bruna flanken. Hybrider mellan svärta och amerikansk knölsvärta är inte dokumenterade i litteratur. Det är tänkbart att hybridisering kan ske runt Grönland där båda arterna förekommer, och även i fall där

FOTO: BJÖRN GUSTAFSSON

Sibirisk knölsvärta *Melanitta stejnegeri*, hane, Skallerhamnsskatan, Vb, 6 maj 2018.

felflugna fåglar bildar par med svärter. Tills vidare väljer Rk att publicera båda fåglarna som rena amerikanska knölsvärter.

(ALEXANDER HELLQUIST)

Sibirisk knölsvärta *Melanitta stejnegeri* (1/1 – 2/2)

Öl: 1 ad. hane Hornsudden 26.4 (F) (Magnus Elfving, Tobias Berger), 1 ad. hane Sandviks camping/Årsvik 26–29.5 (F) (Fredrik Ellin m.fl.).

HL: 1 ad. hane Skummeslövsstrand 10–28.3 (F, V) (Anders Wirdheim, Christopher Gullander, Frida Nettelblad m.fl.).

Vb: 1 ad. hane Skallerhamnsskatan 4–14.5 (F) (Tommy Magnusson, Niklas Andersson).

Tidigare fynd:

2012: Bl: 1 3K+ hane str. NO Sydudden, Utlängan, 3.5 (F 2012:79, 165).

2014: Bl: 1 3K+ hane str. NO Utlängan 5.5 (F 2014:76).

2015: Bl: 1 3K+ hane str. NO Utlängan 25.4 (F 2015:64).

I och med Taxonomikommitténs senaste rapport (Tk 2019) delades knölsvärta upp i två arter: amerikansk knölsvärta och sibirisk knölsvärta. Det tidigare godkända fyndet av *stejnegeri* (bedömt som en och samma individ) publiceras här enligt sin nya artstatus. Under 2018 observerades sibirisk knölsvärta för första gången utanför Utlängan i Blekinge, och det med besked. Det är notoriskt svårt att bedöma antalet inblandade individer hos sällsynta dykänder som ses i Sverige. Kunskapen om geografiska rörelser hos felflugna individer både under och utanför flyttningstid är bristfällig, även om det är någorlunda klarlagt att många fåglar tycks ha regelbundna flyttvägar och rastplatser från år till år. Årets observationer skulle kunna avse en, två, tre eller fyra individer. Dessutom skulle någon eller några av observationerna kunna avse den individ (eller individer) som sträckte förbi Utlängan 2012, 2014 och 2015. Dokumentationen av observationerna medger inte någon säker individbestämning. Rk har genom åren försökt hålla en försiktig linje för att inte överskatta antalen, men en alltför restriktiv hållning förvanskar också fyndbilden. De långa tidsintervallen mellan de svenska observationerna 2018 gör bedömningen extra besvärlig. Till detta bidrar också artens status som extrem raritet i Europa, även om antalet fynd har ökat på senare år och flera observationer gjordes i våra grannländer under 2018 (tarsiger.com). Danmarks andra fynd gjordes på nordvästra Själland i februari–mars – sannolikt samma individ som dök upp i Halland. I Norge gjordes två fynd av återkommande fåglar, i Trondheimstrakten i april–maj och innanför Bodö i mitten av juli. I Polen observerades en fågel i Gdanskbukten både i slutet av februari och i november. Uppträdandet indikerar att det skulle kunna finnas upp emot en handfull fåglar i omlopp i Östersjöområdet på somrarna. I detta fall väljer Rk att behandla Hallandsfågeln som samma individ som sågs vid Hornsudden och Sandviks camping, medan det geografiskt mer avlägsna fyndet vid Skallerhamnsskatan bedöms avse en annan individ. Kanske kan observationer under kommande år ge större klarhet i antalet inblandade individer och deras rörelser i Östersjöområdet.

(ALEXANDER HELLQUIST)

Amerikansk sjöorre *Melanitta americana*
(22/22 – 3/3)

Hl: 1 ad. hanne Laxvik, Påarp, 29–30.4 (F) (Marcus Andersson, Johan Tufvesson), 1 ad. hanne str. S Busör 5.5 (F) (Julius Wengelin Grantén, Göran Snygg, Alexander Bloemer).

Srm: 1 ad. hanne str. NO Landsort 28.4 (Raul Vicente, Niklas Westermark).

Sörmlandsfyndet är det första för landskapet, liksom den första observationen av arten norr om Öland längs med Östersjökusten. Hallandsobservationerna faller in i den normala fyndbilden.

(ALEXANDER HELLQUIST)

Öl: 650 ex. Kårehamn 29.12 och 204 ex. Nabbelunds hamn samma datum (Bertil Breife, Olle Edlund). 650 ex. vid Kårehamn är den klart största ansamling som rapporterats under 2000-talet. Tidigare högsta summor är 430 ex. Kårehamn 28.3 2006 och 420 ex. samma lokal 12.1 2011

Gtl: 930 ex. Burgsviken, Näs 4.1 (Juho Könönen) och 900 ex. Storården, Fide 27.1 (Juho Könönen).

Ög: Rrk sammanfattar: ”en ökning av rastande/övervintande fåglar under vinterperioden där isen inte lagt sig på de stora sjöarna i inlandet. Under perioden 17.11–21.12 finns rapporter om 1 000 ex. vid Dymlingen, Grensholm (Claes Tornefjell) och uppemot 1 300 ex. vid Svartåmynnings naturreservat under samma period (Berndth Gustafsson, Mariana Häkkinen, Tommy Eriksson m.fl.).”

FOTO: JOHAN TUFVESSON

Amerikansk sjöorre, *Melanitta stejnegeri*, hanne, med sjöorrar, *Melanitta nigra*, och ejder, *Somateria mollissima*, Laxvik, HI, 29 april 2018.

Salskrake *Mergellus albellus*

Det var först på 2000-talet som ansamlingar på över 500 ex. började förekomma i Sverige. Enligt de internationella midvintringinventeringarna är antalet övervintrande salskrakar 2015 mer än tre gånger så stort som i mitten av 1990-talet (Nilsson & Haas 2016) och det verkar som salskraken ökar ytterligare. Här exempel på stora antal med rrk-kommentarer:

Bl: 690 ex. Slättanäs 28.1 (Fredrik Lennartsson). Rrk Bl: ”De 690 ex. som inräknades vid Slättanäs 28.1 är landskapets näst största ansamling. Högsta antal är de 1 137 ex. som sågs i Kuggeboda hamn 17.1 2016 (FBI 53: 62).”

Srm: Näsnaren är nu Svealands vassaste rastplats och i år är toppnoteringen 520 ex. rast. Lilla Näsnaren 28.10 (Bengt E Larsson).

Men som häckfågel är det svårt att se samma ökning:

Nb: Fynd av 40 individer på 15 olika lokaler under lämplig häckningstid, vilket motsvarar ett normalt år. Alltså ingen rapport rörande säkerställd reproduktion av denna art, även om vi tror oss veta att arten häckar tämligen allmänt i landskapet.

Ås lpm: 1 trolig häckning, 3 1K sågs 25.8.

Ly lpm: 2 lyckade häckningar.

N. Lpl: 5 säkra och 13 möjliga häckningar, vilket är i linje med tidigare års rapportering.

(FREDRIK FRIBERG)

Vaktel *Coturnix coturnix* NT

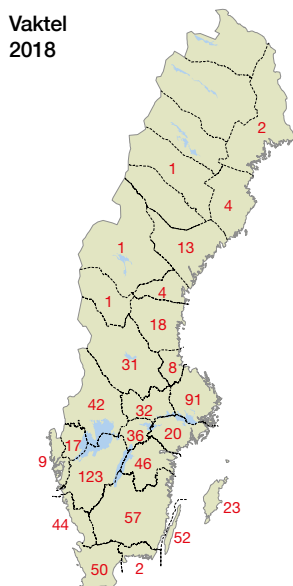
726 spelande är det minsta antalet sedan 2013. Rrk Upl: "Totalt under året registrerades 80 spelande fåglar vilket innebär det fjärde sämsta resultatet sedan 2000 och långt under medelvärdet för 16-årsperioden 2002–2017 (=167)."

Häckningar:

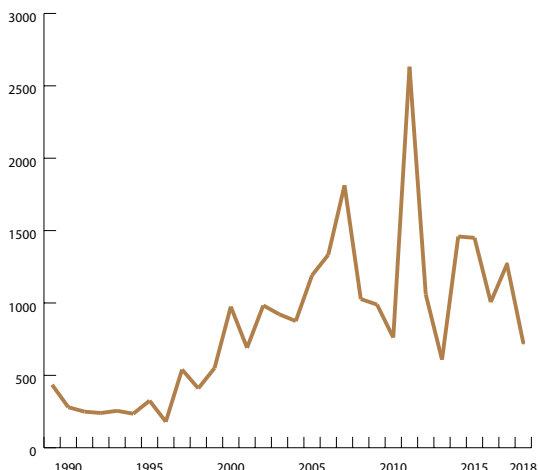
Vg: En häckning konstaterades i juli, då 2 ungar sågs i Marks kommun.

Udda fynd:

Jmt: 1 ex. spel. Ulvåskftet, Blåhammarfjället, 18.6 (Erik Jonsson). Endast ett fynd, och ett väldigt udda sådant. Fågeln upptäcktes under Ånnsjöns fågelstations

Landskapsvis fördelning av fynden av vaktel *Coturnix coturnix* i Sverige 2018.

Antal spelande vaktlar *Coturnix coturnix* i Sverige 1989–2018.

fjällrutting inventering mitt uppe på kalfjället, där den spelade ett par strofer!

Ly lpm: 1 ex. 20.10 Vänjaurträsk (Henrik Wahlberg).
"Hittade den på vägen. Ganska medtagen och kunde
inte flyga." Tionde fyndet i *Ly lpm*. Udda tidpunkt.

(FREDRIK FRIBERG)

Svartnäbbad islom *Gavia immer*

Totalt 47 ex. innebär nästan samma antal som året före (46 ex.) och får betraktas som en förhållandevis låg årssumma. Fynden fördelas på 13 under vintern (jan–feb), 12 under vårsträcket (apr–jun), 1 under sommaren (jul) och 21 under höststräcket (aug–dec). Flest fynd gjordes som vanligt längs västkus-

FOTO: KRISTER CARLSSON

Svartnäbbad islom *Gavia immer*, Sörabysjön, Växjö,
Sm, 3 maj 2018.

ten, men det finns även 13 fynd i Östersjön och 5 inlandsfynd. Landskapsvis fördelas fynden på Sk (14), Sm (1), Öl (3), Gtl (1), Hl (7), Boh (12), Vg (1), Dls (2), Srm (4) och Upl (1).

Inlandsfynd:

Sk: 1 1K rast. i södra delen av Vombsjön 1–7.1 (Per Karsten m.fl.), kvar från dec 2017.

Sm: 1 ad. Sörabysjön, Rottne 3.5 (Thomas Hultquist m.fl.).

Vg: 1 ex. sträckförsök Vänersborgsviken 18.11 (Fredrik Lång, Göran Darefelt, Björn Johansson m.fl.).

Dls: 1 ad. vid Äspenäsön i Lelång, Bengtsfors 1.2 (Kent-Åke Gustavsson). 2K Näs sannar, Mellerud 11.8–18.10 (Håkan Krave, Jan Johansson, Peter Grahn m.fl.).

(ANDERS WIRDHEIM)

Vitnåbbad islom *Gavia adamsii*

Totalt noterades 41 ex., vilket är nästan samma som föregående år (42 ex.), men fortfarande en låg års-summa sett i ett längre perspektiv. Fynden fördelades på 2 vinterfynd (jan), 30 under vårsträcket (apr–jun), 1 sommarfynd (jul) och 4 höstfynd (okt–dec). Geografiskt hade fynden en tyngdpunkt på västkusten, bl.a. noterades inte mindre än 16 ex. i Halland under apr–maj (varav 9 ex. i området Glommen–Morups Tänge). Landskapsvis fördelades fynden på Sk (2), Bl (2), Öl (6), Hl (16), Boh (4), Vg (1), Srm (3), Upl (2), Vrm (1), Hls (1), Ång (2) och Vb (1).

Inlandsfynd:

Vg: 1 2K Vänersborgsviken 17.7 (Göran Darefelt).

Vrm: 1 ad. str. O Hults hamn 9.5 (Leif Eckmann, Sven Larsson).

(ANDERS WIRDHEIM)

Ob. islom *Gavia immer/adamsii*

Totalt 15 fynd fördelade på 9 under vårsträcket (apr–maj), 1 under sommaren (jul) och 5 under höststräcket (sep–dec). I ett längre perspektiv är detta en förhållandevis låg årssumma. Landskapsvis fördelas fynden på Sk (6), Sm (2), Boh (5), Srm (1) och Vb (1). Ett av fynden förtjänar uppmärksamhet:

Sm: 1 obestämd islom sträckte vid Jäts badplats i Ås-nen 5.5 kl 07.55 (Ronny Johansson, Leif Sahlgren). Kl 05.50 sträckte en vitnåbbad islom in över Laholmsbukten och en obestämd islom passerade Ölands norra udde kl 09.50. Mycket talar för att det rörde sig om en vitnåbbad islom (rrk Krbg).

(ANDERS WIRDHEIM)

Stormsvala *Hydrobates pelagicus*

Totalt ca 5 ex., varav 3 ringmärkta på Måseskär i Boh under sommaren. Fältfynd gjordes 22.9 i Boh, Vg och Hl. Rrk Gbg noterar att det var mindre än en timme mellan Vinga, Vg, och Glommen, Hl, och det därför knappast kan röra sig om ett och samma ex. Dagen före hade stormen Knud tryckt in en del havsfåglar mot svenska västkusten.

När det gäller ringmärkta stormsvalor bör det nämnas att en fågel som märktes 23.8 2017 på Må-

Tabell 7. Genomsnittligt antal stormsvalor *Hydrobates pelagicus* per år under olika perioder 1950–2018.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
0,7	0,7	0,6	2,6	4,5	5,5	4,7	5

Tabell 8. Genomsnittligt antal klykstj. stormsvalor *Oceanodroma leucorhoa* per år under olika perioder 1950–2018.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
0,8	3,3	2,6	61	180	101	31	75

seskär i Boh, kontrollerades på Sandoy på Färöarna 9.8 2018. Även tidigare finns det fynd av ringmärkta stormsvalor som visar på ett utbyte mellan Bohuskusten och de stora kolonierna ute i Atlanten.

Hl: 1 str. S Glommens sten 22.9 (Thomas Rostedt, Stefan Persson m.fl.).

Boh: 1 ringm. Måseskär 30.7 (Kåre Ström, Thomas Liebig). 1 3K+ ringm. Måseskär 7.8 (Kåre Ström, Magnus Persson, Thomas Liebig). 1 ringm. Måseskär 12.8 (Kåre Ström). 1 ex. Kråkudden, Hönö 22.9 (Martin Alexandersson, David Armini, Bertil Breife m.fl.).

Vg: 1 str. S Vinga 22.9 (Lennart Fahlgren m.fl.).

(ANDERS WIRDHEIM)

FOTO: MAGNUS FRIBERG

Klykstjärtad stormsvala *Oceanodroma leucorhoa*, Laholmsbukten, Hl, 23 september 2018.

Klykstjärtad stormsvala *Oceanodroma leucorhoa*

Totalt drygt 75 ex. med det stora flertalet noterade under andra halvan av sep och första av okt. Landskapsvis fördelas fynden på Sk (46), Hl (ca 75), Boh (ca 20) och Vg (10). Skillnaden mellan den sammanlagda landskapssumman och den angivna års-summan visar att detta är en art som ofta är föremål för dubbelräkningar. Dels förflyttar en klykstjärtad stormsvala sig snabbt längs västkusten och dels stannar individer ofta upp och snurrar runt i större vikar som Laholmsbukten och Skälderviken.

Höga antal:

Sk: 23 str. V Båstads hamn 23.9 (Tommy Holmgren, Nick Gräntz, Carl Tholin m.fl.)

Hl: Ca 15 ex. i Laholmsbukten 23.9 (Magnus Hallgren m.fl.). 15 ex. mot S Glommens sten 26.9 (Kalle Bri-nell m.fl.).

Boh: 10 str. S Kråkudden, Hönö, 22.9 (David Armini m.fl.).

Vg: 9 str. S Vinga 22.9 (Stefan Svanberg m.fl.).

Östersjöfynd:

Sk: 1 str. S Nabben, Falsterbonäset, 27.10 (Hans-Åke Gustavsson, Nils Kjellén, Ola Elleström m.fl.). Kanske inget egentligt östersjöfynd, men fyndet utgör det första i Sk söder om Öresundsbron sedan 2004.

Inlandsfynd:

Sk: 1 ex. födosökande Silvåkratornet, Krankesjön, 26.9 (Lars Lundquist, Dan Hammarlund m.fl.). Fågeln upptäcktes på eftermiddagen, men en lärkfalk slog den senare på kvällen.

(ANDERS WIRDHEIM)

Stormfågel *Fulmarus glacialis*

Stormfågeln uppträdde ovanligt sparsamt förutom under en period från mitten av september till mitten av oktober, då den var talrik längs västkusten. Bl.a. noterades två dagssummor på över 300 ex. vid Hönö resp. Vinga. Ovanligt nog föreligger inga godkända fynd från inlandet eller Östersjöområdet.

Höga antal:

Sk: Som mest 86 str. V Hovs hallar 23.9 (Patric Österblad, Philip Österblad, Tomas Flyman m.fl.).

Boh: 317 str. S Kråkudden, Hönö 26.9 (David Armini m.fl.).

Vg: 306 str. S Vinga 22.9 (Stefan Svanberg m.fl.).

(ANDERS WIRDHEIM)

Ob. gulnäbbad lira/scopolilira

Calonectris diomedea/scopoli (122/122 – 5/5)

Sk: 2 ex. Bjärehalvön/Kullaberg 12.9 (Fredrik Lennartsson, Thomas Lindblad, Nils Kjellén m.fl.).

Hl: 1 ex. str. S Gubbanäsan, Getterön, 12.9 (Klas Rosenkvist), 1 ex. str. S Glommens sten 27.9 (Erik Jons-son, Ulf Löfås, Ilona Ekmark m.fl.), 1 ex. Skummeslövsstrand 28.9 (Aron Norrby).

Boh: 1 ex. str. S Kråkudden, Hönö, 11.9 (David Armini, Jon Håkansson), 1 ex. str. S Ramsviklandet 22.9 (Anders Jihmanner, Anna Jihmanner, Ulf Lindell), 1 ex. str. S Kråkudden, Hönö, 30.9 (Mattias Pozsgai, David Armini).

Ett allt igenom typiskt uppträdande av detta svårbestämda, nysplittade artpar. Det är vanskligt att uppskatta antalet individer. Raritetskommittén bedömer att observationerna 11–12.9 avser två individer

och att observationerna från Ramsviklandet 22.9, Glommens sten och Skummeslövsstrand 27–28.9 respektive Kråkudden 30.9 avser ytterligare tre olika individer.

(ALEXANDER HELLQUIST)

Grålira *Ardenna grisea*

Drygt 40 ex. innebär ett förhållandevis lågt antal jämfört med medeltalet för de senaste årtiondena. En klar majoritet av fynden gjordes som sig bör under höstmånaderna sep–okt, och den månadsvisa fördelningen var jan (1), aug (1), sep (ca 25) och okt (ca 15). Landskapsvis fördelas fynden på Sk (27), Hl (20), Boh (19–22) och Vg (3). Två vinterfynd (gällande sannolikt samma individ) och ett sommarfynd bör nämnas. Såväl vinterfynd som sommarfynd är ovanliga men inte unika.

Vinterfynd:

Sk: 1 str SV Kattviks hamn–Tjällran 29.1 (Nils Kjellén, Håkan Johansson m.fl.).

Boh: 1 ex. str. S Kråkudden, Hönö, 28.1 (Magnus Unger m.fl.).

Sommarfynd:

Sk: 1 ex. Mistluren, Kullaberg, 12.8 (Thomas Svanberg, Mårten Müller m.fl.)

(ANDERS WIRDHEIM)

Mindre lira *Puffinus puffinus*

Totalt noterades ca 110 ex. vilket är den tredje högsta årssumman efter 1998 (170 ex.) och 2009 (115). Fyndbilden avviker något från den vanliga eftersom en majoritet av fåglarna sågs i september. Det normala är annars en topp under sommaren. För andra året i rad noterades ett svenskt dagsrekord då inte mindre än 49 ex. sågs på Kråkudden, Hönö i Boh 11.9 (David Armini, Jon Håkansson).

Sk: 1 str. SV Mistluren, Kullaberg, 19.6 (Mats Peterz). 1 str. SV Rålehamn, Tjällran, 12.9 (Nils Kjellén, David Erterius), 1–2 ex. Båstads hamn–Yttre Kattvik 23.9 (Tommy Holmgren, Patric Österblad, Carl Tholin m.fl.), 1 ex. Svanshall 23.9 (Leif Klinteroth) och 1 str. S Yttre Kattvik 28.9 (Per Aspegren, Anita Melinder) och 1 str. Yttre Kattvik 6.10 (Henry Leinonen).

Hl: Ca 12 ex. under perioden 11–30.9.

Boh: Totalt noterades 102 ex. fördelade på 15 obsdagar (troliga dubbelräkningar frändragna). Det överträffar tidigare rekordnoteringen från 2009, då 97 ex. registrera-

Tabell 9. Genomsnittligt antal "gulnäbbade liror" *Calonectris diomedea/scopoli* per år under olika perioder 1950–2018.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
0	0	0,1	1,9	3,3	4,2	3,5	4

Tabell 10. Genomsnittligt antal mindre liror *Puffinus puffinus* per år under olika perioder 1950–2018.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
0,3	0,6	3,1	15	41	46	50	110

des. Arten sågs mellan 30.6 och 3.10 med månadsfördelningen: jun 22 ex. (3 obsdagar), jul 3 ex. (2 obsdagar), aug 12 ex. (3 obsdagar), sep 64 ex. (6) och okt 1 ex. Vg: 1 str. S Vinga 22.9 (Magnus Unger m.fl.). 1 str. S Vinga 29.9 (Ulf Lindell).

(ANDERS WIRDHEIM)

Smådopping *Tachybaptus ruficollis*

Omkring 87 spontanrapporterade häckningar kan kanske ses som helt OK, med en så pass liten uppskattad population som 390 par (Ottosson m.fl. 2012). Spontanrapporteringen skulle således omfatta närmare 25 procent av den totala populationen. Häckningar: Sk (häckningar på 26 lokaler), Bl

20.10 (Björn Lundgren, Lis-Marie Lundgren). Tredje fyndet i Härjedalen.

Nb: 2 ex. rast. Harrbäcksfjärden SO E4 28–29.10 (Staffan Sundin, Sture Sandberg m.fl.).

(FREDRIK FRIBERG)

Gråhakedopping *Podiceps grisegena*

Arten är svår att bedöma, men många rrk rapporterar om vikande population. Jämför Green m.fl. (2019) "Ett jämförelsevis dåligt år hade däremot gråhakedopping". Varför plötsligt denna "dipp"? Några kommentarer från resp. rrk:

Sk: Totalt rapporterades arten med häckningskriterier från 117 lokaler och kläckta ungar kunde konstateras

FOTO: MAGNUS FRIBERG

Mindre lira *Puffinus puffinus*, Grosshamn, Boh, 22 september 2018.

(6), Sm (9), Öl (3), Ög (5), Vg (7 lokaler, 15 kullar+11 kullar), Hl (7), Boh (12–18 par), Nr (1+4), Srm (6+2, totalt 21 par), Upl (6+6), Vstm (0), Vrm (1). Den sistnämnda häckningen kan förtjäna extra uppmärksamhet: Ett par fick ut två ungar vid Järsta grusgrop, Kristinehamn (Maarten Hillenaar, Oscar Gustavsson m.fl.). Sjunde året i rad med häckning vid denna lokal som sedan 2015 är den enda kända häcklokalen i Värmland.

Stort antal:

Sk: 80 ex. Näsbyholmssjön 8.9 (Jan Nordberg).

Nordliga fynd:

Hjd: 1 1K rast. Risnaset (fågeltornet), Funäsdalssjön,

på 28 lokaler. Siffrorna är lite lägre än föregående år.

Öl: 19 lokaler med säkra häckningar där bon eller ungar setts har rapporterats i år. Det finns troligen några platser mer på ön där gråhakedoppingen finns. Beståndet uppskattas till 20–40 par med huvuddelen på sydvästra delen av ön samt i den norra delen.

Upl: 34 säkerställda häckningar, 3 troliga häckningsförsök, och ytterliggare 12 möjliga häckningar.

Ly lpm: Två lyckade och en påbörjad häckning.

(FREDRIK FRIBERG)

Svarthakedopping *Podiceps auritus*

Från landets rikaste förekomster rapporterar rrk Gstr: "Arten har sedan 1970 förskjutit sin utbredning från näringsrika småvatten i inlandet till kus-

ten, där den numera är en allmänt förekommande häckfågel med en population om minst 200 par". Rrk Dlr fyller på: I princip liknande utveckling som i Gstr med förskjutning av utbredningen har konstaterats i Dalarna, och då i riktning mot väster och numera fjällnära tyngdpunkt. Rrk Dlr diskuterar vidare: "Kan det vara så att svarthakedoppingen pressas av bopredation från det allt ökande tranbeståndet? Den numera enda lokalen med häckande svarthakedopping i mellersta och södra Dalarna är på en golfbana, dvs. en lokal troligen helt fri från tranor under häckningstid. (I P O Swanbergs bok *Tranan* (1993) finns bilder på bopredation av svarthakedopping)."

På det hela taget går det ändå ganska bra för svarthakedoppingen i Sverige. Normalt är det svårt att sammanställa resultat utan riktade insatser men i år har ett flertal rrk levererat mångordiga analyser, ofta med hänvisning till 2011 års riksinventering:

Sk: 0 par.

Bl: 0 par.

Ö Sm: ca 42 par, precis som 2017. De flesta paren fanns som tidigare i norra delen, ofta i diverse viltvatten.

N Sm: 16 par fick ut 31 ungar.

Öl: 2 par – svarthakedoppingen är den mest sällsynta av doppingarna på Öland och beståndet är troligen bara kring tiotalet par.

Vg: 6 lyckade häckningar.

Ög: 20 säkert häckande par.

Nrk: 52 häckande par – lika med 2017. Men tyvärr med väldigt klen resultat i konstaterat lyckade häckningar som bara kunde noteras på fyra lokaler.

Srm: rapporterad från 52 lämpliga lokaler under häckningstid, på 9 av dessa kunde häckning konstateras. En uppskattning av antalet par utifrån rapporterna ger 100 par som helhet. Båda antalet lokaler och antalet par ligger helt i nivå med de senaste årens sammanställningar och beståndet får betecknas som rätt stabilt.

Upl: minst 30 par från 13 lokaler, dessutom 1K-fåglar sent i juli eller början av augusti från 2 lokaler, troliga häckningar av ca 20 par från 8 lokaler, och möjliga häckningar 39 ex. från 15 lokaler, totalt 38 lokaler.

Vstm: 22 häckningar eller troliga häckningar.

Dlr: 9 par som noteras med aktivitet som tyder på säkerställd reproduktion. Därutöver har arten noteras med aktiviteter som tyder på möjlig eller trolig häckning på ytterligare tio lokaler i landskapet.

Gstr: Arten har sedan 1970 förskjutit sin utbredning från näringsrika småvatten i inlandet till kusten, där den numera är en allmänt förekommande häckfågel med en population om minst 200 par.

Äng: Häckningar/troliga häckningar på cirka 20 lokaler.

Vb: Ca 38 par fördelade på 21 lokaler har rapporterats vid lämpliga häckningsmiljöer under häckningstid. Majoriteten av observationerna är gjorda i landskapets öst-

ra delar – där också majoriteten av rapportörerna håller till. Arten trivs gärna vid mindre sötvatten, såsom mindre sjöar, tjärnar, golfbanedammar och slättsjöar etc.

Nb: Fem konstaterade häckningar – ett normalt utfall.

Hjd: Rapporter från häckningstid föreligger från 20 lokaler. Lyckade häckningar föreligger i ett tiotal fall.

Jmt: Häckningar eller fynd som tyder på häckning rapporterades från ca 30 lokaler vilket är likvärdigt med fjolåret. Totalt handlar det om 45–60 par (varav 8–9 säkra häckningar). Det totala beståndet är betydligt större.

Ly lpm: Tre säkra häckningar.

N Lpl: Fyra säkra häckningar, men betydligt fler obsar med lägre häckningskriterie. Totalt finns rapporter från närmare 25 lokaler, väl spridda nedanför fjällen.

(FREDRIK FRIBERG)

FOTO: PER SMITTERBERG

Svarthalsad dopping *Podiceps nigricollis*, Vändburg, Gtl, 6 maj 2018.

Svarthalsad dopping *Podiceps nigricollis* EN

Vid Hornborgasjön, där nästan alla häckande svarthalsade doppingar i Sverige finns, noterades 85 bon (96 bon 2017) i mitten av maj. I slutet av juni noterades ytterligare 15 bon, men dessa utgjordes sannolikt av omläggningar av några av de första 85 paren. Totalt hittades nästan 40 kullar i sjön vilket innebär att populationen är stabil. Från Västmanland sammanfattas: "Fjärde året i följd som svarthalsad dopping inleder häckning i Frövissjön. I år tycks dock ansträngningarna ha misslyckats, då inga ungar noterades. Dessutom två ytterligare fynd". Notera februarifynd i såväl Blekinge som på Gotland.

Sk: Årets första individer gällde 3 ex. vid Bokholmens mosse 9.4–15.5 (Johan Gustafsson m.fl.). Utöver dessa, sågs arten med 1–3 ex. vardera på sju olika lokaler i april. Det normala är att 1 par ses tillsammans och fynd under våren görs numer i princip årligen vid t.ex. Furuhus mosse, Näsbyholmsjön, Krankesjön och Bokholmens mosse. I maj sågs arten på sex olika lokaler och troligen är det delvis samma individer som i april, som flyttat på sig lite. Mest anmärkningsvärt i år var hela 8 ex. vid Vombsjöns badplats 8.5 (Gert Ljungqvist) och detta är den högsta summan som noteras i landskapet under 2000-talet. Långstannande individer sågs under våren/sommaren vid Bokholmens mosse, Näsbyholmsjön, och Örtofta sockerbruksdammar. Endast vid den förstnämnda lokalen kunde 1 1K konstateras 23.7 (Jo-

FOTO: JÖRGEN LINDQVIST

Svarthalsad dopping *Podiceps nigricollis*, Östergarn, Gtl, 16 februari 2018.

han Gustafsson). Utöver denna sågs även 1 1K Lertagsdammen, Klagshamn (Roy Blad m.fl.). Utöver dessa sågs under hösten också 1 ad. Stora Måseskär, Hallands Väderö 9.8 (Frank van Spelde) och 1 ex. Örtofta sockerbruksdammar 11–19.8 (Petter Nordvander m.fl.).

Bl: 1 ex. Hällevik 13–24.2 (F) (André Julinder, Christian Persson m.fl.).

Sm: Årets enda svarthalsade dopping rastade i Draven 21.4 (Stefan Andersson m.fl.).

Gtl: 1 ex. Östergarn 4–25.2 (Tord Lantz, Per Smitterberg m.fl.). 1 ex. Våndburg, Hamra 5–6.5 (Per Smitterberg, Matti Eriksson m.fl.).

Ög: Precis som de senaste åren fanns fåglar runt Gärstadverken, Linköping, men inga tydliga indicier på häckning gjordes. I år dök ett par upp i Södra dammen, Gärstadverken, och fanns på plats 19–21.4 (Christian

Williams m.fl.). På samma lokal sågs sedan 4 ex. 28.4 (Roland Betnér). Under sommaren höll sedan 1 ex. till i Norra dammarna, Gärstadverken 30.6–16.8 (Tommy Eriksson, Björn Eriksson m.fl.). Några kommentarer finns som gör gällande att det skulle funnits en till individ som låg på bo på lokalen, men något sådant kunde aldrig konstateras.

Upl: 2 i par parningsceremonier Fysingen 17.4–16.5 (Per Aspegren m.fl.).

Vstm: 1 par (bobygge) + 1 ad. Frövisjön, Skultuna 20.4–23.6 (Johan Karlsson m.fl.). 1 ad. Lövsta-pumpen, Asköviken, Dingtuna, 15.5 (Robert Ekberg m.fl.). 2 ad. Klovstenen, Kolbäck, 19.5 (Ulf Carlson m.fl.).

(FREDRIK FRIBERG)

Svart stork *Ciconia nigra* **RE**

2018 16 fynd av 21 svarta storkar innebär att antalet håller sig stabilt på samma nivå som det har gjort sedan 2011, nämligen runt 20 individer. Det gjordes inga fynd som tydde på häckning, men de tre 1K-fåglarna som är rapporterade är intressanta. Det finns en rapport om dem från Nynäshamn 18.8. Därefter dyker det upp 3 1K utanför Nyköping dagen efter för att senare noteras vid Ölands södra udde 21.8. Troligen rör det sig om samma unga svarta storkar på väg söderöver.

Sk: 1 ex. Tursköp, Västraby 7.4 (Thomas Svanberg m.fl.), 1 ex. Fyledalen 3.6 (Jörgen Fagerblom). 1 1K Ullstorps kyrka, Tomelilla 28.8 (Johan Stenlund) och 1 2K V Smygehuk 2.9 (Mikael Olofsson). Den sistnämnda fågeln sågs sedan sträcka ut en timme senare vid Falsterbo (Peter Andersson m.fl.). 4 ex. under året ligger under medelvärdet.

Bl: 2 ex. V Ramdala reningsverk 22.8 (F) (Tomas Flyman). Fynd nr 13 i Blekinge under 2000-talet.

Sm: 1 ex. Övrasjön, Rottne 16.5 (Thomas Hultquist). Femte fyndet för Kronobergs län under 2000-talet.

Öl: 3 1K SV Ölands södra udde, Ottenby 21.8 (Urban Toresson, Jonas Bonnedahl m.fl.). Efter att ha saknats under 2017 sågs det åter svart stork på Öland. Arten har minskat i uppträdande på Öland sedan millennieskiftet (rrk Öland).

Gtl: 1 ad. V Klintängarna, Färö 23.4 (Carl Tholin, Jan Karlsson m.fl.), 1 ad. Rudvier, Öja 26.4 (Magnus Svensson, Carl Magnus Larsson m.fl.). Det är mycket troligt att det rörde sig om samma individ (rrk Gotland).

Hl: 1 1K Byslätt, Gällinge 14–26.8 (Anders Rönnäng, Mikael Nilsson, Magnus Salmi m.fl.).

Vg: 1 ex. Hössna 12.8 (Fredrik Klingberg).

Srm: 3 1K Snäckviken–Marsång, Nyköping 19.8 (Gregorio Para, Jonny Werdin m.fl.). Femte fyndet under 2000-talet.

Vstm: 1 ex. Näs, Fläckebo 30.5 (Daniel Green).

Upl: 1 ad. V Väsbyjön, Länna 9.5 (Kristoffer Stighäll), 1 ex. Lindsta, Sörsjön, Tåmnaren 15–16.5 (Pontus El-

vingsson, Lars Gustavsson), 1 ex. Getskärsudden, Gräsö 2.9 (Claes Hansson). Tre fynd är ett högt antal med tanke på att arten inte är årlig i Uppland (rrk Uppland).

(MAGNUS STRÖMBERG)

Vit stork *Ciconia ciconia* CR

Det är oerhört svårt att separera projektstorkar från övriga storkar. Förra året skrevs i Fågelåret 2017: "Vit stork är fortfarande, trots det skånska storkprojektet, påfallande sällsynt i övriga delar av Sverige.". Året före, 2016, hade Sörmland fått smaka på en projektflock med 96 nyligen frisläppta, färgmärkta vita storkar. I år (2018) var det dags igen! Denna gång kom en flock om 88 utsläppta skånska

FOTO: STEFAN OSCARSSON/N

Vit stork *Ciconia ciconia*, Triberga mosse, Öl, 11 augusti 2018.

ungfåglar ända upp till Uppland och födosökte på gårdar kring Edebo väster om Hallstavik 12–13.8 (Jan Edelsjö, Aina Olsson, Anders Nissling m.fl.). På förmiddagen 13.8 försvann flocken mot sydost via Sorundatrakten, Srm, och därefter rastande, 86 ex. vid Tystberga–Marsäng, Nyköping, Srm 14–15.8 (Lasse Skog, Jan Karlsson, Johan Bergkvist m.fl.). Två individer blev kvar i Uppland. Flocken, nu 80 ex. födosökande i Gullringen med omnejd, Vimmerby, Sm 16–25.8 (Sam Hallingfors, Stefan Kyrklund m.fl.). 26.8 noterades 57 ex. str. SV Lilla Sinnerstad, Mörlundaslätten, Hultsfred, Sm (Calle Ljungberg, Ronnie Johansson, Lars Thuren) och 55 ex. str. SV Rinkabyholm, Kalmar (Peter Sieurin).

En förmodad flockspillra, 10 ex., sträckte norrut vid Utlängan 3.9 och sågs sedan vid Jämfö 3–4.9 (Lars-Gunnar Lundquist m.fl.). Rrk Bl kommenterar hänfört att de tio ex. som sträckte vid Utlängan "utgör nytt sträckrekord" för landskapet. Ca 52 ex. sträckte ut vid Falsterbo 2.9.

(FREDRIK FRIBERG)

Bronsibis *Plegadis falcinellus* (44/47 – 1/1)

Vi bedömer att samtliga tre observationer gäller ett och samma exemplar. Arten, som börjar bli årlig i Sverige, "nollade" senast år 2011. Bronsibisen har ökat som häckfågel i sydvästra Europa de senaste tio åren.

FOTO: TOMMY HOLMGREN

Bronsibis *Plegadis falcinellus*, Knärvången, Skanör, Sk, 15 april 2018.

Sk: 1 ad. rastade på Knärvången, Knösen, 14–17.4 (Emil Lundahl m.fl.).

Sm: 1 ex. vid Ånganäs, strax söder om Alvesta 8.4 (Mikael Nilsson m.fl.) och 1 ex. rast. Skammelstorp, Rockneby, 10.4 (Hans Olofsson, Leif Tägtström, Bengt Antons-son, m.fl.).

(FREDRIK FRIBERG)

Skedstork *Platalea leucorodia* (87/129 – 7/10)

En försiktig bedömning är att vi har att göra med uppmot 10 ex., varav 2 ex. på ostkusten. Arten är på frammarsch i vårt närområde. Den danska populationen går mot oanade höjder, och 2018 noterades 383 häckande par (https://www.dof.dk/om-dof/nyheder?nyhed_id=1662), vilket kan jämföras

med 331 par året före. Rimligtvis kommer fåglarna som sågs längs västkusten från Danmark. Ny art för Gotland, fjärde fyndet för Blekinge och andra fyndet i rapportområde östra Småland.

Bl: 1 ex. str. SV Utklippan 7.5 (Petter Simonsson, Anders Eriksson, Mats Nilsson m.fl.). Första fyndet i Blekinge sedan 1987 (Fåglar i Blekinge)!

Sm: 1 ex. rast. Bottorps hamn, Kalmar, 20.5–2.6 (Johnny Ottosson, Svante Forsberg m.fl.).

Öl: 1 ex. rast. Beijershamn 10.5 (Tommy Carlström, Benny Hultqvist m.fl.). 1 ex. str. Ölands norra udde 20.5 (Fredrik Ellin, Markus Tallroth, Tobias Berger m.fl.) och samma ex. rast. Kapelludden 21–22.5 (Gunnar Andersson m.fl.).

Gtl: 1 ex. Lausviken, Lau, 23.5 (Kristina Sundman, Per Arneborn).

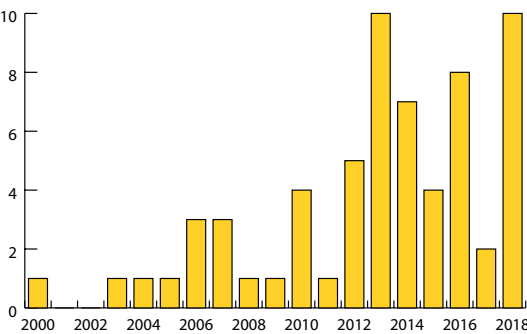
Hl: 1 ex. Sik strandängar 29–30.4 (Håkan Johansson, Lasse Olsson m.fl.), 2 ex. som lyfte från Sik strandängar och flög mot S längs kusten via Långasand till Lagöset 21.5 (Bengt Jalsborn m.fl.), varierande 1–4 ex. Getteröns naturreservat 2–22.6 (Christopher Gullander m.fl.) och 3 ex. Klarningen 11.6 (Petter Jonsson m.fl.).

Vgl/Boh: 2 3K+ Torslandaviken 22.5 (Ola Wennberg). 2 ex. Galterö 2.6 (Ulf Elmquist). 2 ex. Torslandaviken 6.6 (Otto Minas). Tre observationer gjordes av vad man får anta samma två skedstorkar.

(FREDRIK FRIBERG)

Rördrom *Botaurus stellaris*

Vintern 2017/2018 var medelsträng, men uppenbarligen räckte det för att decimera vår rördrompopulation. Totalt lokaliserades 528 revir och flera rapportkommittéer vittnar om en något svagare förekomst än under de allra senaste åren. Årets nivå är den lägsta sedan 2013 års 472 ex. Några rapportkommittéer har dock positiva uppgifter. I Dalarna

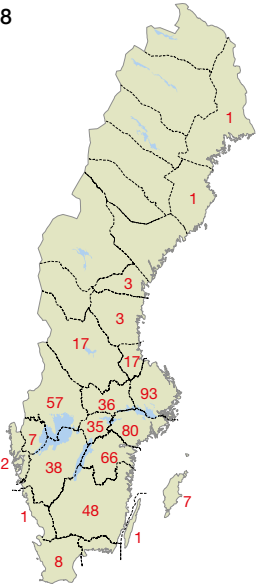
Antal rapporterade skedstorkar *Platalea leucorodia* i Sverige åren 2000–2018.

Tabell 11. Genomsnittligt antal skedstorkar <i>Platalea leucorodia</i> per år under olika perioder 1950–2018.							
50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
0,2	0,9	1,2	0,7	3,4	1,2	5,7	10

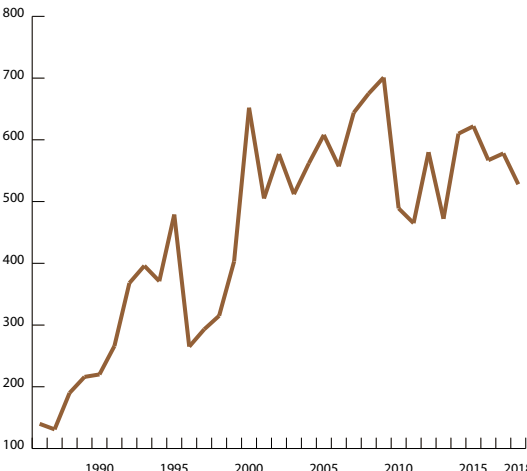
hittades 17 hannar vilket är nytt rekord – vid riksinventeringen 2012 noterades 12. I grannlandskapet Västmanland rapporterar rkr om det motsatta: ”Antalet bölande rördrommar 2018 är mycket lågt, det lägsta sedan 1998, och följer en stadig nedgång sedan millennieskiftet. Jämfört med förra året är nedgången störst i skogslänslandets sjöar, men andelen bölande rördrommar är ändå fortsatt lägre vid Mälaren. Utvecklingen är förstås bekymmersam!”

(FREDRIK FRIBERG)

Rördrom 2018

Tutande rördrommar *Botaurus stellaris* i Sverige 2018.

Rapporterade fynd av tutande rördrommar *Botaurus stellaris* i Sverige 1986–2018. De kalla vintrarna i början av 2010-talet decimerade uppenbarligen beståndet.

Natthäger *Nycticorax nycticorax* (35/36 – 1/1)

Första fyndet sedan 2015 och den första livs levande sedan 2014 (tre fynd). Natthägern häckar närmast sparsamt i södra Polen. Under 2013 gjordes två fynd, men innan dess får vi gå tillbaka till 2007 för närmast föregående fynd. Merparten av landets drygt 35 fynd har, liksom dessa, gjorts under sen-vår-försommar. Detta är Närke's tredje fynd och en ny art för Kvismaren.

Nrk: 1 ex. hittades vid Kvismare kanal, nedanför Öby kulle på morgonen den 9.6. Fågeln återupptäcktes sent på kvällen i Rysjön, där den sågs till och från 9–12.6 (Anders Jacobsson, Stefan Göransson, Magnus Friberg m.fl.).

(FREDRIK FRIBERG)

FOTO: LEIF NYSTRÖM

Kohäger *Bubulcus ibis*, Berga, Husby-Oppunda, Srm, 25 maj 2018.

Kohäger *Bubulcus ibis* (14/14 – 1/1)

Ög: 1 ex. Svensksundsviken 23–24 och 26.5 (F) (Fredrik Lindmark, Colin Messer).

Srm: 1 ex. Berga, Husby-Oppunda, 25.5 (F) (Rickard Gustafsson, Jan Gustafsson, Maria Carlson).

Första fyndet sedan 2014, det andra för Östergötland och det tredje för Södermanland. Avståndet mellan Svensksundsviken och Berga är runt fyra mil fågelvägen, och det bedöms att observationerna avser samma kringströvande individ. Maj är den månad då flest kohägrar har setts i landet – sex fåglar inklusive årets.

(ALEXANDER HELLQUIST)

Ägretthäger *Ardea alba*

Mot ägretthägern biter just nu inga vintrar utan årsantalen seglar vidare mot nya höjder. Det är naturligtvis omöjligt att veta exakt hur många fåglar det handlar om. Summerar man landskapsvisa uppskattningar blir totalsiffran detta år omkring 1 600 (för första gången är summan fyrsiffrig!). Häckningar konstaterades i år vid Bottorps hamn resp. Mönsterås (båda Småland) och vid den traditionella kolonin vid Storsund (Gotland). Under 2018 häckade ägretthäger för första gången i Finland, med fyra flygga ungar vid Borgå, öster om Helsingfors (<https://svenska.yle.fi/artikel/2018/08/07/agretthagern-hackade-i-finland-for-forsta-gangen>).

FOTO: ANNICA RASTÉN

Ägretthäger *Ardea alba*, Vendelsjön, Upl, 25 september 2018.

Häckningar:

Sm: Ca 10 par och 23–26 pulli på öar nordost Bottorps hamn, Kalmar, (Åke Nilsson, Harald Persson m.fl.). Minst två bebodda bon vid Hångevik, Svartö, Mönsterås, 22.5 (Aron Edman). Minst tolv häckningar. Årets resultat är en ökning från 2017 då ca. tre par häckade.

Gtl: Totalt 446 rapporter (388 år 2017). Vid Storsund rapporteras om två par med flygga ungar, 4 resp. minst 1 stor unge. Eventuellt gick fler par till häckning.

Stora antal:

Vrm: 30 ex. 30.8 Ölmeviken.

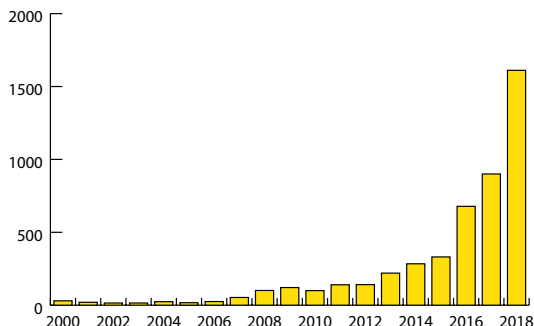
Vinterfynd:

Vstm: 1 ex. Stenbryggan, Kolbäcksån, Ramnäs, 5.12 (Sören Larsson, Kenneth Olausson).

Övrigt:

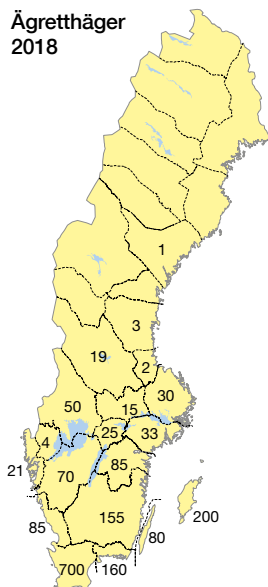
Nrk: En ägretthäger (av 8 ex. 6.10) i Segersjöviken, med ring som kunde avläsas, visade sig vara märkt som bounce i Litauen 2.6 2018.

(FREDRIK FRIBERG)

Antal rapporterade ägretthägrar *Ardea alba* i Sverige åren 2000–2018.

Ägretthäger
2018

Landskapsvis fördelning av rapporterade ägretthägrar *Ardea alba* i Sverige 2018.

Tabell 12. Genomsnittligt antal ägretthägrar *Ardea alba* per år under olika perioder 1950–2018.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
0,1	0,4	1,7	6,8	12	41	420	>1000

Tabell 13. Genomsnittligt antal silkeshägrar *Egretta garzetta* per år under olika perioder 1950–2018.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
0,1	0,5	0,7	1,2	3,6	8,4	6,2	3

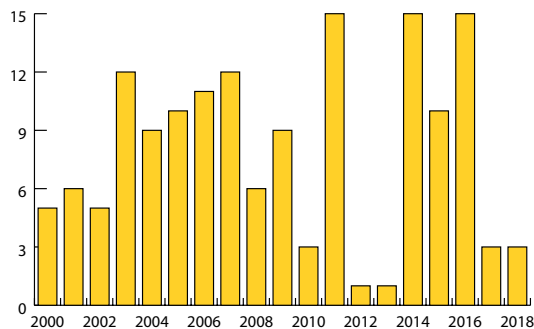
Silkeshäger *Egretta garzetta*

Vi räknar med att 3 silkeshägrar sågs under 2018, men antalet kan vara mellan 2 och 4! Det är den lägsta årssumman sedan 2013. Individerna på Öland bedöms vara samma som sågs under lägre tid i Småland. Av 12 silkeshägrar sedda på Öland under 2000-talet har sammanlagt 7 ex. setts de senaste fyra åren. Maj är favoritmånad. På samma sätt kommenterar rrk Sm: "För fjärde året i rad får vi besök av silkeshägern och det är området runt Bottorps hamn som gäller, men den sågs först vid Koholmar-na, Malmfjärden, Kalmar. Totalsiffran för regionen står kvar på sju fynd.". Det är alltså sannolikt att vi till viss del har besök av samma fåglar flera år i rad!

FOTO: JOHAN TUFVESSON

Silkeshäger *Egretta garzetta*, Trönninge ängar, HI, 15 juni 2018.

Antal rapporterade silkeshägrar *Egretta garzetta* i Sverige åren 2000–2018.

Sk: 1 ex. Bunkeflo strandängar – Limhamns kalkbrott 1–7.7 (Krister Olsson m.fl.). Julifynd är fortfarande ganska ovanliga. De flesta fåglar ses i maj–juni. Senast arten uteblev i årslistan för Skåne var 2012. Både år 2016 och 2017 gjordes tre fynd vardera.

Sm: 1 ad. Borttorps hamn, Kalmar, 16.5–3.6 (Harald Persson, Ragnar Gustafsson, Gustaf Henriksson m.fl.).

Öl: 1 ex. rast. Beijershamn–Karleviviken 16.5 (Jonas Konradsson, Per Konradsson, Lars Lindell m.fl.).

HL: 1 ad. Trönninge ängar 15–22.6 (Johan Tufvesson m.fl.) och Halmstad hamn 22–23.6 (Per Magnus Ehde m.fl.).

Boh: 1 ex. Torslandaviken 6.5 (Nico Fröhberg).

Srm: 1 ex. Fagerviksholmen, Sörfjärden, Eskilstuna, 22.6 (Kjell-Arne Larsson). Ett fynd under 2018 innebär tredje fyndet i rapportområdet och det första inlandsfyndet. De två tidigare fynden har gjorts på kustlokalerna i södra delen av rapportområdet under senvår och försommar. Samtliga fynd av silkeshäger i rapportområdet har gjorts under 2000-talet.

(FREDRIK FRIBERG)

Havssula *Morus bassanus*

Som påtalats i *Fågelåret* flera gånger tidigare har havssulan ökat kraftigt i uppträdande längs svenska kuster. Detta gäller naturligtvis i första hand längs västkusten, men på senare år gäller detta även i Östersjön och alldeles särskilt i den sydvästra delen av detta innanhav. Den viktigaste anledningen till ökningen i Sverige måste vara att havssulan, till skillnad från de flesta andra havsfåglar i Nordatlanten, både ökat i numerär och etablerat sig på nya häckplatser. Men uppträdandet i Sverige har sannolikt även att göra med ökad bytestillgång i form av i första hand sill och makrill.

Stora antal:

Boh: 2 632 str. S Kråkudden, Hönö 22.9 (David Armini m.fl.). 2 654 str. S Kråkudden, Hönö 26.9 (Martin Alexandersson m.fl.).

Östersjö- och inlandsfynd:

Sk: Mest anmärkningsvärt är antalet fynd av sulor i Östersjön (söder om Öresundsbron), uppskattningsvis gjordes 69 fynd av 159 individer.

BL: 1 ad. str. O Lindö udde–Inlängen–Utlängen 11.5 (Fredrik Lennartsson, Thomas Daleke, Christoffer Renvaktar m.fl.). 1 ad. Utlängen 11.5 (Göran Arn). 1 ad. str. NO Sydudden, Utlängen 23.5 (Lars-Gunnar Lundquist). 1 ad. Utklippan–Utlängen 28–29.9 (Jonas Hedén, Andreas Malmqvist, Magnus Friberg).

Sm: 1 1K str. S Revsudden–Kalmar 19.10 (Anders Törnberg, Jan Ottosson, Kent Halttunen m.fl.).

Öl: Vår: 1 ad. str. N Stora Rör 3.5 (Jan Hägg, Anders Carlsén). 1 ex. Ölands södra udde, Ottenby, 11.5 (Peter Nilsson, Ingemar Johansson m.fl.). 1 ex. str. O Ölands södra udde, Ottenby, 29.5 (Gunilla Wetterling, Magnus Hallgren m.fl.). 1 ad. str. SV Ölands söd-

ra udde, Ottenby, 5.6 (Bertil Breife, Magnus Hallgren m.fl.). Höst: 1 1K str. S Beijershamn–Hammarby–entlinge strand 19.10 (Jörgen Josefsson, Elsy-Britt Schildt, Håkan Svensson m.fl.). 1 1K str. S Gårdby hamn–Hulterstads strand–Segerstads fyr–Ottenby 12.11 (Björn Klevemark, Bertil Breife m.fl.). Sannolikt rörde det sig om tre fåglar: 1 ad. under våren och 2 1K under hösten.

Gtl: 1 ad. Rivet, Sundre, 9.5 (Lars Nyman).

Vg: Under hösten gjordes flera fynd i Vänersborgsviken, men det bedöms röra sig om bara två individer. Dessutom 1 2K i Lilla Hålsjön, Hyssna, 26.9. Den var i dålig kondition och hade ett intrasslat nät runt näbben.

Dls: 1 4K+ Köpmannebrobukten, Mellerud, 19.10 och 21.10 (Håkan Krave, Jan Johansson, Håkan Funk). 8:e fyndet i Dls.

(ANDERS WIRDHEIM)

FOTO: JOHAN TUFVESSON

Toppskarv *Phalacrocorax aristotelis*, 1K, Fylleåns mynning, HL, 2 september 2018.

Toppskarv *Phalacrocorax aristotelis* EN

Toppskarvens framgångssaga fortsätter. Efter att den första häckningen konstaterades 2004 har beståndet ökat långsamt men stadigt. De allra senaste åren har ökningen accelererat, och i år noterades fler än 400 par. För första gången konstaterades även säkra häckningar utanför Boh, då tre par fanns på skären söder om Hallands väderö i NV Sk. Sannolikt häckar arten numera även på en eller två platser i HL. Där ses det regelbundet toppskarv sommartid, men dessa öar har inte inventerats sedan 2012.

Sk: Höga noteringar i början av året var 45 ex. Torekov 4.1 och 50 ex. Hallands väderö 12.1 (Niklas Westermarck m.fl.). Vid besök på Hallands väderö den 16.4

noterade Bengt Paulsson hela 8 ex. i lämplig häckbiotop och den 8.5 kunde misstankarna bekräftas då 3 par ruvade (Thomas Wallin m.fl.). Vid en kontroll 10.7 återfanns hela 27 ex., varav 8 ungar (Thomas Wallin m.fl.) och den första häckningen av arten i Skåne var ett faktum! En av fåglarna som sågs i kolonin på Hallands väderö var färgmärkt som bounce på Soteskär, Boh, år 2016.

Hl: Höga antal: Malön 100 ex. 8.4 och som mest 110 ex. under hösten. Nidingen som mest 175 ex. under hösten. 61 ex. utanför Falkenbergs reningsverk 17.11 (Andreas Wernersson).

Bob: Det häckande beståndet uppskattades 2018 bestå av minst 400 par fördelat på fyra öar bland Väderöarna och Soteskär (Tommy Järås och Matti Åhlund). I Kos-

000 par (rrk Upl). Även från Sm/H, Öl och Ög (som saknades i fjolårets sammanställning) föreligger nu uppgifter från 2018: i ö. Sm rapporterades 6 200 par (Svensk Naturförvaltning AB m.fl.), Öl 8 000 par (Svensk Naturförvaltning AB) och i Ög fanns över 2 000 par 2018. Dessa tillägg ryms knappast i fjolårets summering på ett totalantal om 40 000–45 000 par. Å andra sidan kan det finnas skäl att ifrågasätta det sätt som Svensk Naturförvaltning beräknat antalen på. På Gtl inräknades 7 540 bon (Kjell Larsson, Måns Hjernquist, Clas Hermansson), vilket är det lägsta antalet sedan 2005 (räkningar har skett sedan 1992).

(LARS LINDELL)

FOTO: GÖRAN LENZ

Ormörn *Circaetus gallicus*, Svenstorp-Bolshus, Sk, 3 augusti 2018.

terhavet inräknades 3 415 ex. i början av oktober vilket är den näst högsta summan som noterats (efter 4 200 ex. i september 2017).

(ANDERS WIRDHEIM)

Storskarv *Phalacrocorax carbo*

I fjolårets fågelrapport gjordes en jämförelsevis noggrann genomgång av tillgängliga häckningsuppgifter. Det bedömda totalantalet låg i samma storleksordning som den rikstäckande inventering som genomfördes 2012 (40 600 par). Kompletterande antal är en totalinventering av Mälaren (som sker vart tredje år) och som skedde 2017 och resulterade i totalt 3 800 par, vilket är en ökning jämfört med perioden 2004–2014, då antalet låg kring 2

Ormörn *Circaetus gallicus* (93/93 – 2/2)

Två fynd gjordes under året, båda i Sk. De båda fåglarna utgjordes av en ljusare och en mörkare individ. Den förstnämnda utgör första julifyndet i Sk, medan den sistnämnda passerade på sträck i Falsterbo under mera normal tid, i början av september.

Sk: 1 2K+ kring Svenstorp–Bolshus 30.7–3.8 (Johan Gustafsson m.fl.) och 1 2K+ str. SV Falsterbonäset 4.9 (Bengt Åhgren, Mattias Ullman m.fl.).

(ANDERS WIRDHEIM)

Tabell 14. Genomsnittligt antal ormörnar *Circaetus gallicus* per år under olika perioder 1950–2018.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
0,4	0,7	0,8	2,0	2,8	1,4	1,7	2

Mindre skrikörn *Clanga pomarina*

Nio exemplar är ett relativt högt antal, det bästa året sedan 2011. Arten häckar som närmast i Baltikum och Polen, där den lokalt kan vara ganska vanlig.

Sk: Årets fynd var: 1 ex. Punkt 106, Börringe 29.7 (Mattias Ullman), 1 3K+ på sträckförsök Falsterbo 17.8 (Björn Malmhagen m.fl.), 1 2K+ str V Falsterbo 21.8 (Mattias Ullman m.fl.), 1 annan 2K+ sträckförsök Falsterbo 2–3.9 (Hans-Åke Gustavsson m.fl.), 1 3K+ sträckförsök Falsterbo–Skanör 6.9 (Bengt Grandin m.fl.) och troligen samma fågel vid Havgårdssjön 7.9 (Fritz Schibli, Anders Eriksson m.fl.) samt årets sista, 1 2K+ str S Gislöv 16.9 (Jörgen Bernsmo). Rrk Sk: ”Bra bilder saknas på ett par av fåglarna, men Rrk Skåne bedömer att 4 ex. setts under året. Notabelt även i år var att ingen av fåglarna sågs utsträckande i Falsterbo och man kan väl gissa att de fåglar som vänder i Falsterbo istället ofta väljer att passera sundet närmare Helsingborg, där sundet är smalare. Fågeln som gjorde sträckförsök i Skanör–Falsterbo den 6.9 var en ganska mörk och bredvingad sak. Eftersom bandningen på armpennorna var tydlig och jämn hela vägen ut mot pennornas spets publiceras den som mindre skrikörn, det är dock inte omöjligt att det faktiskt finns hybridgener i fågeln.”

Öl: 1 ad. Ås, Ottenby 9.8 (Ronnie Nederfeldt, Douglas Gustafsson). 1 3K+ Ottenby 14–24.9 (Joakim Johansson m.fl.). Rrk Öl: ”Septemberörnen var lurig. Med diskussionen om vårens hybrid i minne fingraskades denna örn mer än vanligt. Åsikterna gick lite isär, några ville karakterisera även denna örn som en hybrid, andra var säkra på den mindre. Efter granskning av fotografierna har rrk Öl landat på en mindre skrikörn, dock en individ med något mörkare vingäckare än normalt för mindre. Men den övergripande frågan blir ifall det är möjligt att i fortsättningen artbestämna de bägge arterna och deras hybrider i fält annat än under mycket goda betingelser och med god fotodokumentation. Mindre

skrikörnens uppträdande på Öland är märkvärdigt konstant. Enstaka ex. ses så gott som varje år (2010 och 2015 = 0) och som mest har tre ex. setts (2008, 2016). Månadsfördelningen är: april 1, maj 11, juni 11, juli 3, augusti 18, september 16 och oktober 4.”

Upl: 1 ex. observerades från Björn när den kretsade över ön Källen 19.5 (Johan Södercrantz, Kalle Brinell). Öرنen försvann sedan söderut in över Hällnåshalvön.

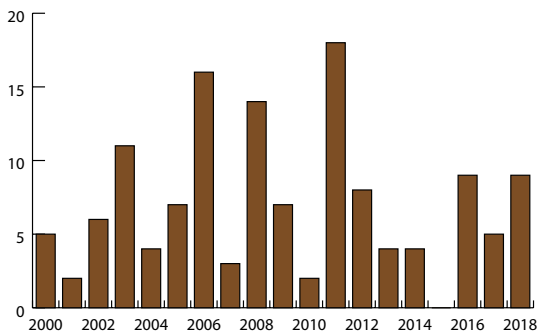
Srm: 1 2K+ str. SV Marsäng, Nyköping 1.9 (Thomas Larsson, Morgan Andersson). 1 1K+ str. V Palmtorps allé, Oxelösund–Marsäng, Nyköping 3.10 (Jan Gustafsson, Morgan Andersson). Fynd fem och sex i rapportområdet (rrk Srm).

(FREDRIK FRIBERG)

Större skrikörn *Clanga clanga*

Åtta exemplar innebär det näst bästa året hittills i Sverige, endast slaget av 2007 års 13 ex. Strategin att vara kort- eller medeldistansflyttare är oftast bättre än att vara långdistansflyttare, och det tycks även stämma för artparet större/mindre skrikörn, där större skrikörn har haft en bättre långsiktighet trend de senaste 25 åren.

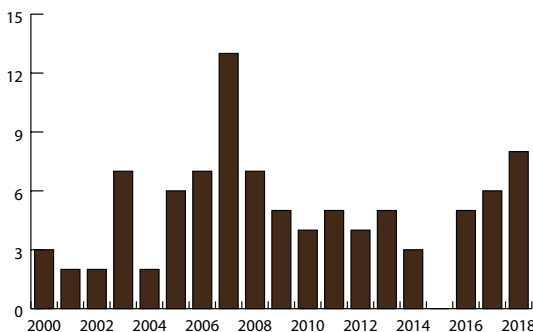
Sk: 1 3K (kvar från föregående år) sågs i början av januari Havgårdssjön (Kaj Svahn m.fl.) och sedan kring Törtingelund 12–30.1 (Josef Chaib m.fl.) och därefter igen kring Havgårdssjön 3.2–4.3 (Martin Dribe m.fl.). En 4K sågs vid Inre Foteviken 13.1 (Joakim Hagström, Emil Lundahl m.fl.) och detta var samma fågel, en s.k. ”fulvescens”-variant, som också sågs i Falsterbo i september 2017. Gissningsvis höll den till någonstans i Skåne obemärkt under nästan tre månader. Vårfynd är ovanliga, men i år sågs 1 ex. str NO Brösarps backar 4.4 (Bengt Bengtsson). Först under hösten var en 2K som sågs i området Tursköp–Västraby 9–10.9 (Bengt Andersson m.fl.). Den 15.10 sågs 2 ex; först en 2K str S Vikhöj (Kenni Nordström) och samma dag

Fynd av mindre skrikörn *Clanga pomarina* i Sverige åren 2000–2018.

Tabell 15. Genomsnittligt antal mindre skrikörnar *Clanga pomarina* per år under olika perioder 1950–2018.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
0	0,4	2,5	6,1	8,1	7,8	6,7	9

Fynd av större skrikörn *Clanga clanga* i Sverige åren 2000–2018. Notera att örnen ”Tönn” ingår i statistiken.

Tabell 16. Genomsnittligt antal större skrikörnar *Clanga clanga* per år under olika perioder 1950–2018.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
3,6	6,1	6,5	3,6	3,7	5,4	4,4	8

en 3K+ Havgårdssjön (Kerstin och Sven-Olof Martinsson m.fl.). 2K-fågeln höll sedan till kring Banvallen-Ljungen 17–19.10 (Christer Landgren m.fl.) innan den lämnade landet den 19.10. Även 3K-fågeln sågs sträcka ut samma dag (Joakim Hagström m.fl.). I slutet av november upptäcktes den första 2K-fågeln i Nordvästskåne igen och den sågs från 29.11 och året ut kring området Svedberga-Välinge (Johan Stenlund m.fl.) och detta är faktiskt bara andra fyndet i Nordväst efter ”Tönn”. 6 ex. under året innebär ett mycket bra år!

Vb: 1 2K+ förbifl Bergön, Umedeltat 18–23.9 (Emmanuel Naudot, Anders Hällström).

Nb: 1 ex. 4K+ str. NO Ernsås O E4, Alvik-/Ernsåsomr. 1.5 (Krister Jakobsson, Jan Axel Sundin). Inte sedan satellitförsedda ”Tönn” drog runt på flera platser 2010–

FOTO: BENGT BENGTTSSON

Större skrikörn *Clanga clanga*, möjligen med gener från mindre skrikörn, Brösarps backar, Sk, 4 april 2018.

2013 har arten påträffats i hos oss. Detta var fynd nr 25 i Nb varav merparten gjorts under våren.

(FREDRIK FRIBERG)

Mindre skrikörn x större skrikörn

Clanga pomarina x *Clanga clanga*

På Öland observerades och fotograferades en ”mindre skrikörn” 24–25.5. Örnen ansågs dräktmässigt falla väl in som mindre skrikörn. Den var emellertid ringmärkt och ringnummer kunde avläsas från foto. Det visade sig att örnen var ringmärkt i Estland, där den kläcktes i ett bo där honan är mindre skrikörn och hannen större skrikörn eller hybrid mellan de två arterna. Upplandsfyndet kan

mycket väl tänkas vara samma individ som Ölandsfågeln i slutet av maj, men räk Upl har valt att publicera fyndet som mindre skrikörn.

I Estland, Vitryssland och förmodligen även i de västligaste delarna av Ryssland förekommer att de två närbesläktade arterna bildar par och producerar avkomma. Möjligen är flera av de i Sverige godkända större och mindre skrikörnarna hybrider. Ett exempel på detta är den riksbekanta skrikörnen Tönn. Den blev under alla de år som den uppehöll sig i Sverige godkänd som större skrikörn. Emellertid anger de estländska ringmärkarna att denna individ är en hybrid mellan större och mindre skrikörn.

(FREDRIK FRIBERG)

FOTO: PER HANSSON

Stäppörn *Aquila nipalensis*, 2K, Holmö by, Vb, 20 juni 2018.

Stäppörn *Aquila nipalensis* (52/52 – 2/2)

Srm: 1 3K- Björshults soptipp 3.11 (F) (Kalle Brinell m.fl.).

Vb: 1 2K Holmö by 20.6 (F) (Per Hansson).

Första fyndet för både Västerbotten och Södermanland. De svenska stäppörnsobservationerna fördelar sig landskapsvis på Skåne (35 individer), Blekinge (3), Öland (13), Gotland (2), Halland (2), Västmanland (1), Södermanland (1), Uppland (1), Värmland (2), Ångermanland (1), Västerbotten (1), Norrbotten (2) och Torne lappmark (2). Västerbottenfågeln är den tredje observationen i juni.

(MAGNUS CORELL)

Kejsarörn *Aquila heliaca* (12/12 – 1/1)

Sk: 1 2K sydvästra Skåne 7.10–28.11 (F) (Christian Ljunggren, Henrik Nordholm, Mattias Ullman m.fl.).

Kejsarörnar har en tendens att ses på flera håll under sina vistelser i landet. Så även detta år då den unga kejsarörnen glädde många skådare under de närmare två månader som fågeln höll till i sydvästra Skåne. Den senaste observationen av arten gjordes 2014, med två sträckobservationer. Man får gå tillbaka till 2012 för att hitta en stationär individ. Då höll en subadult fågel till i området runt Havgårdssjön och Börringesjön 15.7–8.8, men den sågs även på en tillfällig utflykt längs västkusten i Västergötland och Halland.

(MAGNUS CORELL)

FOTO: CHRISTIAN LJUNGGREN

Kejsarörn *Aquila heliaca*, 2K, Falsterbo kanal, Sk, 7 oktober 2018.

Kungsörn *Aquila chrysaetos* NT

I Norrland samt i Värmland och Dalarna, konstaterades totalt 395 besatta revir. Av dessa lyckades 130 par (33 %) med säkerhet i sin häckning och 164 flygfärdiga ungar producerades (1,26 flygfärdiga ungar per lyckad häckning). En beräkning av genomsnittligt antal flygfärdiga ungar för samtliga par som med säkerhet inlett häckning ($n=168$) stannar på 0,98. Beräknas genomsnittlig produktion för samtliga besatta revir hamnar vi på 0,42. Kortfattat kan sägas att häckningsframgången var sämre än föregående säsong (0,49 ungar per besatt revir), men bättre än 2016 (0,35 ungar per besatt revir).

Norrbottnens län 55 ungar, 118 besatta, 0,47,

Västerbottens län 28 ungar, 90 besatta, 0,31, Västernorrlands län 19 ungar, 68 besatta, 0,28, Jämtlands län 36 ungar, 48 besatta, 0,75, Gävleborgs län 10 ungar, 25 besatta, 0,40, Dalarna län 15 ungar, 39 besatta, 0,39, Värmlands län 1 unge, 7 besatta, 0,14. Summa 164 ungar, 395 besatta, 0,42.

På Gotland redovisades 55 besatta revir, varav 28 lyckades med häckningen (51 %) och där 34 ungar kom på vingarna (0,61 flygfärdiga ungar per besatt revir). I övriga Götaland och Svealand (exklusive Värmland och Dalarna) lyckades med säkerhet åtta par av 16 besatta revir producera totalt nio flygfärdiga ungar (50 % lyckade häckningar). Detta innebär 1,13 flygfärdiga ungar per lyckad häckning, 0,69 ungar per par av de som med säkerhet inlett häckning ($n=13$) och 0,56 ungar per besatt revir.

Resultatet på Gotland var som väntat betydligt sämre än föregående år (0,85 ungar per besatt revir), medan det för fastlandspopulationen i södra Sverige var betydligt bättre än under 2017 (0,39 ungar per besatt revir). Ovanstående kortfattade sammanställning bygger i huvudsak på uppgifter från Viltskadecenter (Grimsö) och Kungsörn Sverige.

(MARTIN TJERNBERG)

Blå kärrhök *Circus cyaneus* NT

Stort antal vår: 31 ex. str. NO Södra armen, Pitsund, Nb 5.5 (Andreas Livbom, Andreas Degerman, Lars Sandberg). Nytt Sveriger-ekord? Även 15 hannar Djäkneböleslätten, Vb 25.4 (Ralf Norberg, Eskil Nygren, Julia Pettersson) är värt att nämna. Sen vår och plötslig värme är en möjlig förklaring. Det finns sedan tidigare en notering om 25 ex. Kullens fyr, 4.5 1975 (Karl G Nilsson). Från hösten noterades som flest 16 ex. Skatudden, Upl 1.10 (Hans Norelius) – en fin notering men väldigt långt ifrån 1970-talets maxdagssummor från samma lokal.

Häckningar:

Hjd: 1 häckning (3 pulli) bo, ägg/ungar Härjedalen (kommun) 29.6–12.8 (Robert Bünsow, Björn Lundgren, Bo Johnsson).

S Lpl: En häckning i Ammarnäs.

N Lpl: Misstanke om häckning finns från två lokaler i Arjeplog och tre i Kiruna kommun, varav en från respektive kommun utgörs av par som setts tillsammans på lämplig häckningslokal.

(FREDRIK FRIBERG)

Stäpphök *Circus macrourus*

Hur länge ska denna långflyttare expandera? I förra *Fågelåret* antydde att vi nu uppnått "Peak Macrourus", men återigen kan vi konstatera att vi satt nytt årsrekord, denna gången med 348 ex, att jäm-

föra med tidigare högsta 330 ex, år 2016. Flera rapportkommitteer konstaterar att våren bestod av relativt stor andel 3K+-fåglar, vilket bör betyda att 2017 års dåliga häckningsresultat satt sitt avtryck. I gengäld dominerades hösten 2018 av 1K-fåglar, vilket bör betyda en relativt god häckningsresultat 2018. Under 2018 hittades i Finland inte mindre än elva häckningar i Norra Österbotten och 39 flygga ungar producerades. Fortfarande föreligger knappast några riktigt heta fynd under häckningstid i Sverige. Även om vi frestas att tro att det i norra Sverige borde finnas häckande stäpphök, så har vi alltså inte alls samma tydliga bevis som i Finland, där flera bofynd görs årligen.

FOTO: FREDRIK LENNARTSSON

Stäpphök *Circus macrourus*, 3K hona, Blötö, Ronneby, Bl, 4 september 2018.

Som vanligt sågs flest stäpphökare i Skåne vars räk sammanfattar: ”Under våren (4.4–13.5) sågs tre 2K-fåglar och tre 3K+ hannar. Dessutom sågs 1 3K hane str SV Nabben, Falsterbonäset, 6.6 (David Armini m.fl.). Under höstsäsongen (21.8–8.10) fördelade sig ca 70 individer med månadsfördelningen: aug (7), sept (55–60) och okt (5). Av höstens fåglar noterades 36 str. vid Falsterbonäset varav 31 under standardiserade former (Nils Kjellén, Ola

Tabell 17. Genomsnittligt antal stäpphökare <i>Circus macrourus</i> per år under olika perioder 1950–2018.							
50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
4,2	1,0	2,0	4,6	10	36	218	348

Elleström m.fl.). Totalt minst 75 ex. är klart över medelvärdet (47 ex./år) för 2010-talet och den näst högsta årssumman hittills, vilket hängde samman med en hög andel ungfåglar under hösten.”

Övrigt:

Dls: 1 3K+ hona Ellenö gård, Färgelanda 6.5 (Thomas Bernhardsson) och 1 3K+ hane Jakobsbyn, Åmål 27.9 (Niklas Wahlström). Femte och sjätte fyndet i Dls.

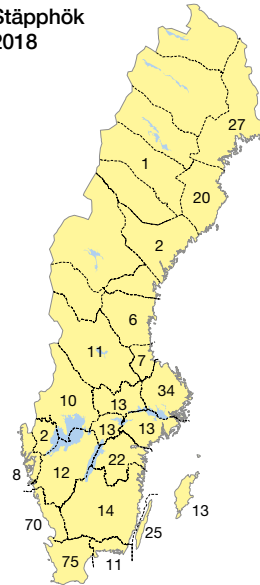
Ly lpm: 1 hona Vargträsk, Lycksele 10.5 (Gunnar Ekenberg). Åttonde fyndet i Ly lpm.

(FREDRIK FRIBERG)

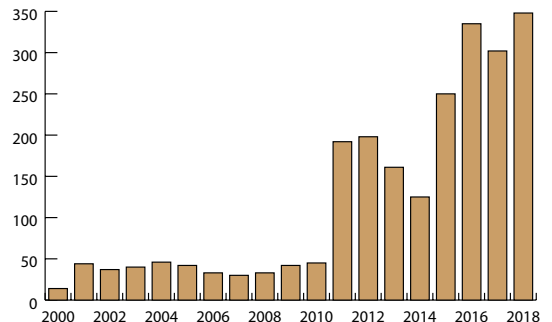
Ängshök *Circus pygargus* EN

Förra årets goda säsong vad gäller fastlandspopulationen (15 par och 20 flygga ungar) förvandlades till en dyster historia med totalt två misslyckade och en lyckad häckning (2 flygga ungar) i Uppland och, enligt nyligen framkomna uppgifter från lokalbo-

Stäpphök
2018

Landskapsvis rapportering av stäpphök *Circus macrourus* i Sverige 2018.

Fynd av stäpphök *Circus macrourus* i Sverige åren 2000–2018.

ende, en lyckad häckning i Östergötland (2 flygga ungar). På Öland resulterade årets inventering i 29 par, och sammanlagt kom 31 ungar på vingarna i 11 lyckade häckningar (Gösta Friberg muntl.). Inventeringen gav således samma antal etablerade par som 2017 men med något fler lyckade häckningar och framför allt betydligt fler ungar på vingarna. I år blev arbetet med att skydda häckningar på jordbruksmark relativt framgångsrikt och 19 av ungarna kom från sådana häckningar medan 12 kom från naturliga biotoper som agmyrar, alvarmark och impediment.

Från Gotland finns ingen sammanställning tillgänglig men gissningsvis uppgår antalet häckande

FOTO: HANNU KIUTTU

Ängshök *Circus pygargus*, hanne, Sibyllas jaktstuga, Öl, 12 juni 2018.

par till 1–3 som under de senaste åren. Sammanfattningsvis kan således det totala beståndet summeras till 34–36 par, dvs. påtagligt färre än under de senaste sex åren (varierande mellan 40 och 55 par). Därutöver har flera rapportkommittéer (Uppland, Västmanland, Närke och Skåne) påtalat att antalet ströfynd var påtagligt få under året.

Fynd i Norrland samt i Värmland och Dalarna:

Vb: 1 hona födosökande f.d. Grisfarmen, Ö Degernäs, 14.5 (Gunnar Ekenberg) och 1 2K hona födosökande T-vägen, Umeå 18–19.6 (Niklas Andersson, Agnes Eriksson, Rolf Segerstedt).

Gstr: 1 ad. hanne födosökande Norra Inre Fjärden 9.6 (Hans Norelius, Eva Edmert, Mats Westberg, Helena

Persson, Tomas Källquist). Ängshöken har blivit något av en raritet i Gästrikland med bara fyra fynd under de senaste tio åren. Senast observationen innan årets fynd var för tre år sedan.

Vrm: 1 ad. hanne Panken 6.5 (Bill Zetterström) och 1 ad. hanne str. N Gällersålfälten, Karlskoga, 17.5 (Stefan Göransson), vilket är ett normalt antal. Under 2000-talet ligger antalet årliga fynd på i snitt 1,8/år.

(MARTIN TJERNBERG)

Röd glada *Milvus milvus*

Det går fortsatt bra för den röda gladan och rimligen häckar nu fler än de 4 000 par som uppskattades i fjolårets rapport. Den absoluta majoriteten finns fortfarande i Skåne, där arten numera förekommer över hela landskapet. Längre norrut häckar i storleksordningen 500 par, men gladan är nu så pass vanlig att rapporteringen inte längre speglar ökningen. Större bestånd finns i Blekinge, Småland (med t.ex. uppskattningsvis 30 par i den östra delen), Halland och Västergötland (där rrk gissar på 50 par). Mindre bestånd häckar även på Öland och Gotland. Den tredje lyckade häckningen i Bohuslän i modern tid genomfördes i Kungälv kommun, troligen av samma par som 2016–2017. I Östergötland uppskattar rrk mellan 5 och 10 par. Tre säkerställda häckningar konstaterades i Södermanland och därutöver fanns det etablerade revir i ytterligare minst 4 områden. Längre norrut bokfördes möjliga häckningsindicer i Upl, Nrk och Dlr. Ströfynden ökar i Vrm, Dlr, Gstr och Hls, men längre norrut gjordes inga observationer under året.

Under hösten räknades 4 147 utsträckande vid Nabben, Falsterbo, (Nils Kjellén, Ola Elleström), vilket ligger strax under fjolårets rekordnotering på 4574 sträckare. Gladan har nu gått om bivråken och utgör den tredje vanligaste rovfågeln! Ungfågelsandelen på 58 % har successivt sjunkit från 80 % i slutet av 1980-talet. Sannolikt innebär detta att ungpåproduktionen sjunkit något efterhand som tätheterna i Skåne ökat.

Allt fler glador övervintrar även i landet. En samlad räkning på större övernattningsplatser i december gav 1 153 glador i Skåne och 86 i övriga landet (Bengtsson 2019). Detta innebär rimligen att mer än 2 000 fåglar övervintrade, då en hel del stannar i reviren året runt.

(NILS KJELLÉN)

Brun glada *Milvus migrans* EN

Det är nu i det närmaste omöjligt att bedöma antalet exemplar. Summeras landskapsvisa uppskattningar blir summan totalt 308 – ett nytt rekord.

Jämfört med förra året är häckningar och misstänkta häckningar, totalt ca 15, ungefär på samma platser och i samma mängd, se nedan. Under hösten lämnade 54 ex. landet via Nabben (Nils Kjellén, Ola Elleström m.fl.). Summan är hög, men inte i närheten av rekordet på 82 ex. som räknades in hösten 2017.

Häckningar:

Sk: Vid Börringe fanns som vanligt ett par i april och maj. De påbörjade häckning, men den avbröts av oklar anledning. Utöver dessa gjordes i år inga obsar som tyder på häckning.

Sm: Ett par häckade på samma lokal i Ljungby kommun som 2017. Eftersom förra årets boträd var avver-

då två glador sågs mellan 30.4 och 19.5 men utan att häckning kunde konstateras.”

Srm: Ett par med minst 1 flygg unge Nyköping kommun 11.4–8.8 (Björn Erixon m.fl.).

Nb: Totalt under året såg 15–21 ad. och 5 1K i kust och inlandskommunerna där Piteå, Älvsbyn och Boden står för dom flesta av fynden. Det var även i detta område 4–5 häckningar ägde rum varav 3 med lyckad utgång, 2+1+1 flygga ungar. Ett bra år för arten.

Övrigt:

Jmt: 1 ad. vid Digernäs, Sunne och därefter Campingen, Frösön 26.5 (Stefan Hage, Håkan Sjölin). 1 ex. Grimnäs-fjärden, Revsundssjön, 15.6 (Johan Södercrantz). Fynd nummer 9–10 i Jämtland.

(FREDRIK FRIBERG)

FOTO: FREDRIK LENNARTSSON

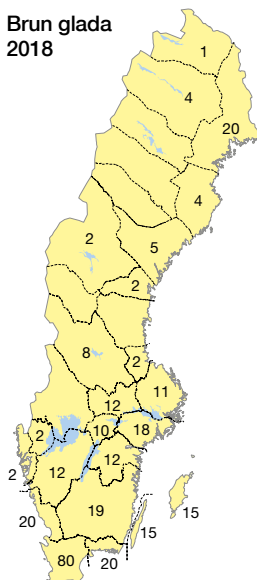
Brun glada *Milvus migrans*, 2K, Angelskog, Ronneby, Bl, 24 juli 2018.

kat använde de sig av ett gammalt bo ca 40 meter från det gamla. Häckningen lyckades och de fick ut 2 ungar. 1 par fanns återigen i Högsby 6.4–15.9 (Bill Andersson, Oscar Nordahl m.fl.). Förra året konstaterades häckning här för första gången i regionen. I år är det oklart om häckningen lyckades, men det finns en obs av en ungfågel i närheten. Dessutom finns lite andra obsar som indikerar häckning, t.ex. 3 1K Kalmar 8–16.9 (Harald Persson, Lars G Petersson m.fl.). Kanske har vi redan nästa år mer än en konstaterad häckning av brun glada i östra Småland?

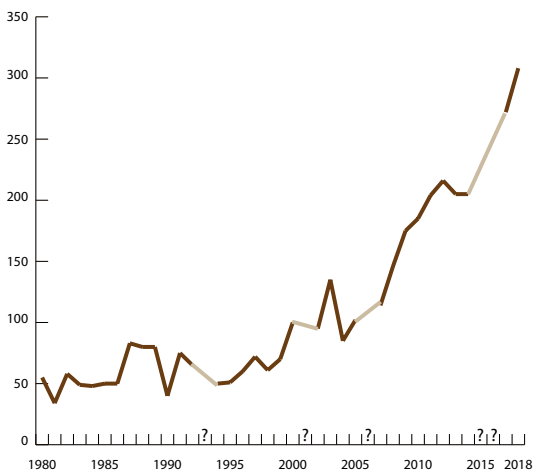
Vg: Av allt att döma häckade (eller inledde häckning) 4 par i rapportområdet, men bara en konstaterad häckning (2 ungar) finns rapporterad.

Nrk: ”Ett möjligt häckningsförsök gjordes i Vibyområdet

Brun glada
2018

Landskapsvis rapportering av brun glada *Milvus migrans* i Sverige 2018.

Fynd av brun glada *Milvus migrans* i Sverige åren 1980–2018. Ljusa linjer markerar år med bristfällig statistik.

Havsörn *Haliaeetus albicilla*

Havsörnen ökar och expanderar mot nya områden. Under de senaste åren har arten koloniserat nya områden i Jämtland och Halland. Sista landskapet Bohuslän väntar fortfarande på sitt första par i modern tid (rrk Boh), men nu finns det eventuellt par på gång. Samtidigt sker en förtätning i kärnområden. I runda slängar har havsörnen ökat tiofaldigt på 40 år. I Stockholms läns kusttrakter fanns 2018 dubbelt så många par som kring millennieskiftet, samtidigt som reproduktionen fortfarande är god.

Under 2018 finns ansamlingar rapporterade om 66 ex. Hjälmaren 22.3 (Ulf Eriksson) resp. 72 ex. i västra Mälaren 10.3 (Robert Ekberg, Åsa Ekberg)

FOTO: HANNU KIUTTU

Havsörn *Haliaeetus albicilla*, som försöker slå vitkindad gås *Branta leucopsis*, Gäddviken, Öl, 19 oktober 2018.

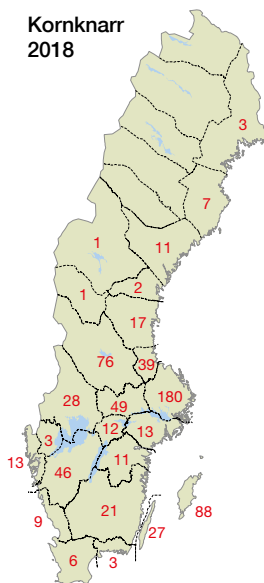
och det talas om koncentrationer om 150–200 havsörnar i norra Stockholms ytterskärgård. Under 50 år har havsörnen varit en viktig miljöindikator med nationell uppföljning av häckningsresultat och miljögifter. Havsörnens framgångssaga har underlättats genom ett stort ideellt engagemang: bevakning, skydd och utsättning av giftfritt kött. Man kan fråga sig i vilken grad havsörnen har detta behov framgent.

(FREDRIK FRIBERG)

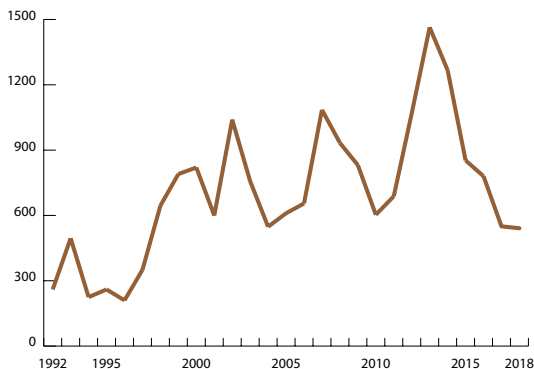
Kornknarr *Crex crex* NT

Det går inget vidare för kornknarren. Totalt 656 spelande kornknarrar är den lägsta summan på mycket länge och i synnerhet Ölands 27 ex. är re-

kordlagt. Den största koncentrationen konstaterades på Gamla Balingemossar, Upl där omsorgsfull inventering resulterade i 18 spelande (Thomas Pless), visserligen en halvering av fjolårets antal men ändå imponerande. Thomas skriver: ”Baserat på inventeringar och kompletterande ringmärkning bedömdes det totala antalet spelande hannar under perioden maj–juli ha varit 18 ex. Varje individs förehavande följdes noggrant och för att säkert undvika dubbelräkning fångades samtliga individer med tveksam identitet. Totalt fångades 14 ex. och utav dessa var två ringmärkta 2017 och en ringmärkt 2016. De övriga 11 ringmärktes”. Den som vill fördjupa sig mer i Gamla Balingemossars fågelliv och särskilt om kornknarrs ekologi hänvisas till Thomas Pless intressanta web-sida; <http://balinge-mossar.se/ovrigt.html>.

Landskapsvis rapportering av spelande kornknarr *Crex crex* i Sverige 2018.

Antal spelande kornknarrar *Crex crex* på fastlandet i Sverige (exkl. Öland och Gotland) 1992–2018.

Rrk Öl kommenterar: ”Inga fynd gjordes i Ottenbyområdet. Efter lite detektivarbete kan det konstaterats att arten varit årlig i Ottenby sedan 1960-talet, och det kan faktiskt vara som så att 2018 var det första året i fågelstationens 73-åriga historia som kornknarr saknas på årslistan från området.”

Andra kommentarer:

Sk: Antalet fortsätter att minska sedan den senaste toppen 2014 och är nu det lägsta sedan 1997.

Srm: Endast 4 rapporterade kornknarrar under 2018 i hela rapportområdet är det klart lägsta antal som rapporterats ett enskilt år under 2000-talet och man får gå tillbaka till de 4 fåglar som rapporterades 1985 för att

hitta en lika låg årssumma. Medelvärde under perioden 2000–2017 är 27 kornknarrar/år.

Hjd: 1 ex. spelade 13–15.6 Orrnäs, Lillhärda, (Bengt Larsson). Åttonde fyndet i Hjd.

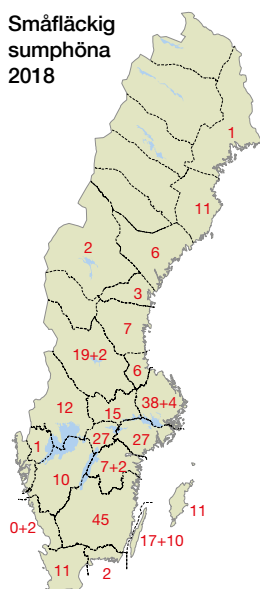
(FREDRIK FRIBERG)

Småfläckig sumphöna *Porzana porzana* VU

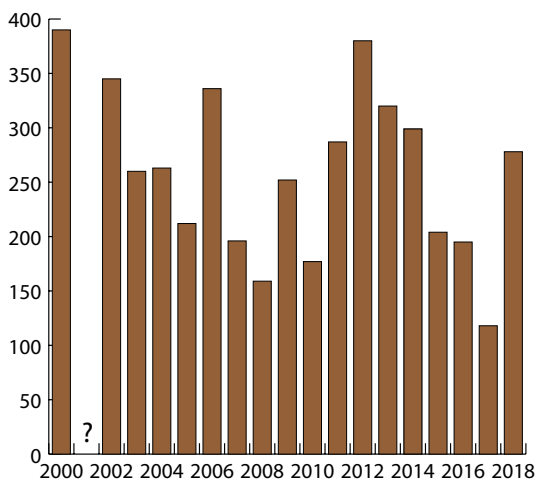
Totalt hördes 278 spelande småfläckiga sumphönor, vilket är en rejäl uppräckning sedan förra årets rekordlåga 118 spelande. Tyngdpunkten mot landets östliga delar var ovanligt tydlig. Värt att nämna är första konstaterade häckningen i Dalarna. Några positiva kommentarer var just från rrk Dlr: ”Totalt 21 ex. varav 19 spelande är med råge den största rapporterade summan sedan 2002 års 23 ex. 2017 gjordes blott två fynd, vilket visar på de stora mellanårsvariationerna i uppträdandet i Dalarnas rapportområde, som utgör den nordvästliga gränsen i artens utbredningsområde. Efter ett rekordstort uppträdande på en och samma lokal vid Limsjön, Leksand, kunde också den första säkerställda häckningen av arten i Dalarna bekräftas på lokalen. Tidigare finns från 1999 finns en trolig häckning vid Lindänget.”

Positiva tongångar finns också från rrk Vb: ”Åtta fynd av 11 ex. är snudd på rekorduppträdande, dock slaget av 2006 då 12 spelande sumphönor noterades.”

(FREDRIK FRIBERG)

Landskapsvis rapportering av spelande småfläckig sumphöna *Porzana porzana* i Sverige 2018.

Fynd av småfläckig sumphöna *Porzana porzana* i Sverige åren 2000–2018.

Trana *Grus grus*

Ett flertal januari- och decemberfynd föreligger (upp till Hälsingland):

Bl: 1 ex. Blötö 6.1 (Fredrik Lennartsson). 1 ex. Ronneby hamn 9.1 (Ulf Lundgren).

Sm: 1 ex. övervintrade vid gården Häckenstad nära Krejstad, Gamleby, Västervik, 20.12 2018–22.2 2019 (gm Ingrid Johansson-Hjortvid). 1 ex. Djurle myr 6.1 (Johan och Robin Sandström, Per Forsberg). 1 ex. Ör 6.1 (Martin Unell). 1 ex. Berg 7.1 (Per Fogelström).

Öl: Vinter: Upp till 7 ex. i början av året. Först höll de till i Gårdbyområdet, för att sedan dela på sig. Några ex. höll därefter till i Klevaområdet. I december 1 ex. Gösslunda 6.12 (Bertil Breife).

Nrk: Ett vinterfynd av arten gjordes under året, en överflygande förbi Hällabrottet den 3.1.

Hls: Andra året i rad med fynd i januari. Rimligtvis samma fågel i Arbrå och Bollnäs. 1 ex. str. S Långängesvägen, Arbrå, 3.1 (Mattias Edman, Anna-Maria Eriksson). 1 ex. rast. Varpen, Bollnäs 3.1 (William Jonsson).

(FREDRIK FRIBERG)

Tjockfot *Burhinus oedicnemus* (69/69 – 3/3)

Tre fynd är de högsta antalet sedan 2014, efter tre riktigt dåliga år. Medelpads andra fynd (det förra 2017!), Gotlands sjätte och Hallands tredje.

Gtl: 1 ex. Vändburg, Hamra, 1.5 (Mattias Gerdin, Per Smitterberg m.fl.).

Hl: 1 ex. Trönninge–Lilla Böslid 20–21.5 (Johan Tufvesson m.fl.).

Mpd: 1 ex. Björköviken, Njurunda, 30.5 (Michael Englevid).

(FREDRIK FRIBERG)

Tabell 18. Genomsnittligt antal tjockfötter *Burhinus oedicnemus* per år under olika perioder 1950–2018.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
0,3	0,4	0,1	0,4	1,0	2,1	2,4	3

FOTO: JOHAN TUFVESSON

Tjockfot *Burhinus oedicnemus*, Trönninge, Hl, 20 maj 2018.

Skärfläcka *Recurvirostra avosetta*

Häckningar i fem landskap. I Mpd gjordes 4:e fyndet. Inlandsfynd gjordes i Sm/F, Sm/G och Ög.

Sk: 328 par. Rapporter om häckningar och antalet par är dock, som vanligt, bristfällig (häckningar som misslyckats på ett tidigt stadium missas i stor utsträckning). Häckningarna fördelades mellan kommunerna enligt följande: Burlöv 18 par, Helsingborg 1 par, Kristianstad 5 par, Kävlinge 2 par, Landskrona 10 par, Lomma 9 par, Lund 8 par, Malmö 2 par, Ängelholm 4 par och Vellinge 269 par. I Vellinge görs inventeringar av arten, och där är siffrorna rättvisande. I övrigt råder rätt stor osäkerhet. Antalet i Sk var det lägsta under den senaste tioårsperioden.

Bl: En koloni med 29 ruvande i maj (Rolf Larsson).

Öl: Inga häckningsuppgifter.

Gtl: Utifrån ett 25-procentigt stickprov av strandängarna bedömdes antalet till 288 par (Tomas Johansson, länsstyrelsen Gotlands län), vilket innebär att beståndet har varit relativt stabilt de senaste 20 åren. Se dessutom tilllägg nedan.

Hl: ca 65 pulli från fyra olika lokaler.

Tillägg 2017:

Gtl: 289 par (Tomas Johansson).

(LARS LINDELL)

FOTO: ULF PERSSON

Stäppvipa *Vanellus gregarius*, Norrkulla, Brastad, Boh, 31 maj 2018.

Stäppvipa *Vanellus gregarius* (10/11 – 1/1)

Boh: 1 ex. Norrkila, Brastad, 31.5 (F) (Axel Hagström, Lennart Hermansson).

Det första fyndet sedan 2011. Stäppvipan har genomgått en snabb populationsminskning, mer än 90 procent, sedan 1930-talet och i dag häckar arten sannolikt enbart i Kazakstan och i en liten del av Ryssland. Anledningen till denna minskning var länge oklar, men under de senaste åren har mycket resurser lagts på att utreda beteende och flyttvägar för arten och i dag bedömer man att minskningen beror på jakttrycket längs med flyttvägen och på övervintringsområdena (birdlife.org).

(MATS WAERN)

Sibirisk tundrapipare *Pluvialis fulva* (82/84 – 2/2)
 Sk: 1 2K+ hanne Näsholmarna, Foteviken, 15.6 (Nils Kjellén).
 Upl: 1 2K+ Fysingen 24–28.6 (F) (Henrik Johansson, Kicki Renström m.fl.).

Två sommarfynd är en ganska representativ fyndbild för sibirisk tundrapipare. Med tanke på den stora sibiriska populationen sammantaget med att arten häckar så långt västerut som till Tajmyr är det en gåta varför vi inte har fler höstfynd av ungfåglar.
 (MATS WAERN)

Tabell 19. Genomsnittligt antal sibiriska tundrapipare <i>Pluvialis fulva</i> per år under olika perioder 1950–2018.							
50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
0	0	0	0,8	2,8	2,8	2,4	2

FOTO: STEFAN OSCARSSON/N

Sibirisk tundrapipare *Pluvialis fulva*, Fysingen, Upl, 27 juni 2018.

Svartbent strandpipare **RE**

Charadrius alexandrinus

Uppskattningsvis var 4 exemplar inblandade i årets fynd vilket är ett relativt normalt resultat. Fågeln i Bohuslän var landskapets åttonde.

Sk: 1 hanne Nabben, Falsterbonäset 6.6 (Tommy Holmgren, David Armini, Johan Lorentzon m.fl.). Fågeln som rastade några få minuter utgör det enda fyndet i Skåne under året.

Öl: 1 ex. Norrvik, Ottenby, 25–29.4 (Mats Waern, Oscar Nordahl m.fl.) och 1 ex. Västerstadsviken 7.5 (Bengt E Larsson m.fl.).

Gtl: 1 honf. rast. Linviken, Näs 29.4 (Jens Bardtrum).

Hl: 1 hanne rast. Påarp 2.6 (Göran Ericson, Anders

Olovsson m.fl.). Ringmärkt på höger ben. En ringmärkt hanne svartbent rastade på östra Själland mellan 31.5–1.6. Om det var samma som fågeln i Påarp hade den flugit 150 km i ONO riktning.

Boh: 1 hona Ödsmåls kile 23–24.4 (Per Undeland, Björn Dellming, Peter Hvass m.fl.) och därefter Tofta kile 24–25.4 (Tina Widén, Birger Kaiser, Kåre Ström m.fl.).

(FREDRIK FRIBERG)

Ökenpipare *Charadrius leschenaultii* (18/18 – 1/1)

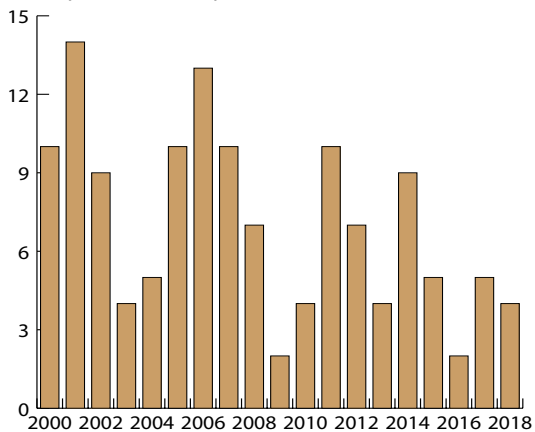
Sm: 1 ad. Sjöbytorner, Skatelövsfjorden, 13–15.7 (F) (Lotta Ekedahl, Jan Ekedahl).

Första fyndet för Småland. Ökenpipare har en tydligt sydlig fyndbild och av de 19 svenska fynden har

FOTO: MATS BRYNOLF

Ökenpipare *Charadrius leschenaultii*, Sjöbytorner, Skatelövsfjorden, Sm, 13 juli 2018.

Rapporterade svartbenta strandpipare *Charadrius alexandrinus* i Sverige 2000–2018.

18 gjorts i Götaland. I likhet med de flesta fynden rör Smålandsfyndet en hane och återigen väcks frågan om det inte går att rasbestämma individerna och på så sätt ta reda på det geografiska ursprunget. Som Raritetskommittén skrev i *Fågelåret 2015* skiljer sig raserna bland annat åt i näbb längd, med en längre näbb ju längre österut man kommer. Variation, överlapp i näbb längd och avsaknad av mer handfasta karaktärer gör dock att Raritetskommittén traditionellt har valt att inte publicera några fynd till ras. Detta förhållningssätt delas av de flesta andra europeiska länderna.

(MATS WAERN)

FOTO: MIKAEL ARINDER/SKÅNSKA BILDER

Fjällpipare *Charadrius morinellus*, i ruggnig, Vassvik, Hl, 20 juli 2018.

Fjällpipare *Charadrius morinellus*

Efter en period, då i princip alla år mellan 2007 och 2016 innebar mängder av vårrastande fjällpipare i Syd- och Mellansverige, kan vi för 2017–2018 konstatera att vi haft två mycket svaga år. Antalet tycks vara i runda tal en femtedel till en tiondel av det som olika rnk uppfattat som normalt under senare år. Det är svårt att koppla dessa dramatiska upp- och nedgångar till motsvarande förändringar i den häckande populationen (se t.ex. Green & Lindström, 2013). Flera rnk hänvisar till förhållandevis vackert och odramatiskt väder under maj de senaste två åren, men kan det även finnas fler förklaringar?

(FREDRIK FRIBERG)

Myrspov *Limosa lapponica*

T lpm: 4 i par i lämplig häckbiotop Pulsjärvi by, Pulsjärvi, 1.6 (Anders Eriksson, Magnus Liljefors, Tommy Eriksson). 1 hona permanent revir Pulsjärvi by, Pulsjärvi, 1.6 (Anders Eriksson, Magnus Liljefors, Tommy Eriksson). 9 ad. obs i häcktid, lämplig biotop Pulsjärvi 3–8.6 (Martin Widén, Åke Flygare).

(FREDRIK FRIBERG)

Rödspov *Limosa limosa* CR

Det görs spridda och regelbundna fynd av rödspov över i stort sett hela Sverige årligen. I takt med att kunskapen har ökat om hur man skiljer de bägge underarterna *limosa* och *islandica* har fler och fler skådare rapporterat om underart. Det har visat sig att båda formerna ses över samma område, något som gör att det inte går att ta för givet även om det är troligt att de fynd som görs senare på hösten tillhör *islandica*. Årets fyndbild av rödspov följer i stora drag de senare åren med en del positiva inslag och en del negativa. Till det mest positiva hör att trenden är att rödspoven ökar i antal på Öland som är det tydliga kärnområdet för arten i Sverige. Dessutom kommer det försiktigt positiva rapporter från Kristianstads vattenrike.

Häckningar:

Sk: Resultatet från 2018 års inventering blev sju par samt fyra revirhållande hannar och ytterligare sex spelande hannar utan uppenbara revir. Detta medför att den kortsiktiga trenden är svagt positiv även om artens fortlevn ad. i Vattenriket hänger på en skör tråd. Häckningsutfallet blev endast tre flygga ungar trots minst sex påbörjade ruvningar av vilka tre till fyra kullar kläcktes.

Öl: Årets inventering summeras till ca 90 par (80 par på strandängarna och knappt 10 par kring Långkärr), vilket innebär en ökning de senaste åren (Richard Ottvall i brev).

Gtl: En uppskattning på 5 par gjordes under 2017, något som är en stabilisering på en låg nivå. Under senare halvan av 1990-talet beräknades beståndet till 40 par. Ett urval fynd med kommentarer från landets rnk:

Hl: Ett par fanns på Getterön under april och början av maj men inget tyder på att någon häckning genomfördes.

Ög: Precis som förra året sågs som mest 24 ex. vid Svartåmynningens Naturreservat, Roxen 4.4 – 22.6 (Göran Friman m.fl.), men tyvärr kunde inte en enda häckning konstateras.

Nordliga fynd.

Vb: 1 ex. Brånsjön 10–12.5 (Christer Laggar, Bertil Brånin m.fl.), 1 ex. Nagelhamnsviken, Yttre Västerfjärden 10.9 (Joakim Linder). Två fynd är ett normalt uppträdande. Arten har setts årligen med något fynd, varje år sedan 2004, med undantag för 2010.

Ås lpm: 1 ex. Granhøjden, Malgomaj 13.5 (Emanuel Edman). Andra fyndet i Ås lpm.

Ly lpm: 1 ex. Väster-Stormyr, Lycksele 1.7 (Per Hansson). Nionde fyndet i Ly lpm.

Udda fynd, underart ej angiven:

Dlr: 1 ex. Gåstjärnskölen, en större myr i Mora kommun 7.6–1.7 (Stig-Åke Svenson, Lars-Erik Nilsson).

(MAGNUS STRÖMBERG)

Fynd av underarten:

Limosa l. islandica "Isländsk rödspov"

Antalet rödspovar som bestäms till *islandica* fortsätter att öka och förra årets rekord på 114 ex. blev inte långvarigt. Under 2018 noterades nämligen

FOTO: HANS CRONERT/SKÅNSKA BILDER

"Isländska rödspovar" *Limosa l. islandica*, 1K, Oppmanasjön, Sk, 31 augusti 2018.

minst 146 *islandica*, en summa som är i underkant om man ska tolka rapporterna från flera rrk. Flera fynd är nämligen gjorda av ej underartsbestämda rödspovar under tidpunkter när det rimligen är *islandica* som det handlar om. Med tanke på utbredningsområdet för den isländska varianten av rödspov är det naturligt att flertalet fynd görs i den västra delen av Sverige.

Sk: Ca 25 ex. under året totalt, varav flertalet under hösten. Ett sommarfynd gjordes, 1 ad. Nabben, Falsterbo 1.7 (Johan Lorentzon). Bl: 1 1K Lindö udde 4.10 (F) (Fredrik Lennartsson). Landskapets andra fynd.

Hl: Ca 65 ex. av denna underart under juli–oktober. Ett fortsatt mycket gott uppträdande.

Bob: 1 1K Torslandaviken 11.8 (Magnus Persson m.fl.), 1 1K Torslandaviken 21.8 (Juha Autio m.fl.). 1 1K Fotö 25–26.8 (Thomas Karlsson m.fl.).

Vg: 8 1K under hösten. Dessutom 10–talet obsar av till ras obestämda rödspovar under hösten, som säkerligen rörde sig om denna ras.

Ög: 1 1K Fågeltornet, Svenssundsviken 29–30.8 (Jesper Villeneuve m.fl.)

Nrk: 1 ex. Löten, Kvismaren 15–19.6 (Per Wedholm, Inger-Marie Carlsen m.fl.), 1 ex. Sörbysjön, Kvismaren 20.6 (Anders Jacobsson m.fl.), 1–21 ex. Kvismaren 20.8 – 7.10 (Rune Isaksson, Peter Gustafson m.fl.), 3 1K Södra maderna, Tysslingen 8.9 (Leif Eckmann m.fl.). Notera att hela 21 ex. sågs vid Kvismaren samtidigt!

Srm: 1 1K Tornboden, Strandstuviken, Nyköping 9–12.9 (Jan Karlsson, Lennart Wahlén m.fl.).

Upl: 1 ad. Kogrundet, Harg 6.8 (Susanne Ahlman), 2 1K Hjälsstaviken 20.8 (Pekka Westin, Janne Virting m.fl.) och 1 1K Ledskärsviken 14–23.9 (Kenneth Pless, Kalle Brinell m.fl.).

Vrm: 10 1K Panken 20–24.8 (Magnus Köpman m.fl.), 1 ex. Vålingsön invallningen, Karlst ad. 27.8–8.9 (Roine Magnusson), 1 1K Tofta, Ölmeviksområdet 29.8–3.9 (Thomas Lindell m.fl.), 2 1K Södra Hyn 13.9 (Tomas Carlsson m.fl.).

Dlr: 1 ex. Österviken, Avesta 28.8 (Berndt Söderlund), 1 1K Husom 44, Husom, Malung-Sälen 7.9 (Per Lif).

Tillägg 1997:

Vg: 7 1K Svanvik, Kinnevik, 3.9 (F) (gm Magnus Hallgren).

(MAGNUS STRÖMBERG)

Roskarl *Arenaria interpres* VU

Populationen av roskarl uppskattades av Ottosson m.fl. (2012) till 1900 par. Det är få arter med sådan liten population som vi inte haft intensionen att följa upp nationellt. Vissa rrk har under flera år rapporterat om nedgångar. Arten täcks ganska dåligt av spontanrapportering utan kräver riktade inventeringar. Vi ser visst hopp till kustfågelrutorna, en av två nyaste delprogram som startade 2015 (Green m.fl. 2019). Rent generellt är kommentarerna av det negativa slaget, och här ges några exempel:

Gtl: 32 par, stadig minskning sedan 1996.

Srm: I Nynäshamns kommun häckar roskarl bara regelbundet på Gunnarstenarna. 8 ex. sågs där 22.5 och ett par konstaterades häcka. I Haninge kommun registrerades endast arten under omständigheter som kan tyda på häckning på Huvudskär. I övrigt verkar arten nästan helt försvunnen som häckfågel i det sydligaste skärgårdsområdet. En säkerställd häckning med 2 ex. pulli/nyligen flygga ungar Svartrantshällan, Hävringe, Oxelösund 27.6 (Lennart Wahlén, Björn Johansson, Jan Karlsson m.fl.). Därtill 1 ex. nyligen flygg vid Lilla Röd-baken, Hävringe, Oxelösund 22.7 (Henrik Andersson)

där det inte går att utesluta att det rör en av individerna från Svartrantskällan. I Nyköpings och Oxelösunds skärgård är finns ytterligare några tänkbara revir rapporterade men utan riktade investeringsinsatser är det svårt att få fram ett heltäckande utfall av antalet häckningar.

Upl: Ottosson m.fl. 2012 uppskattar att roskafläckar med 400 par i landskapet Uppland. Från året finns det rapporter på häckplats från närmare 60 olika lokaler (uteslutande skärgårdsöar), vilket är betydligt fler än vad som brukar vara fallet. De flesta är noterade i samband med riktad sjöfågelinventering i Björns och Gräsö skärgårdar. På många lokaler rörde det sig dessutom om flera par, uppskattningsvis totalt närmare 100 par finns med i materialet med allt från observationer under maj–aug i lämplig biotop till fåglar med ungar. I ro Schm är arten en tämligen allmän häckfågel knuten till tarnkolonier i ytterskärgården norra del. Antalet konstaterade häckningar (2) speglar inte beståndets storlek. I Värmdö skärgård är arten funnen med ca 21 par under häckningstid och detta är artens huvudfäste i rapportområdet.

Gstr: Numera av allt att döma endast två häckande par i Gävle skärgård. Båda paren varnade för ungar.

(FREDRIK FRIBERG)

Ob. *Calidris vadare* *Calidris* sp.

Vrm: 1 ex. Norra Hyn 13–25.10 (Dan Mangsbo m.fl.).

”Fågeln rapporterades inledningsvis som en mosnäppa, en art som är ytterst ovanlig under oktober i Sverige. Fågeln försvann men dök upp på nytt efter någon dag. Funderingar kring arttillhörigheten väcktes och det fanns bud på exempelvis dvärgsnäppa, som i så fall skulle vara en ny art för Sverige, och långtåsnäppa, som det sedan tidigare finns ett enda fynd i landet från 1977. Tyvärr gick fågeln på en ö ute i sjön, alltför långt bort från fotografierna för att bilderna på fågeln kunde bidra till en säker artbestämning. Fågeln sågs sista gången 25.10 varefter isen lade sig på sjön och fågeln försvann.”

(FREDRIK FRIBERG)

Brushane *Calidris pugnax* VU

År 2008 antogs brushanen fortfarande finnas kvar med 45 par i Sydsvetige (Ottosson m.fl. 2012), en spillra av den forna förekomsten på strandängar, men postiva uppgifter fanns förra året (2017) från strandängsinventeringar på Gotland (39 ”par”) och Öland (15–20 honor). I år är uppgifterna därifrån bristfälliga, men vi kan komplettera från Skåne:

Sk: Ett misstänkt häckningsförsök gjordes på Håslövs ängar, Hammarsjön då en hona uppehöll sig i ett begränsat område på ängarna under maj–juni. Observationen är intressant då arten inte längre anses häcka i Skåne. Under 2000-talet har det dock gjorts några enstaka fynd av ensamma honor som skulle kunna indikera att arten fortfarande vissa år gör häckningsförsök.

(FREDRIK FRIBERG)

Myrsnäppa *Calidris falcinellus*

Den svenska populationen uppskattas av Ottosson m.fl. (2012) till 5900 par. Högre tätheter har använts i Norrbottens län än i Västerbottens län eftersom det finns fler större och öppna myrar mot norr. Uppdelat per landskap och lappmark blir detta som följer: T lpm 700, Lu lpm 2500, P lpm 700, Ly lpm 550, Ås lpm 400, Nb 900. Övriga svenska populationen – från Västerbotten och Jämtland, och söderut till Dalarna – delar därmed på totalt endast 165 par. Här anges att: ”Skattningarna för övriga landskap är en kombination av andras tidigare skattningar och våra egna gissningar baserat på schablonerna”.

Under en period av år har flera rapportkommittéer i södra Sverige tyckt sig konstatera en tendens till uppgång av rastande myrsnäppor, men 2018 var generellt sett ett ganska svagt år. Man kan fundera om det över huvud taget går att dra slutsatser om häckande myrsnäppa utifrån osystematiskt rapporterade, rastande myrsnäppor. Ottenbys höstmärkning, som visserligen inte är standardiserad, men som pågått med kontinuitet sedan slutet av 1940-talet, visar inte på någon sentida uppgående trend. Här varierar antalet stort mellan år, men trenden för myrsnäppa snarare negativ; dock är variationerna stora och nedgången går inte att fastställa med statistisk signifikans. Två tidiga toppår med ca 60 märkta ex. (1948 resp. 1963) känns allt mer svåruppnåeliga. Det var mer än 15 år sedan ett enskilt år hade mer än 20 märkta ex. Slutsatser av den häckande populationen dras framför allt genom systematiska inventeringar.

Enligt Lindström m.fl. (2015) är trenden för Skandinavien svag och icke signifikant negativ, och den sammanlagda trenden grundas framför allt från data från Finland, eftersom ytterst få myrsnäppor registreras i Sverige och Finland. Tänk vad lite vi vet.

Spontanrapporteringen omfattar som regel upp till en procent av populationen, oftast bara någon promille.

Fynd från häckningsmiljö 2018, drygt 50 revir:

Dlr: Fynd på möjlig häcklokal gjordes på fyra platser i Älvdalen (Eskil Friberg, Fredrik Engström, Raul Vicente m.fl.).

Ång: Ett inlandsfynd under en dag på lämplig häcklokal och under lämplig tid på året. (rrk Ång)

Nb: Paj kn: 8 ex. spel. Isovuoma V Keräntöjärvi 3–9.6 (Anders Eriksson, Magnus Liljefors, Tommy Eriksson). 1 ex. spel. Junosuando 10–12.6 (Martin Widén).

Hjd: Tre fynd av enstaka exemplar, alla vid möjliga häckningsplatser.

Jmt: 4 ex. spel. Blåhammarmyren, Åre 9.6 (Tore Dahlberg, Harald Ris). 3 ex. spel. Standardrutt 21E2H Jalketsälja 24.6 (Johan Råghall).

Ly lpm: 1 ex. Björkfället 20.6 (Noel Hohentahl). P lpm: 4 ex. spel. Slagnäs–Stormyran 26.5 (Kenth Nilsson).

Lu lpm: 3 ex. spel. Päivävuoma 21.6 (Johan Södercrantz, Sara Svedberg).

T lpm: Noterad ad. rast. LKAB-dammarna, Kiruna 28.5 (Lotta Nygård, Agneta Haapasaari, Katarina Enbacke m.fl.). 3 ex. spel. Pulsjärvi by 1.6 (Anders Eriksson, Magnus Liljefors, Tommy Eriksson m.fl.). Endast sedd från 4 lokaler under häckningstid detta år.

(FREDRIK FRIBERG)

Kärnsnäppa *Calidris alpina*

Den form som häckar i svenska fjällvärlden är nominatformen *C. a. alpina*. Nu har det kommit glädjande uppgifter från Dlr:

Dlr: Förra året ändrade rrk status från (F) till (h?) och nu kan vi äntligen sätta ett säkert (H)! Efter noggrant inventeringsarbete hittades många individer på lämpliga lokaler med flera tecken på att häckning sker. Inte minst fyndet av 1 1K Pulli/nyligen flygga ungar vid Middagsloken på Fulufjället den 24.7 bekräftar säker reproduktion (Yngve Hareland). Ca 30 par bedöms häcka i landskapet varav 50 % på Fulufjället, 30 % på Långfjället och något eller några par på vardera Vedungsfjället och Rödfjället i Drevdagens naturreservat, samtliga lokaler ligger i Älvdalens kommun (Yngve Hareland).

(FREDRIK FRIBERG)

Fynd av underarten:

Calidris a. schinzii ”sydlig kärnsnäppa” CR

Det är fortfarande bara drygt 100 år sedan som vår sydliga kärnsnäppan var en utbredd häckfågel i södra Sverige, tillsammans med dubbelbeckasin och brushane. I inlandet fanns den sist kvar intill större sjöar som Hornborgasjön, Östen och Tåkern. Under de senaste 50 åren har den hankat sig kvar vid södra Sveriges kuster men successivt tynat bort.

Den sydliga kärnsnäppan är nu i det närmaste helt utgången från Halland och Gotland, och den har relativt nyligen försvunnit från Bohuslän (2003) och Uppland. Under de sista decennierna tyder kommentarer från rrk (även om forskning saknas) att predationstryck förvärrat situationen ytterligare. Denna predation har bidragit till svag reproduktion. Idag finns egentligen inga tecken på återhämtning. Ska vi gissa att Öland är ensamt landskap om att hysa denna fågel om fyra–fem år? Och hur länge kan de öländska kärnsnäpporna finnas kvar?

Sk: Kring Foteviken sågs ca 22 ex. under våren (Mattias Ullman). 7–8 par försökte sig på häckning, men de flesta bon blev tyvärr prederade innan kläckning. På Es-

kilstorps ängar sågs 2 små pull, men de nådde troligen inte flygg ålder. Vid Äspet och Vannebergaholmen sågs 1 ex. vardera (Thomas Lindbl ad. respektive Hans Cronert). Ännu ett dåligt år för den sydliga kärnsnäppan i Skåne.

Öl: Häckningsindicer från åtta olika lokaler, med stor spridning (SV kusten, Stora Alvaret, de östra strandängarna samt vårmärk i Borgholm kommun finns representerat).

Gtl: 1 ad. hanne Aurrv, 9.4 – 1.5 (Lars Jonsson, Lars Brolund m.fl.).

Hl: Rapporterad från två platser under häckningstid, men inga indicier som tyder på häckning.

Upl: 1 ad. rast. Ströms mad, Fysingen 14.5 (Magnus Liljefors).

(FREDRIK FRIBERG)

FOTO: OLA ÖSTERSTRÖM

Vitgumpsnäppa *Calidris fuscicollis*, ad., Beijershamn, Öl, 19 augusti 2018.

Vitgumpsnäppa *Calidris fuscicollis* (30/30 – 1/1)

Öl: 1 ad. Beijershamn 19–20.8 och Ottenby 20.8 (F) (Ola Österström, Alexandra Munters, Magnus Hellström).

Tionde fyndet för Öland, som alltså står för en tredjedel av de svenska fynden. Liksom majoriteten av tidigare fynd för landet utgjordes även detta fynd av en äldre fågel sommartid.

(MATS WAERN)

Prärielöpare *Calidris subruficollis* (223/227 – 2/2)

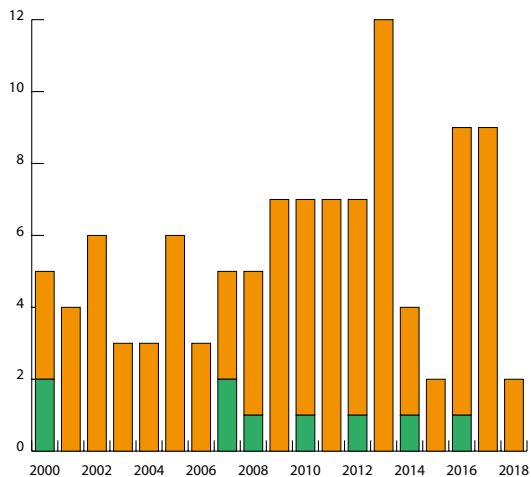
Endast två fynd innebär prärielöparens sämsta år i Sverige under 2000-talet. Det är dock svårt att fastställa någon enhetligt negativ trend.

Sk: 1 ex. str. SV Nabben, Falsterbonäset 16.8 (David Armini, Nils Kjellén, Ola Elleström m.fl.). Arten fortsätter att uppträda med enstaka fynd, under aug–okt. De senaste 7 åren har arten bara saknats 2015.

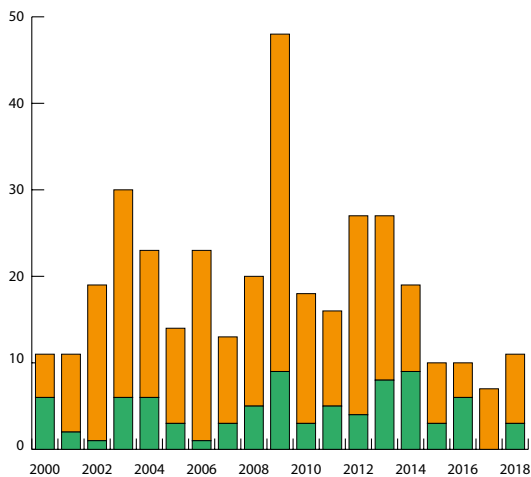
Upl: En 1K sällskapade med ljungpipare på en bearbetad åker ute på Lövestaslätten och besöktes av många fågelskådare under tre dagar 30.9–2.10 (August Thomasson m.fl.). Totalt 10:e fyndet för landskapet, med se-

naste observationerna från 2013 då anmärkningsvärda 5 ex. noterades samma höst. Alla noteringar hittills gäller för övrigt ungfåglar i september–oktober. Förutom ett udda fynd från Röder i ytterskårgården i september 2013, är alla tidigare landskapsnoteringar från antingen Ledskär eller Hjälstaviken.

(FREDRIK FRIBERG)

Rapporterade prärielöpare *Calidris subruficollis* under vår (grönt) och höst (orange) i Sverige 2000–2018.

Rapporterade tuftsnäppor *Calidris melanotos* under vår (grönt) och höst (orange) i Sverige 2000–2018.

Tabell 20. Genomsnittligt antal prärielöpare <i>Calidris subruficollis</i> per år under olika perioder 1950–2018.							
50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
0	0,2	0,4	0,8	1,8	4,8	6,7	2

Tabell 21. Genomsnittligt antal tuftsnäppor <i>Calidris melanotos</i> per år under olika perioder 1950–2018.							
50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
0,1	0,5	1,7	3,4	7,7	21	16	9

Tuftsnäppa *Calidris melanotos*

Nio fynd av nio exemplar är en relativt svag årssumma (notera att förra årets summa skrivs upp till 9 ex.). Under perioden 2002–2014 sågs 13–48 ex! Den vikande trenden de senaste åren fortsätter, jämfört med artens glansdagar i början av 2000-talet. Kan nedgången för denna svenska raritet kopplas till de kraftiga minskningar som beskrivs för flera tidigare vanliga östsibiriska vadare? Dalarnas sjunde fynd, Närke nionde.

Sk: 1 ex. rast. Hörde hamn 10–11.7 (Gustav Tallroth, Stefan Claesson m.fl.). 1 ex. födosökande Ulakärrs våtmark, Salviken 18–26.7 (Jonas Nilsson, Kenny Nordström, Arne Holgersson m.fl.). 1 ad. födosökande Fulltofta badplats, Fulltofta 22.8 (Lars Helgesson, Lars Lundquist m.fl.).

Hl: Två fynd på Getterön under året: 1 ad. 7–8.5 (Linnea Henriksson, Mikael Nord m.fl.) och 1 1K 23–25.9 (Reino Andersson m.fl.).

Nrk: 1 ex. Löten, Kvismaren 23.5 (Åke Pettersson m.fl.).

Upl: 1 2K+ rast. Ledskärsviken, Ledskärsområdet 26.7 (Kalle Brinell, Mårten Wikström). 1 1K rast. Ströms mad, Fysingen 28.9 – 3.10 (Mats Weiland, Jonas Olsson, Anders Eriksson m.fl.).

Dlr: 1 ex. rast. Lindängen 5–6.5 (Lars Hansson, Cecilia Fahlén m.fl.).

Tillägg 2017:

Upl: 1 ex. rast. Ströms mad, Fysingen 4–12.8 2017 (Michael Löfroth m.fl.). 1 ex. Pumphaugen, Ågesta 18.9 2017 (Fredrik Forsberg, Stefan Ettestam).

(FREDRIK FRIBERG)

Större beckasinsnäppa *Limnodromus scolopaceus* (26/27 – 1/1)

Hl: 1 1K Larssons våtmark 28.9–3.10 (F) (Per-Magnus Ehde, Lotta Ekedahl, Jan Ekedahl m.fl.).

Srm: 1 1K Erstavik 16–21.9 (F) (Per Lindström, Margita Lindström).

Båda individerna fotodokumenterades väl och med hjälp av enskilda särdrag i dräkten kan det konstateras att det handlar om samma individ. Det är cirka 40 mil mellan Erstavik och Larssons våtmark.

(MATS WAERN)

Morkulla *Scolopax rusticola*

Vinterfynden blir allt fler och kryper allt längre norrut. Trots att vintrarna 2017/2018 och 2018/2019 var relativt normala var förekomsten rekordartad. Fynd/förekomst norr om Mälardalen redovisas:

Upl: Inte mindre än 12 vinterfynd rapporterades, sju från januari–februari och fem från december: 1 ex. Mumsarby, Dannemora 3.1 (Annika Rastén); 1 ex. Kapellskär, Rådmansö 22.1 (Jesper Norrby); 1 ex. funnen död Upplandsmuseét, Uppsala 26.1 (Fredrik Norden-skjöld); 1 ex. Porshanka, Norrtälje 11.2 (Christina Hallingström); 1 ex. Korsnåset, Singö (Tomas Pärt); 1 ex. död ad. av predator (troligen räva) Albert Engströms

FOTO: HANNU KIUTTU

Morkulla *Scolopax rusticola*, Otteny, Öl, 5 november 2018.

Ateljé, Byholma 17.2 (Tommy Stjernfelt); 1 ex. funnen död Svandammen, Uppsala 28.2 (Niklas Hjort); 1 ex. Hyttan, Skyttorp–Knyppplan 4.12 (Barbara Leibiger); 1 ex. Kolbo, Länna (Susanne Malm); 1 ex. Björn 15.12 (Johan Södercrantz, Kalle Brinell); 1 ex. Sumpen, Norrboda, Gräsö 26.12 (Åke Karlsén) och 1 ex. Flogsta, Uppsala 28.12 (Yngve Hareland).

Vstm: 1 ex. Jordmarken, Rytterne 8.1 (Bo Eriksson) och 1 ex. Norsa, Munktorp 21.1 (Peter Ekelund).

Vrm: 1 ex. Saxtjärn, Hammarö 19.1 (Hans-Olov Westman), 1 ex. Hammarö sydspets 24.1 (Hans-Olov Westman), 1 ex. Slottsbron 1.2 (Helge Aaen), 1 ex. Hult, Kristinehamn 23.2 (Jan Rees), 1 ex. Höjdängen, Molkom 18.12 (Fredrik Wilde).

Gstr: 1 ex. Sjötorp 20.1 (Tommy Eriksson) och 1 ex. Kullsand, Norrland 21.1 (Esbjörn Nordlund). Hls: 1

ex. Granskärs våtmark, Flaket 19.1 – 14.2 (Stefan Persson). I Artportalen saknar vi rena vinterfynd av morkulla så denna fågel kan vara den första som noterats övervintra hos oss (rrk-kommentar). 1 ex. Granskärs våtmark, Flaket 19.1 – 14.2 (Stefan Persson).

Vb: 1 ex. Mellan-åkeren, Holmö by, Holmöarna 25.12 (Per Hansson). Fyndet på Holmöarna tycks vara ett nytt fenologirekord för landskapet, det senaste höstfyndet annars är från 15.12 1987.

(FREDRIK FRIBERG)

Dvärgbeckasin *Lymnocyptes minimus*

I likhet med myrsnäppa finns för dvärgbeckasin varken tillräckliga systematiska eller osystematiska data att styrka trender i förekomst. I Lindström m.fl. (2015) anges för dvärgbeckasin en svag och inte signifikant minskande trend. I år noterades den första konstaterade häckningen för Dalarna – faktiskt den första konstaterade i Sverige som helhet av denna svårskådade art på tio år. Från Sverige 2018 (totalt ett 15-tal revir i Sverige, exklusive Småland):

Sm: Under året finns det rapporter om spelande fåglar från sju olika lokaler i Kronobergs län med totalt nio individer.

Dlr: Fynd under häckningstid: Ett par med bo och 4 ägg Harrtjärnarna och myrar omkring, Älvdalen 3.6 (Eskil Friberg, Fredrik Friberg). 1 ex. Översjön, Särna, Älvdalen 10.7 (Raul Vicente, Caroline Sjöström).

Ång: 1 ex. spel. Ut-Hörnsjön 2.6 (Andreas Garpebring).

Nb: 6 vårfynd och 3 fynd av spelande fåglar på häckningslokal

Hjd: Enstaka ex. på tre lokaler under häckningstid.

Jmt: 1 ex. Ånnsjöns fågelskyddsområde (Ånn) 13.6 (Lars Strömberg, Eva Strömberg) och 1 ex. Gräftavallen, Oviken 19.7 (Jan Rosenfeld).

Ås lpm: En lokal med ett stött ex.

Ly lpm: 3 lokaler med enstaka spelande ex.

P lpm: 4 fynd, 4 ex.

Lu lpm: 8 fynd, 9 ex.

T lpm: 6 fynd, 7 ex.

(FREDRIK FRIBERG)

Dubbelbeckasin *Gallinago media* **NT**

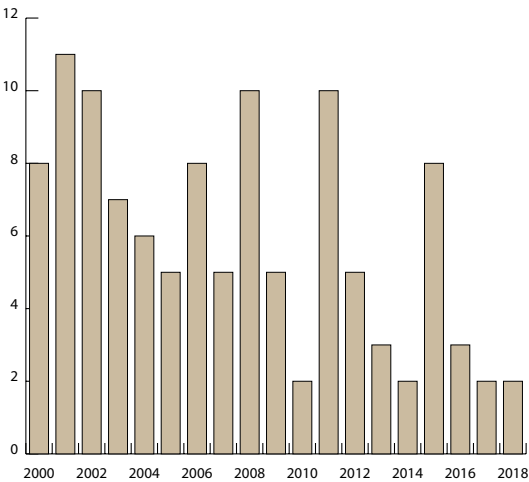
Enligt sammanställningarna från respektive rapportkommitté pågick vårflyttningen under perioden 2–31.5, dvs. under ett helt normalt tidsintervall. Totalt påträffades cirka 109 individer och av dessa var cirka 85 spelande fåglar (78 %), dvs. ett antal i paritet med föregående år. En tillbakablick visar att antalet vårfynd under perioden 2002–2007 var i samma storleksklass som under de senaste tre åren (runt 100 individer) men betydligt fär-

re än under åttaårsperioden 2008–2015 (129–170 individer). Detta kan vara värt att notera även om orsaken är svårförklarad. Inga sommarfynd (juni–juli) rapporterades från södra Sverige detta år. Första höstfyndet i södra Sverige noterades 5.8 och det sista 19.10. Totalt rapporterades 46 individer vilket är betydligt färre än medelantalet för perioden 2002 – 2017 (= 79). Antalet rapporterade individer varierar i och för sig kraftigt mellan höstarna, men trots detta finns, generellt sett, en negativ trend under dessa 16 år.

Från artens häckningsområde rapporterades spel på fyra sedan tidigare kända lokaler i Härjedalen. I Jämtland rapporterades minst 101 spelande hanner fördelat på 12 olika spelplatser. Den summan är i nivå med senaste åren. Glädjande nog bekräftades spel på tre kända spelplatser kring Storfjället i Frostviken som inte besökts på många år, och därtill kom rapporter om en ny (men liten) spelplats intill Stekenjokkvägen. I norra Lappland gjordes två observationer av ensamma individer i P lpm. Speciellt för den här säsongen är att inga spelande fåglar eller närmare häckningsindicer rapporterats. I södra Lappland fanns i Ås lpm spelande fåglar på en lokal och i Ly lpm spelande fåglar på tre lokaler.

Dementi: Det första höstfyndet under 2016 var 10.8 eftersom ett rapporterat fynd 29.7 efter bildgranskning har konstaterats vara enkelbeckasin.

(MARTIN TJERNBERG)

Rapporterade terekšnåppor *Xenus cinereus* i Sverige 2000–2018.

Tabell 22. Genomsnittligt antal terekšnåppor <i>Xenus cinereus</i> per år under olika perioder 1950–2018.							
50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
0,2	0,4	2,1	3,5	5,0	7,5	4,1	2

Terekšnåppa *Xenus cinereus* (227/230–2/2)
Endast två fynd i år igen. Arten har en nedåtgående trend i närområdet men likväl ett stort utbredningsområde från östra Europa genom Asien till Stilla havet. Det går dåligt för många vadare som övervintrar i södra Asien och framtiden ser inte särskilt ljus ut.

Sk: 1 ex. rast. Plattformen, Lundåkrabukten, Lundåkrabukten 1.7 (Kenny Nordström, Ulla Arfwidsson m.fl.).
Ög: 1 ex. rast. Bråborg strandängar, Svensksundsviken 2.7 (Ingemar Karlström).

(FREDRIK FRIBERG)

FOTO: GÖRAN LENZ

Terekšnåppa *Xenus cinereus*, Lundåkrabukten, Sk, 1 juli 2018.

Brednäbbad simsnåppa *Phalaropus fulicarius*
Total ca 18 ex., men denna summa rymmer sannolikt några dubbelräkningar i form av individer som rört sig längs kusten och noterats på mer än en plats. Samtliga fynd gjordes under hösten och den månadsvisa fördelningen är sep (9), okt (5), nov (2) och dec (2). Landskapsvis fördelas fynden på Sk (6), Öl (1), Hl (3), Boh (5–7), Vg (1) och Vb (1).

Sk: 1 str. V Båstads hamn 23.9 (Tomas Flyman, Harald

Tabell 23. Genomsnittligt antal brednäbbade simsnåppor <i>Phalaropus fulicarius</i> per år under olika perioder 1950–2018.							
50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
0,3	1,0	2,4	3,2	7,0	15	23	18

Ris m.fl.). 1 str. SV Nabben, Falsterbonäset 11.10 (David Armini, Ola Elleström, Nils Kjellén). 1 str. V Yttre Kattvik 25.10 (Nils Kjellén, Eva Fredriksson). 1 ex. Smygedungen, Smygehuk 28.10 (Roy Blad). 2 ex. Båstads hamn 5.12 (Sven O A Svensson).

Öl: 1 1K Gåssten–Västerstadsviken 30.10–1.11 (Douglas Gustafsson m.fl.).

Hl: 1 ex. Fjärehs, Onsala 22.9 (Håkan Nilsson, Rolf Persson). 1 ex. Glommens sten 23.9 (Jan Wahlberg, Daniel Lindén m.fl.). 1 ex. Gubbanäsan, Getterön 31.10 (Mikael Nord).

Bob: 1 str. S Kråkudden, Hönö 22.9 (David Armini m.fl.). 2 str. S Marstrandsön 22.9 (Magnus Lundström, Maria Aronsson). 2 str. S Långe tånge, Öckerö 22.9 (Mats Raneström). 2 1K rast. Krugglö, Kosterfjorden 17.11 (Matti Åhlund).

Vg: 1 str. S Vinga 30.9 (Ulf Lindell m.fl.).

Vb: 1 ex. Tavastudden, Täfelander 30.9 (Emmanuel Naudot).

(ANDERS WIRDHEIM)

Drillsnäppa *Actitis hypoleucos*

Öl: Vinter: 1 ex. Grönhögen 4–14.2 (Leif Dahlgren m.fl.). Ölands första vinterfynd! Det finns endast en knapp handfull vinterfynd i Sverige sedan tidigare.

(FREDRIK FRIBERG)

Dammsnäppa *Tringa stagnatilis*

Elva fynd av dammsnäppa är det lägsta antalet sedan 1989. Vi får se om det här är en tillfällig nedgång eller om det är en vikande trend. Flest fynd gjordes i början av 2000-talet med en topp 2001, då 38 fynd noterades. Det finns inga indicier på häckningar rapporterade, däremot har flera av årets dammsnäppor varit långstannare. I likhet med tidigare år är fynden väl spridda över Sverige med en tyngdpunkt på de sydliga delarna.

Sk: 1 ad. Näsbyholmssjön 3.7–6.8 (Mattias Ullman m.fl.). 1 1K Klingavälsåns utlopp 29.7–5.8 (Jens Morin m.fl.).

Bl: 1 ad. Vambåsa våtmark 18–19.6 (F) (Fredrik Lennartsson, Linda Jonasson m.fl.).

Öl: 1 ex. Beijershamn 24.4 (Mats Wallin m.fl.), 1 ex. Beijershamn 27.5 (Per-Anders Svensson m.fl.), 1 ex. Gam-malsbyören 6–8.6 (Mats Henriksson m.fl.).

Vg: 1 1K Tegelängen, Ekudden, Mariest ad. 1–7.8 (Sam Hjalmarsson, Staffan Mogren m.fl.).

Ög: 1 ex. Herrebro våtmark 14–15.6 (Robert Petersen m.fl.), 1 ex. Fågeltornet, Svensksundsviken 16.6 (Fredrik Sahlin m.fl.), 1 ex. Herrebro våtmark 23.6 (Johan Karlsson). De två första är bedömda att vara samma individ medan den sistnämnda är bedömd som ny (Rrk Ög).

Tabell 24. Genomsnittligt antal dammsnäppor *Tringa stagnatilis* per år under olika perioder 1950–2018.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
0	0,3	1,2	6,7	21	27	22	11

Upl: 1 ex. Varggropen, Vendelsjön 10–13.5 (Bosse Danielsson m.fl.).

Hls: 1 ex. Stenöörn 12.5 (Hans Norelius, Eva Edmert). Fjärde fyndet för Hälsingland

Vb: 1 ex. Dammen N Jvg, SÖ Degernässlätten 17–28.5 (Emmanuel Naudot, Christer Olsson m.fl.).

(MAGNUS STRÖMBERG)

Grönbena *Tringa glareola*

Vi följer arten nationellt i de södra landsdelarna och i år finns rapporter från Skåne (2 lokaler, minst 3 revir), Dalsland (fyra lokaler) och Västergötland (fem lokaler) som visar att arten åtminstone till viss del håller ställningarna.

(FREDRIK FRIBERG)

FOTO: ANITA ÖCKNER

Större gulbena *Tringa melanoleuca*, Björkäng, HI, 9 februari 2018.

Större gulbena *Tringa melanoleuca* (4/4 – 0/0)

Hl: 1 2K str. S Getteröns naturreservat 6.1 (Anders Not-hagen) och Smedsgård 6.1–5.3 (F) (Ragnar Ödegård, Magnus Levin, Tommy Järås m.fl.).

Fyndet utgörs av samma fågel som sågs i Ödsmåls kile (Boh) 19–21.12 2017 och senare i Haga kile (Vg) 22–26.12 2017 (F 2017:115).

(MATS WAERN)

Rödvingad vadarsvala *Glareola pratincola*

(24/24 – 1/1)

Vg: 1 ex. Sjöryd, Detterns naturreservat, 12.5 (Tore Hol-sendahl, Anders Jihmanner, Anna Jihmanner m.fl.).

Fjärde fyndet för Västergötland. Bestämning av va-

darsvalor kan vara förrädiska svårt och kräver bra observationsförhållanden. Vita vingbakkanten kan vara nednötta eller svårsedda, mörka vingundersidor kan visa sig vara rödtonade etc. Raritetskommittén har därför höga krav för publicering. Årets vadarsvala, som inte fotograferades, sågs av flera observatörer. Rapporten är skriven på ett föredömligt sätt och bland annat poängterar rapportören just det intressanta och värdefulla att "vit bakkant på armen var frapperande i vissa vinklar men svårsett i andra". Vidare sågs bland annat lång stjärt, långa stjärtspröt och brunröda undre vingtäckare. Detta sammantaget gör att Raritetskommittén har valt att publicera fyndet utan att fyndet fotodokumenterats.

(MATS WAERN)
FOTO: OVE FERLING

Orientvadarsvala *Glareola maldivarium*, Sik, HI, 20 maj 2018.

Orientvadarsvala *Glareola maldivarium*

(2/2 – 1/1)

HI: 1 ex. Sik 20–21.5 (F) (Ove Ferling, Anders Rönnäng, Jan Ristner).

Tredje fyndet för landet och första för Halland. Det första fyndet gjordes på Falsterbonäset, Skåne, 2001 och utgjordes av en långstannande fågel juli–oktober. Fynden av orientvadarsvala har ökat i Norden under 2000-talet. Enligt IUCN (iucnredlist.org) minskar populationen, vilket styrker antagandet att ökningen av fynd grundar sig på ökad kunskap och bättre fotodokumentation av vadarsvalefynden. Två av de svenska fynden är gjorda i mitten av maj och det tredje från sommaren. Arten häckar närmast

i sydöstra Sibirien, östra Mongoliet och norra Indien. Med tanke på det långväga östliga ursprunget är det intressant att fyndbilden inte följer den klassiska bilden för arter med långt östligt ursprung, det vill säga en majoritet av höstfynd.

(MATS WAERN)

Svartvingad vadarsvala *Glareola nordmanni*

(32/34 – 1/1)

Sk: 1 1K Salviken 28–29.7 (F) (Kenny Nordström, Lotta Ekedahl, Jan Ekedahl m.fl.).

Femte fyndet för Skåne. Fyndet är det första av en ungfågel i juli. Tidigare ungfåglar har dykt upp i augusti.

(MATS WAERN)
FOTO: GÖRAN LENZ

Svartvingad vadarsvala *Glareola nordmanni*, 1K, Salviken, Sk, 28 juli 2018.

Tretåig mås *Rissa tridactyla* EN

Kolonin på Nidingen håller ställningarna med 41 par. 48 ungar ringmärktes, varav 46 blev flygfärdiga. Dessutom noterades tre häckningar och ett häckningsförsök på Fladens fyr längre söderut i Kattegatt. Där ringmärktes 2 av totalt 3 ungar (Tommy Järås, Uno Unger). Det lilla svenska beståndet visar således inga tecken på tillbakagång trots att arten minskar snart sagt överallt i Nordatlanten. Enligt BirdLife International är reproduktionen "katastrofalt dålig" och man beräknar att världsbeståndet minskat med 40 procent de senaste årtiondena (BirdLife International).

Häckning:

Hl: På Nidingen häckade 41 par. 44 ungar ringmärktes.

På Fladens fyr noterades fyra bon 25.6, varav tre bon med vardera en unge och ett bo med ett kallt ägg.

Som noterats i tidigare upplagor av *Fågelåret* är det övriga uppträdande av tretåig mås i landet på västkusten tydligt kopplat till perioder med hårda vindar från västsektorn. I viss mån återspeglas detta i form av inlandsfynd, medan uppträdandet i Östersjön inte verkar ha något samband med vädret på västkusten. Det är snarare beroende av väderförhållanden runt Nordkalotten, och det är rimligt att anta att en del (förmodligen merparten) av de tretåiga måsar som ses i Östersjöområdet hör hemma i fågelberg i norra Norge och Ryssland. Totalt noterades under året minst 170 ex. i Östersjöområdet (Skåne oräknat) med den landskapsvisa fördelningen: Bl (25), Sm (43), Öl (34), Gtl (4), Ög (2). Som (4), Upp (35), Hls (3), Med (6), Ång (5) och Vb (5). Från inlandet noteras bl.a. 2 ex. i Vättern och 14 ex. i Vänern samt följande mera oväntade fynd:

Lu lpm: 1 2K Porsudden 25.4 (Mats Karström, Bengt Larsson m.fl.). 10:e fyndet i Lu lpm.

(ANDERS WIRDHEIM)

Tärnmåsar *Xema sabini*

Under perioden 22.9–25.10 noterades totalt drygt 10 ex., varav 1 ad. och resten 1K. Samtliga fåglar sågs längs västkusten från Ramsvikslandet i Boh i norr till Malmö i Sk i söder. Uppträdandet faller väl inom ramen för det mönster som utvecklats under de senaste dryga 50 åren (första fyndet i landet gjordes 1964).

Sk: 1 ad. str. V Båstads hamn 22.9 (Jan Linder m.fl.) och samma fågel noterades senare samma dag vid Yttre Kattvik och Hovs hallar (Tomas Flyman, Oskar Nilsson m.fl.). Troligen var det sedan samma ad. fågel som snurrade runt i södra delen av Laholmsbukten dagen efter, där den sågs från flera lokaler. Även en 1K sågs samma datum str. V Båstads hamn (Harald Ris, Marc Illa Llobet, Timmy Micallef) samt str. V Hovs hallar (Patric Österblad, Philip Österblad). En 1K str. V Yttre Kattvik 27.9 (Lars Leonardson, Gert Ljungqvist), samt Båstads hamn 28.9 (Tomas Svensson, Nils Kjellén m.fl.). 1 1K Kullens fyr 3.10 (Anders Hutter, Anita Hutter). 1 1K på flera ställen i Lommabukten 25.10, bl.a. str SV Bunkern, Barsebäckshamn (Kenny Nordström), rast. Lomma Södra (Kristian Ståhl m.fl.), Spillepeng (Michael

Averland) och Helikopterplattan, Scaniaparken (Göran Hausenkamp m.fl.).

Hl: 1 ad. Laholmsbukten 23.9 (Mikael Haraldsson, Lasse Olsson m.fl.). 1 1K Skummeslövsstrand 23.9 (Magnus Kasselstrand, Ola Bondesson, Klas Rosenkvist). 1 1K str. S Glommen 26.9 (Gunnar Jakobsson). 1 1K Laholmsbukten 27.9 (Ronny Svensson, Bill Andersson m.fl.). 1 1K Påarp 29.9 (Simon Stenberg Jönsson, Mattis Arveström m.fl.). 1 1K Laholmsbukten 30.9 (Martin Dribe, Johan Tufvesson, Ragnar Gustafsson m.fl.). 1 1K str. S Galtabäcksskärr och Glommens sten 2.10 (Magnus Jäderblad, Bengt Allberg, Niklas Torstensson). 1 1K str. S Femte vik Getterön 9.10 (Christer Andersson).

Bob: 1 1K str. S Sote huvud 22.9 (Anders Jihmanner, Anna Jihmanner). 1 1K str. S Kråkudden, Hönö 26.9 (David Armini, Jon Håkansson, Martin Alexandersson m.fl.). 1 1K str. S Grosshamn 30.9 (Sture Hermansson, Per-Olof Bengtsson m.fl.). 1 1K str. S Kråkudden, Hönö 9.10 (Bo Brinkhoff, Ola Wennberg).

Vg: 1 1K str. S Vinga 29.9 (Ulf Lindell m.fl.). 1 1K str. S Vinga 30.9 (Lennart Loved m.fl.).

(ANDERS WIRDHEIM)

Dvärgmåsar *Hydrocoloeus minutus*

Som vanligt har vi svårt att bedöma läget utan rikt ad. inventering. Senast det gjordes var 2007–2008. Då visade inventering på 1883 par enbart i Norrbotten. Långsiktigt tycks ökar dvärgmåsen öka något i Mellansverige medan utvecklingen i Övre Norrland under den senaste årtiondet är okänd. Flera rrk i stråket Gstr–Upl–Nr–Sm–Gbg rapporterar om svaga höstförekomster. Möjligen är det så att den dvärgmåspopulation, troligen från Finland–Ryssland, som framför allt sedan 1990-talet i hyfsat stora antal "har genat" över Sverige och till viss del rasta i de större sjöarna, inte går så bra just nu.

Vg: Dvärgmåsens expansion i västgötadeln av Vänern fortsätter och 2018 noterades sammanlagt 21 vuxna revirhävande fåglar på fem fågelsskärr. Dessutom sågs två vuxna fåglar som inte bedömdes vara häckande samt tre 2K-fåglar. Den tidigare högsta siffran var 15 revirhävande individer.

Ög: Även detta år konstaterades häckning vid Tåkern då sju adulta fåglar observerades och fyra ungar ringmärktes vid Tovören under juni mån ad. (Lars Gezelius, Adam Bergner, Karl-Martin Axelsson).

Nrk: Arten verkar nu på riktigt ha etablerat sig i Kvismaren. Enligt Kvismare fågelstations våtmarksinventering så gick 22 par till häckning i Sörbysjön, och dessa fick ut åtminstone 21 flygga ungar. Häckning: 21 pulli pulli/nyligen flygga ungar Sörbysjön, Kvismaren 22–29.6 (Magnus Friberg m.fl.).

Upl: Häckningar (77 häckande par totalt): minst 46 bon och minst 18 flygga ungar Vendelsjön 19.5 – 8.7 (Anssi Laurila, David Hammarberg, Kenneth Pless), här sågs för övrigt 103 ad. 22.5 (Johan Södercrantz, Per

Tabell 25. Genomsnittligt antal tärnmåsar *Xema sabini* per år under olika perioder 1950–2018.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
0	0,9	2,4	4,3	21	21	10	10

Åsberg) – varav många i häckartagen. 30 par häckande Karl-Jansrabben, Lövsbuktun 12 och 25.6 (Lennart Söderlund, Ulrik Lötberg, Natalie Isaksson) och 1 häckande par Fågeltornet, Hjälsstaven (Pekka Westin). Vstm: Häckning har likt föregående år endast rapporterats från Frövisjön i Skultuna. Här inledde minst 35 par häckning, men resultatet blev skralt med endast fem flygga ungar synliga i början av juli (Bernt Larsson m.fl.).

Vrm: Häckningsindikationer: I Vänern noterades 26 revirhävande dvärgmåsar vid tre olika skär i sjöns nordöstra del under fågelskärsinventeringen (Per Gustafsson), vilket är ungefär lika många som fjolårets 23 ex. Dessutom sågs en ruvande fågel i Segerstads skärgård 28.5 (Per Gustafsson), men denna kunde inte återfinnas under inventeringen tre veckor senare.

Dlr: 23 ruvande par 4.6 och minst 15 flygga ungar 8.7 Tisjökölen, Malung-Sälen (Börje Dahlén). Trolig häckning: Ca 15 par Stortröskan, Ärnäs, Älvdalen 20–22.5 (Börje Dahlén m.fl.). Summa ca 38 par. Förre årets häckningsplats vid Kallsjön, Drevdagen fanns inga dvärgmåsar 2018 (Alf Nordin) och vid Niss-Erssonfjot, Lövnäs var det även tomt (Birger Johansson). Dvärgmåsar från den senare kan förmodas ha flyttat till den närliggande nya lokalen Stortröskan. Rapport saknas från Älvdalens skjutfält, Startjärnen.

Gstr: Säker häckning av minst två par på bo från Österfärnebo: 4 i par ruvande Midsommarbacken 10.6 (Anders Ekholm). Saknas gör konstaterade häckningar från kusten.

Äng: Möjliga häckningar noterade på sju lokaler i norra och centrala delarna av Ångermanland. Det är en normal fyndbild, men årets fynd medger knappast en skattning av det häckande beståndet i landskapet.

Vb: Sammantaget rapporterades ca 110 häckande par. Samtliga häckningsplatser utom en (Kamviken, Burträsk) var belägna vid eller i närheten av kusten.

Nb: Spontanrapporteringen visar på drygt 200 häckande par, kanske närmare 250 par, fördelat på drygt 10 lokaler, men som rik Nb betonar: "Förmodligen finns många fler häckningar eftersom antalet födosökande fåglar under maj mån ad. kan uppgå till flera hundra individer."

Hjd: I den stora kolonin vid Storsjödeltat noterades 50 1K 16.7 (Jörgen Fritzon). 4 1K pulli/nyligen flygga ungar Ljusnedalssjön 29.7–5.8 (Thomas Svanberg, Charlotte Svanberg). Dessutom finns fynd under häckningstid från ytterligare några lokaler.

Jmt: Häckningar: 2 i par ruvande Dolparna, Ånnsjöns fågelskyddsområde (Änn) 1–2.6 (yngve larsson, Gunnar Kvarnlöf, Steve Dahlfors). 1 ad. upprörd, varnande Bunnerdolparna, Bunnerfjällen, Vålådalens naturreservat 8.7 (Johan Råghall, Ingela Källén). 8 ex. (3 ad. + 5 1K) föda åt ungar Fettjetjärnen, Fettjorna, Undersåker 20.7 (Johan Råghall). 3 konstaterade häckningar.

Ly lpm: Minst ca 5 par häckande med minst 7 1K-fåglar vid Mariatjärn, Sorsele.

P lpm: 35 ex. permanent revir Glommersträsket V, Glommersträsk 2–21.6 (Stefan Holmberg, Peter Bryngelson, Monica Berggren).

Tillägg 2017:

Sk: 1863 str. dvärgmåsar 19.10.2017 (Gert Ljungqvist, Lars Leonardsson), den högsta noteringen på höststräcket någonsin i landskapet.

(FREDRIK FRIBERG)

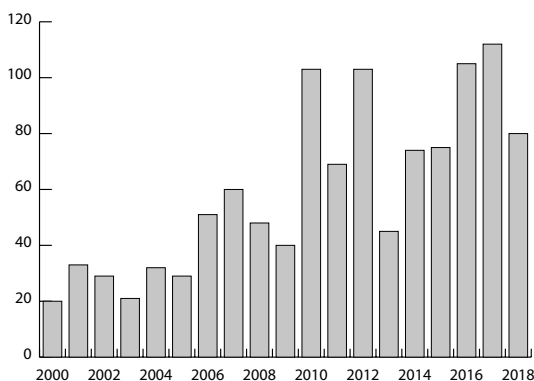
Svarthuvad mås *Ichthyæetus melanocephalus*

Till att börja med fortsatt glädjande uppgifter från Blekinge: totalt 6 par på två lokaler i Sölvesborgs kommun fick fram 9 juv.

Bl: 4 par Norrören med 6 juv. och 2 par Falkaholmen med 3 juv. Ytterligare två äldre fåglar har besökt häckplatserna, men inte skridit till häckning (Patrik Olofsson, Patric Österbl ad. m.fl.). Se även FBI 54: 93–99. Således summa 14 ad. fåglar + 9 juv. under året i Sölvesborgs kommun.

I övrigt sett var året rätt mediokert med 80 ex. (112 ex. 2017 innebar rekord).

Sk: Under våren och försommaren rapporterades 18 ad/3K svarthuvade måsar, vilket kan jämföras med fjolårets 37 ex, med tyngdpunkt i landskapets sydvästra fjärdedel. I tre fall finns häckningsindici; 2 ad. parning samt 1 3K Börringe m ad. 7–22.4 (Per Karsten, Johannes Tallroth, Roland Holmström m.fl.), 1 ad. bl.a. bobesök Torsjön 23.4–28.5 (Richard Bergendahl, Nils Kjellén m.fl.) samt 1 ad. i lämplig häckningsbiotop Arriesjön 17–21.4 (Hans-Åke Gustavsson m.fl.). Ingen konstaterar ad. häckning kunde dock med säkerhet noteras, vilket gör att 2016 års första artrena häckning i Skåne fortfarande är ensamt i sitt slag. Utöver äldre fåglar

Rapporterade svarthuvade måsar *Ichthyæetus melanocephalus* i Sverige 2000–2018.

Tabell 26. Genomsnittligt antal svarthuvade måsar <i>Ichthyæetus melanocephalus</i> per år under olika perioder 1950–2018.							
50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
0,1	0,3	0,7	5,2	20	26	86	90

sågs 1 2K Landgrens Holme, Falsterbonäset 3.5 (Hans-Åke Gustavsson m.fl.) och 1 2K Adlersro, Östra Tommarp 12.5 (Hans Larsson). Under sommaren noterades 1 2K som rörde sig mellan Böste och Smygedungen 30.7–14.8 (Mikael Olofsson) och 1 ad. födosök Åspet, Åhus 6.7 (Håkan Wittzell). 1 2K rast. Revet, Simrishamn 18.9 (Jörgen Bernsmo, Bengt Bengtsson). Sensommarens och höstens skörd av 1K-fåglar stannade på 17 ex, vilket kan jämföras med fjolårets 28 ex. Flertalet av fynden gjordes i landskapets västra och sydvästra delar.

B/: Utanför häckningslokalerna (gissningsvis samma som vid häckningsplatserna); 4 ad. Elleholm 5–6.4 (Göran Andersson, Bengt Nilsson, Tommy Petersson m.fl.). 2 ex. str. O Hanö 28.4 (André Julinder).

FOTO: JOHAN TUFVESSON

Svarthuvad mås *Ichtyaetus melanocephalus*, 2K, med skrattnåsar *Croicocephalus ridibundus*, Larssons våtmark, Hl, 21 april 2018.

Sm: 1 ad. Husebymaden 4–6.5 (Per-Sture Ljungdahl, Ola Bondesson m.fl.). Fyndet utgör det 7:e i Sm/G.

Öl: 1 3K Stenåsa 15.4 (Lars Lindell). 1 ad. Görans dämme, Hulterst ad. 15.4 (Thomas Tiger). 1 ad. str. N Alby 20.4 (Leif Dahlgren). 1 3K Ölands södra udde, Ottenby 10.5 (Johan Dahlström, Per Lagerås m.fl.). Höst: 1 1K Norra schäferiängarna, Ottenby 9.8 (Samuel Perfect, Simon Carrington). 1 1K Torp, Gårdby 12.9 (Markus Tallroth m.fl.). Med endast sex svarthuvade måsar i år blev 2018 ett av de sämre åren under 2000-talet men inget bottennapp som år 2003 då ingen alls påträffades. Under de senaste tio åren har i genomsnitt sju individer setts per år. Noterbart är att inga oktoberfynd gjordes för andra året i rad, annars en pålitlig mån ad. för årets ungfåglar.

Hl: 1 2K Larssons våtmark, Påarp 21–25.4 (Johan Tufvesson m.fl.). 1 2K rast. Haverdal 21.4 (Henrik Storm). 1 2K rast. Båtafjorden 29.4 (Gunnar Nyström m.fl.). 1 3K rast. Påarp 31.5 (Julius Wengelin Grantén, Elin Wengelin Grantén). 1 2K+ rast. Trönningestranden, Påarp 15.8 (Anders Wirdheim m.fl.). 1 1K Gullbrannareservatet, Eldsberga 14.9 (Per Magnus Ehde). 1 1K str. S Busör 12.10 (Henrik Storm).

Bob: 1 2K mot S vid Kråkudden, Hönö, Öckerö kommun 19.6 (David Armini, Roger Eskilsson m.fl.) och 1 1K vid Fykan, Ramsvikslandet, Sotenäs 23.9 (Kristofer Holmsten, Sara Andersson).

Gtl: 2 3K Stormyr, Sjonhem 15–16.4 (Mattias Gerdin, Mikael Larsson m.fl.). 1 ex. Lilla Hamre, Östergårnsdalen, 28.4 (Mattias Andersson, Tord Lantz). 1 1K Kroken, Närsholmen, 24.7 (Juho Könönen).

Ög: Under perioden 19–23.4 observerades en ad. individ som oftast höll till kring skrattnåskolonin i Sättunaviken, Svartåmyrningens naturreservat (Tommy Eriksson m.fl.).

Srm: 1 ad. Utterholmshällarna, Brännäs våtmark, Oxelösunds kommun (Tommy Knutsson m.fl.) 12–21.5.

(FREDRIK FRIBERG)

Fiskmåsar *Larus canus*

Fynd av underarten:

Larus c. heinei (0/0 – 1/1)

Sk: 1 ad. Simrishamns hamn 15.11 (F) (Jörgen Bernsmo).

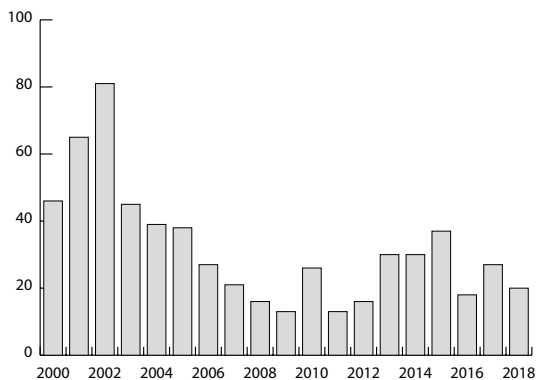
Första fyndet i landet av denna underart som grovt sett häckar i Ryssland mellan Kaninhalvön och Lenadeltat. Övervintringsområdet sträcker sig från Svarta havet till Kinesiska sjön. Från att tidigare betraktats som i princip identisk med nominatformen *canus* har på senare tid enorma framsteg gjorts i att klargöra vilka kriterier som är hållbara för att bestämma *heinei* (Adriaens & Gibbins 2016). Med en kombination av detaljer går det numera att ringa in typiska individer av samtliga åldersklasser och med tanke på den närliggande utbredningen är fler fynd av *heinei* att vänta i Sverige.

(HANS LARSSON)

Vittrut *Larus hyperboreus*

Totalt drygt 20 ex. innebär åter en låg årssumma. Tar vi dessutom med i beräkningen att flertalet av årets fåglar sågs under årets sista veckor och längs kusten av Bottenhavet, måste året betraktas som synnerligen magert. Landskapsvis fördelas fynden på Sk (2), Vg (1), Ög (1), Upl (2), Vstm (1), Vrm (1), Gstr (4), Hls (1), Mpd (2) och Ång (5–6). Den månadsvisa fördelningen är feb (1), apr (2), nov (4) och dec (14).

Koncentrationer:

Rapporterade vittrutar *Larus hyperboreus* i Sverige 2000–2018.

Gstr: Årets "massförekomst" av vittrut inleddes den 17.12: 1 1K rast. Gävle Strand, Inre Fjärden (Bosse Fagerström). Därefter gjordes dagliga observationer av en eller flera vittrutar antingen i form av vid Inre fjärden eller födosökande på Forsbacka-deponin. Högsta antal: 3 1K och 1 2K rast. Forsbacka soptipp, Forsbacka 30.12 (Kalle Brinell).

Ång: 4 1K Kullarmarkstippen 16–29.12 (Leif Johansson, Björn Gustafsson m.fl.).

(ANDERS WIRDHEIM)

Vitvingad trut *Larus glaucoides*

Endast ett fynd under året. Under 2000-talet har arten varit årlig så när som på 2003 och 2006 då inga fynd gjordes. Övriga år har antalet fynd av denna i huvudsak grönländska art varierat mellan 2 och 8, förutom under 2012 då en invasion av arten i nordvästra Europa gav inte mindre än 37 fynd i Sverige.

HL: 1 2K Södra Mellbystrand 23.1 (Håkan Johansson, Nina Fransson) och sannolikt samma individ på flera platser mellan Lagans mynning och Trönninge ängar längre norrut i Laholmsbukten 2.3–2.4 (Martin Alexandersson, Ulf Jönsson, PG Utterfors m.fl.).

(ANDERS WIRDHEIM)

Kaspisk trut *Larus cachinnans*

Fynd redoivisas inte från Skåne: Ny art för såväl Ångermanland som för Västerbotten! Den kaspiska truten häckar från Svarta havet till de centralasiatiska stäpperna. Den rör sig över stora områden och finns regelbundet från Östeuropa till Nordafrika och Centralasien. I södra Sverige är den numera en vanlig gäst och ses årligen med ca 1000 ex. i kärnområdet Öland, Gotland, Blekinge och Skåne. I Norrland är dock fynden få. Därifrån finns fem godkända fynd registrerade i Artportalen sedan 1900. Ett i Hälsingland 1955, tre i Gästrikland (2012, 2017 och 2018) och ett i Ångermanland 2018.

Bl: Årets summa blev 300 exemplar med en månadsfördelning: Jan 5, apr 1, maj 4, jul 47, aug 174, sep 44, okt 21, nov 2, dec 2. De tre senaste åren har kulmen av artens uppträdande kommit i augusti till skillnad från tidigare, 2004–2015 då toppen infallit senare i oktober.

Sm: 1 4K+ födosökande Mören, Kalmar 2.2 (Peter Sieurin). 1 4K hona Kolboda, Kalmar 28.7 (Peter Sieurin). 2 1K Kolboda, Kalmar 5.8 (Peter Sieurin). 1 1K Kolboda, Kalmar 18.11 (Peter Sieurin). 1 ad. Kolboda, Kalmar 9–16.12 (Peter Sieurin).

Öl: Ca 60% av höstfynden utgörs av 1K. För år 2018 gäller att närmare 1 000 fynd gjorts varav dock endast ca 20 från norra Öland och Borgholms kommun. Sträck: Vår, april 1 ex. Höst, juli–december 61 ex. Aningen sämre antal rapporterade str. jämfört med fjolåret. Augusti blev ånyo den bästa sträckmånaden. Bästa sträckdag var 8.8 med totalt 17 ex. vid Triberga läge.

HL: 1 2K rast.Trönningestranden, Påarp 18.1–15.4 (Göran Snygg, Christopher Gullander m.fl.). 2 2K rast. Trönninge ängar 30–31.3 (Fredrik Blomqvist, Göran Snygg m.fl.) och 2–11.5 (Göran Snygg, Christopher Gullander m.fl.). Minst 2 ex. under våren, varav 1 ex. övervintrat. Under hösten rapporterades minst 7 1K, 1 2K, 2 3K och 2 adulta. Totalt ca 15 ex.

Boh: 1 1K str S Kråkudden, Hönö 12.9 (David Armini m.fl.).

Ög: Ett bra år för arten då minst 28 individer observerades, varav 20 av dessa var ungfåglar som toppade i förekomst under andra halvan av juli och augusti månad. Samtliga förutom ett fynd gjordes vid Gärsstadverken, Linköping med omnejd och majoriteten av dessa under perioden 17.7–27.12. Den första ungfågeln under sensommar/höst observerades 17.7 och den ringmärkta ungfågel som sågs under perioden 19.9–11.10 var ringmärkt som pulli i en blandkoloni med gråtrut i sjön Kretounas, Litauen 12.6. Det fynd som gjordes utanför Gärsstadsområdet gäller 1 1K som sågs vid Vadarkärret, Beteby, Svenskundsviken 9.9 (Fredrik Lindmark).

Srm: 3 1K rast. Nyköpings hamn–Björshults soptipp 4.10–15.11 (Kalle Brinell, Björn Erixon, Anton Johansson m.fl.). På Gladökvärnstippen i Huddinge har under hösten från 1 september till 2 december setts åtskilliga kaspiska trutar. Baserat på fotografier uppskattas antalet till fynd till 7, alla var 1K (Petter Sundin, Ingemar Gard).

Upl: 1 2K Horssten, Värmdö 14.4 (Peder Winding, Rickard Flodin, Mathias Bergström). 1 1K Horssten, Horssten 30.7 (Anders Haglund), 1 1K Skeppsbron, Stockholms ström 12–18.8 (Dirk Van Gansberghe, Alan Dalton, Johan Lind m.fl.), 1 1K rast. Kungsängen, Årike Fyris 17.10 (August Thomasson m.fl.) och samma ex. senare vid Hånstaslättan, Lena 17–18.10 (Petter Haldén). 1 1K Skeppsbron, Stockholms ström 2–12.12 (Dirk Van Gansberghe, Alan Dalton m.fl.).

Vstm: 1 1K Ångkraftverket, Västerås 4.11 (Daniel Green), 1 1K Färjkajen, Västerås 17.11 (David Liderfelt, Tomas Nilsson) och 1 1K Färjkajen, Västerås 4.12 (Jacob Rudhe). Fynd nummer 6–8 i landskapet.

Gstr: Forsbackadeponin 1 ad. 21.1 (Sven H Jansson, Per Aspenberg) och 1 1K rast. 28–31.12 (Kalle Brinell, Per Andersson).

Äng: 1 1K Älands avfallsanläggning och Härnö södra, 30.9–31.10 (Pekka Bader m.fl.). Första fyndet för Ångermanland. Fågeln sågs dels på Älands avfallsanläggning, och dels födosökande i frisk vind vid havet, Härnö södra, ungefär 15 km från soptippen.

Vb: 1 2K rast. Dävamyrans soptipp, Umeå 21.10 (Niklas Andersson, Joakim Lessmann, Agnes Eriksson).

Tillägg 2017:

Gstr: 1 1K Forsbacka soptipp 20.8 (F) (Martin Alexandersson).

(FREDRIK FRIBERG)

hamn mellan 19.7 och 9.10 (4 ad/4K+, 1 4K samt 5 1K (Jörgen Bernsmo, Bengt Bengtsson m.fl.). I övrigt rapporterades endast 1 1K rast Simremarken 19.8 (Mikael Olofsson), 1 1K Risteören, Örnahusen 23.8 (Richard Ek), 1 ad. Vik 24.8 (Staffan Rodebrand) och 1 1K Nabben 28.8 (Ola Elleström m.fl.). Endast ett vinterfynd gjordes i slutet av året: 1 1K Trelleborgs soptipp 7.12 och 14.12 (Ola Marklund). Årsumman på 19 individer är den lägsta på två decennier.

Bl: 1 1K hona Angelskog 25–26.7 (Fredrik Lennartsson, Matthis Kaby). 1 ad. Hörvik 27.7 (André Julinder). 1 1K Angelskog 8.8 (Fredrik Lennartsson). 1 ad. Djuppekås 19.8 (Fredrik Lennartsson). 2 1K Angelskog 30.8 (Fredrik Lennartsson). 1 1K Ronneby hamn 1.9 (Fredrik Lennartsson). 1 1K Ronneby hamn 15.9 (Fredrik

FOTO: MIKAEL NORD

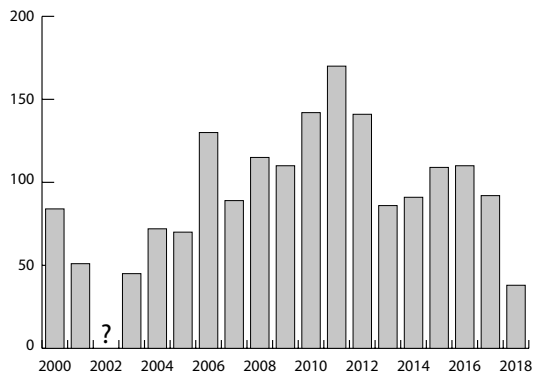

Medelhavstrut *Larus michahellis*, ad. t.h., med gråtrut *Larus argentatus*, Skummeslövsstrand, HI, 3 oktober 2018.

Medelhavstrut *Larus michahellis*

Totalt 38 ex. är det minsta antalet på många år. Har intresset för att leta minskat i takt med att fler kryssat arten? Det bör noteras att de flesta rrk har infört hårdare dokumentationskrav (främst foto) för att godkänna fynd.

Sk: Under vintern/våren sågs endast fyra medelhavstrutar i landskapet: 1 ad. Måkläppen, Falsterbonäset 23.1 (Tommy Holmgren), 1 2K rast Revet, Simrishamn 2.5 (Bengt Bengtsson), 1 4K rast Morfarshamn, Skillinge 11.5 (Joakim Karlsson, Mikael Karlsson) samt 1 3K Gislövshammar 6.6 (Bengt Andersson, Malin Löwengren). Även sommaren och hösten bjöd på ovanligt få medelhavstrutar. Tio exemplar noterades kring Simris-

Rapporterade medelhavstrutar *Larus michahellis* i Sverige 2000–2018.

Lennartsson). Månadsfördelning: Jul 2, aug 4, sep 2. Samma tendens som för den kaspiska truten då augustifynd varit dominerande de tre senaste åren, då arten tidigare var mest frekvent i oktober. En årssumma på blott åtta exemplar är det näst sämsta året på det senaste decenniet, bara 2014 blev sämre med fyra ex.

Öl: Vår: 1 4K+ Ölands norra udde 11.5 (Mårten Müller, Tomas Svensson, Tobias Berger m.fl.). 1 2K Ölands södra udde, Ottenby 22–24.6 (Aron Edman, Joakim Granholm, Olle Edlund m.fl.). Höst: 1K Ölands södra udde, Ottenby 2.8 (Fredrik Åstrand, Tony Norman, Johan Thor). 1 2K Ölands södra udde, Ottenby 19.8 (Olle Edlund, Lars G Petersson m.fl.). 1 1K Ölands södra udde, Ottenby 26.8 (Olle Edlund, Bertil Breife, Roland Lundgren m.fl.). 1 2K Ölands södra udde, Ottenby 31.8 (Ulf Gustafsson). 1 1K Hahns fd. sjöbod, Ottenby 22.9 (Tobias Lilja Nordin). 1 1K Ölands södra udde, Ottenby 9.12 (Douglas Gustafsson, Bosse Carlsson, Hans Sundström m.fl.). Åtta ex. av denna svårbestämda trut blev årets skörd, två på våren och sex på hösten, vilket är i linje med de senaste åren.

HL: 1 1K rast. Skummeslövsstrand 30.9 (Göran Snygg m.fl.). 1 ad. rast. Skummeslövsstrand 3.10 (Mikael Nord, Ronny Svensson m.fl.). Samma individ sågs därefter i huvudsak kring Eldsberga 5–17.10 (Göran Snygg m.fl.).

Ög: Årets två fynd gjordes vid Gärstadverken, Linköping, vilka omfattar landskapets tionde och elfte fynd i ordningen. Det första en ungfågel som gladdde många observatörer under perioden 20.8–15.9 (Viktor Eriksson m.fl.) och det andra en 4k som sågs sporadiskt 13–23.10 (Viktor Eriksson, Christian Williams).

(FREDRIK FRIBERG)

Silltrut *Larus fuscus* NT

Årets sammanställning av silltrut är precis som fjolårets en översikt där *fuscus* och *intermedius* slås ihop. Nedan redovisas kommentarer från några rrk som i första hand visar på trender på silltrut som häckfågel på olika håll i landet. Flera rrk uppmanar sina rapportörer dels till att verkligen rapportera silltrut ordentligt, dels till att om möjligt rasbestämma trutarna. Trenden för silltrutarna efter den svenska östkusten verkar stå sig: Arten för en tynande tillvaro i de södra delarna där den i vissa landskap numera saknas eller verkar vara på väg helt bort. Däremot står sig populationen relativt väl utefter Norrlands-kusten, även om det verkar som att flera kolonier har svårt att få ut ungar, troligen beroende på bopredation. För populationen av *intermedius* utefter Västkusten saknas det underlag.

Sk: Underarten *intermedius* i nordväst fortsätter sannolikt också att häcka, men rapporterna är knapphändiga. Från Ven rapporterades det 40 ex. 10.7 (Rainer Grimm) och från Hallands Väderö 210 ex. 11.7 (Rai-

ner Grimm). Inga rapporter finns om konstaterad häckning. Östersjösilltrutarna i nordost fortsätter att indikera häckning om än i låga antal.

Bl: Häckning: 18 ad. ruvande Degerhuvudet, Utklippan 21.5 (Utklippan Fågelstation m.fl.).

Sm: 1 häckning Storkläppen, Västervik 16.6–19.7 (Mats Gothnier, Mathias Näslund). Endast en konstater ad. häckning och totalt endast fyra–fem revir i hela regionen.

Öl: Häckningar: Enstaka par i Grönhögen och Beijershamn. Silltrut häckar numera endast sporadiskt på Öland.

HL: 10 par på Tylön. Från den betydligt större kolonin på Nidingen saknas rapporter.

Vg: Sammanlagt inräknades 135 revirhävdande fåglar fördelade på 15 lokaler, den högsta siffran sedan 2009 och den tredje högsta under hela perioden. De största kolonierna var Måsbergen och Västra Högsjär i östra Dalbosjön som noterades för 45 respektive 40 fåglar.

Ög: Inga indikationer på häckning och endast fem fynd gjorda i den östgötska skärgården överhuvudtaget

Srm: Häckningar eller häckningsindicier finns från sex olika lokaler med som mest 16 par vid Dansken, NO Ytterselö, Prästfjärden, Mälaren, Strängnäs 2.7 (Yngve Meijer).

Vrm: På fågelskären i Vänern noterades 53 revirhävdande individer vid Vänerinventeringen (Per Gustafsson, Dan Mangsbo), främst i Segerstads skärgård och detta är den högsta noteringen hittills under 25 års inventeringar. I Vänern som helhet räknades 244 individer, en normal siffra sett till de senaste tio åren (Vänerinventeringen Jan Rees)

Upl: Närmare 600 häckande par har rapporterats fördelat på 38 lokaler. Största antalet rapporterades från Svartfluttu, Gräsö skärgård med 65 par (Ulrik Lötberg).

Gstr: Från 2016 till 2017 rapporterades om en minskning från 203 till 144 par, något som resulterade i en mer riktad inventering under 2018. Den visade på en totalpopulation på 207 par, alltså i nivå med 2016.

Hls: Trots att räkningen vid den största kolonin vid Grangav drygt 200 par färre än 2017 så var den rapporterade totalsumman drygt 1000 par (jämfört med 1100 par 2017). Bedömningen är fortsatt att arten har en stabil population i Hälsingland.

Mpd: Totalt rapporterades 101 par fördelade på 7 lokaler där den största kolonin består av 50 par.

Ång: Endast tre lokaler med möjlig häckning, den största om cirka 35 par.

Vb: Rapporter finns om häckningar eller troliga häckningar från fyra lokaler med som mest 20 nyligen flygga ungar Ytter-Åhällan, Norrmjöle 22.8 (Hans Bång).

Nb: Flera lokaler med häckningsindicier men det verkar gå dåligt för silltrutarna då få par lyckas med häckningarna. Om det beror på predation eller andra orsaker är inte känt.

(MAGNUS STRÖMBERG)

Sandtärna *Gelochelidon nilotica* (81/94 – 1/1)

Hl: 1 ex. Trönninge ängar 14–19.6 (F) (Johan Tufvesson, Dan Persson m.fl.).

Av de 94 föregående sandtärnorna i landet har endast tre behagat stanna längre än upptäcktsdagen (och då endast ytterligare en dag) så årets fågel är minst sagt unik. Det klassiska scenariot för arten är annars hastigt förbiflygande eller väldigt kort rastande fåglar.

(HANS LARSSON)

De största koncentrationerna med solitära par återfinns i Stockholms och Västerbottens skärgårdar.

Totalt ringmärktes 670 ungar och ungefär 415 ungar blev flygga. Generellt ett mycket bra häckningsår för skräntärnorna. Den femte högsta märksumman sedan 1990.

BirdLife Sverige har studerat skräntärnorna bl.a. genom att sätta s.k. GPS-loggar på dem och på så sätt kunna följa deras utnyttjande av områden under häckningen, deras migration till och från övervintringsområdena samt deras nyttjande av själva övervintringsområdena. Under 2018 utvidgades studieområde från kolonin i Norduppland och Bråviken till att även omfatta kolonin utanför Os-

FOTO: GÖRAN JOHANSSON

Sandtärna *Gelochelidon nilotica*, Trönninge ängar, HI, 19 juni 2018.

Skräntärna *Hydroprogne caspia* NT

Rapporteringen är fullständig, totalt noterades ca 578 par varav ca 125 som solitära par och resterande dryga 450 par i 8 kolonier från Småland i söder till Norrbotten i norr. Kolonierna är i de flesta fall kända sedan tidigare och fördelar sig enligt Småland två kolonier: Oskarshamn 40 par och Västerвик 50 par; Gotland tre kolonier: Burgsvik sju par, Klintehamn fem par och Slite 52 par; Östergötland två kolonier: Valdemarsvik 50 par och Bråviken 8 par; Södermanland en koloni: Bråviken 65 par; Uppland en koloni: Hållnäs 130 par; Norrbotten en koloni: Lule skärgård 58 par.

karshamn och kolonin i Lule skärgård. Bl.a. sattes GPS-loggar på 31 ungfåglar. Vidare sattes GPS-loggar på 16 unga skräntärnor i den norduppländska kolonin. Av dessa blev två slagna av havsörn medan en av ungarna från kolonin i Lule skärgård blev skjuten i Finland under andjaktspremiären i slutet av augusti.

Sk: Ett par gick till häckning i SV Skåne, häckningen misslyckades.

Bl: 13 par häckade och totalt 16 ungar kunde ringmärkas. Antalet solitära par ökar på långsikt i landskapet, dock färre än året innan. Kanske är maximum nått? Antalet skräntärnor i Blekinge är fortfarande dock lägre än när det fanns en koloni utanför Torhamn.

Sm: Häckningar: totalt har det noterats 94 par från Bergkvara i söder till Västervik i norr. Det rör sig om fyra solitära par samt två kolonier: 40 par på Furö, Oskarshamn samt 50 par på Älgsbådarna, Händelöpp, Västervik. Lyckade häckningar i de båda kolonierna. De solitära paren verkar ha till stor del sugits upp i de båda kolonierna. Troligen har även par från södra Östergötland flyttat över till Smålands kolonierna. Totalt ringmärktes 115 ungar, den tredje största märksiffran sedan 1990.

Öl: Häckning: Två par häckade på södra Ölands västkust. Första häckningarna på lång tid på Öland. Häckningarna misslyckades

Gtl: Häckning: En koloni med 52 par, de två kolonierna på Gotlands västkust hade under 2018 minskat och var nu endast några enstaka par, tre respektive fyra par. Det fanns även tre solitära par. Lyckade häckningar i den största. Totalt ringmärktes 57 ungar i den stora kolonin, nytt märkrekord och två ungar ringmärktes vid häckningen utanför Klintehamn.

Vg: En ökning från ett till tre par. En ökning av antalet par efter så många år med endast ett par, mycket glädjande. Två ungarringmärkta. Totalt fem par skräntärna i Vänern. Antalet häckande skräntärnor i Vänern är nu tillbaka på de antal som det var under 1990-talet.

Dls: Ett par häckade på ögruppen Kräklingarna i Vänern (Per Undeland, Kent-Åke Gustavsson).

Ög: I södra Östergötland betydligt mycket bättre häckningsresultat än under fjolåret. 50 par gick till häckning och 73 ungar ringmärktes. Mot slutet av häckningssäsongen som prederades kolonin av en grupp unga havsörnar. 50–60 ungar beräknas ha blivit flygga och det är en klar förbättring mot åren innan. I norra delarna (Yttre Bråviken) endast 8 par 2018, där 7 ungar ringmärktes och inga blev flygga. Häckningen blev preder ad. av havsörn (Se Södermanland). Endast två solitära par noterade, trots omfattande skärgårdsinventeringar.

Vrm: Ett par häckade i sydligaste delen av Lurö skärgård. Det är många sedan det fanns ett par i värmland. En ökning av antalet par efter så många år med endast ett par, mycket glädjande. Två ungarringmärkta.

Srm: I Södermanland en koloni med 76 par samt tio solitära par (de flesta i Stockholms skärgård). Kolonierna i yttre Bråviken misslyckades med häckningen. Nästan samtliga ungar blev prederade och många i ett väldigt sent skede av häckningen (alldeles innan de blev flygga eller precis när de blivit flygga). Likartat med tidigare år var det havsörnar som stod för predationen. Kolonierna på både östgötasidan och sörmlandssidan blev plundrade i ett tidigt stadium och de flesta fåglarna lade om på en ö på sörmlandssidan. Det såg länge ut att gå bra med den sena häckningen. Fram till mitten av juli var det lugnt, men i slutet av juli blev kolonin återigen plundrad av havsörn och i stort sett samtliga ungar prederades. Totalt 127 ungar ringmärktes och endast tre ungar blev flygga i Bråviken kolonin, medan 11 ungar ringmärktes hos de solitära paren.

Upl: 130 häckande par i Björns skärgård. Minst 50 bon

blev plundrade i början/mitten av maj. Havsörns predationen fortsatte detta år under hela våren försommaren fram till början av juni. Därefter var det lugn period för tärnorna fram till början av juli när havsörnarna återvände och då tog främst större tärnningar, men även de sena häckningarna blev till stor del plundrade. Det till trots en skaplig häckningssäsong 153 ungar ringmärkta och slutligen 110 flygga ungar. 2018 var det ingen koloni vid Svartlöga. Man kan undra om ökningen vid den nordliga kolonin på Gotland kan vara kopplad till haveriet av Stockholmskolonin. I övrigt återfanns 37 solitära par, vilket är 10% fler än året innan. Den lilla ökningen kan nog ha sin förklaring den havererade kolonin vid Svartlöga. Endast 22 ringmärkta ungar på de 37 paren, vilket är nästan hälften så många som året innan.

Hls: Häckningarna inskränker sig till två solitära par där det ena misslyckades med häckningen och det andra fick 2 ungar.

Mpd: Häckningar och fynd under häckningstid: 4 solitära par

Ång: Häckningar och fynd under häckningstid: 7 solitära par.

Vb: Fynd under häckningstid: 20 solitära häckningar.

Nb: 58 par i kolonin vid Lule skärgård. 52 ungar ringmärktes och ungefär 30 blev flygga. Vidare återfanns även ett solitärt par.

(ULRIK LÖTBERG)

Kentsk tärna *Thalasseus sandvicensis* **VU**

Rätt plötsligt har kentsk tärna ökat, och med en ytterligare ökning sedan förra året hamnar arten nu precis över 1000-strecket. Som flest fanns ca 1100 par i Sverige 1975. Populationen låg under 1990- och 2000-talet ofta på mellan 300 och 500 par, lite beroende på den tidvis stor kolonin vid Knarrskär, HI (278–325 par 1998–1999). En fin beskrivning ur ett Blekinge-perspektiv ges av Länsstyrelsen i Blekinge (<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1284555/FULLTEXT01.pdf>). Här ges gott stöd för den kontakt som nordeuropeiska kolonier har med varandra, baserat på ringmärkning vid Blekinge och på annat håll: "I Blekinge har drygt 10 000 kentska tärnor ringmärkts sedan 1962. Under perioden 2007–2018 försågs cirka 2000 ungar med ring. Sammantaget har 211 ringmärkta fåglar återfunnits. Efter att ungarna blivit flygga sprider de sig i olika riktningar och de besöker då kolonier på andra sidan Östersjön. Fyra ungar som kläckts och ringmärkts i Blekinge har kontrollerats senare i juli i en koloni vid Wislas mynning i Polen."

Vidare: "Ett antal tärnor födda i Blekinge har konstaterats häcka i andra kolonier utanför Blekinge. Från Estland rapporteras att två tärnor häckat och två andra tärnor har påträffats under häckningstid i

en koloni. I Tyskland har 18 blekingefödda kentska tärnor påträffats i olika kolonier och inte mindre än 16 av dessa häckade på Heuweise, strax väster om Rügen. I Sverige har tre tärnor från Blekinge återfunnits häckande i kolonin på Kristiansskär utanför Bodarna, nordöstra Skåne. De tre fåglarna påträffades tillsammans med 17 andra döda i kolonin. Vad som drabbat dem är oklart. I Danmark har 17 kentska tärnor rapporterats från kolonier varav 16 från den stora kolonin på Hirsholm utanför Fredrikshavn. Från Holland har 10 individer återfunnits i kolonier, nio från den stora kolonin Griend, dock utan att man med säkerhet kunnat fastställa om de häckat eller inte.”

I rapporten beskrivs ett framgångsrikt bekämpningsarbete av mink – som uppfattas som den mest betydande predatoren för Blekinges kolonier av kentska tärna.

Ottosson m.fl. (2012) angav 460 par. Det är möjligt att det vi ser är en omfördelning av Östersjöfåglar mellan Sverige och Baltikum, snarare än en ökning beroende på god framgång i Sverige. Under den senaste tioårsperioden har mårhund expanderat i den baltiska övärlden, vilket skulle kunna vara en förklaring, även om den inte är ledd i bevis.

Notera häckningen på Öland. Kentska tärnan är inte någon regelbunden häckfågel på Öland. Under 2000-talet har endast tre häckningar noterats, 2003, 2010 samt nu 2018. Häckningen i år kan vara den första vid Ottenby (rrk Öl).

Häckningar/påbörjade häckningar:

Bl: 240 par Falkaholmen, 220 par Norrören och 75 par Holländaren, Inlängen (Patrik Olofsson, Patric Österblad, Rolf Larsson m.fl.). Fortsatt ökning med totalt 535 par med överlag god ungrproduktion. Se även FBl 54: 93–99.

Öl: 1 par Västrevet, Ottenby, parning noter ad. 20.5 (Clas-Olof Olofsson) och två icke flygfärdiga ungar sågs 27–28.6 Olle Edlund, Robert Lager m.fl.).

Gtl: 17 par Storholmen, Lausholmar (Kjell Larsson), 370 par Heligholmen, Vamlingbo (Kjell Larsson) och 17 par Ryssnäs, Fårö (Kjell Larsson).

Hl: 40–50 par gjorde häckningsförsök Dammen, Getterön 28.4–30.5 (Ingrid Åkerberg, Mikael Nord m.fl.). Ingen fullbordad häckning rapporterad.

Boh: 1 par parningsceremonier Bredviken, Hönö 9.5 (Thomas Karlsson).

Vg: 14 par Knarrskären, Gbg:s södra skärgård (Gösta Olofsson).

(FREDRIK FRIBERG)

Småtärna *Sternula albifrons* VU

Uppgifterna från Sk ger viss oro. Under många år

på 2000-talet fanns runt 100 par i landskapet (något enstaka år ännu fler). I Bl fanns senast 2007 40 häckningar. Inlandsfynd gjordes i Sm/G, Sm/F och Ög.

Sk: Bara något enstaka par i Foteviken (2016 fanns 55 par i området!), och från skärgården i nordost finns endast enstaka observationer.

Bl: 2 par med häckningsindicer i mellersta Bl (Fredrik Lennartsson).

Öl: Rapporteringen ofullständig och ger ingen användbar helhetsbild.

Gtl: Uppgifter från 2018 bristfälliga (se dock tillägg nedan avseende 2017).

Sm/H: 2 par med häckningskriterier på en lokal i Torsås kommun (Agne Tjädermyr, Stefan Andersson m.fl.).

Nb: 6–10 par.

Tillägg 2017:

Gtl: en strandängsinventering gav 103 par, vilket innebär att nivån har varit stabil sedan 1996 (Tomas Johansson, länsstyrelsen Gotlands län)

(LARS LINDELL)

Skäggvärna *Chlidonias hybridus* (23/31 – 1/1)

Sk: 1 ad. Sandön, Utvålinge, 31.5 (F) (Henrik Johansson, Thomas Svanberg, Charlotte Svanberg m.fl.).

Landets 24:e och Skånes sjätte fynd av arten gjordes sent på kvällen den sista maj. Fjorton av tjugofyra fynd är gjorda i maj–juni och endast två fynd har gjorts norr om Uppland. Skäggvärna häckar numera regelbundet så nära som i Lettland och Litauen men antalet fynd i Sverige ligger på en fortsatt låg nivå efter de goda åren 1989–2009 då arten var närmast årlig.

(HANS LARSSON)

Vitvingad tärna *Chlidonias leucopterus*

Med 23 fynd av 32 vitvingade tärnor är vi efter ett par år med lågt uppträdande tillbaka på en normal nivå. Flertalet av fynden är gjorda under maj–juni. Endast Skåne har några fynd från höstkanten. Noterbart är också att Skåne står för ungefär hälften av fynden och att den geografiska spridningen är stor.

Sk: 2 ex. Krankesjön 25.5 (Mats Janson, Alf Peterson m.fl.), 1 ex. Löddesnäs 25.5 (Lars Nilsson), 3 ex. Vombsjön 28.5 (Gert Ljungkvist m.fl.), 2 ex. Krankesjön 30.5 (Anton Samuelsson, Elenor Lindstedt m.fl.), 3 ex. Käseberga 30.5 (Sven Splittorff), 1 ex. Sandön 1–2.6 (Nick Gräntz m.fl.) samt 1 ex. Egna hem, Kristianst ad. 2.6 (Greger Flyckt), 1 ex. Salviken 12.8 (Christer Nilsson, Cecilia Nilsson), 1 1K Sandhammaren 11.9 (Gert Ljungkvist, Sven Splittorff), 1 1K Näsbyholmssjön 11.9 (Ronny Malm m.fl.) och 1 1K mot söder Barsebäckshamn 21.9 (Kenny Nordström). 17 vitvingade tärnor i

Skåne är en relativt hög årssumma om man bortser från de stora invasionsåren.

Hl: 2 ad. S Tönnersa strand 10.5 (Anders Wirdheim), 1 ad. Gubbanäsan, Getterön 23.5 (Mikael Nord).

Öl: 1 ad. Beijershamn 27.5 (Bengt Sjösten, Ann-Marie Arvidsson m.fl.).

Vg: 1 ex. Vänersnäs norra skärgård 16.6 (Ulf Lindell, Ingemar Johansson).

Nrk: 2 ex. Löten, Kvismaren 9.5 (Per Wedholm), 1 ad. Löten, Kvismaren 26–28.5 (Matthis Kaby, Magnus Persson m.fl.), 1 ad. Löten, Kvismaren 12.6 (Magnus Andersson, Kent Larsson), 2 ad. Kvismaren 18–24.6 (Magnus Friberg, Mikael Ohlson m.fl.).

Upl: 1 ex. Hjälstaviken 28.5 (Thomas Johansson m.fl.) och 1 ex. rast. Hjälstaviken 11.6 (Yngve Hareland).

FOTO: MAGNUS FRIBERG

Vitvingad tärna *Chlidonias leucopterus*, Kvismaren, Nrk, 26 maj 2018.

Dlr: 1 ad. Flinesjön, Hedemora 28.5 [F] (Marie Griph, Robert Jansson). Åttonde fyndet i Dalarna.

Vb: 1 ex. Brånsjön 20.5 (Christer Laggår, Jonas Gustafsson m.fl.). Femte fyndet i Västerbotten.

P lpm: 1 ad. Bjäckas 20–21.6 (Ingrid Åkerberg, Weine Erlandsson m.fl.). Andra fyndet P lpm.

(MAGNUS STRÖMBERG)

Svarttärna *Chlidonias niger* VU

Från några av de viktiga rapportområdena är uppgifterna relativt oprecisa. En summering av tillgängliga uppgifter ger ett totalantal på ca 166 par. Är det korrekt så är det oroväckande lågt, det lägsta under den senaste 17-årsperioden.

Sk: Rapporter om häckningar saknas, men utifrån övriga observationer bedöms häckningar ha skett på tre platser, ca 16 par i Klosterviken, 10 par i Krankesjön samt 5 par i nordost.

Öl: häckning påbörjades vid Stentagskärret, Penåsa, där fåglar sågs 10.5–24.6 (15 ex. sistnämnda datum). Häckningsutfallet är okänt, men troligen misslyckat. Ingen häckning i Görans dämme.

Vg: 7 par i s. Hornborgasjön med 5 flygga ungar i aug. (Hornborgadokumentet, 2018).

Ög: 17 par i Täkern där 13 pulli ringmärktes (Täkerns fältstation, Lars Gezelius, Adam Bergner).

Nrk: 12 par Löten, Kvismaren, och 1 par Fiskingemaden, Kvismaren, som sammantaget fick ut 17 flygga ungar (Kvismare fstn våtmarksinventering). Inga häckningar vid fjolårets häckningsplatser Oset resp. Tysslingen.

Vstm: ca 49 par med 29 par vid Asköviken samt övriga vid Fläcksjön (dock med tunna häckningsindicer och överlag mager bevakning).

Upl: ca 24 par Dannemorasjön, Dannemora, 31.5 (Annikastén), 3 par med minst 3 flygga ungar Kråkbö, Vendelsjön 6.6–8.7 (gm rnk Upl) samt 15 par med relativt dåligt resultat Sörsjön, Tämnaaren, 24.6 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson). Rnk Upl summerar: Efter en stadigt hög nivå ca 2008–2017 är antalet häckande svarttärnor åter färre. Huvudorsaken är att kolonin vid Sörsjön, Tämnaaren, gått sämre de senaste åren med ytterst få flygga ungar och dessutom med tendens till upplösning mitt under säsongen. År 2017 dök plötsligt ett stort antal upp i Dannemorasjön, och i år tycks rapportområdets största koloni ha hållit till där i stället. Under en rad av år hyste Tämnaaren Sveriges största förekomst av svarttärna, vissa år med mer än en tredjedel av landets population.

Två fynd i Norrland (Vb resp. Ås lpm, andra fyndet). Vid Nyckelgrundet i Hjälmarén, Nrk, rastade 95 ex. 14.7 (Leif Sildén).

(LARS LINDELL)

Storlabb *Stercorarius skua*

Upptäckte talrikt liksom föregående år, men förekomsten var sparsam under årets sju första månader.

Månadsvis fördelas fynden på jan (5), apr (2), maj (6), jun (5), jul (5), aug (169), sep (1067), okt (453), nov (11) och dec (2).

Merparten av årets storlabbar nådde Sverige i efterdyningarna av stormen Knut som drog in över västkusten 21.9. Även norra Jylland nåddes dessa dagar av exceptionella antal storlabbar. Bl.a. noterades 528 str. Skagen 23.9 och 788 str. Roshage, Hanstholm 28.9 (DOF-basen).

Höga antal:

Sk: 98 str. Kullaberg 22.9 (Olof Strand, Patrik Söderberg, Fredrik Lennartsson m.fl.),

Hl: 103 ex. str. S Busör 30.9 (Fredrik Blomqvist).
Boh: 185 ex, Kråkudden, Hönö 22.9 (David Armini).

Östersjöfynd:

Sk: 1 str. Ystad 28.10 (Ulf Söderholm) och 1 1K str. Simrishamn 29.10 (Hans Larsson m.fl.).

Sm: 1 1K+ str. S Revsudden, Kalmar 3.10 (Dan Bengtsson, Bengt Antonson, Jan Ottosson m.fl.).

Ång: 1 ex. str. SV Härnö södra 16.8 (Björn Gustafsson).

Vb: 2 ex. str. S Tavastudden, Täftelandet 20.5 (Emmanuel Naudot), 1 ex. str. SV Tavastudden 27.5 (Emmanuel Naudot) och 1 ex. str. SV Svart-Lass 14.9 (Thomas Sundström).

(ANDERS WIRDHEIM)

Ett udda fynd förtjänar uppmärksamhet:
Gtl: 1 ex. Hoburgsbank, 31.3 (Jens Bardtrum).

Rättelse: 2014:

Öl: Höstsumman denna rekordhöst uppgick till 905 ex. (tidigare angavs 828 ex.).

(ANDERS WIRDHEIM)

Kustlabb *Stercorarius parasiticus* NT

Kustlabb är en av de arter där ingen tidigare ansats gjorts till att följa upp den nationella utvecklingen i *Fågelåret*. Ottosson m.fl.(2012) uppskattade antalet par i Sverige till 560. Arten uppges minskat med 81 % på Brittiska öarna de senaste 25 och är där numera rödlistad (RSPB Scotland). Som huvudorsak

FOTO: GÖRAN LENZ

Bredstjärtad labb *Stercorarius pomarinus*, Skummeslövsstrand, HI, 23 september 2018.

Bredstjärtad labb *Stercorarius pomarinus*

Även 2018 blev (likt de två föregående åren) ett förhållandevis magert år. Att döma av uppträdandet under hösten måste reproduktionen på tundran ha varit dålig eftersom det stora flertalet av höstfåglarna utgjordes av äldre individer. Som exempel kan nämnas Halland med ca 35 2K+ och endast 4 1K under sep-okt.

Landskapsvis fördelas fynden på Sk (35), Bl (8), Sm (2), Öl (8), Gtl (2), Hl (43), Boh (9), Vg (5), Upp (2), Hls (1) och Vb (9).

Den månadsvisa fördelningen är jan (1), mar (1), apr (2), maj (26), jun (1), sep (65), okt (25), nov (2) och dec (1).

anges brist på föda, främst tobis. Även på svenska västkusten har kustlabben långsiktigt minskat. Rrk Boh sammanfattar: "Uppskattningsvis häckar numera bara 10–20 par i Bohuslän. Det är en kraftig minskning jämfört med mitten på 1990-talet då det fanns omkring 75 par." Östersjöpopulationen förefaller mer stabil och lokalt t.o.m. ökande, om än med lokala fluktuationer. Den svenska populationen är gles och den överlägset tätaste förekomsten finns i Uppland. Inom de standardiserade räkningarna i Falsterbo noterades 2018 66 ex., en bit över medel på 43 (Nils Kjellén, Ola Elleström). Långsiktigt uppges arten minska i Falsterbo (rrk Sk).

(FREDRIK FRIBERG)

Fjällabb *Stercorarius longicaudus*

Likt bredstjärtad labb uppträdde även fjällabb ovanligt sparsamt under flyttningen vår och höst. Utanför häckningsområdet gjordes endast två fynd i maj–jun. Tendenser fanns därefter till ett uppgångsår inom häckningsområdet, och åtskilliga häckningar rapporterades från främst Jmt. Men det sågs även stora kringdrivande flockar med ad. fåglar, något som tyder på otillräckligt födounderlag för häckning.

Från höststräcket rapporteras endast drygt 40 ex. fördelade landskapsvis på Sk (9), Bl (1), Sm (1), Öl (6), Gtl (2), Hl (3), Boh (12), Upl (2), Vrm (1), Vb (5) och Nb (1).

Månadsvis fördelas höstfynden på aug (7), sep (35) och okt (1).

Fynd under vår och häckningstid utanför häckningsområdet i fjällkedjan:

Hl: 1 ad. str. N Glommens sten 28.5 (Jan Wahlberg).

Dlr: 1 ex. Fosksjöarna, Långfjället, Älvdalen 8.6 (Yngve Hareland). Arten har aldrig påträffats häckande i Dlr.

Nb: 1 ad. rast. Naakajärvi, 7–9.6 (Martin Widén, Peter Wikström).

(ANDERS WIRDHEIM)

Allekung *Alle alle*

Allekungen uppträdde ovanligt fåtaligt. Även totalt 131 ex. i Boh är i ett längre perspektiv en låg summa (den tredje lägsta de senaste 30 åren). Ett litet antal fynd gjordes under årets första nio månader, och det var först mot slutet av året som månadssummorna blev tvåsiffriga.

Landskapsvis fördelas fynden på Sk (9), Hl (10), Boh (131), Vg (3), Som (1) och Ång (1).

Månadsvis feb (1), mar (1), apr (1) jul (1), sep (1), okt (22), nov (53) och dec (75).

Östersjöfynd:

Sk: 1 str, S Simrishamn hamn 29.10 (Magnus Ullman). 1 str. S Simrishamn hamn 15.12 (Jesper Segergren).

Srm: 1 ex. Stenstrand, Torö 31.3–2.4 (Örjan Sjögren, m.fl.).

Ång: 1 ex. str. NO Järnäs udde 23.9 (Andreas Garpebring).

(ANDERS WIRDHEIM)

Sillgrissla *Uria aalge*

Liksom tidigare år tvingas vi konstatera att beståndsutvecklingen för sillgrissla i Östersjön och Bottniska viken är oklar på grund av bristande rapportering. Arten häckar lokalt från Gtl till Ång med de största kolonierna på Stora och Lilla Karlsö (Gtl), men större antal finns även i Stockholms skärgård

och på ön Bonden i norra Ång. På den sistnämnda ön ökade beståndet från 800 par 1997 till 1300 par 2017. Dessutom finns en mindre koloni på Hallands väderö i södra Kattegatt, men denna inventerades inte under 2018.

Fynd som kan tyda på häckning utanför häckningsområdet:

Sk: Utanför Hallands väderö ett fynd med häckningsindicer: 2 ad. Nabben, Arild 6.5–2.6 (Mats Peterz).

Bl: Max 10 ex. i lämplig biotop Hanö 1.6–4.7 antyder att häckning kan ha förekommit (Thomas Nilsson, Anders Elmfors, Mona Hansson m.fl.).

Boh: Inga häckningar har rapporterats, men 1 ad. uppehöll vid Bonden, Lysekil 30.5 (Matti Åhlund, Jan Uddén, Tommy Järås). På Bonden har ett par häckat under en stor del av 2000-talet, den traditionella häckningsplatsen på ön har dock varit tom de senaste åren även om sillgrisslor setts vid ön.

Tillägg 2016:

Boh: Vid Soteskär uppehöll sig ett par på västsidan av ön och ytterligare en individ flög upp från östra ön 14.6 (Tommy Järås, Matti Åhlund).

(ANDERS WIRDHEIM)

Tobisgrissla *Cephus grylle* NT

Tobisgrisslan häckar runt hela Sveriges kust, från Boh till Nb. Den förekommer numera främst i yterskärgårdar, vilket sannolikt kan förklaras med ett stort predationstryck från mink i de inre skärgårdarna. Det är dock svårt att bedöma utvecklingen eftersom underlaget varierar. Två inventeringsinsatser bör nämnas:

Gstr: En inventering maj–juli av de nio f.n. kända tobisgrisslekolonierna efter gästrikekusten utmynnade i summan 697 par (Per Aspenberg). Den utan jämförelse största kolonin finns vid Eggegrund med minst 442 häckande par. I egenskap av att vara den yttersta utposten i Gävlebukten har ön hittills skonats från mink. Reproduktionen är därför mycket god härute.

Ång: Inventeringen av Sveriges största koloni på Gran gav 2018 1630 ex.

(ANDERS WIRDHEIM)

Lunnefågel *Fratercula arctica* RE

Ett mycket magert år med totalt endast ca 25 fynd. Möjligen speglar detta den prekära situation som råder för lunnefågeln i många av de nordatlantiska kolonierna med mycket dålig häckningsframgång. Sedan 2015 är lunnefågeln klassad som sårbar (VU) på den internationella rödlistan.

Landskapsvis fördelas fynden på Sk (4), Hl (1), Boh (16) och Vg (4). De sistnämnda från Vinga i Göteborgs skärgård.

Månadsvis fördelning: jan (4), jul (1), aug (2) sep (6), okt (5), nov (3) och dec (4).

(ANDERS WIRDHEIM)

Skogsduva *Columba oenas*

T lpm: 1 ex. Kallovaaravägen, Kiruna kn 28.4 (Agneta Haapasaari, Monika Berg). Åttonde fyndet i T lpm.

(FREDRIK FRIBERG)

Turturduva *Streptopelia turtur*

Ny lägstanotering: blott 26 fynd av 27 fåglar (lägsta antalet på över 50 år; som mest under ett år sågs ca 250 ex.1983). För första gången under 2000-talet gjordes inget fynd i Upl och i Sk endast ett (jämfört med 1980-talet, då drygt 20 ex. sågs årligen).

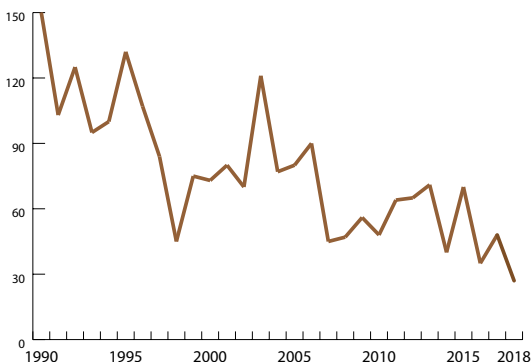
Under våren–försommaren sågs 17 fåglar, under sommaren fyra och under hösten fyra. Till detta kan läggas en 2K-fågel som övervintrade i Vg (sågs till slutet av feb.).

Landskapsvis fördelas 2018 års fynd på Sk (1), Bl (3), Sm/H (2), Öl (11), Gbg (1), Vg (3), NrK (1), Srm (1), Vrm (1), Jmt (1) och Vb (1).

Fyndet i NrK gällde en fågel 30.4–9.7 i Kumla, där den sällskapade med turkdovor (Pierre Blanksvärd, Åke Lorin, Bernt Jerlström m.fl.). Åttonde fyndet i Jmt.

Från hela Europa rapporteras nedåtgående antal, exempelvis från Storbritannien, Frankrike, Portugal och Spanien. I Spanien finns omkring 40 % av Europas turturduvor, och där beräknas minskningen ha varit 29 % under 2000-talet (European Birds of Conservation Concern, BirdLife International, 2017). Den nationella häckfågeltaxeringen i Storbritannien visar en nedgång med 91 % under perioden 1995–2017 (BBS bird population trends, BTO, 2019).

(LARS LINDELL)

Rapporterade turturduvor *Streptopelia turtur* i Sverige 1990–2018.

Större turturduva *Streptopelia orientalis*

(28/28 – 4/4)

Hl: 1 3K+ Gullbrandstorp 12.12–31.12 (F) (Lotta Ekedahl, Jan Ekedahl).

Sm: 1 1K Gamla reningsdammarna, Högsby 14.11 (F) (Bill Andersson, Calle Ljungberg).

Hjd: 1 1K Sveg 23.11–27.12 (F) (Leif Johansson, Christer Pålsson, Gunnar Kvarnlöf m.fl.).

Vb: 1 1K Degernäs by 20.11–12.12 (F) (Gunnar Ekenberg).

Ny art för Småland, andra fyndet för Halland och femte för Västerbotten. Även för Härjedalen var det andra fyndet – landets första större turturduva, en 1K-fågel, påträffades i landskapet hösten

FOTO: JOHAN TUFVESSON

Större turturduva *Streptopelia orientalis*, Gullbrandstorp, Hl, december 2018.

1842 (Kongl. Vetenskapsakademiens Handlingar). De fyra fynden 2018 är en toppnotering som endast har sin motsvarighet 2012. Även om ett par av årets större turturduvor uppvisade karaktärer för den sydvästliga underarten *meena* (officiellt ännu inte anträffad i landet) publiceras samtliga fynd tills vidare som obestämda till underart. Som tidigare aviserats planerar Raritetskommittén att på sikt titta närmre på det svenska fyndmaterialet för att förhoppningsvis kunna sätta etikett på fler individer.

(MAGNUS CORELL)

Fjälluggla *Bubo scandiacus* CR

Att döma av rapporterna uppehöll sig två eller möj-

ligen tre fjällugglor i norra Sverige under sommaren. En sågs i kustlandet i Västerbotten under en längre tid, medan den (eller de) andra uppehöll sig i den nordvästra delen av fjällvärlden.

Fjällugglans kringflackande liv och beroende av lämlar upphör inte att fascinera. Sommaren 2015 noterades närmare 30 par i nordligaste Sverige. Flera av dessa misslyckades visserligen med häckningen eftersom lämmelpopulationerna kraschade på flera håll redan under sommaren. Trots det kunde man kanske vänta sig ett lite större antal fynd de följande åren, men 2016 gjordes bara två fynd (varav ett i fjällvärlden) och 2017 inget fynd alls. 2018 blev resultat minst två individer.

länge framförts farhågor om att berguven är på tillbakagång och rapporterna från flera rrk tyder på att denna trend fortsätter. Dels är flera av de revirhävande hannarna uppenbarligen ensamma och dels verkar häckningsframgången vara dålig på många håll. Förhoppningsvis kommer den riksinventering, som BirdLife Sverige initierat och som ska pågå åren 2019–2020, ge ett mycket bättre underlag för bedömning av stammens storlek och häckningsframgång.

(ANDERS WIRDHEIM)

FOTO: PER SMITTERBERG

Berguv *Bubo bubo*, med unge, Gtl, 17 juni 2018.

Vb: 1 ex., trol. ad. hona, Kallviken, Lövånger 24.7–10.8 (Matias Laisfeldt, Pontus Wennesjö, Frida Johnsson m.fl.).

Lu lpm: 1 ad. Måttajävi 6.7 (Andreas Broman).

T lpm: Sedd vid tre tillfällen under perioden 3.7–3.8 söder om Torneträsk (Lars Aspholmer, Alexander Morrell gm Joel Hallingfors, Maud Lanne, Ulf Tylestrand). Möjligen kan det ha varit samma hona som rörde sig i området.

(ANDERS WIRDHEIM)

Berguv *Bubo bubo* **VU**

Rapporteringen är ofullständig, men ca 190 revirhävande fåglar rapporterades under året. Det är något färre än föregående år, men skillnaden beror i första hand på brister i rapporteringen. Det har

Kattuggla *Strix aluco*

Uppföljningen av kattugglan gäller i första hand den norra delen av utbredningsområdet. Arten häckar i Götaland och Svealand och en bit norrut längs Norrlandskusten. Under senare år har kattugglan utvidgat sitt utbredningsområde norrut så att den nu häckar regelbundet upp till Ång. Dessutom noterades den för sjätte året i rad i Vb.

Förekomst norr om Hls:

Mpd: 11 permanenta revir med 8 lyckade häckningar samtliga i kustnära områden (rrk Mpd).

Ång: Uppskattningsvis 8 spelande individer rapporterades under häckningstid. En häckning med tre ungar som lämnat boet, vid Ångermanälvens nedre lopp –

där arten har sin tyngdpunkt i landskapet. Därtill två ungar i Örnköldsvik. Spelande individer hördes också vid Graningesjön, förutom i ovan nämnda områden. Kattuggla verkar förekomma fåtaligt men stabilt.

Vb: 1 ex. Sikeå, Robertsfors 11–18.4 (Lars Lundqvist), 1 spel. Ön, Reningsverket, Umeå 17.4 (Ralf Norberg m.fl.), 1 spel. Degernäs, Umedeltat 23–28.4 (Jörgen Kragh, Sören Wulff m.fl.), 1 spel. Dammen N Jvg, SÖ Degernässlätten, Umedeltat 27.7 (Umedeltats Fältstation) samt 1 spel. Plattformen, Häradsvägen, Umeå 19.12 (Mats Strandberg). Rrk Vb gör bedömningen att fynden i och i närheten av Umeå under våren–sommar–vintern 2018 rör sig om samma individ som flugit runt. Därför stannar antalet fynd vid två, även om det inte kan uteslutas att det rör sig om flera individer.

Jmt: Precis som 2017 har en kattuggla hörts omkring ÖSK-området/Solliden både under våren (21.2–24.4) och under första halvan av september. Dessutom rapporterades en kattuggla på Frösön två gånger under juli.

(ANDERS WIRDHEIM)

Slaguggla *Strix uralensis*

Slagugglan häckar från Svealand och norrut och är mycket ovanlig söder om häckningsområdet. Även om slagugglan är en generalist när det gäller födoval, krävs det god tillgång på gnagare för att den ska häcka framgångsrikt. Uppenbarligen varierade gnagarförekomsten ganska kraftigt under 2018 eftersom det rapporteras om betydande skillnader i häckningsframgång. Några exempel på variationerna:

Vrm: Ett bra häckningsår för arten. Kärnområden är Hagfors och Torsby kommuner där tvåsiffriga konstaterade häckningar föreligger från resp. kommun.

Dlr: 71 häckningar kan jämföras med 114 under 2017 och 61 under 2016.

Ång: Inga lyckade häckningar rapporterade. Närmast kommer en ruvande individ i Sollefteå kommun. Därtill 15 spelande fåglar rapporterade från 11 lokaler, alla i sydöstra halvan av Ångermanland.

Vb: 32 häckningar noterades, vilket är ett gott resultat totalt sett över landskapet. Sorktillgången var god i början av häckningsperioden, men i södra delen av landskapet kraschade stammarna under den känsligaste tiden.

Nb: Inom Projekt Slaguggla konstaterades 11 häckningar i Luleå- och Bodenområdet, vilket är bättre än de senaste två åren men långt ifrån något toppår.

Jmt: Två ropande ugglor i mars–april samt en observation av en uggla med sork i näbben i början av juni rapporterades från Ragunda och Bräcke kommuner. Alltså fortsatt mycket sparsamt med rapporter.

Fynd i södra Svealand och Götaland:

Nrk: Ett par sågs och hördes vid boplat 28.3–21.4 (Berit Söderberg, Sune Johansson, Musse Björklund m.fl.). Därefter endast två noteringar nära boplaten om 1 ex. 13.5 samt 1 ex. 1./5. Uppenbarligen en påbörjad häck-

ning men med okänt resultat. Övrigt noterbart: 1 ex. Svennevadsområdet 3.3 (Per Karlsson Linderum), 1 ex. Åsbro 3.3 (Henrik Johansson). samt 1 ex. Djupviken, Askersund 19–20.10 (Andreas Danielsson).

Srm: 1 ex. Vattentornet, Pålmalms 21.1 (Fredrik Grahn). 1 ex. Rademachergatan, Eskilstuna, 26.3 (Yonas Ericsson, Ulf Gustafsson, Lennart Cronholm m.fl.). Det har även inkommit en rapport om en slaguggla som sågs i november 2017, även denna i Eskilstuna kommun. Slaguggla är en riktig raritet i Sörmland trots att den häckar i angränsade landskap norr om Mälaren.

Tillägg 2017:

Srm: 1 ex. Tegelhagen, Sundbyholm, Eskilstuna 5.11 (gm Gunnar Carlsson).

(ANDERS WIRDHEIM)

FOTO: HANS CRONERT/SKÅNSKA BILDER

Lappuggla *Strix nebulosa*, Skärsnäs, Sk, 19 juli 2018.

Lappuggla *Strix nebulosa* NT

Det gångna året artade sig att bli ett bra häckningsår för lappugglan med förhållandevis många häckningar i norr och även flera i södra Sverige. I delar av mellersta Sverige noterades dock en tillbakagång jämfört med året före. Arten har expanderat under senare år och även spridit sig söderut i landet.

Häckningar:

Sm: Återigen, av okänd anledning, misslyckad häckning i Ljungby kommun 22.4–13.6 (Roger & Kerstin Karlsson, Sven G Nilsson m.fl.).

Hl: Häckning: 1 ad. och 2 1K Högalteknall, Växtorp 7–18.8 (Henrik Karlsson, Karin Falkmer, Christopher Gullander m.fl.). Den gamla fågeln sågs mata ungarna.

Nrk: Efter fem år i rad (2013–2017) med lyckade häckningar i landskapet är årets två rapporter det sämsta resultatet på över 10 år. Fynden gjordes i samma område där minst två lyckade häckningar genomfördes år 2017.

Vstm: En häckning konstaterad i Lindesbergs kommun. Troliga häckningar fördelade sig på följande kommuner: Västerås (3), Köping (2), Surahammar (3), Norberg (1), Skinnskatteberg (2), Hällefors (1).

Vrm: 14 konstaterade häckningar i följande kommuner: Arvika (1), Hagfors (1), Karlstad (6), Säffle (1) och Torsby (5). Fjollårets rekord på 12 häckningar överträffas.

Dlr: Häckningar: Säter 1, Leksand 1, Rättvik 1, Mora 3, Orsa 7, Vansbro 1, Malung-Sälen 5. Summa: 19 häckningar. I Hedemora, Säter och Smedjebacken konstaterades bara 1 häckning mot 13 föregående år. Däremot noterades det en ökning från 4 till 7 häckningar i Orsa k:n.

jämfört med bottenåren 2016 och 2017 som var utan kända häckningar. Häckningsutfallet var dock oväntat svagt: 5 av häckningarna misslyckades och kullarna var små, i medeltal 2,1 ungar per kull.

Jmt: Det verkar ha varit ett bra år för lappugglan. Minst 9 häckningar rapporterades (varav åtminstone en avbröts) och fynd under häckningstid från 25–30 lokaler.

Utöver häckningarna fördelade sig fynden i södra Sverige (söder om Mälardalen) på: Sk (3), Bl (1), Sm (6), Boh (2), Vg (7), Dls (1), Ög (3) och Srm (4).

Tillägg 2009:

Bl: 1 ex. Ellestad, O Karlshamn 13.12 (Per Serre, Vivi-Anne Martinsson, Gösta Eriksson m.fl.). Andra fyndet i Bl.

(ANDERS WIRDHEIM)
FOTO: IVAN SJÖGREN

Hökuggla *Surnia ulula*, med unge, Jmt, 24 juni 2018.

Gstr: 81 rapporter huvudsakligen från februari–april. Inte en enda rapport från maj–september. Ingen häckning.

Hls: Totalt 5 säkra och en trolig samt 3 möjliga häckningar vilket gör 2018 till ett bra år för lappugglan.

Mpd: 45 fynd varav 5 konstaterade häckningar och 5 fynd under häckningstid.

Ång: Tre säkerställda häckningar om totalt 5 ungar. Där till två möjliga häckningar, varav en spelande individ.

Vb: Med 23 konstaterade häckningar, där minst 38 ungar producerades, och spelande fåglar på ytterligare minst 11 lokaler, blir 2018 ett av de bästa lappuggleåren i Västerbotten under 2000-talet. Fynden av häckningar och revirhävdande fåglar var väl spridda över landskapet.

Nb: Ove Stefansson rapporterar 25 häckningar, fördelade på följande kommuner: Boden 12, Luleå 4, Övertorneå 4, Piteå 3, Kalix 1, Älvsbyn 1. Det är ett uppgångsår

Hökuggla *Surnia ulula*

Hökugglan verkar ha haft ett förhållandevis bra häckningsår i landet 2018, om än långt ifrån ett toppår. Under våren noterades många individer även utanför det normala häckningsområdet. Däremot var arten fåtalig utanför häckningsområdet under hösten.

Vrm: Fyra konstaterade häckningar i Torsby (2) Filipstad resp. Säffle k:n. Ett antal spelande fåglar rapporterades från Torsby k:n samt en spelande från Sunne resp. Forshaga k:n.

Dlr: 14 häckningar fördelade på Malung-Sälen (11) och Älvdalen (3). Fynd under häckningstid på ytterligare 20 platser.

Hls: Två säkerställda och tre troliga häckningar.

Mpd: 30 fynd varav 14 under häckningstid, dock ingen konstaterad häckning.

Vb: En lyckad häckning resulterade i 4 pull. (Mattias Laisfeldt, Niklas Andersson m.fl.). Dessutom iaktogs parning på ytterligare en plats (Anders Hällström). Sannolikt häckade arten på betydligt fler platser eftersom spelande hökugglor noterades eller att observationer gjordes under häckningstid i lämplig häckningsbiotop, på ytterligare 21 lokaler.

Nb: Det bästa året för hökuggla på länge med 9 mer eller mindre säkra häckningar. Utöver det 14 fynd under maj-juli. Även många observationer vinter och höst, drygt 40 ex. jan-apr och ca 70 ex. aug-dec.

Hjd: Totalt 13 fynd under häckningstid, varav två lyckade häckningar.

Jmt: Under häckningstid rapporterades hökugglor från över 30 lokaler; överlägset flest i Åre k:n. 5 häckningar konstaterades och 10–15 troliga eller möjliga dito rapporterades därutöver. Ett bra år men inget toppår.

S Lpl: Fynd under häckningstid på 6 lokaler i Ås lpm och 20 i Ly lpm.

N Lpl: Totalt 88 fynd av 102 ex. är inrapporterade 1.2.–26.12 fördelade på P lpm: 20 ex. Lu lpm: 25 ex. T lpm: 57 ex. Endast 4 säkra häckningar, samtliga i T lpm.

Fynd i Götaland:

Bl: 1 ex. Inlängan 29–31.12 (Thomas Daleke, Tomas Flyman) kvar från föregående år.

Sm: 1 ex. Sällevadsåns dalgång, Vetlanda k:n 26.12 (Knut E. Axelsson).

Hl: 1 ex. Grötvik 30.10 (Anders Wirdheim, Brith Isaksen m.fl.). 1 ex. Yllevad, Våxtorp 25.11 (Julius Wengelin Grantén, Fredrik Blomqvist). 1 ex. Hulrugered, Östra Karup 16–31.12 (Göran Fries, Erik Johansson m.fl.).

Boh: 1 ex. Funneshultssjön, Uddevalla 14–15.1 (Jan-Erik Johansson, Jan Johansson, Göte Andersson) samt 16.4 och 1.5 (Jan-Erik Johansson).

(ANDERS WIRDHEIM)

Jorduggla *Asio flammeus*

En lång och snörik vinter i norra Sveriges inland och fjälltrakter verkar ha varit negativ för jordugglorna. Inom det normala häckningsområdet rapporteras förhållandevis få häckningar. Längre söderut noterades en säker häckning vid västkusten och misstankar om häckning förelåg även på några platser i såväl Bl som på Öl.

Dlr: 10 ex. under häckningstid (11.5–25.7) men ingen konstaterad häckning.

Hls: Endast 8 fynd, och inget tyder på någon häckning.

Mpd: 6 fynd därav 2 fynd under häckningstid, båda i kustlandet.

Äng: Inga andra indicier på häckning än två spelande fåglar. Totalt rapporter från ett tiotal lokaler, vilket är magert.

Vb: Tre konstaterade häckningar samt starka häckningsindicier på ytterligare 9 lokaler, samtliga inom 5 mil från kusten från Skellefteå i norr till Umeå i söder.

Nb: Ett bra år för jordugglan med drygt 50 fynd under häckningstid men endast en säker häckning.

Hjd: Två häckningar samt 8 fynd av 10 individer utan högre häckningsindicier

Jmt: Knappt 30 rapporter får anses som oväntat lite, och det är också betydligt färre än 2017. Under häckningstid rapporterades jorduggla från ca 20 lokaler.

S Lpl: Fynd under häckningstid på 9 lokaler i Ås lpm och 17 i Ly lpm.

N Lpl: Fler observationer än 2016 och 2017 men endast en säker häckning. Ett tämligen svagt år för jordugglorna i N. Lpl.

Häckningar i södra Sverige:

Vg: 1 par Gbg:s södra skärgård med två flygga ungar (Gösta Olofsson).

(ANDERS WIRDHEIM)

FOTO: GÖRAN LENZ

Jorduggla *Asio flammeus*, 28 juni 2018.

Nattskärra *Caprimulgus europaeus*

För nattskärnan var 2018 det näst bästa året hittills under nattrutternas knappt tioåriga historia. (Green m.fl. 2019). Ett par kommentarer:

Upl: Minst 117 spelande fåglar fördelade mellan följande kommuner: Uppsala 31, Tierp 22, Norrtälje 27, Östhammar 17, Älvkarleby 8, Heby 7, Knivsta 4 och Enköping 1. Det är nästan 50 % fler än vad som rapporterades föregående år, vilket redan då innebar en toppnotering för 2000-talet. Som jämförelse kan man ge som exempel att det så sent som 2006 rapporterades färre än 20 spelande individer från Upl rapportområde.

Hjd: 1 hane Sveg 28.6 (Björn Lundgren). Femte fyndet i Hjd.

(FREDRIK FRIBERG)

Alpseglare *Apus melba* (41/42 – 0/0)

Inget godkänt fynd 2018, men i rapporten för 2017 saknades två fynd som båda gjordes i juni. Alpseglaren häckar närmast i Sydeuropa. Till och med 2016 hade arten anträffats 40 gånger i landet och fynden fördelas, inklusive årets, på april (5), maj (13), jun (7), jul (2), aug (5), sep (8) och okt (2).

Tillägg 2017:

Sk: 1 ex. Lomma 6.6 2017 (Carl-Axel Bauer).

Upl: 1 ex. Svenska Högarna 11.6 2017 (Axel Hultman).

(FREDRIK FRIBERG)

FOTO: HÅKAN LARSSON

Blek tornseglare *Apus pallidus*, Lidköping, Vg, 6 november 2018.

Tornseglare *Apus apus*

Under perioden 2008–2018 föreligger tre dagssummor av tornseglare som överstiger 20 000 ex. Två av dessa är från 2018, båda under perioden 19.6–2.7, och den tredje är en augustinotering vid Falsterbo 2017. Av någon anledning skedde ovanligt stora rörelser under försommaren 2018. Värt att nämna är också en rekordtidig tornseglare från Västerbotten: 1 ex. födosökande Grundskatan, Bjuröklubb 25.4 (Erik Normark).

Bl: 25 300 ex. str. V Gökalv, Gö 21.6 (Fredrik Lennartsson). Det tidigare rekordet är från 4.7 1962 då det sträckte 20 000 ex. mot SV vid Torhamns udde (Artportalen).

Srm: 20 000 ex. str. SV Marviken, Brännäs våtmark, Oxelösund 19.6 (Tommy Knutsson).

(FREDRIK FRIBERG)

Blek tornseglare *Apus pallidus* (20/20 – 4/4)

Sk: 1 1K Havgårdssjön 7.11 (F) (Carl Christian Tofte, Dan Persson, Bengt Larsson).

Hl: 1 1K Gubbanäsan, Getterön, 10–11.11 (F) (Björn Dellming), 1 1K Utterös 10.11 (David Armini, Olof Armini).

Vg: 1 1K Västra hamnen, Lidköping, 5–6.11 (F) (Kjell Svensson, Magnus Hallgren).

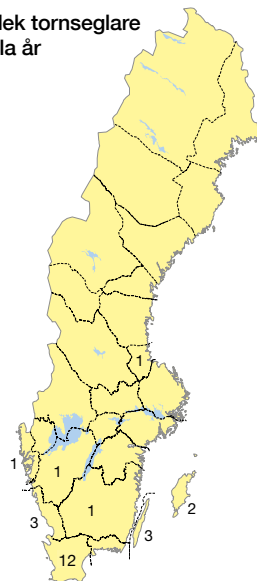
Första fynden sedan hösten 2015. Under perioden 2011–2015 gjordes årliga senhöstfynd av totalt 13 individer. Årets fynd faller väl in i den fyndbild som sakta växt fram av ett senhöstuppträdande av arten. Medianupptäcktsdatum för de nu totalt 21 senhöstfynden är 31 oktober och uppträdande har en i huvudsakligen sydlig prägel där Skåne har överlägset flest fynd (se figur).

(BJÖRN MALMHAGEN)

Blåkråka *Coracias garrulus* RE

Med en rekordlång lucka på fem år utan fynd (senast i Sm 2012) kom två fynd under året. Den europeiska utvecklingen är överlag dyster med rapporterade tillbakagångar i många länder. I de fyra länder som har störst populationer rapporteras vikande antal i Ryssland, Ukraina och Turkiet, medan utvecklingen i Rumänien är oklar (European Birds of Conservation Concern, BirdLife International, 2017).

Blek tornseglare
alla år

Antalet bleka tornseglare *Apus pallidus* per landskap (alla år).

Gtl: 1 ex. Majstregården, Sundre, 2.6 (Lars Johansson).
Vb: 1 ex. Mariehemsängarna, Umeå, 6.8 (Lennart Norberg gm Christer Olsson) och samma individ, 2K+, Kassjö 9–12.8 (Jonas Gustafsson, Tommy Magnusson m.fl.).

Tillägg 2015:

Gtl: 1 ex. Hammars, Fårö 9.7 (Dennis Nyström).

(LARS LINDELL)

Kungsfiskare *Alcedo atthis* VU

Kungsfiskaren hade ett rätt svagt år. Viktigaste uppgiftslämnaren i Sverige är som vanligt Juhani Vourinen: "Årets skörd av ringmärkta kungsfiskare hamnade på en ganska genomsnittlig nivå och således långt under de senaste årens siffror. I vanlig ordning låg Linköping i topp med rätt god marginal. Det totala antalet häckningar/kullar för landskapet var 32, varav sex misslyckades. Detta fördelat på 23 brinkar (Juhani Vuorinen). Fördelningen av kullar per kommun blev som följer: Linköping 20, Norrköping fem, Söderköping två, Finspång fyra och Mjölby en."

Rrk Sk skriver däremot: "Den rejäla köldknäpp som slog till sent under vårvintern verkar inte ha haft någon större inverkan på det skånska kungsfiskarbeståndet om man ska döma av det stora antalet rapporter från december."

(FREDRIK FRIBERG)

Biätare *Merops apiaster*

Totalt elva fynd av sammanlagt 21 ex. innebär det tredje året i följd med jämförelsevis magert antal, tillika ett av de sämre åren under 2000-talet.

Sk: två fynd av vardera 1 ex. (maj–juni).

Bl: ett fynd av 10 ex. som sträckte syd Utlängan 13.5 (Lars-Gunnar Lundquist, Christoffer Renvaktar m.fl.).

Öl: fyra fynd av vardera 1 ex. (maj–juni).

Gtl: två fynd av vardera 1 ex. (maj).

Ög: ett fynd, det 8:e i landskapet, av 1 ex. Svartåmyningens naturreservat, Roxen, 1.5 (gm Stig Holgersson).

Sthm/Srm: ett fynd av 2 ex. str. väst Stenstranden, Torö, 12.5 (Thomas Fransson).

Tillägg 2015:

Sk: 1 ex. Falsterbo fyr 5.6 2015 (Sophie Ehnбом m.fl.).

(LARS LINDELL)

Tabell 27. Genomsnittligt antal biätare *Merops apiaster* per år under olika perioder 1950–2018.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
0,6	1,0	4,2	8,5	11	31	40	21

Härfågel *Upupa epops* RE

Åter ett bra år med totalt 106 fynd (det tredje bästa året under 2000-talet). Från Götaland rapporterades 70 fynd, Svealand 24 fynd och Norrland 12 fynd. Fynd gjordes i 27 av 31 rapportområden. Hälften av fynden (53) gjordes under våren (apr–maj), 6 fynd i juni–aug och 44 under hösten (sep–nov). Vinterfynd gjordes i Sk (Höllviken 6.1 gm Björn Malmhagen), Boh (Orust 10–11.12, Anita Runsten, Stefan Oscarsson, Stefan Avenfors) samt på s. Gtl.

Landskapsvis fördelas årets fynd på Sk (12), Bl (4), Sm/F (5), Sm/G (1), Sm/H (1), Öl (21), Gtl (ca 12), Hl (6), Boh (4), Vg (3), Ög (1), Nrk (1), Srm (3), Upl (7), Vstm (3), Vrm (2), Dlr (8), Hls

FOTO: HANS CRONERT/SKÅNSKA BILDER

Härfågel *Upupa epops*, Tosteberga, Sk, 15 april 2018.

(1), Ång (1), Vb (1), Nb (2), P lpm (1), Lu lpm (2) och T lpm (1).

Noterbart är att elva av tolv fynd i Norrland gjordes under hösten. I Sk skedde en häckning 2017, men inga indicier på häckning fanns 2018. På Öl sågs 3 ex. tillsammans 7.9 (Ventlinge), vilket möjligen kan tolkas som en familjegrupp.

(LARS LINDELL)

Tretåig hackspett *Picoides tridactylus* NT

Som vanligt är det ytterst svårt att värdera populationsförändringar utifrån spontanrapporteringen i Norrland och Dalarna, Västmanland, Värmland och Uppland.

Fynd söder om Mälardalen–Värmland:

Boh: 1 hona födosökande Bingham, Bottna, Tanum 27.1–22.2 (Thomas Ring, Jan Artursson). 1 hona Brådal, Tossene, Sotenäs 26.2 (Hans-Olof Johansson)

Vg: Ganska magert med observationer (7 fynd) och inget som indikerar häckning. Endast en observation under häckningstid (april).

Ög: En hane uppehöll sig i Rödögöls Naturreservat, Ägelsjön 11.3–14.4 (Simon Wikström, Erik Elgström m.fl.).

Nrk: Ingen häckning har konstaterats under året. Några fynd av tretåiga under häckningstid finns dock. Observationer 4.5 och 20.6 på Villingsbergs Skjutfält är intressanta liksom 1 hane i Lekhyttan 8.5. Vår: 10 fynd 15 ex: 2 hannar och 1 hona Markaskogens naturreservat, Almby 1.1–18.4 (Håkan Johannesson, Mikael Tellbe, Per Wedholm mfl). Minst 2 hannar och 1 hona Garphyttans nationalpark 1.1–29.4 (Pierre Blanksvärd, Rikard Henricsson, Anders Carlberg m.fl.). 1 hane Mantorpsskogens naturreservat, Rinkaby 3.1 (Lennart Eriksson). 1 hane Mantorpsskogens naturreservat, Rinkaby 7.1 (Åke Pettersson). 1 hona Varbergaskogen, Örebro 18.1–13.3 (Britt-Louise Korslid, Ove Pettersson, Lennart Eriksson). 1 hane Vargavidderna Visjön 24.3 (David Tverling). 2 i par Villingsbergs Skjutfält 4.5 (Helny Olsson) samt 1 annat ex. Villingsbergs Skjutfält 4.5 (Helny Olsson). 1 hane Klunkhyttan, Lekhyttan 8.5 (Thord Eriksson). 1 ex. S kroktrjörn, Villingsbergs Skjutfält 20.6 (Ronnie Lindqvist). Höst: 6 fynd 6 ex: 1 ex. Hopaskogen 25.8 (Toni Berglund). 1 ex. Alkärrret, Oset 16.9 (Eric Nyström). 1 ex. Skogalund norr 30.9 (Toni Berglund). 1 ex. Villingsbergs skjutfält 14.10 (Helena Björnström). 1 hane Hjälmabadsvägen, Hjälmabaden 14.11 samt 18.12 (Tord Larsson) och 1 hona Västra Trolldalen, Frösvidal 12.12 (Lennart Eriksson).

(FREDRIK FRIBERG)

Vitryggig hackspett *Dendrocopos leucotos* CR

Nrk: Den omärkta hane som upptäcktes i Garphyttans Nationalpark 29.9 2017 stannade kvar hela vintern ända fram till våren. Fågeln höll mestadels till i Lövängen men sågs även på andra platser i parken. Sista noteringen är från 27.4. Därefter är dess vidare öde okänt.

Upl/Vstm: 1 ad. hane födosökande Norra Husby, Nora 18.1 (gm Anders Carlberg). 1 ad. hane individmärkt Bergsmanshyttan, Nora 30–31.3 (Anders Carlberg, Claes Dyst, Camilla Pettersson). Fågeln var den individmärkta hannen som släpptes ut i Värmland 2013 och som har befunnit sig i Nora sedan december 2014.

Gstr: 1 hona (utplanterad år 2013) under häckningstid sågs tillsammans med 1 hane (utplanterad 2017). Tecken fanns på parbildning, men någon häckning kunde aldrig konstateras med säkerhet. Likaså i landskapets södra del befann sig en hona (utplanterad 2017). Samtliga tre fåglar har planterats ut i trakten.

Ång: 1 hane sågs födosöka och trumma i början av juni i norra delen av landskapet – på en inlandslokal. Året

före, 2017, fanns en eller möjligen två stationära individer i södra delen av landskapet och en observation gjordes även under höststräcket. Det står i kontrast till 2016 då arten sågs på ett halvt dussin platser där häckningsförsök skulle kunna vara tänkbart. Av rapporterna under åren att döma, har därmed effekterna av invasionen 2015 klingat av i Ångermanland. Men det är fullt möjligt att det finns något enstaka par eller ensam individ någonstans. Det kan också vara så att inte alla observationer förs till artportalen.

Vb: Häckning: 1 par lyckades få ut en flygg unge på en oväntad lokal i mellersta Västerbotten. Utöver detta sågs 1 par i lämplig häckbiotop, men någon häckning kunde där inte konstateras. Totalt sågs 15–20 individer varav flera revirhävande hannar under vårvintern.

Nb: 1 hona Övertorneå 7.1 – 2.2 (Peter Lindmark m.fl.).
FOTO: ANNICA RASTÉN

Vitryggig hackspett *Dendrocopos leucotos*, Dalälvsområdet, Upl, 11 mars 2018.

Dessutom gjordes fynd av två nya fåglar under våren: en hona och en hane på olika lokaler i Luleå kn.

(KRISTOFFER STIGHÄLL
/PROJEKT VITRYGGIG HACKSPETT)

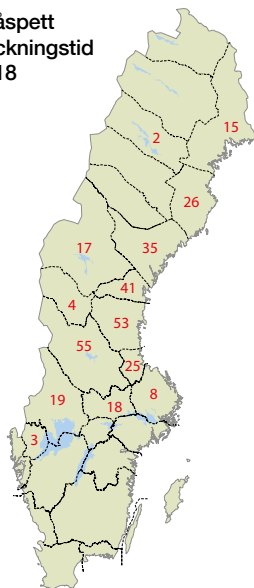
Gröngöling *Picus viridis*

Gröngölingen häckar i södra halvan av Sverige (upp till Mpd de senaste åren). Men den är mycket lokal och rör sig sällan längre sträckor. Efter en period utan fynd 2014–2016, finns åter från 2017–2018 fynd från Ångermanland som utgör gröngölingens absoluta utmarker.

Ång: 1 ex. Sparrhugget 26.8 (Arvid Pettersson).

(FREDRIK FRIBERG)

Gråspett häckningstid 2018

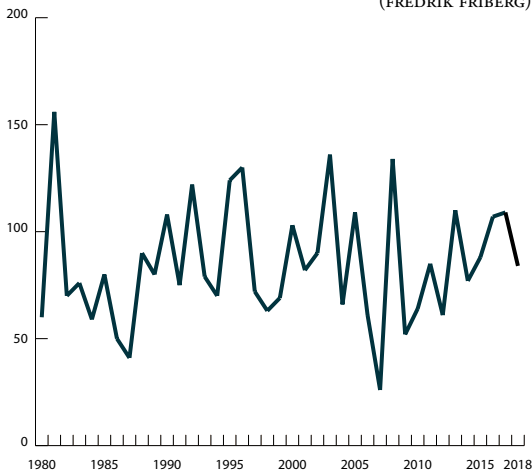

Landskapsvis fördelning av fynd under häckningstid av gråspett *Picus canus* i Sverige 2018.

Gråspett *Picus canus*

Totalt sett påträffades gråspett på 321 lokaler under häckningstid (261 lokaler 2017) men endast fyra häckningar konstaterades: Vrm (1) Dlr (2) Ång (1). Enligt Green m.fl. (2019) är trenden för gråspett något negativ under perioden 2009–2018. De standardiserade inventeringarna stämmer troligen överens med de spontanrapporter som rrk i mellersta Sverige sammanfattar. Rrk Dlr konstaterar: "Något färre fynd i år". I Uppland har förekomsten förskjutits något norrut så att gråspeten nu finns från Östervåla–Skyttorp och norrut. Längre norrut rapporteras genomgående om "normal" förekomst (Ång, Vb, Nb, Lpl).

(FREDRIK FRIBERG)

Rapporterade aftonfalkar *Falco vespertinus* i Sverige 1980–2018.

Aftonfalk *Falco vespertinus*

Antalet fynd av aftonfalk i Sverige under 2018 var något lägre än de senaste åren, men 84 individer prickar nästan snittet under 2000-talet som ligger på 85 ex. per år. En stor del av fynden görs under vår och försommar, maj–juni. Därefter är fynden få under högsommaren för att sedan öka under hösten igen, främst från mitten av augusti–september. Årets första fynd gjordes nära Paviken på Gotland 6 maj (Lars Hansson) och det sista vid Björnhults våtmark, Lis mosse i Halland 14 oktober (Mikael Sandell, Hans Johansson). Geografiskt dominerar som vanligt sydöstra Sverige med endast ett fåtal fynd längre norrut. Flest fynd gjorde på Öland med cirka 25 ex., varav endast ett gjordes på hösten.

Fynd från Norrland:

Gstr: 1 1K Söräng, Bodäsdalgången 2.9 (Kalle Källebrink, Eva Johansson m.fl.).

Hls: 1 ad. hane födosökande Alirs Öga 13.5 (Tord Swales m.fl.), 1 hona Ålsjön NV delen, 22.5 (Peter Mathisen m.fl.).

Vb: 1 2K hane Lillskärsudden, Sörmjöle 17.5 (Christen Olsson).

(MAGNUS STRÖMBERG)

Eleonorafalk *Falco eleonorae* (21/21 – 1/1)

Hl: 1 2K+ str. S Hjalms våtmark 1.9 (Mats Raneström).

Tredje fyndet för Halland. De tidigare är från 2006 och 2017. Fram till millennieskiftet sågs åtta eleonorafalkar i Sverige. Under 00-talet följde sedan sju individer medan resterande sju fynd har gjorts under åren 2015–2018. Nära hälften av de svenska fynden är från september.

(MAGNUS CORELL)

Stenfalk *Falco columbarius*

Stenfalken är den enda rovfågeln med signifikant minskning i standardrutterna under perioden 1998–2018. (Green m.fl. 2019).

Nedanför fjällen:

Öl: Häckningar: Inga rapporter om säkra eller troliga häckningar. Några observationer av stenfalk finns från början av juni och sedan en handfull rapporter från juli. Det är något mindre än tidigare år. En 1K-fågel rapporterades dock från mitten av augusti så det kan kanske ändå vara något par som fortfarande häckar på Öland.

Ång: Ingen häckning konstaterad men trolig häckning på en lokal och sannolik häckning på en annan. Ytterligare en observation gjord under häckningstid 1.5–15.8.

Nb: Inga säkra häckningar men 3 intressanta fynd i år. Ett i Haparanda och 2 i Pajala kommun som kan tyda på häckning i närheten.

(FREDRIK FRIBERG)

Jaktfalk *Falco rusticolus* VU

Häckningar:

N Lpl: Helikopterinventeringen inom NOF:s Projekt Jaktfalk genomfördes som vanligt i mitten av juni. Totalt inventerades 50 kända revir, varav 30 i Nationalsparkblocket (Sarek + Padjelanta + Stora Sjöfallet) och 20 i Gällivare- och Kirunafjällen (området norr om nationalparksblocket upp till Torne träsk). Åtta lyckade häckningar hittades i Nationalparksblocket och Gällivarefjällen. I Kirunafjällen, som på grund av dåliga väderleksförhållanden inte inventerades förrän första veckan efter midsommar, hittades ytterligare två lyckade häckningar och en lokal besatt av falk. Det bör påpekas att antalet par som var etablerade men misslyckades i sin häckning inte är känt eftersom det saknades inventeringar under vårvintern. Utanför det traditionella inventeringsområdet inkom rapporter om ytterligare tre lyckade häckningar i Arjeplogsfjällen. Totalt blev årets resultat 13 lyckade häckningar med 39 ungar, dvs. 3,0 ungar per lyckad häckning. Detta är ett bättre resultat än föregående år och över förväntan. Tyvärr är det nästan bara i västra delarna av fjällkedjan som det i år var lyckade häckningar av jaktfalk. När flyginventering av pilgrimsfalk sker i mitten av juli kontrolleras sju gamla klassiska häckningslokaler för jaktfalk i lågfjällsområdet. På dessa lokaler häckar numera pilgrimsfalk. I de västra delarna av fjällen är fjällripa huvudföda och den har tydligen inte minskat lika mycket som dalripa. (Sammanställning bygger på rapport från Berth-Ove Lindström).

S Lpl: En känd häckning i Ly lpm.

Jmt/Hjd: 55 jaktfalkterritorier kontrollerades i Jämtlands- och Härjedalsfjällen under häckningssäsongen. Inventeringarna genomfördes av Länsstyrelsen i Jämtlands län och Projekt Jaktfalk. Bland de 13 par som hittades, så vet vi att åtminstone 10 par lyckades med häckningen. Totalt noterades 24 ungar, vilket ger medelvärdet 2,4 ungar per lyckad häckning och 1,85 ungar per etablerat par. Dessutom fanns en påbörjad häckning i ett revir som tyvärr inte kunde kontrolleras senare under säsongen varför resultatet är okänt i detta bo. I jämförelse med bottenåret 2016 och 2017 blev det en fördubbling av antalet lyckade jaktfalkhäckningar i länet under 2018.

Dlr: Ingen häckning rapporterad. Vid Njupeskar, Fulufjället, påträffades en död individ i början av mars. Häckning vid den kända häckningsplatsen nära fallet uteblev 2018 och det är troligt att den döda individen var en av fåglarna i paret.

Observationer utanför häckningsområdet:

Endast fyra rapportkommittéer har lämnat uppgifter om totalt 5 ex., och endast två av dessa registrerades i södra Sverige vintertid. Observationer saknas till exempel från HI och ÖL. Skånes rapportkommitté skriver: "Senast jaktfalk uteblev på den skånska årslistan var 2002 och kanske är de senaste årens milda vintrar orsaken till detta, då den långsiktiga fyndbildens visat en ökning sedan 1980-talet."

Sm: 1 1K rast. Toftaholms strandäng, Dörarp 27.10 (Jonas Starck).

Boh: 1 1K Viggholmen, Käringsö-fjorden, Orust 28.12 (Thomas Liebig). Efter ett års bortavaro sågs åter en jaktfalk i landskapet. Som brukligt var det en yngre fågel under vintertid i skärgården.

Dlr (utanför Älvdalens k:n): 1 ex. Ämådalen, Orsa 25.3 (Christina Jönsson, Thomas Westin, Lars-Göran Hansson).

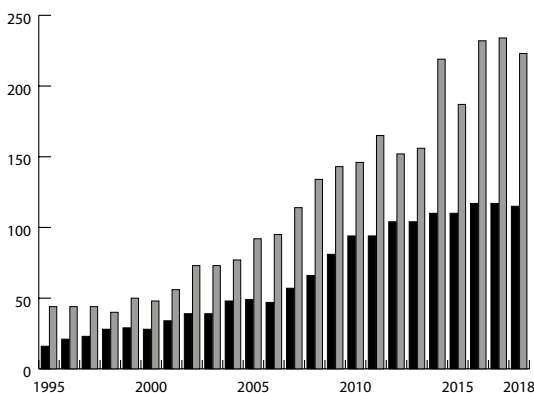
Nb: 1 1K Försöksstn., Öjebyn 30.9 (Lars Sandberg, Thorbjörn Bergman) och 1 ex. födosökande Kallax Hamn/strandäng, Kallax 20.5 (Roger Nordmark, Jerry Larsson).

(MARTIN TJERNBERG)

Pilgrimsfalk *Falco peregrinus* VU

Populationen har stabiliserats i sydvästra Sverige medan en expansion skett i östra och mellersta Sverige. Pilgrimsfalken är numera etablerad i samtliga landskap utom Öland och Uppland.

Närmare 200 lokaler kontrollerades i södra Sverige (inkluderat Vrm, Nrk, Vstm och Srm). Minst 134 revir var besatta av falkpar varav 115 par bedöms ha påbörjat häckning. 83 par med lyckad häckning fick fram 223 ungar (se Fig.). Siffrorna ligger på ungefär samma nivå som 2017, då minst 117 par häckade med 234 ungar från 85 lyckade häckningar. Nya revir hittades i bl.a. Srm, Nrk och Ög, medan flera andra revir i främst Boh varit övergivna. 2017 fick Bl sitt första falkpar sedan mitten av 1950-talet. Paret häckade i ett stenbrott, där det tidigare förekommit berguv. 2018 återkom falkarna och 2 ungar blev flygga, trots att berguv sannolikt häckade ca 900 m från falkboet. Bägge falkarna var ringmärkta, hannen kom från Bjärehalvön 2012 och honan var märkt med en tysk ring. Det är tredje fyndet av tyska falkar som häckat i Sverige.

Populationsutveckling för pilgrimsfalk *Falco peregrinus* i södra Sverige 1995-2018. Svarta staplar = antal häckande par, grå = antal ungar

Ingen rapport om trädhäckande falkar (2017 misstänktes häckning eller häckningsförsök i fiskjusebon i Sk och Sm) har inkommit utan nästan samtliga har häckat i klippstup. Par häckande i stenbrott förekom i Bl, Sk, Hl, Vg och Srm. Urbana revir och häckningar (i lådor eller på byggnader) rapporterades från Helsingborg, Halmstad, Falkenberg, Fjugesta och Västerås. Ett falkpar har i fler år hållit till på Barsebäcks nedlagda kärnkraftverk men har inte kunnat följas upp.

Vädret i södra Sverige under maj-juni månad präglades av högttryck och värme med goda väderleksförhållanden under kläckningsperioden. En del av de misslyckade häckningarna kan möjligtvis

var 24 maj med en spridning från 9 maj till 4 juni, i Dls den 27 maj (n=5) och i Vrm (n=10) 28 maj med en spridning från 18 maj till 5 juni. Tidigast kläckningsstart hade falkparet i Helsingborg (BO2) med 9 maj följt av några par i södra Hl. Förstgångshäckare kommer igång senare med värpstarten än par som har varit etablerade i flera år.

Vid 14 boplatser i Dls, Vg och Hl har kullstorlek och äggkvalitet kontrollerats. Data från 13 par har använts och medelkullstorleken var 3,6 ägg. Av 47 ägg var 91 % befruktade (n=43), vilket resulterade i 32 ringmärkningsstora ungar. 26 % av befruktade ägg har antingen inte kläckts eller så har ungarna dött eller försvunnit under sina första levnadsveckor.

FOTO: PETER LINDBERG

Pilgrimsfalk *Falco peregrinus*, 18 juni 2018.

bero på överhettning av ungarna, när temperaturen på solexponerade hyllor överstigit +40 C. Normalt brukar honan skugga ungarna för direkt solinställning när det är hett. Vid ett av Södermanlandsbona iakttog Bertil Karlsson vid ett tillfälle honan bada och blöta ner bröst och buk fjädrar ordentligt innan hon återvände till ungarna som stack in sina huvuden bland de blöta fjädrarna, möjligtvis för att bli avkylda.

Antalet ringmärkta ungar ökade till 210 (föregående år 206) och medeltalet ungar/påbörjad häckning var 1,9 och per lyckad häckning 2,7, även detta på samma nivå som de senaste tre åren. Median kläckningsdag för 34 falkpar i Sk, Hl, Vg och Boh

Totalt 109 individer kunde avläsas varav 38 % (främst hanar) varit omärkta. Andelen omärkta falkar har successivt ökat genom åren, vilket sannolikt beror på inflöde av både norska fåglar (endast en liten andel av ungrproduktionen i södra Norge ringmärks) och omärkta ungar från kända/okända par i södra Sverige. Av 65 honor har 37 % kunnat individbestämmas för beräkning av spridning och överlevnad. Liknande siffra (36 %) får vi för hannarna (n=44). Äldsta häckande honan var 11 år (median 5 år) och bland hannarna 8 år (median 4 år).

De flesta av de häckande falkarna i södra Sverige härstammar från födelselokaler i närområdet men tidigare har 2 honor från Mpd häckat i Hl och Boh.

Medelpadshonan i Hl häckade för tredje året i rad. Vi har också en spridning mellan Vrm och Dlr-Hls och Norge. I ett av de nyetablerade paren (SÖ4) i Srm kom honan (2014) från ett bo i Dls och hanen från en hacking på silon i Köping 2014. Av de färgmärkta falkarna har 4 kommit från sydöstra Norge, 2 från norra Tyskland och en sannolikt från Danmark.

En förrymd falkenerarfalk häckade tillsammans med en vild hanne vid en boplats i Ög. Falkenerarfalken, en hona försedd med läderremmar och en Cites-ring, har under de senaste åren övervintrat i Norrköping och kallats för "tingel-tangel" med tanke på remmarna (Lars Gezelius). Våren 2018 på-

FOTO: FREDRIK SCHLYTER

Hybridfalken från Östergötland 2018. *Falco peregrinus* x *Falco mexicanus*.

började hon (4K) häckning med en vild hanne i en klippbrant nära Åby, Norrköping. Naturvårdsverket tog föredömligt ett snabbt beslut om att avliva falcken och dess avkomma, vilket skedde den 29 maj. I boet fanns en unge och tre rötägg. Vid närmare granskning av honan fann man att den hade banden kvar på ryggen efter en sändar-ryggsäck men själva sändaren hade lossat. Cites-ringen visade att falcken ursprungligen kom från en engelsk uppfödare i Skottland 2015, men den såldes samma år till en dansk falkenerare, varifrån den rymde vid 8 månaders ålder (Peter Hellström). Falken var en hybrid mellan präriefalk och pilgrimsfalk (*Falco mexicanus* x *Falco peregrinus*). Årligen tappar falkenerare i Eu-

ropa tusentals falkar, varav många är hybridfalkar. Det finns en hög risk för att främmande artgener kan spridas i den europeiska pilgrimsfalkspopulationen. Detta var andra gången hybridfalkar häckade i Sverige. 1998–1999 häckade ett par vid Gullmarsfjorden, Bohuslän, där honan var en hybrid mellan *peregrinus* och Stillahavsrasen *pealei* och hanen en hybrid mellan pilgrimsfalk och jaktfalk (*Falco peregrinus* x *Falco rusticolus*). Honan fångades in och ungarna avlivades.

I mellersta Sverige och södra Norrland hade falkarna en bra säsong. Flera nya par hittades och 48 par med lyckad häckning fick ut 123 ungar jämfört med 50 par och 84 ungar föregående år. Från Jmt har vi bara säkra data från 2 lokaler men falk har setts på ytterligare 10 platser enligt Artportalen. Medelproduktionen blev 2,7/lyckad häckning jämfört med 2,3 året före (Lars Leksén, Stig Norell, Peter Nilsson).

I Dlr och Hls lades ett stort arbete ned på att försöka avläsa ringmärkta falkar med hjälp av bl.a. åtelkameror. Av 18 revirhållande honor i Hls var 3 omärkta och 10 individavlästa. Medianåldern var 4 år med en spridning från 2–11 år. Bland honorna var två utplanterade, en vid Arbrå, Hls 2010 och en från hacking i Köping, Vsm 2014. Båda häckade med lyckat resultat. Av de övriga kommer en från respektive Dls, Ång, Mpd och resten från Dlr och Hls. Bland 18 hannar blev 9 individavlästa varav de flesta kom från Hls och Dlr samt en från Åsele, Vb och en från Mpd (Stig Norell).

Bland de häckande honorna i Dlr återfanns en långflyttare från Källsjö, Hl 2014, en från hacking i Örebro 2011 och en från Karlsborg, Vg 2016 (Lars Leksén).

I Norrbottens och Västerbottens län samordnades de flyginventeringar som görs för havsörns- och kungsörnsprojekten med spaning efter både pilgrimsfalk och jaktfalk. I Vb noterades falk på 40 lokaler och vid 20 lyckade häckningar inräknades 44 ungar (P.O. Nilsson). I Nb kunde NOF med sponsorbidrag från LKAB helikopterinventera fjällnära områden från Arjeplog till Kiruna samt myrmarker inom Kiruna och Pajala kommuner. Flyginventeringarna kompletterades med landkontroller främst i skogslandet. 111 lokaler besöktes och falkpar observerades på 65 platser. Vid 57 lyckade häckningar inräknades 126 ungar, varav 72 ringmärktes (Berth-Ove Lindström, Anders Olofsson, Peter Öhman, Kent Nilsson, Sture Orrhult). För tredje året i rad häckade ett falkpar i ett havsörnsbo inom raketskjutfältet väster om Kåbdalis, Jokk-

mokks kommun (Peter Hellström). Ytterligare en häckning skedde i ett fiskgjusebo vid Laino, Kiruna kommun. Trädhäckningar är svåra att hitta och sannolikt kraftigt underskattade.

Sammanfattningsvis rapporterades från hela landet 295 pilgrimsfalkpar, varav 203 med lyckad häckning och 516 ungar. Vi slog ringmärkningsrekord med 361 märkta falkar. Den totala populationen beräknades till mellan 475 och 525 par. Med en medelproduktion på 2,5 ungar/lyckad häckning var 2018 ett bra falkår.

(PROJEKT PILGRIMSFALK, NATURSKYDDSFÖRENINGEN,
PETER LINDBERG)

Svartpannad törnskata *Lanius minor*

Åter ett magert år, blott två fynd (medianvärde för 2000-talet är 6 fynd). Under de senaste femtio åren rapporteras en tillbakagång på flera håll i Europa, exempelvis i Polen med 70–80% under 2000-talet och i Slovakien med 10–30% samma period. Från den europeiska delen av Ryssland, med nästan hälften av den europeiska populationen, anges dock en stabil förekomst (European Birds of Conservation Concern, BirdLife International, 2017).

Sk: 1 ex. 2k Rönhults gård, Tänga, 6.7 (Per Lif m.fl.).

Gtl: 1 ex. Alvret, Sundre, 16.5 (Anita Brunnkvist).

(LARS LINDELL)

Rödhuudad törnskata *Lanius senator* (84/84 – 4/4)

Vg: 1 ex. Ramslätts mader, Fritsla, 6.5 (F) (Paavo Väyrynen).

Fynd av underarten:

Lanius s. senator (6/6 – 2/2)

Upl: 1 hane Grovsta, Länna, 6.6 (F) (Bill Douhan, Karl-Arne Rosling).

Gtl: 1 2K Rivsviken, Sundre, 15.5 (F) (Matti Eriksson, Björn Lilja).

Fynd av underarten:

Lanius s. niloticus (3/3 – 1/1)

Nb: 1 1K Ronningen, Norra Svartbyn, 20–22.9 (F) (Viktor Persson, Jerry Larsson).

Årets observationer faller relativt väl in i den etablerade fyndbilden. Under våren står maj och

Tabell 28. Genomsnittligt antal svartpannade törnskator *Lanius minor* per år under olika perioder 1950–2018.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
1,0	2,5	4,0	4,6	4,1	4,5	6,1	2

Tabell 29. Genomsnittligt antal rödhuvad törnskator *Lanius senator* per år under olika perioder 1950–2018.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
0,5	1,3	0,8	1,0	1,3	1,1	2,9	4

juni för nära 70 procent av alla fynd (maj: 48 procent och juni 21 procent). Höstfyndet är dock bara det fjärde av den sydostliga underarten *niloticus* – samtliga tidigare fynd är höstfynd och rör 1K-fåglar i oktober och november. Årets fynd utgör således det tidigaste höstfyndet hittills av denna underart. Totala antalet fynd per år har varierat den föregående tioårsperioden: 2008 (0), 2009 (4), 2010 (3), 2011 (6), 2012 (1), 2013 (4), 2014 (2), 2015 (6), 2016 (2), 2017 (0).

(BJÖRN MALMHAGEN)

FOTO: DAVID APELQVIST

Rödhuudad törnskata *Lanius senator niloticus*, Ronningen, Nb, 21 september 2018.

Sommargylling *Oriolus oriolus* VU

Totalt hördes ca 110 sjungande hannar. Det är ett antal som är lägre än under den senaste 15-årsperioden, och som snarare hamnar i nivå med åren i slutet av 1990-talet och början av 2000-talet (med undantag av bottenåret 2016, då knappt 90 sjung. hördes). Medelvärde för perioden 2003–2017 var drygt 160 rapporterade individer (varav merparten varit sjungande fåglar), med 2011–2012 som toppår (236 resp. 240 ex.).

Enligt Svensk Fågeltaxerings sommarpunktrutter är trenden signifikant negativ för de 44 år då räkningar skett. De s.k. standardrutterna visar en signifikant minskning för de senaste tio åren (Green

m.fl. 2019). Författarna till Svensk Fågeltaxerings årsrapport noterar utifrån registrerade minskningar: "frågan är hur det egentligen går för denna exotiska fågel?"

Fyra fynd gjordes i Norrland (Gstr 1, Vb 1 och Nb 2).

Sk: 45–50 sjungande, nästan alla i kärnområdena Kristianstad–Simrishamn och Vombsänkan.

Öl: En häckning konstaterades i Södra lunden, Ottenby (Elisabeth och Lars Bohlin, Bertil Rahm m.fl.).

Nb: Enda höstfyndet under året var en 1K Rödskallen, Luleå, 18–24.9 (Raul Vicente, Sven-Erik Sundberg m.fl.).

(LARS LINDELL)

Råka *Corvus frugilegus*

Råkan tycks hålla ställningarna i sina kärnområden i sydligaste och sydvästligaste Sverige medan det, likt föregående år, ser svajigare ut i rand- och utpostpopulationerna. I många fall gör bristfällig rapportering att det är svårt att dra mer långtgående slutsatser, men i alla fall från Uppland och Östergötland och möjligen även Västergötland rapporteras om kolonier som minskar. I flera rapportområden är kolonierna välinventerade men åtminstone i Västergötland och Östergötland efterlyses noggrannare bevakning och inventering av kolonierna.

Häckningar utanför Sk och Hl:

Sm: Omkring 45 par i Kalmar (Rrk Östra Småland) samt ett 60-tal par på Visingsö (Rrk Jönköping).

Öl: Sammantaget 50–60 par på fyra lokaler (Alböke, Köpingsvik, Borgholm och Mörbylånga). Beståndet bedöms vara stabilt (Rrk Öland).

Gt: Tre små kolonier i Visby med sammanlagt 28 par. Bedöms hålla en "låg men konstant nivå" (Rrk Gotland).

Ög: Inga organiserade räkningar har gjorts, men sammanlagt bedöms knappt 200 par häcka i Vadstena, Skänninge och Linköping. På den sistnämnda orten håller den lilla kolonin eventuellt på att försvinna (Rrk Östergötland).

Vg: Ca 30 par vid Åsenkorset, Vara, dessutom ett fåtal par vid Löjtnantsholms naturreservat samt Dönstorp i samma kommun. Från övriga kända kolonier är materialet så bristfälligt att det är omöjligt att uppskatta antalet par. Vidare finns en rapport om nio kolonier med sammanlagt 254 par i "Skaraborg" utan närmare precisering där observatören inte vill avslöja exakta lokaler på grund av risk för förföljelse. Kommentar från Rrk Västergötland: "Det visar ändå på hur eftersatt bevakningen av arten är i rapportområdet". (Rrk Västergötland).

Upl: Sammanlagt 165 aktiva bon varav två tredjedelar i Björklinge och resten i Uppsala. Totalt minskar beståndet och minskningen är mest markant i Uppsala (Rrk Uppland).

(JOHAN SVEDHOLM)

Kråka *Corvus corone*

Fynd av nominatformen:

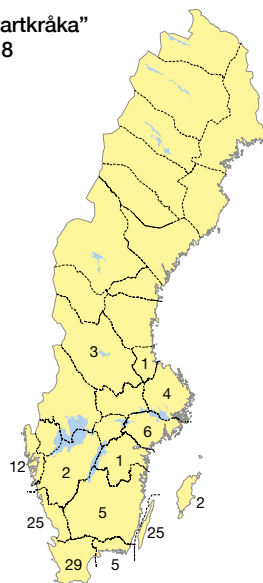
Corvus c. corone "svartkråka"

Totalt kan summeras 110 svartkråkor vilket är ett medelmåttigt år. Öland sammanfattar positivt: "25 ex. är en årssumma som är den högsta någonsin. Som alltid är det kvalificerade gissningar hur många svartkråkor som besöker ön, fynden är mycket utspridda i tid och rum. Sedan finns ju problemet med felbestämning av unga råkor... Hur som hur, antalet svartkråkor verkar öka år från år."

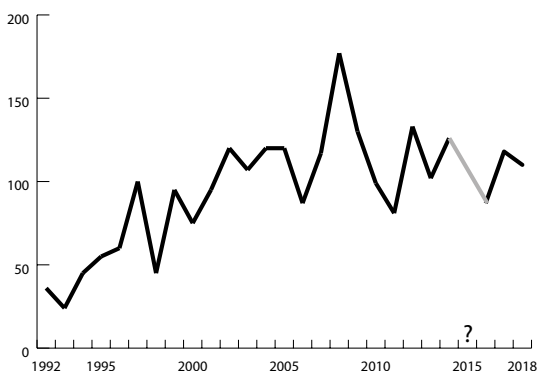
Nordliga fynd:

Dlr: 1 ex. Ryhagen, Malung-Sälén 22.4–10.5 (Börje Dahlén, Leif Johansson) och 26.8–21.10 (Börje Dahlén, Hans Erik Eriksson). Sannolikt samma individ som sågs på lokalen hösten 2017. 1 ex. Björnhyttans

"Svartkråka"
2018

Landskapsvis fördelning av fynd av "svartkråka" *Corvus c. corone* i Sverige 2018.

Rapporterade "svartkråkor" *Corvus c. corone* i Sverige 1992–2018. Ljus linje markerar år med bristande statistik.

avfallsanläggning, Ludvika 12.5–21.8 (Tommy Karlström, Mikael Ohlson). 1 ex. Pumpstationen, Lusmyren, Borlänge 6.10 (Björn Söderlund).

Gstr: 1 ex. rast. Forsbacka soptipp, Forsbacka 28–29.12 (Kalle Brinell, Per Andersson, Torbjörn Johannesson).

(FREDRIK FRIBERG)

Sidensvans *Bombycilla garrulus*

Sammantaget rapporterar olika rrk i om ett normalår för sidensvans i de södra delarna av utbredningsområdet 2018 (Dlr, Mpd, Ång, Vb, Hjd, Jmt).

(FREDRIK FRIBERG)

Lappmes *Poecile cinctus* VU

Den svenska populationen bedöms ha minskat påtagligt under 2000-talet och arten är numer klassad som sårbar. Dock finns några positiva uppgifter från häckningsområdet och dessutom en tendens till invasionsrörelse under hösten, den starkaste på flera år. Rrk Vb konstaterar: ”Femton fynd av 21 individer utgör ett bra lappmesår för landskapet. Särskilt med tanke på att det under 2017 inte gjordes något fynd alls, vilket å andra sidan är rätt unikt.”

Upl: Under senhösten 2018 noterades svaga invasionsrörelser av lappmes längs Norrlandskusten vilket resulterade i två observationer längs Väddökusten på årets sista dagar. Vid båda tillfällena togs fina fotografier av lappmesarna vilka inte lämnar något tvivel om artbestämningen. Fynden gjordes enligt följande 1 ex. Nothamn, Väddö 28.12 (Helena nyberg gm Bertil Johansson) och 30.12 (Håkan Nordell). Lokalerna ligger ca 10 km ifrån varandra och även om det mycket väl kan vara två ex. har rrk Uppland bedömt det som mest sannolikt varandes en och samma. Sedan den senaste större invasionen 2005 har två fynd gjorts (Björn 2010 & Skatudden 2013).

Vrm: 1 ex. Hovfjället, Torsby k:n. 4.11 (Mats Bjersing). Fågeln sågs i ett meståg nära Hovfjällstoppen. Det första fyndet sedan 2005.

Dlr: Glädjande nog flera fynd i två separata områden vilket visar på fortsatt förekomst i landskapet. I ett område sågs familjegrupp vilket innebär den första rapporterade häckningen i Dlr sedan 2007.

Hls: 1 ex. Stenöarn 25.9 (Jörgen Fritzson m.fl.). Fågeln födosökte tillsammans med blåmesar när den slutade sitt liv i klorna på en sparyhök.

Ång: 1 ex. Hornön 14.10 (Adam Wandel). 1 ex. Mellansel 1:24 18.11–30.12 (Sune Näslund m.fl.).

Vb: Vid Sönerstgrundet noterades sammanlagt 13 ex. str. mot SV, eller i vart fall görande sträckförsök, vid följande tillfällen: 1 ex. str SV 21.9 (Birger Risberg), 2 ex. str SV 23.9 (Mikael Wikström, Ralf Norberg, Emmanuel Naudot m.fl.), 1 ex. str SV 25.9 (Andreas Garpebring), 1 ex. sträckförsök 26.9 (Per Johan Ulfendahl), 1 ex. sträckförsök 28.9 (Ralf Norberg, Pontus Wennesjö,

Jörgen Fritzson), 2 ex. str SV 29.9 (Ralf Norberg m.fl.), 2 ex. str SV 30.9 (Niklas Andersson, Agnes Eriksson, Joakim Öhman), 2 ex. sträckförsök 1.10 (Tommy Magnusson) och 1 ex. hörd 4.10 (Ralf Norberg, Tommy Magnusson). Utöver fynden vid Sönerstgrundet gjordes följande observationer av lappmes under året: 3 ex. Lillklyvan, Hsk 23.9 (Thomas Sundström), 1 ex. Bussjöheden 28.9 (Christer Olsson), 1 ex. Vattuögrarna, Djäkneboda 30.9 (Niklas Andersson, Agnes Eriksson, Jörgen Andersson), 1 ex. Holmö by 7.10 (Micael Jonsson), 1 ex. Sand, Umedeltat 14.11 (Mats Strandberg, Nils Karlsson) och 1 ex. Djäkneböle 745 12.12 (Martin Lagmo).

Nb: Här redovisas fynd utanför det ordinarie häckningsområdet samt fynd under häckningstid i Paj k:n. K: 5

FOTO: GÖRAN LENZ

Lappmes *Poecile cinctus*, Nb, 25 juni 2018.

fynd av 6 ex. Lul k:n 22.9–20.10. 1 ex. Tromsövikén, Sesarö, Hap skg. 15.9 (Peter Lindmark). I: Älv k:n: 4 ex. Högtorp, Nygård 1.1 (Marianne Kortesoja). Bod k:n: 1 ex. Reningsverket, Bodsvedjan 28.9 (Roger Nordmark). 2 ex. Degerbergsklinten 20.10 (Jan Andersson). Paj k:n: 1 par föda åt ungar Ahvenvuoma V Kaunisvaara 3.6 (Anders Eriksson, Magnus Liljefors, Tommy Eriksson). 1 ex. Tallhed N Nuksulompolo, Äihämjärvi 9.6 (Peter Wikström). 1 ad. Vasikkavuoma NR. 11.6 (Martin Widén).

Hjd: 2 ex. Fjällkällans stugby, Hällan, Tännäs 29.1 (Tobias Lilja Nordin, Sara Skidell). 2 ex. Bredåsjön, raststugor 19–25.3 (gnm Urban Grenmyr). 2 ex. lämplig biotop Mossatjärnen, Rogen, Tännäs 1.7 – 4.8 (Fredrik Blomqvist, Håkan Johansson, Charlotte Svanberg m.fl.). 2 ex. Mysklan, Fjällvattnet, Tännäs 1.7 (Fredrik

Blomqvist, Peter Bengtsson). 1 ex. Fjällbyn, Ramund-
bergets samhälle 10.8 (Karin Andersson).

Jmt: 1 ex. Ankarede, Frostviken 28.6 (Anders Carlsén,
Per-Göran Svensson). Norra lappmarkerna tillsam-
mans: Totalt nio häckningar i norra lappmarkerna
jämnt fördelade. Det är något fler än ifjol.

(FREDRIK FRIBERG)

Azurmes *Cyanistes cyanus* (2/2 – 0/0)

Korrektion 1996:

Ås lpm: 1 ex. Sörnoret, Åsele, 12.2–6.4 som tidigare va-
rit godkänt har efter omgranskning inte accepterats
för publicering varför fyndet strukits (F 1996:147, VF
2019:1 34–41) och publiceras i stället som hybrid (se
nedan under Azurmes x blåmes).

Efter omgranskningen återstår två accepterade fynd:
1786: *Srm*: 1 ex. Säby, Frustuna (Curry-Lindahl, K. Våra
fåglar i Norden. 2:a uppl. resp. F 2002:144, VF 2019:1
34–41).

2002: *T lpm*: 1 ex. Masugnsbyn 22.10–25.12 (F
2002:144, VF 2019:1 34–41).

(BJÖRN MALMHAGEN)

Azurmes x blåmes

Cyanistes cyanus x *C. caeruleus* (4/4 – 0/0)

Korrektion 1996:

Ås lpm: 1 ex. Sörnoret, Åsele, 12.2–6.4 1996 (F).

Tillägg 2016:

Öl: 1 ex. Grönhögen 13–15.10 (F).

Under 2018 gjorde raritetskommittén en genom-
gång av kriterier för publicering av azurmesar. Det
är känt att blåmes och azurmes regelbundet hy-
bridiserar där utbredningsområdena överlappar i
västra Ryssland och Vitryssland och sedan tidigare
finns två hybrider publicerade från Sverige: 1 1K
ringmärktes vid Falsterbo fyr, Skåne, 24.10 1986
(F 2006:138) och 1 ex. ringmärktes på Landsort,
Södermanland, 20.10 1991 (VF 51(1991):29–30).
Mer att läsa om bakgrund, motivering och kriteri-
er för den bedömning som gjorts finns publicerat i
Vår fågelvärld nr. 1 2019 – *Så greppar Rk hybriderna*
(VF 2019:1 34–41).

(BJÖRN MALMHAGEN)

Pungmes *Remiz pendulinus* EN

Sk: I sydvästra Skåne observerades fem hannar och tre ho-
nor. Tre lyckade häckningar i Borgeby, Husie mosse res-
pektive Bara tegelbruk resulterade i 15 ungar. Därtill
sågs två ensamma bobyggande hannar i Silvåkrakärret
samt ytterligare en hanne i Husie mosse. I Kristanstads-
området, från Karpalundsdamarna till Herculesdam-
arna, observerades åtta hannar och fyra honor. Även
här konstaterades tre lyckade häckningar och 15 flygga
ungar. Ytterligare några häckningsförsök har förekom-

mit i båda områdena vilket t ex. observationerna av en
kull med sex juvenila i Löddesnäs den 22–24.7 (Lars
Nilsson) skvallrar om. Året går till historien som den
sämsta för pungmesen sedan 1970-talet. Den negativa
bilden förstärks av de få höstfynden. Endast tre fåglar
ringmärktes i Flommen, Falsterbonäset och två indivi-
der noterades vid sträckräkningarna på Nabben, Falster-
bonäset (Falsterbo Fågelstation).

Bl: 2 1K Tredenborg 10.10 (André Julinder). 1 ex. sträck-
försök Utklippan 13.10 (Utklippan Fågelstation, Johan
Åhlén, Lennart Eriksson). Bägge fynden är senare än
förra fenologirekordet som sattes i fjol då 1 ex. sågs vid
Gökälv 7.10 (FBI 54:75).

Sm: Ingen häckning konstaterad i år. Några få obsar finns
från Kalmar kommun men inga som tyder på häckning.

FOTO: HANS CRONERT/SKÅNSKA BILDER

Pungmes *Remiz pendulinus*, Karpalund, Sk, 1 maj 2018.

Övriga fynd: 1 hanne ringmärktes Uknö Plattformen,
Västervik 17.4 (Magnus Kasselstrand, Göran Larsson).
1 ex. lockläte, övriga läten Uknö Plattformen., Väster-
vik 20.4 (Magnus Kasselstrand).

Öl: Häckningar: Inga konstaterade häckningar men på-
började sådana: Petgårde träsk, 2 hannar och 1 hona
bobygge 25.4–13.5 (Thomas Tiger, Magnus Danestig,
Mikael Jansson m.fl.). Klevabadet. 1 par bobygge 18.5–
3.6 (Gunnar Carlsson, Mattias Lindberg, Tommy Carl-
ström m.fl.). 1 hanne med bomaterial Hörninge mosse,
Köping 28.4 (Anders Fransson). Fynd under häck-
ningstid: 1 sj. Djurstadsträsk 28.5 (Jörgen Josefsson).
1 ex. Albrunna kalkbrott 30.5 (Tora Byström). Övriga
observationer, vår: 3 ex. Färjestadens dämme 14.4 (Ove
Joelsson, Magnus Elfving, Jonas Johansson). 1 hanne

Ölands södra udde, Ottenby 14.4 (Leif Dahlgren, Gunilla Lundborg m.fl.). 1 ex. Dörby 14.4 (Lars Lindell). 1 ex. Södra lundspetsen, Ottenby 19.4 (Markus Tallroth, Jonas Bonnedahl). 1 ex. Ölands norra udde 19.4 (Magnus Elfving). 1 hane ringm. Bröttorpsörens fältstation 27.5 (Lennart Carlsson). 1 sj. Djurstadsträsk 28.5 (Jörgen Josefsson). 1 ex. Albrunna kalkbrott 30.5 (Tora Byström). 1 hane Bläsinge hamn 1.6 (Claes-Göran Ahlgren, Lennart Torstensson). Övriga observationer, höst: 1 ex. Beijershamn 26.7 (Claes Hansson). 1 ex. Bröttorpsörens fältstation 1.8 (Lennart Carlsson, Mats Wallin). 2 ex. Färjestadens dämme 1.8 (Anders Carlsén). 2 ex. Färjestadens dämme 2.9 (Anders Carlsén). 1 ex. Sockerbruksdammarna, Mörbylånga 25.9 (Björn Klevemark). 1 ex. str. Ölands södra udde, Ottenby 7.10 (Göran Andersson, Annelotta Rolfsdotter Carlsson). Som vanligt inga konstaterade häckningar i år heller men de senaste årens enda lokal där häckning kan misstänkas, Petgårde träsk, fick i år sällskap av två nya lokaler, Hörninge mosse och Klevabadet. Pungmesen är förvisso en mycket sällsynt och oregelbunden häckfågel på Öland, men med dess förkärlek till sumpmarker kan den likaväl flera dölja sig på sällan besökta platser på ön.

Gtl: Häckningar: 1 häckning Paäns utlopp, Paviken 18.4–10.7 (Carl Tholin, Henrik Lundqvist m.fl.). 1 misslyckad häckning Idäns utlopp, Paviken 1.5–11.6 (Lennart Wahlén, Åsa Björnholm m.fl.). Möjliga häckningar: 1 hane bobygge Västra mägerlgraven, Havdhem 15.4–22.5 (Mikael Larsson, Anders Olovsson m.fl.). 1 ex. Roma returvattendammar, Roma 19.4 (Göran Knutas). 1 ex. permanent revir Landträskdammen, Martebo 20.4–3.6 (Lars Brolund, Dag Boëthius m.fl.). 1 ex. obs i häcktid, lämplig biotop Nygårdsmys, Kråklingsbo 5.5 (Johan Sandström). 2 i par bobygge Skoge, Sundre 5–11.5 (Lars Nyman, David Kihlberg m.fl.). 1 ex. permanent revir Våndburg, Hamra 10.5–7.6 (Göran Arstad, Magnus Klingse m.fl.). 1 ex. Inre Stockviken 24.6 (Juho Könönen). 2 ex. Bevattningsdammen, Rudvier, Öja 17.7 (Magnus Svensson, Mats Svensson Pavval, Niclas Ahlberg). Fynd under flyttid eller övriga ströfynd: 5 ex. rast. Hoburgens parkering, Sundre 19.4 (Lars Jonsson). 1 ex. Hoburgen, Sundre 12–14.5 (Sivert Söderlund, Stellan Hedgren m.fl.). 1 ex. Kronholmens golfbana, Västergarn 18.5 (Ola Sångberg).

Hl: Endast en individ: 1 ex. Skottorps våtmark 29–30.4 (Martin Alexandersson, Martin Åkesson m.fl.) och 6.5 (Martin Alexandersson).

Vg: Ett år helt utan fynd av arten!

Nrk: Endast ett fynd är gjort i år och det var en hane som sågs i Oset under några dagar. Tyvärr verkar det som att pungmesen nu helt slutat häcka i landskapet och frågan är om vi kommer få några fynd av arten kommande år. 1 hane Oset 23–25.5 (Lennart Eriksson, Bengt Ahl m.fl.).

Upl: En bobyggande hane Liljekonvaljeholmen 18.4 till slutet av maj (Per Alström). Från slutet av maj verkar boet vid Liljekonvaljeholmen ha övergetts och mer kraft

ha lagts på ett bo vid "Källan" strax norr om Liljekonvaljeholmen. Under slutet av maj och början av juni observerades av allt att döma samma hane även vid Övre föret där det efter lövfällningen påträffades ytterligare ett bo den 24.11! (Lars Sund). Ett udda fynd gjordes 4 juli vid "Källan" (Ragnar Hall) dvs. en månad efter det senaste fyndet i Åriket, då av allt att döma samma hane åter observerades. Ingen hona observerades och med tanke på det flitiga exkurerandet i Åriket kan man tycka att en häckning borde ha upptäckts. Övrigt fynd: 1 ex. Långa WWF-spången, Hjälsstaviken 15.5 (Martin Amcoff).

(FREDRIK FRIBERG)

Tofslärka *Galerida cristata* **RE**

Endast ett fynd under året av denna art som häckade i Sverige så sent som i slutet av 1900-talet. Tofslärkan går tillbaka även i våra grannländer (Danmark, Tyskland och Polen).

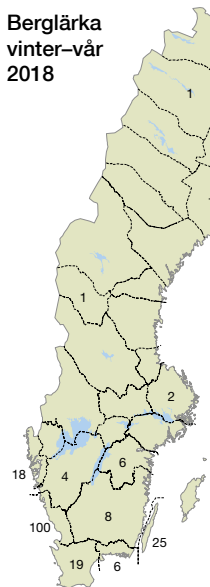
Sk: 1 ex. rast. Falsterbo fyr 5.5 (Sophie Ehnbohm, Tore Dahlberg).

(ANDERS WIRDHEIM)

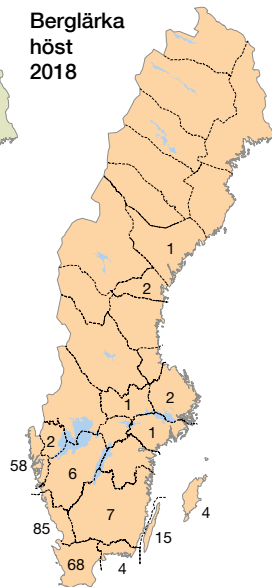
Berglärka *Eremophila alpestris* **VU**

Totalt sågs flera hundra fåglar under höst–vinter–vår och berglärkan har en positiv trend i Skåne och på Västkusten, men också på Öland. Genom att summera landskapens uppskattade för- och efterårs–summer får vi ihop till ca 440 ex., men den summan innefattar betydande dubbelräkningar. Även om berglärkan minskat som svensk häckfågel under

Berglärka
vinter–vår
2018

Berglärka
höst
2018

Landskapsvis fördelning av antalet berglärkor *Eremophila alpestris* i Sverige 2018.

senare årtionden, speglar detta sannolikt inte den verkliga förekomsten. Ottosson m.fl. (2012) anger 230 par i landet från nordligaste Dlr till T lpm.

I Norge förekommer berglärka i två skilda områden, Hardangervidda i söder och i Finnmark i nordost. Berglärkans förekomst i Norge anses efter nedgången på 1990-talet nu vara stabil eller till och med svagt ökande på Hardangervidda och antalet häckande par uppskattas till ca 1000–1500 (Shimmings & Øien 2015). Denna trend går alltså igen i den svenska fyndbilden.

Sträckräkningarna i Falsterbo bjöd på 14 ex. under säsongen, vilket är långt över hur det brukar vara numera (Nils Kjellén, Ola Elleström).

FOTO: HANNU KIUTTU

Berglärka *Eremophila alpestris*, Fyrvägen, Ottenby, Öl, 15 februari 2018.

Stora antal:

Sk: Utfyllnaden i norra hamnen, Malmö, har växt fram som Skånes bästa och mest pålitliga vinterlokal för berglärka. I år fanns det berglärkor här från nyår och till och från ända till 9.4, med som mest 17 ex. 6.3 (Göran Hausenkamp). Förutom dessa sågs uppskattningsvis ytterligare 53 ex. i landskapet mellan oktober och december. Återigen var arten lättast att se i norra hamnen, Malmö där som mest 17 ex. räknades 4.11 (Sven Jönsson, Mikael Rosén, Klas Rådberg m.fl.) men där fanns kvar individer ända till nyår. I övrigt bör nämnas en flock om 13 ex. Löddeåns mynning 7.11 (Kenny Nordström).

Öl: Ottenbyfågarna i början av året var kvarstannare från december 2017. De var som flest 18.2 med 18 ex., därefter minskade de gradvis i antal, dock var 10 ex. kvar

18.3. Berglärkans nutida vana att övervintra på Schäferiängarna började 2011 då 3 ex. fanns kvar över vintern. Antalet har efter detta första år gradvis ökat till i nutiden då 15–18 ex. ses kring nyåret varje år.

Hl: Under vårvintern ca 100 ex. och under hösten ca 85 ex. Antalen är svåruppskattade eftersom flockar drar runt och ses på flera lokaler men ett klart bättre uppträdande än på flera år. Största flockar var: Vår 42 ex. Smedsgård, Tvååker 2.1–24.2 (Anders Wänge Kjellsson m.fl.). Höst 38 ex. födosökande Björkäng, Tvååker 1.12 (Per Johansson, Per Nyberg).

Bob: Totalt noterades 12–13 fynd av 69–76 ex. Vid Torslandaviken på Hisingen sågs upp till 7 ex. regelbundet 1.1–14.4 och upp till 25 ex. 15.10–31.12. På Kaurö utanför Tjörn, som också haft övervintrande berglärkor de senaste åren, noterades 16 ex. 17.11 och 12 ex. 28.12. En flock med 8 ex. på Mörholmen i Strömstad 7.10 antyder att det kan finnas fler lokaler med övervintrande flockar längs bohuskusten. Utöver ovanstående fynd noterades 1–3 ex. på nio lokaler.

Ög: 6 ex. sågs vid Svälinge Sörgård, Tåkern 24.2 (Magnus Danestig, Maria Danestig). Detta är den största ansamlingen i landskapet som finns noterad i Artportalen. (Det finns äldre fynd av större flockar, men dessa finns alltså inte i Artportalen.)

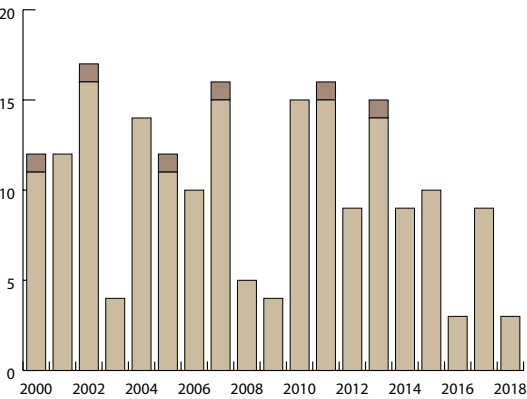
Sommarfynd:

Hjd: 1 ex. Helagsområdet 11–14.7 (Simon Jakobsson, Fingal Gyllang).

T lpm: 1 ex. Bergfors stn. 5.8 (Jonas Nolskog). (PETTER HALDÉN)

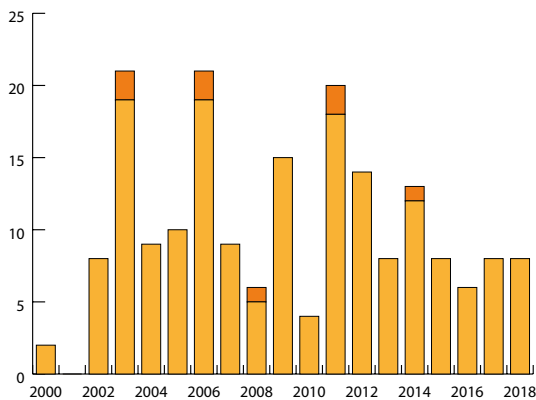
Korttälärka *Calandrella brachydactyla* (304/320 – 3/3)

Tre fynd av tre exemplar – jordbrukshäckande tätting och tropikflyttare är för tillfället ingen bra

Rapporterade korttälärkor *Calandrella brachydactyla* i Sverige 2000–2018. Mörk färg markerar tillfällena då 2 individer uppträtt tillsammans.

Tabell 30. Genomsnittligt antal korttälärkor <i>Calandrella brachydactyla</i> per år under olika perioder 1950–2018.							
50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
0	0,3	1,1	3,3	8,9	11	10	3

Rapporterade rostgumpsvälar *Cecropis daurica* i Sverige 2000–2018. Mörk färg markerar tillfällen då flera individer uppträtt tillsammans.

Tabell 31. Genomsnittligt antal rostgumpsvälar *Cecropis daurica* per år under olika perioder 1950–2018.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
0	0,1	0,9	2,6	4,0	10	9,8	8

”kombo”, och efter en tillfällig uppräckning förra året är korttålarcken åter nere på bottennivå. Både flyttstrategi och uppträdande i Sverige kan i viss mån påminna om svartpannad törnskata och turturduva – alla sällsyntheter som har det svårt just nu.

Öl: 1 ex. Ölands södra udde, Ottenby 1.6 (Joel Hallingfors, Göran Andersson m.fl.).

Gtl: 1 ex. Bredsandsudde, Gotska Sandön 5.6 (Andreas Sandberg, Tyra Jakobsson).

Srm: 1 ex. rast. vid Sydudden, Landsort den 12.5 (Bo Holst, Yonas Ericsson, Jan Ohlsson).

(FREDRIK FRIBERG)

Rostgumpsvåla *Cecropis daurica* (251/261 – 8/8)

Totalt sågs, precis som förra året, 8 ex. Notera fyndet i Västerbotten, det sjunde för landskapet. Det här året var fynden relativt tidiga med tre av åtta i april och sju av åtta fynd under perioden 21.4–7.5.

Sk: Redan 21.4 sågs 1 ex. vid Smygedungen (Mikael Olofsson, Linnea Evelfalk), den tidigaste observationen i Sk.

Bl: 1 ex. Utlängan 7.5 (Ola Sångberg, Måns Grundsten, Jonas Nordin m.fl.).

Öl: 1 ex. Gräsgårds hamn–Ölands södra udde–Össby 3–4.5 (Jeff Price, Catarina Erlandsson, Björn Anderson m.fl.) och 1 ex. Ölands södra udde, Ottenby 5.6 (Magnus Hallgren, Hans-Åke Gustavsson m.fl.).

(FREDRIK FRIBERG)

Ob. berg-/balkansångare

Phylloscopus bonelli/orientalis (5/5 – 2/2)

Öl: 1 ex. Kungsgården, Ottenby, 31.8 (F) (Samuel Perfect, Douglas Gustafsson, Bosse Carlsson).

Upl: 1 1K Mumsarby, Dannemora, 8.9 (F) (Annika Rastén, Curt Johnsson).

Höstobsar i fält av individer inom artparet berg-/balkansångare är sannerligen en utmaning, särskilt som fåglarna ofta är tysta. Så var det också med båda årets fynd och trots fotodokumentation får de lämnas obestämda till art. Sedan tidigare finns det 12 godkända bergsångare och 2 balkansångare – de två senare har båda rört sjungande individer i maj. Observationen i Uppland sticker ut från fyndbilden i övrigt då det är det första inlandsfyndet.

(MAGNUS CORELL)

FOTO: ANNIKA RASTÉN

Obestämd berg-/balkansångare *Phylloscopus bonelli/orientalis*, Mumsarby, Upl, 8 september 2018.

Brunsångare *Phylloscopus fuscatus* (134/135 – 9/9)

Ett bra år för brunsångare med nio individer. I synnerhet gick arten till på Öland, som stod för sex av fynden. Rekordhösten 2013 bjöd på hela 14 ex. i vårt land. 2018 års fyndbild var datummässigt helt normal (12–21.10).

Sk: 1 1K ringm. Bingsmarken 17.10 (Bo Petersson, Richard Bergendahl).

Srm: 1 ex. Hestra 14–22.10 (Anders Sandh, Stefan Andersson, Erik Larsson m.fl.)

Tabell 32. Genomsnittligt antal brunsångare *Phylloscopus fuscatus* per år under olika perioder 1950–2018.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
0	0,1	0	2,2	2,3	3,4	6,8	9

Öl: 1 ex. Långnäsudd, Stenboudd 12–16.10 (Jan Åkerman, Gustav Tallroth m.fl.). 1 ex. Sandbyborgs läge 13.10 (Carl Tholin, Michael Tholin, Ann-Mari Tholin m.fl.). 1 ex. Norra lunden, Ottenby 14.10 (Per Österman, Andreas Eriksson, Simon Carrington m.fl.). 1 ex. Össbyskogen, Össby 14.10 (Elsy-Britt Schildt, Joakim Granholm m.fl.). 1 ex. Naturbokhandeln, Stenåsa 16.10 (Markus Tallroth m.fl.). 1 ex. Stenåsabadet 20.10 (Magnus Enbarr, Henrik Roos, Anders Johansson m.fl.). Gtl: 1 ex. Faluddens fyr 21.10 (David Kihlberg, Anders Borgehed m.fl.).

Tillägg 2013:

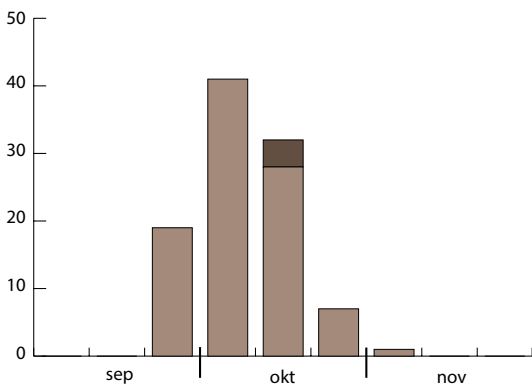
Öl: 1 ex. Näsby 14.10 (Per Svensson, Erik F Nordberg m.fl.).

(ANDREAS LIVBOM)

FOTO: STEFAN OSCARSSON/N

Brunsångare *Phylloscopus fuscatus*, Hestra, Sm, 22 oktober 2018.

Fynd av videsångare *Phylloscopus schwarzi* i Sverige redovisade per tiodagarsperiod. Mörk färg markerar 2018 års fynd.

Tabell 33. Genomsnittligt antal videsångare <i>Phylloscopus schwarzi</i> per år under olika perioder 1950–2018.							
50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
0	0,2	0,3	1,2	2,5	3,2	2,7	4

Videsångare *Phylloscopus schwarzi* (96/96 – 4/4)
Som ofta ett koncentrerat influx av videsångare under en och samma oktoberpentad. För första gången påträffades arten i Medelpad.

Öl: 1 ex. Sjöåsen 11.10 (Markus Tallroth, Tobias Berger, Carl Tamario). 1 ex. Hålnäsdungen, Sandby skjutfält 12.10 (Herbert Baumann, Björn Engelmann, Clas Cronlund m.fl.).

Gtl: 1 ex. Härvide 15.10 (Mattias Andersson, Jörgen Petersson m.fl.).

Mpd: 1 ex. Åstholmen, Tynderö 15.10 (Mattias Edman, Stefan Heimdahl, Åke Olausson).

(ANDREAS LIVBOM)

Kungsfågelsångare *Phylloscopus proregulus*

Totalt 29 individer innebar ett ganska magert resultat, det sämsta sedan 2014. Landskapsvis fördelning: Bl (1), Öl (10), Gtl (9), Srm (2), Upl (6), Hls (1). Ett vårfynd, det första i landet sedan 2012:

Gtl: 1 ex. ringm. Märkområdet, Hoburg 23.5 (Lars Olof Jiveskog, Matz Carlsson m.fl.).

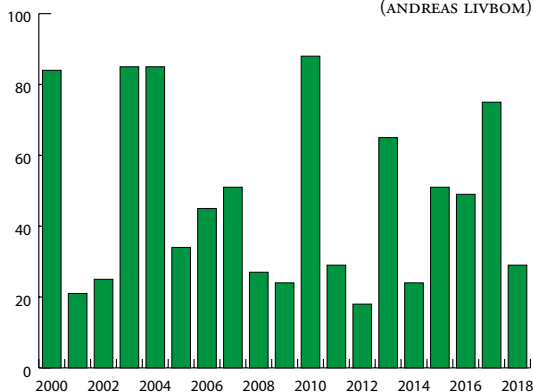
Höstfynd: 28 ex. noterade mellan 7.10 och 15.11, de allra flesta kustnära. Ett renodlat inlandsfynd:

Srm: 1 ex. Styran 17.10 (Magnus Glennstål).

Det enda Norrlandsfyndet för året:

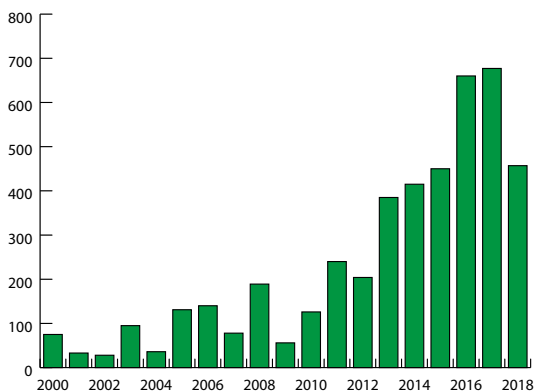
Hls: 1 ex. Prästgrundet 7.10 (Stefan Persson, Robert Lindberg).

(ANDREAS LIVBOM)

Fynd av kungsfågelsångare *Phylloscopus proregulus* i Sverige 2000–2018.

Tabell 34. Genomsnittligt antal kungsfågelsångare <i>Phylloscopus proregulus</i> per år under olika perioder 1950–2018.							
50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
0,3	1,1	2,8	26	67	48	48	29

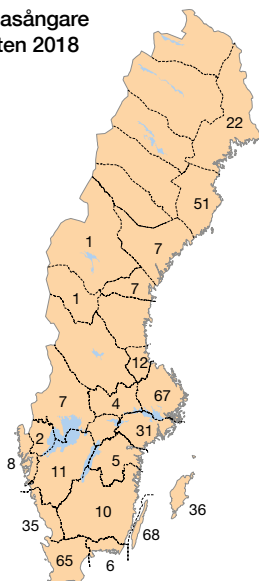
fynd av tajgasångare *Phylloscopus inornatus* i Sverige 2000–2018.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
0	1,8	3,1	36	32	86	399	441

Tajgasångare *Phylloscopus inornatus*

Tajgasångarna har haft en klar tendens att anlända till oss allt tidigare om höstarna, och så blev det även detta år. Högtryck och ostliga vindar i början av september bidrog ytterligare till detta. Den första fågeln siktades på Björn 3.9 och innebar fenologirekord för Uppland. 3 individer på Öland 8.9 utgjorde öns näst tidigaste ”tajgor” hittills. Men efterhand kom inflödet av sig en del, och när vi summerar 2018 får vi ihop ca 441 ex. i landet. Det är en hög summa i det längre perspektivet med långt ifrån rekordåren 2016 och 2017.

Tajgasångare
hösten 2018

Fynd av tajgasångare *Phylloscopus inornatus* i Sverige hösten 2018.

Värfynd:

Sk: 1 sj. Landskrona stad 20–21.5 (Johan Hammar m.fl.).

Övriga anmärkningsvärda fynd:

Upl: 7 ex. Måssten, Singö skärgård 16.9 (Tomas Pärt).

Flest antal på en och samma lokal och dag.

Gstr: Novemberfynd föreligger enligt rrk sammanfattning, men fyndet ej validerat.

Hjd: 1 ex. Vålkojan 8–9.9 (Michaela Engström, Marcus Runeson). Ny art för Härjedalen.

Jmt: 1 ex. Skaltugan, Åre 8.9 (Trond Sørhuus), 7:e fyndet i rapportområdet.

Tillägg 2017:

Ång: 16 ex. i landskapet 14–27.9.

(ANDREAS LIVBOM)

FOTO: FREDRIK ANMARK

Bergtajgasångare *Phylloscopus humei*, Djaupdy, När, Gtl, 15 oktober 2018.

Bergtajgasångare *Phylloscopus humei* (87/87 – 9/9)

Sk: 1 ex. Abbekås 7–26.2 (F) (Roland Holmström, Bo Petersson, Henrik Nordholm m.fl.), 1 ex. Lilla Juleboda 1.11 (F) (Elias Melchert Thelaus, Daniel Melchert, Lennart Jeppsson).

Öl: 1 ex. Södra lundsjön, Ottenby, 12–13.10 (F) (Thomas Fransson, Björn Carlsson, Mari Bengtsson), 1 ex. Björnsnabben, Ölands norra udde, 15–16.11 (F) (Hasse Olsson).

Gtl: 1 ex. Djaupdy, När, 14–16.10 (F) (Mikael Larsson, Anders Olovsson), 1 ex. funnen död Kajlungs, Lärbro, 29.11 (F) (Marie Jacobsson).

Vg: 1 ex. Rörsjär, Torslandaviken, 17–18.11 (F) (Christer Fält).

Upl: 1 ex. Horssten 20.10 (F) (Mathias Bergström, An-

ders Haglund, Anders Sennmalm), 1 ex. Gamla hamnen, Örskär, 2.11 (Martin Irestedt).

Nio individer är en bra årssumma, bara slagen 2011 då tio bergtajgasångare sågs. Ser man till de föregående tio åren har arten visserligen varit årlig men antalet påträffade individer har varierat en hel del: 2008 (5 ex.), 2009 (5), 2010 (1), 2011 (10), 2012 (1), 2013 (2), 2014 (3), 2015 (4), 2016 (9) och 2017 (3). Fyndbilden under året är den förväntade med fynd nästan uteslutande från årets sista kvartal. Februarifyndet från Skåne är det femte som gjorts under perioden januari–mars. Bergtajgasångaren vid Kajlungs på Gotland ”upptäcktes” av en katt som sedan kom in med den döda fågeln till sin ägare. Ägaren hann ta några bilder av fågeln innan katten lyckades sno tillbaka den och äta upp den.

(MAGNUS CORELL)

Nordsångare *Phylloscopus borealis* VU

Trenden med få rapporterade nordsångare fortsätter och årets enda fynd gör att 2018 blir det sämsta året under 2000-talet för arten. En sjungande fågel i Norra Lappland blev årets enda notering. I annars pålitliga Abiskoområdet har inga säkra nordsångare rapporterats sedan 2016.

Lu lpm: 1 ex. Dundret naturreservat 24.6 (Marie Riskilä).
(MAGNUS STRÖMBERG)

Lundsångare *Phylloscopus trochiloides* NT

Från 20 rapportområden rapporterades totalt 106 fynd. Därtill skall fogas Gtl med tämligen många fynd samt en häckning. 2018 blir ett ”medelår” sett till årssummorna under 2010-talet. Landskapsvis fördelas fynden på Sk (11), Bl (3), Sm/H (1), Öl (28), Gtl (67 fynd av 86 ex.), Boh (2), Dls (1), Vg (2), Ög (1), Srm (4), Upl (16), Sthm (11 Srm, 1 Upl), Vstm (1), Vrm (1), Dlr (1), Hls (2), Ång (5), Vb (9), Nb (4), Jmt (1) och Lu lpm (2). Fjärde fyndet i Dls.

Häckningar:

Gtl: En fågel med mat i näbben Gotska Sandön 30.6 (Ulf Gärdenfors).

Två höstfynd:

Sthm/Srm: 1 ex. Landsort 24.9 (Chris Sharpe, Kay Colister m.fl.).

Upl: 1 ex. Björn 14.8 (Thomas Pless, Ulrik Lötberg).

(LARS LINDELL)

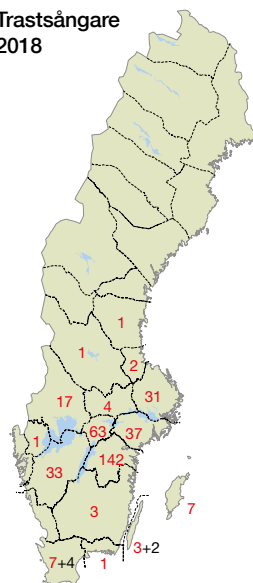
Tabell 36. Genomsnittligt antal nordsångare *Phylloscopus borealis* per år under olika perioder 1950–2018.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
4,0	2,7	3,8	3,8	7,5	7,4	3,9	1

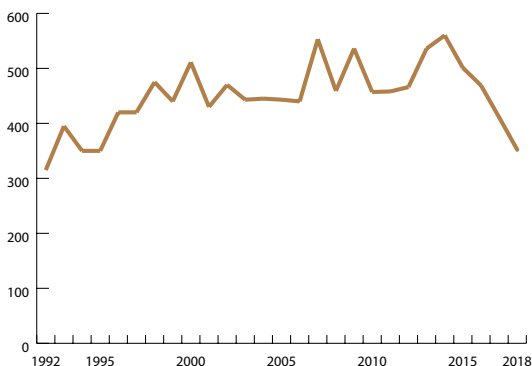
Trastsångare *Acrocephalus arundinaceus* NT

Situationen för trastsångaren är nu klart oroande. Totalt 352 sjungande hannar är den sämsta årssumman sedan 1995! Under den senaste tioårsperioden har nivån till stor del hållits uppe av en stark förekomst vid Tåkern som fått ta en allt större del av kakan. I år noterades vid Tåkern 112 sjungande hannar – en fortsatt och tydlig minskning från de sju senaste årens noteringar. Normalt brukar det finnas runt 200 par i Tåkern och 112 revir är det lägsta antalet på mycket länge. I Närke är utvecklingen ”minst dålig” i landet just nu. Kvismaren fortsätter att vara ett annat viktigt område. I år hävdade 31 hannar revir och 28 honor gick till häckning, totalt fick de ut 92 ungar. Även i Rynningeviken gick det

Trastsångare
2018

Landskapsvis fördelning av fynd under häckningstid av trastsångare *Acrocephalus arundinaceus* i Sverige 2018. Röda siffror = sjungande, svarta = övriga ind.

Rapporterade trastsångare *Acrocephalus arundinaceus* i Sverige 1992–2018.

bra för arten, där 3 par gick till häckning. Förutom häckningarna fanns 29 sj. hannar på andra platser i landskapet.

(FREDRIK FRIBERG)

Vattensångare *Acrocephalus paludicola* (27/27 – 1/1)

Sk: 1 1K ringm. Flommen, Falsterbo, 16.8 (F) (Falsterbo fågelstation, Bengt Åhgren).

Det första fyndet sedan 2010, då en fågel sågs i hamnutfyllnaden i Halmstad (F 2010:126). Falsterbo står nu för mer än en tredjedel av de svenska fynden – tio stycken. En landskapsvis fördelning av fynden visar också att det är i sydvästra Sverige som lejonparten av individerna påträffats: Skåne (14

FOTO: BJÖRN MALMHAGEN

Vattensångare *Acrocephalus paludicola*, ringmärkt i Flommen, Falsterbo, Sk, 16 augusti 2018.

ex.), Blekinge (1), Småland (1), Öland (4), Gotland (1), Halland (5), Bohuslän (1) och Västergötland (1). Vid sidan av tre vårfynd är samtliga individer åldersbestämda till 1K, förutom tre fynd runt mitten av 1900-talet som lämnats obestämda till ålder. Tidsmässigt är årets fynd typiskt – hälften av de svenska fynden är gjorda i augusti. Under 2018 påträffades ytterligare tre vattensångare i Skandinavien: Danmarks 36:e individ ringmärktes 8.8 på Fanø i sydväst och i sydligaste Norge ringmärktes två fåglar 11.8 respektive 14.8. I Finland har arten inte påträffats på 20 år och landets totalt sex fynd har gjorts under åren 1972–1998.

(MAGNUS CORELL)

Tabell 37. Genomsnittligt antal busksångare *Acrocephalus dumetorum* per år under olika perioder 1950–2018.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
0,2	1,2	8,3	24	52	57	173	143

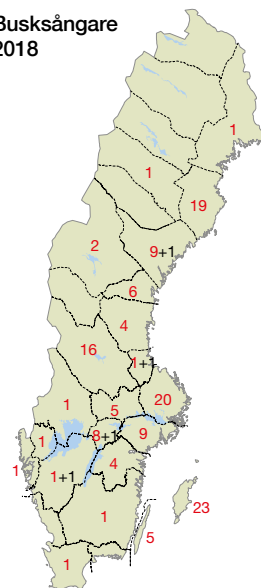
Busksångare *Acrocephalus dumetorum* NT

Totalt 143 vuxna busksångare är den lägsta årssumman sedan 2012 (också 143 ex.) men samtidigt högre än varje enskild årssumma fram till 2011.

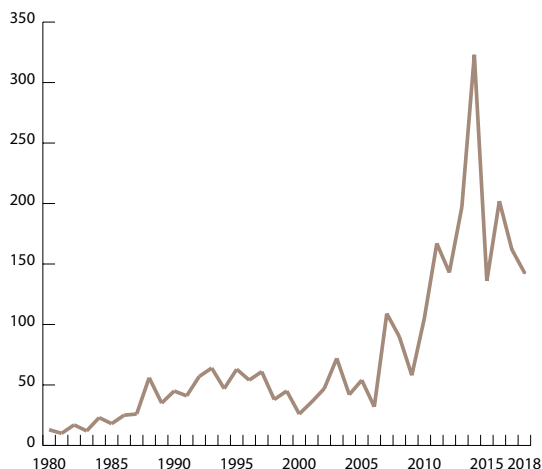
Häckningar:

Nrk: Två lyckade häckningar och ett häckningsförsök (som misslyckades) samt eventuellt ytterligare en sjungande hanne bara i Oset.

Busksångare 2018

Landskapsvis fördelning av fynd under häckningstid av busksångare *Acrocephalus dumetorum* i Sverige 2018. Röda siffror = sjungande, svarta = övriga ind.

Rapporterade busksångare *Acrocephalus dumetorum* () i Sverige 1980–2018.

Dlr: En säkert samt troligen en ytterligare häckning Enbacka, Gustafs, Säter (Björn Söderlund).

Övrigt:

Dls: 1 ex. sj. Bolst ad. kyrka, Mellerud 1–6.7 (Osborne Lindberg, Håkan Krave, David Dickson m.fl.). Sjötte fyndet i Dalsland.

Ly lpm: Fyndet av busksångare var det tionde i Ly lpm.
(FREDRIK FRIBERG)

Fältsångare *Acrocephalus agricola* (36/36 – 1/1)

Sk: 1 ad. ringm. Flommen, Falsterbo, 24.7 och 14.8 (F) (Falsterbo fågelstation, Bengt Åhgren).

Falsterbos sjunde fältsångare men första sedan 2006. Tidsmässigt är det ett tidigt fynd för en adult

FOTO: NIKLAS ANDERSSON

Stäppsångare *Iduna caligata*, Vitsand, Bergsviken, Nb, 17 juni 2018.

individa på höststräck i Sydsverige och det är också första fyndet av en riktig långstannare, även om fågeln bara observerades i samband med nätfångst vid två tillfällen. Till och med 2018 har det gjorts 12 fynd av fältsångare i Danmark, 35 i Norge och 55 i Finland. Arten häckar närmast i Ukraina och Kazakstan (IUCN).

(MAGNUS CORELL)

Stäppsångare *Iduna caligata* (30/30 – 1/1)

Nb: 1 sj. Vitsand, Bergsviken, 16–17.6 (V) (Tomas Carlsson).

Samtliga tidigare svenska fynd har gjorts på utposter längs kusterna, förutom en individ som satt

och sjöng i inlandet vid Bygdsiljum, Västerbotten, 13–22.6 1997. Även årets fågel påträffades sjungande på liknande sätt, även om Vitsand kanske inte kan sägas ligga i inlandet. Arten häckar närmast i östra Finland. I Danmark har det gjorts 7 fynd och i Norge 20.

(MAGNUS CORELL)

Saxaulsångare *Iduna rama* (3/3 – 1/1)

Upl: 1 1K Understen 26.8 (F) (Fredrik Bondestam).

Fågeln påträffades i fält på en ö i Upplands ytter-skärgård. De två första fynden från Sverige gällde ringmärkta fåglar, en vid Hoburgen, Gotland, 3.9 1995 och en vid Ottenby, Öland, 19.8 2002. Fyn-

FOTO: FREDRIK BONDESTAM

Saxaulsångare *Iduna rama*, Understen, Upl, 26 augusti 2018.

det från Lillbådan, Västerbotten, 3.9 2017 var i likhet med årets fynd en fältobservation. Kanske kommer antalet fynd av saxaulsångare att stiga i takt med ökade antal skådartimmar längs landets kuster i kombination med att de flesta skådarna numera har goda möjligheter att dokumentera rena fältfynd med ljud och bild. I Norge har det gjorts sju fynd av saxaulsångare och i Finland två medan arten ännu inte har påträffats i Danmark. Saxaulsångare häckar närmast i Kazakstan (IUCN).

(MAGNUS CORELL)

Eksångare *Iduna pallida* (7/7 – 2/2)

Sk: 1 sj. Åbackarna, Simrishamn 1.6 (F) (Henrik Forsvall, Lennart Jeppsson, Johan Hammar m.fl.).

Gtl: 1 sj. Faluddens fyr 20.5 (F, V) (Juho Könönen).

Ännu en östlig sångare med relativt få fynd i Sverige. Av de nu totalt nio godkända fynden har inte mindre än sex gjorts efter 2010. Kanske kommer fynden att trilla in i ännu högre takt av samma skäl som nämns under saxaulsångare. Flertalet av de tidigare fynden har gjorts i samband med höstflyttningen och före årets observationer var det tidigaste fyndet från 9–11.6 (Ottensby, 2013). I Danmark har det gjorts ett fynd av eksångare, i Norge sex och i Finland sex. Eksångare häckar närmast i Ungern och i området mellan Svarta havet och Kaspiska havet (IUCN).

(MAGNUS CORELL)

FOTO: GÖRAN LENZ

Eksångare *Iduna pallida*, Åbacken, Simrishamn, Sk, 1 juni 2018.

Flodsångare *Locustella fluviatilis* NT

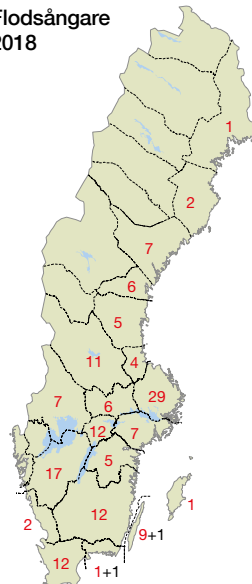
”Vad är det som händer?”. Under en period på åtta- nio år gjorde flodsångaren en mångårig topp, med 2013 som ett helt outstanding toppår med 856 ex. Efter toppåret har de fem följande åren haft kraftigt lägre summa än året dessförinnan. Årets 156 revir lägger sig som ett normalår under den svaga inledande tioårsperioden av 2000-talet. För vissa landskap är året än svagare. Rrk Vstm: ”Årssumman är extremt låg, den lägsta sedan 1977!”

(FREDRIK FRIBERG)

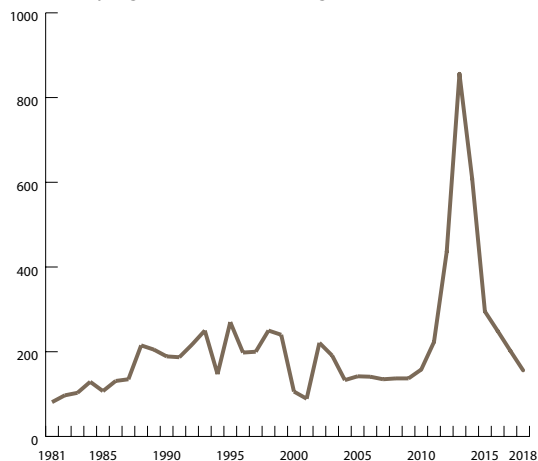
Vassångare *Locustella luscinioides* NT

Totalt 63 ex: 58 revirhävande hannar i möjlig häckningsmiljö och ytterligare 5 ex. på flytt. Jämfört med närbesläktade arter är vassångaren ingen långflyttare och det visar sig rent generellt vara bra att vara kort- och medeldistansflyttare just nu. Förekomsten 2018 innebar visserligen en minskning från toppåren 2016–2017, men den står sig väl historiskt. 19 revirhävande hannar räknades in vid Tåkern, vilket är nytt rekord (Lars Gezelius m.fl). Utöver dessa ringmärktes tre 1K vid Renstad kanal mellan 8.7 och 13.9 och en 1K rastade vid märkplatsen 2.9. Näst flest vassångare finns i Hjälstaviken med 6 revirhävande ex. under perioden 19.4–6.8 (Pekka Westin

Flodsångare
2018

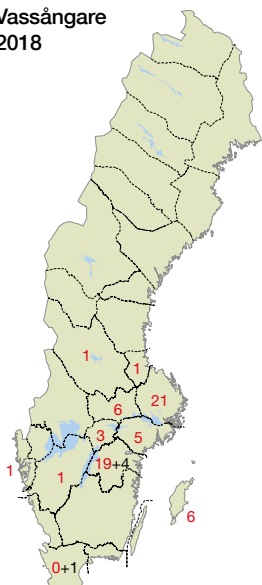
Landskapsvis fördelning av fynd under häckningstid av flodsångare *Locustella fluviatilis* i Sverige 2018. Röda siffror = sjungande, svarta = övriga ind.

Rapporterade flodsångare *Locustella fluviatilis* 1988–2018.

(FREDRIK FRIBERG)

50-59	60-69	70-79	80-89	90-99	00-09	10-18	2018
0	0,9	6,0	12	20	31	56	63

Year	Percentage of population aged 65 and over
1976	5
1980	15
1985	5
1990	15
1995	20
2000	15
2005	25
2010	40
2015	82
2018	62

152

Bob: Höksångaren är av rapporterna att döma utgången som häckfågel sedan 2012, men några fynd har gjorts årligen sedan dess (utom 2016). Detta år gjordes två höstfynd: 1 1K ringm. Grosshamn, Ramsvikslandet 28.8 (Jan Artursson), 1 1K Vitmossevägen, Stenung-

sunds kommun 17–18.10 (Ann-Lis Lygnestad, Per Undeland m.fl.).

Srm: Det rapporteras om ett mycket dåligt år för arten i området. Det fanns till exempel inget revir på Landsort som annars är pålitligt, däremot ringmärktes det sex fåglar där. Flera andra tidigare häcköar saknar helt obsar från senare år. (rrk Stockholm).

Vrm: 1 1K Välingesundet vallen, Karlstads kn. 8.9 (Roi-ne Magnusson).

Nrk: Hela nio fynd gjordes av arten och borde vara ett rekord för landskapet (normalt brukar antalet fynd per år ligga på mellan 2–5). Samtliga fynd är 1k fåglar och sju av fynden är fåglar som fångades vid ringmärkning.

Upl: Häckning: På Vidinge, Rådmansö observerades 1 par i början av juni (Torbjörn Ebenhard & Robert Bünsow). I början av juli senare kunde två flygga ungar konstateras i sällskap med föräldrar (Bo Hallman).

Gstr: 1 1K ringm. Eggegrund 22.8 (Lars Strindberg). 1 1K ringm. Eggegrund 1.9 (Lars Strindberg). Efter några års bortavaro dök två unga höksångare in i näten på Eggegrund.

Dlr: 1 1K Djurås, Gagnef 3.11–20.11 [F] (Andreas Trogen, Tindra Trogen m.fl.). 1 1K Bullerforsen, Borlänge 16.11 [F] (Christer Bergström, Yngve Johansson m.fl.). Två ovanligt sena fynd och Djuråsfågeln stannade länge, närmare bestämt i 17 dagar.

Hls: 1 ex. ringm. Reffelmansviken, Hudiksvall 28.8 (Kenneth Karelus).

Vb: 1 ex. Klintsjölaningen 152, Ånåset 7.9 (Per-Olof Nilsson), 1 1K ringm. Danielsten, Bureå 28.9 (Linus Andersson) och 1 1K ringm. Stora Fjäderägg 20.10 (Albin Enefjärn, Carl Jansson m.fl.). Under året gjordes tre fynd, alla var ungfåglar under höstflyttningen. Arten är inte årlig i landskapet och senaste fynden är från 2015.

(MAGNUS STRÖMBERG)

Ärtsångare *Sylvia curruca*

Fynd av underarten:

Sylvia c. halimodendri (1/1 – 0/0)

Tillägg 2014:

Nb: 1 1K Framnäs, Öjebyn, 23.10 (F, DNA Urban Olsson) (Lars Sandberg).

Som nämndes i *Fågelåret 2017* kom det för ett par år sedan nya genetiska rön i fråga om ärtsångarkomplexet (Olsson m.fl. 2013). Brittiska morfologiska studier av samma komplex ska också pågå varför Raritetskommittén i väntan på denna studie har avvaktat med en genomgång av de äldre svenska fynden. Genom åren har flera ärtsångare med ”sydöstligt ursprung” publicerats. I Raritetskatalogen listas till exempel sex tidigare fynd av ärtsångare med ”sydöstligt ursprung, troligen av rasen *halimodendri*, men andra raser kan inte uteslutas”. Det nu publicerade fyndet har bestämts till underarten *halimodendri* med stöd av DNA-sekvensering. De

omnämnda fynden i Raritetskatalogen har ännu inte behandlats på nytt, utan kommer att ingå i den kommande genomgången av de äldre fynden.

(MAGNUS CORELL)

Rödstrupig sångare *Sylvia cantillans* (12/12 – 5/5)

Sk: 1 2K hanne Sibbarp 23.4 (F) (Per Jensen, Janne Knuda, Tomas Svensson), 1 3K+ hanne Kärleksstigen, Falsterbo, 30.4–2.5 (F) (Johan Lorentzon, Bengt Åhgren).

Sm: 1 2K+ hanne Värnanäs 25–26.4 (F) (Arne Hellgren, Lars G Petersson, Anders Skoglöf m.fl.).

Gtl: 1 2K+ hanne Broa, Fårö, 22–24.4 (F) (Julia Barczyk, Janek Rapczynski, Björn Wester m.fl.).

HL: 1 2K hanne Bräckan, Sandsjöbacka, 26–27.4 (F) (Rolf Persson, Lasse Olsson m.fl.).

FOTO: TOMMY HOLMGREN

Rödstrupig sångare *Sylvia cantillans*, 3K+ hanne, Falsterbo, Sk, 2 maj 2018.

Efter Raritetskommitténs genomgång av de gamla fynden efter splittarna av ”rödsångarna” i tre olika arter (rostsångare, moltonisångare och rödstupiga sångare) blev det bara elva fynd av rödstrupig sångare kvar (F 2016:160). Under 2017 kunde ytterligare ett fynd läggas till listan (F 2017:154) och 2018 alltså ytterligare fem! Om det till följd av splittarna fanns farhågor om att många ”rödsångare” inte skulle komma att bli bestämda till art bör dessa nu ha kommit lite på skam. Av 2018 års totalt sju obsar av ”rödsångare” har samtliga individer kunnat artbestämmas – alla de fem rena fältfynden till rödstrupig sångare.

(MAGNUS CORELL)

Rostsångare *Sylvia inornata* (2/2 – 1/1)

Gtl: 1 2K hanne ringm. Hoburgen 28.5 (F, DNA NRM-CGI-011792) (Patrik Wildjang, Marlijn Sterenborg).

Rättelse 2016:

Gtl: Rostsångaren vid Hoburgen 20.5 ska rätteligen publiceras som hona (FÅ 2016:161, VF 6:2017 s. 51).

Liksom de två tidigare Sverigefynden av rostsångare är årets ett ringmärkningsfynd där bestämningen har baserats på DNA-sekvensering. Arten häckar på Iberiska halvön och i södra Frankrike, men de svenska fynden är alla gjorda i öster – förutom de två vid Hoburgen finns ett fynd från Eggegrund, Gästrikland, 28.5 2015.

(MAGNUS CORELL)

FOTO: PATRIK WILDJANG

Rostsångare *Sylvia inornata*, 2K hanne, ringmärkt vid Hoburgen, Gtl, 28 maj 2018.

Moltonisångare *Sylvia subalpina* (2/2 – 1/1)

Öl: 1 2K+ hanne ringm. Ölands södra udde 26.5 (F, DNA NRM-CGI-011794) (Ottenby fågelstation, Magnus Hellström m.fl.)

Tillägg 2009:

Hl: 1 2K+ hona ringm. Nidingen 30.5 (F, DNA NRM-CGI-011793, F 2009:124, F 2016:162) (Mikael Käll, Uno Unger m.fl.).

Det enda tidigare godkända fyndet av moltonisångare är från Falsterbo 2003 och det var först långt senare som en splitt till egen art blev aktuell. Årets fynd var därför efterlängtad och inte blev det sämre av att det gjordes under en av vårens mer välbesökta skådarhelger på Öland. Som kuriosa kan nämnas

att den sibiriska knölsvartan vid Sandviks camping/Årsvik upptäcktes samma förmiddag. Ottenbyfågeln gav ett tydligt exempel på att det här med färgton på bröst och buk som en karaktär för att skilja arten från de andra "rödsångarna" inte är helt enkelt. Efter en stund kunde i alla fall artbestämningen spikas. Ett fynd från 2009 landade efter genomgången i anledning av splittarna i rostsångare, moltonisångare och rödstrupig sångare i kategorin "rödsångare", det vill säga obestämd till art (F 2016:162). Eftersom en fjäder från den aktuella fågeln fanns i behåll har sångaren nu kunnat artbestämmas till moltonisångare med stöd av DNA-sekvensering. Fyndet från 2009 har lagts till den tidigare fyndtotalen.

(MAGNUS CORELL)

FOTO: MIKAEL NORD

Moltonisångare *Sylvia subalpina*, 2K+ hanne, ringmärkt vid Ottenby fågelstation, Öl, 26 maj 2018.

Brandkronad kungsfågel *Regulus ignicapilla* VU

Den brandkronade kungsfågeln får nu anses vara väl etablerad i våra sydligaste/sydvästligaste landskap. Arten bedömdes eller konstaterades häcka i samtliga landskap i Götaland förutom Bohuslän, Dalsland och Gotland. Det kan dessutom med fog antagas att mörkertalet av arten är betydande då den gärna väljer att häcka i mycket trivial skog som sällan besöks av ornitologer och dessutom har en

Tabell 39. Genomsnittligt antal brandkronade kungsfåglar *Regulus ignicapilla* per år under olika perioder 1950–2018.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
0,3	4,1	10	14	35	96	>500	>1000

sång som kan vara svår att uppfatta för öron som inte är i yppersta topptrim. Fynden är starkt koncentrerade till Götaland och södra/östra Svealand, en tendens finns emellertid att fynden i Mälardalskapen var något färre än förväntat sett till artens branta utvecklingskurva de senaste åren.

Sk: Det rapporterades ungefär hälften så många fynd av brandkronad kungsfågel som av vanlig kungsfågel under 2018(!) (Rrk Skåne).

Bl: 50 exemplar rapporterade. Inga konstaterade häckningar men arten betraktas som en väl etablerad häckfågel i landskapet (Rrk Blekinge).

Sm: 14 fynd varav en häckning från Östra Smålands rapportområde (Rrk Östra Småland). Dessutom finns rapporter om häckning på Visingsö men den är ännu ej behandlad av berörd Rrk.

Öl: En säkerställd häckning, dessutom flera fynd av sjungande fåglar. I övrigt gjordes fynd mellan 4.4 och 18.11 samt ett vinterfynd (Rrk Öland).

Hl: Inga konstaterade häckningar men ca 20 revirhävande fåglar. Dessutom ca 25 vårfynd och 9 höstfynd (Rrk Halland).

Gt: 16 fynd (Rrk Gotland).

Ög: Minst 15 fynd av 21 exemplar. Arten antas häcka på Ömberg (Rrk Östergötland).

Vg: Minst 3 artrena samt en hybridhäckning på Billingen. I övrigt minst 32 sjungande hannar samt ett antal ströfynd under vår och höst (Rrk Västergötland, Rrk Göteborg).

Boh: 2 vårfynd, 1 höstfynd (Rrk Göteborg).

Nrk: Sjätte till nionde fynden för landskapet (Rrk Närke).

Srm: 5 fynd, färre än förväntat (Rrk Södermanland, Rrk Stockholm).

Upl: Två vårfynd varav ett häckningsförsök samt 3 höstfynd. Vårfyndet var färre än förväntat (Rrk Uppland, Rrk Stockholm).

Vrm: 3 fynd. Tillbakagång efter den dramatiska ökningen sedan 2015 (Rrk Värmland).

Hls: 2 ex. Ålsjön 5.5 (Magnus Ahlgren, Stefan Persson, Robert Lindberg m.fl.). Andra fyndet i landskapet (Rrk Hälsingland!)

(JOHAN SVEDHOLM)

Brandkronad kungsfågel x kungsfågel

Regulus ignicapilla x R. regulus

Det finns två väldomenterade fynd av hybrider brandkronad kungsfågel x kungsfågel vid Falsterbo 2012 och 2014. I år rapporterade Edvin Klein från Ryds ängar, Skövde 6.7 om, en hanne brandkronad kungsfågel och en hona kungsfågel med fyra uppenbart gemensamma ungar.

(FREDRIK FRIBERG)

Trädgårdsträdskrypare *Certhia brachydactyla* (64/67 – 7/7)

De senaste åren har trädgårdsträdskryparen fått fotfäste i nordvästra Skåne. Miljön är högstammig ädellövskog och arten är koncentrerad till trakten av Helsingborg. Utanför detta område gjordes under året enstaka fynd på andra platser i Skåne. Totalt bedöms det skånska, och därmed svenska, beståndet nu uppgå till tre kända par (rrk Sk).

Sk: Ett bobyggande par nära Sofiero slott där fåglarna sågs hela säsongen (Robert Petersen, Thomas Svanberg m.fl.). Ett par även vid Lunden, Rosendal utan att högre häckningskriterier noterades (Olof Strand m.fl.). 1 sj. under våren i Påljöskog (Peter Svensson m.fl.) och en

FOTO: GÖRAN LENZ

Trädgårdsträdskrypare *Certhia brachydactyla*, Hyllinge, Sk, 17 februari 2018.

tillfällig obs. samma plats i november (Christer Strid). Ett par med tre ungar i Slottshagen nära Kärnan under sommaren (Peter Svensson, Oskar Lindberg m.fl.). 1 sj. hanne sydost om Finjasjön 15.4 till början av juni (August Thomasson, Olof Strand m.fl.). 1 sj. Södertan, Helsingborg 29.5 (Peter Svensson), 1 ex. Alnarpsparken 12.10–13.12 (Tina Widén, Ulf Löfås m.fl.), 1 1K ringm. Falsterbo fyr 6.11 (Falsterbo fstn) och 1 ex. Tessinparken, Malmö 8–10.11 (Ulf Söderholm, Tomas Svensson m.fl.).

(ANDERS WIRDHEIM)

Rosenstare *Pastor roseus* (340/357 – 35/38)

Efter ett riktigt bottenår 2017 med endast tre rosenstare rapporterades vände det uppåt och 35 fynd

av 38 individer innebär det bästa året hittills, strax över 2002 då 36 ex. noterades. Flest sågs på Gotland där 8 ex. noterades. I övrigt en stor spridning över landet med fynd från Skåne ända upp till Torne lappmark. 18 ex. var 2K eller äldre, flerfålt sågs under våren och försommaren. Från på höstskanten dominerade fynd av ungfåglar.

Sk: 1 ad. hane Nabben, Falsterbonäset 6.6 (Tommy Holmgren, Johan Lorentzon m.fl.) och 1 1K Nabben, Falsterbonäset 21.8 (Nils Kjellén, Ola Elleström).

Bl: 1 2K+ hane Utlängan 11–13.5 (F) (Christoffer Renavaktar, Isabelle Sandell m.fl.), 1 2K+ Utlängan 29.5 (F) (Lars-Gunnar Lundquist).

Öl: 1 ad. Södra lundspetsen, Ottenby 19.5 (Oscar Jönsson m.fl.), 1 ad. Södra lundspetsen, Ottenby 31.5 (Gunde Persson, Magnus Hallgren m.fl.), 1 2K+ honf. Ölands norra udde 2.6 (Tobias Berger, Olof Engstedt m.fl.), 2 ad. Ölands norra udde 4.6 (Markus Tallroth, Olof Engstedt m.fl.).

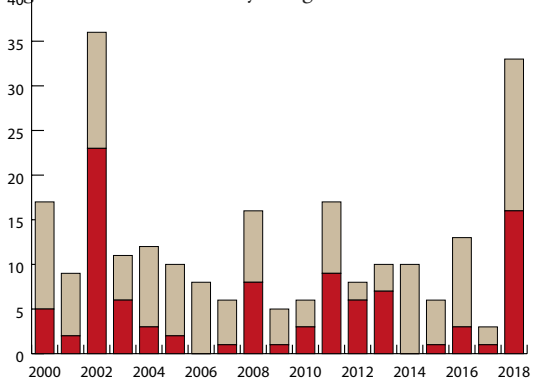
Gtl: 1 2K Rivet, Sundre 14–15.5 (Mikael Larsson, Anders Olovsson m.fl.), 1 ad. Ottes, Sundre 30.5 (Lars Nyman, Marlijn Sterenberg), 1 2K Kettelvik, Sundre 1.6 (Hans Olof Bond), 1 ad. Gotska Sandön, Färö 2.6 (Måns Grundsten, Karin Hante m.fl.), 1 ad. Holmhälar, Vamlingbo 6.6 (Göran Andervass, Fredrik Anmark m.fl.), 1 hane Ruinen Faludden 7.6 (Kent Halttunen), 1 ad. Moravik, Färö 8.6 (Tommy Eriksson). 1 ex. Skär, Färö 10.6 (Björn Wester, Annika Kihlgren m.fl.).

Sm: 1 ad. hane Visingsö 15.5 (Rüdiger Kasche m.fl.). 1 1K Sjögärdet, Ryningsholm 7.9 (Håkan Sterner).

Hl: 1 ad. hane Lönestig, Morup 10.5 (Stefan Johansson m.fl.). 1 ad. Torpa, Fjärås 11.5 (Håkan Nilsson m.fl.).

Vg: 1 1K Bolum Grottesgården, Hornborgasjön 17.10 (Petter Bohman, Anna Froster m.fl.), 1 1K Välen 22.10 (Göran Gustavsson m.fl.).

Ög: 1 ad. hane Svartåmyrningens Naturreservat, Rox-

Fynd av rosenstare *Pastor roseus* i Sverige 2000–2018. Ljusa staplar = ungfåglar (1K), röda = äldre fåglar (2K+).

Tabell 40. Genomsnittligt antal rosenstare *Pastor roseus* per år under olika perioder 1950–2018.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
0,3	0,4	2,2	2,0	3,9	13	9,7	35

en 14.5 (Anders Tennlind, Erik Jonsson m.fl.).). Fjärde fyndet i Ög och det första sedan 2002.

Boh: 1 1K Hogenäs, Askum, Sotenäs 5–6.9 (Jörgen Olsson, Bo Lindström m.fl.).

Srm: 1 1K Härsta våtmark 18–20.8 (Niklas Liljebäck, Janne Oldebring m.fl.). 7:e fyndet i rapportområdet.

Vstm: 1 ad. Västra Skedvi 23–31.5 (Lillebror Hammarström m.fl.).

Upl: 1 ad. hane Bergianska trädgården, Norra Djurgården 7.6 (Ola Jörnstedt m.fl.), 1 2K+ Trutbådan, Gräso skärgård 27.6 (Ulrik Lötberg), 1 1K Rogarna, Tierpsläppen 28.8 (Kalle Brinell, Johan Södercrantz m.fl.).

Dlr: 1 2K Hemberg, Spraxkya, Borlänge 10.6 [F] (Katarina Westfeldt gnm Gittan Matsson). 8:e fyndet i Dlr.

Hls: 1 ex. Norrbobyn 28.5 (Arnold Larsson), 1 ad. Älvs-

FOTO: PETER BERGLIN

Rosenstare *Pastor roseus*, sj. hane, Visingsö, Sm, 15 maj 2018.

und 29.5 – 14.6 (Sven Jägbrant m.fl.), 1 1K Bollnäs avfallsanläggning 16–19.10 (Stefan Persson m.fl.). Fynd 4–6 i Hls.

Mpd: 2 ex. Lubban, Njurunda 6–7.6 (Solveig Mossing, Kåge Lindström m.fl.).

Nb: 1 ex. Högsön, Luleå 6.6 (F) (Håkan Gunnerfeldt gm rrk Nb).

T lpm: 1 ad. hane Kaalasjärvi by 21.6 – 8.8 (F) (Tage Fjällborg m.fl.). Fjärde fyndet i T lpm.

Tillägg 2013:

Öl: 1 ad. Övra Segerstad 25.9 (Ingvar Skoog).

Tillägg 2017:

Nb: 1 ad. hane Nördfjärden, Piteå 11.8 (Thorbjörn Bergman).

(MAGNUS STRÖMBERG)

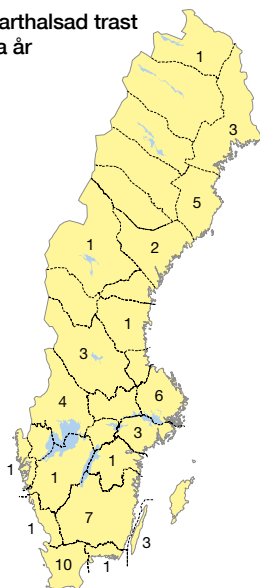
Svarthalsad trast *Turdus atrogularis* (53/53 – 1/1)

Nb: 1 hona Narken 6–8.4 (F) (Ann-Sofi Larsson, Andreas Livbom).

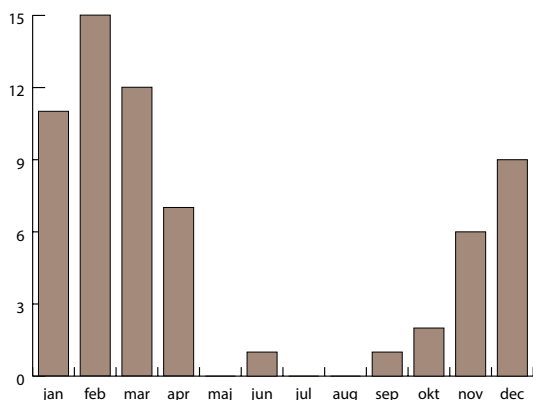
Årets enda fynd utgörs av ett vårfynd. En genomgång av uppträdande per månad visar på en fin kurva från senhöst till tidig vår med februari som toppmånad med 15 fynd (se tabell). Ser man till den geografiska fördelningen av artens uppträdande ligger Skåne i topp med 10 fynd (se figur).

(BJÖRN MALMHAGEN)

Svarthalsad trast
alla år

Antalet svarthalsade trastar *Turdus atrogularis* per landskap (alla år).

Månadsvis fördelning av fynden av svarthalsad trast *Turdus atrogularis* i Sverige (alla år).

Svarthalsad trast x bruntrast/rödtrast

Turdus atrogularis x eunomus/naumanni (1/1 – 0/0)

Vb: 1 3K+ hane Bodbysund, Burträsk, 1–5.1 (F) (Mats Rosenius).

Tillägg 2017:

Vb: 1 3K+ hane Bodbysund, Burträsk, 15–31.12 (F) (Mats Rosenius).

Fågeln som publicerades 2017 (F 2017:157) och utgjorde första fyndet för denna kategori dök lite oväntat upp igen mot slutet av året inte långt från där den sågs tidigare under vårvintern. Bedömningen att det rör sig om samma individ baseras på studier av foton från båda observationstillfällena.

FOTO: OSKAR NORDAHL

Rödtrast *Turdus naumanni*, Pataholm, Sm, 13 november 2018.

Notera att observationsdatumen är ungefärligt satta utifrån uppgifter att fågeln dök upp en tid före jul och stannade i 2–3 veckor. Mer att läsa om bakgrund och motivering till bedömning av hybrider av trastar från Sibirien finns publicerat i Vår fågelvärld nr. 1 2019 – *Så greppar Rk hybriderna* (VF 2019:1 34–41).

(BJÖRN MALMHAGEN)

Rödtrast *Turdus naumanni* (0/0 – 1/1)

Sm: 1 1K honf. Pataholm 11–14.11 (F) (Bobbo Karlsson, Åke Nilsson m.fl.).

Ny art för landet! Delvis en väntad sådan då det sedan tidigare finns fyra fynd från Finland (Rk via

Wiliam Velmala) och fem fynd från Norge (NSKF via Tor Olsen). Artbestämningen av rödtrast är en utmaning sett till hybridproblematiken då inte minst hybridisering med bruntrast förekommer. Denna fågel blev dock väl dokumenterad och visade inte på några avvikande drag utan matchar perfekt det förväntade utseendet hos en ung honfärgad rödtrast. Läs även upptäckarens redogörelse för fyndet av rödtrasten längre fram i *Fågelåret*.
(BJÖRN MALMHAGEN)

Rödhake *Erithacus rubecula*

T lpm: 1 ex. Tuolluvaara 1–22.1 (Jonas Tanhua, Benny Modig, Ann-Katrin Modig). Rrk N Lpl kommenterar: "Den rödhake som påbörjade övervintring i november 2017 sågs några veckor in på 2018 innan den försvann. Första gången som en rödhake överlever nyåret. Norrbottensvintern är emellertid hård!".
(FREDRIK FRIBERG)

Blåhake *Luscinia svecica*

Vinterfynd är mycket ovanliga och det finns endast något enstaka från landet tidigare (Styran i Srm 20–27.1 2001).

HL: 1 hanne Särdals strand 12–31.12 (Henrik Storm m.fl.).

Fynd av underarten:

Vitstjärnig blåhake *Luscinia s. cyanecula*
(68/68 – 6/6)

HL: I Hjälmns våtmark fanns två hannar och en hona och häckning kunde konstateras med troligen två kullar med minst en unge i första kullen och två ungar i den andra. Den icke häckande hannen sågs fram till 26.6 och den häckande hannen fram till 23.8. (F) (Andreas Wällberg, Ove Ferling, Anders Rönnäng).

Dlr: 1 hanne Limsjön 22.5–23.6 (F) (Bertil Jennings, Yvonne Cederquist Olsson).

Vb: 1 hanne Fodercentralen, Holmsund, 15.4 (F) (Tommy Magnusson) och 1 hanne Hössjöbacken, Hössjö 30–31.5 (F) (Peter Sunesson).

Tillägg 2015:

Sk: 1 sj. Klagshamns udde 24.5 (F) (David Olausson).

Årets uppträdande följer senaste årens mönster med revirhävande fåglar längs främst svenska västkusten, vilket är helt i linje med den förutspådda kolonisering som är att förvänta utifrån hur utvecklingen sett ut i Danmark under det senaste årtiondet (notera dock även de två första fynden

Tabell 41. Genomsnittligt antal "vitstjärniga blåhakar" <i>Luscinia svecica cyanecula</i> per år under olika perioder 1950–2018.								
50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018	
0,4	1,0	2,4	0,8	0,6	0,1	2,3	6	

för Västerbotten under året). År 1992 började den vitstjärniga blåhaken återigen häcka på södra Jylland efter att har varit utgången som dansk häckfågel i nästa 100 år. Sedan dess har populationen växt snabbt och spridit sig över landet och 2017 fanns minst 415 revirhävande hannar utspridda över i stort sett hela Danmark (Rasmus Strack, www.dof-basen.dk). Inför 2018 släpptes granskning av denna underart i Skåne och från och med 2019 släpper Raritetskommittén även granskningen i övriga Sverige.

(BJÖRN MALMHAGEN)

FOTO: STEFAN OSCARSSON/N

"Vitstjärnig blåhake" *Luscinia svecica cyanecula*, sj. hanne, Hjäms våtmark, Hl, 21 juli 2018.

Näktergal *Luscinia luscinia*

Lu lpm: 1 sj. Koskullskulle 2.6 (Håkan Tyrén). 6:e fyndet i Lu lpm.

(MAGNUS STRÖMBERG)

Sydnäktergal *Luscinia megarhynchos* (79/79 – 3/3)

Öl: 1 sj. Mellby 18–28.6 (F, V) (Göran Andersson, Anne-Lotta Rolfdotter Carlsson, Jesper Danielsson m.fl.).

Gtl: 1 ad. ringm. Hoburgen 6.9 (F) (Mikael Larsson).

Upl: 1 sj. Viksjö golfbana 17–20.6 (L) (Ragnar Lagerkvist).

Tabell 42. Genomsnittligt antal sydnäktergalar <i>Luscinia megarhynchos</i> per år under olika perioder 1950–2018.								
50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018	
0	0,2	0,6	1,9	1,9	1,6	2,8	3	

I Mellby på sydöstra Öland rapporterades om en revirhållande sydnäktergal några veckor i juni. Misstankar om två individer fanns, men häckning kunde inte bekräftas. Även i Uppland fanns en revirhållande individ i juni, medan Gotland fick sitt elfte fynd av arten. Hoburgen står nu för sju av elva fynd på ön.

(ARON EDMAN)

Rubinnäktergal *Calliope calliope* (0/0 – 1/1)

Vrm: 1 1K hanne Skoghalls bruk 26.10 (F) (Dan Norberg).

Ett efterlängtat förstafynd av denna sibiriska juvel! Fågeln upptäcktes inne på Skoghalls industri-

FOTO: STEFAN GÖRANSSON

Rubinnäktergal *Calliope calliope*, 1K hanne, Skoghalls bruk, Vrm, 26 oktober 2018.

område där möjligheterna att beträda området var begränsade. Några som var snabbt på plats senare samma dag lyckades se fågeln men dagen efter kunde den inte återfinnas trots organiserat eftersök. Rubinnäktergal häckar som närmast i Uralbergen och vidare österut genom ryska tajgan till Beringssund. Läs även upptäckarens redogörelse för fyndet av rubinnäktergalen längre fram i *Fågelåret*.

(ARON EDMAN)

Tabell 43. Genomsnittligt antal tajgablåstjärtar *Tarsiger cyanurus* per år under olika perioder 1950–2018.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
0	0,1	0,6	0,3	1,1	2,6	10	6

Tajgablåstjärt EN

Tarsiger cyanurus (134/134 – 6/6)

Sex fynd under året: två på våren/försommaren och fyra under höststräcket. Detta bröt de tre senaste årens uppgående trend. Ny art för Jämtland, vilket drog många besökare. Andra fyndet i Hälsingland. Det föreligger flera fynd från 2018 som inte rkr har hanterat korrekt i Artportalen för publicering nationellt.

Srm: 1 3K+ hona ringm. Bredmar, Landsort 15.5 (Chris Sharpe, Kay Collister).

Upl: 1 honf. ringm. Svenska Högarna 11.10 (Anders Eriksson, Bengt Larsson, Bill Douhan).

Hls: 1 2K+ hanne ringm. Prästgrundet 11.10 (Stefan Persson).

Jmt: 1 ad. hanne sj. Sotgrankälen, Häggenås 14.5 – 20.7 (Martijn Versluijs, Jan Eriksson m.fl.).

Nb: 1 1K Rödkallen, Luleå skg. 19.9 (Martin Widén, Mårten Müller m.fl.). 1 honf. Haparanda Sandskär 23.9 (Haparanda Sandskär Fågelstation, Sofia Lindblom, Karl Markus Laudon m.fl.).

(ANDREAS LIVBOM)

Halsbandsflugsnappare *Ficedula albicollis*

Förekomsten av halsbandsflugsnappare utanför häckningsområdet på Öland och på Gotland var relativt normal. En artren häckning konstaterades i Kalmar. Långsiktigt är det svårt att se någon tydlig trend. När det gäller fenologi satte Skåne, Blekinge och Småland präktiga fenologirekord med tidiga vårfynd mer än en vecka innan de första halsbandsflugarna dök upp på Öland.

Sk: 1 ad. hanne Hammars park 13–17.4 (Göran Hausenkamp m.fl.), 1 2K hanne Hammars park 22.4 (Tage Ashing m.fl.). 1 ad. hanne rast. Hörte hamn 5.5 (Gustav Tallroth), 1 2K hanne rast. Gässlingedammen, Falsterbonäset 5.5 (Hans-Åke Gustavsson m.fl.), 1 2K hanne rast. Gröstorpsbron, Simrishamn 18.5 (Henrik Forsvall m.fl.) och slutligen ett höstfynd: 1 honfärg ad. rast. Ekologihuset, Lund 12–13.9 (Edwin Sahlin, Jesper Andersson, Anders Wänge Kjellsson m.fl.). Totalt 5 vårfynd och 1 höstfynd, vilket motsvarar medelvärdet för 2000-talet.

Bl: Fenologirekord: 1 ad. hanne Vambåsa 13.4 (Glenn Nilsson, Fredrik Lennartsson). En putsning med hela nio dagar som är rejält framförallt om våren då tidigare rekord var från Torhamns udde 22.4 2003 Övriga fynd: På Utlängan noterades 9 ex. mellan 22.4–10.5 (flera observatörer). På Torhamns udde ringmärktes 4 ex. mellan 22.4–7.5 (Torhamn Fågelstation m.fl.). 1 hanne Sjöberga, Möcklö 11.5 (David Gustavsson, Anders Rimne). Summa 15 exemplar.

Sm: 1 ex. födosökande Sandskär, Bottorp, Kalmar 14.4 (Tommy Johansson). 2 i par föda åt ungar Lindö, Kal-

mar 24.4 – 15.6 (Simon Carrington, Claes Wollentz m.fl.). 1 3K+ hanne Förlösa stationssamhälle, Lindsdal, Kalmar 30.4 (Daniel Bengtsson). 1 ex. spel. Värnanäs, Kalmar 7.5 (Arne Hellgren). 1 hanne spel. Dunö, Kalmar 13.5 (Peter Sieurin). 1 hanne spel. Lindö naturreservat, Skäggenäshalvön, Kalmar 18–19.5 (Leon Axelson Widén, Johan Wiktorsson m.fl.). 1 2K+ hanne spel. Stensö fiskehamn, Kalmar 20–26.5 (Fredrik Ellin). En häckning, fyra sjungande fåglar och två rastare. Alla fynd är från Kalmar. Årets sju fynd är inte ens hälften av 2017 års 18 fynd (varav 15 i Kalmar) men är i linje med uppträdandet 2015–2016.

Srm: 1 ex. ringm. Bredmar, Landsort 3.5 (Chris Sharpe, Kay Collister). 1 ex. ringm. Bredmar, Landsort 13.5 (Chris Sharpe, Kay Collister m.fl.). 1 ex. lockläte, övriga läten Saltmar, Landsort 2.6 (Thomas Wenninger).

Upl: 1 2K hanne rast. Horssten, Horssten 10.5 (Anders Haglund, Mathias Bergström, Tobias Ljungquist m.fl.). 1 hona Svenska Högarna 13. (Bill Douhan, Anders Eriksson & Bengt Larsson) och 1 2K+ hanne rast. Horssten 15–18.8 (Anders Haglund, Rickard Flodin).

(FREDRIK FRIBERG)

Mindre flugsnappare *Ficedula parva*

Den uppåtgående trenden håller i sig – totalt ca 255 sjungande ex., vilket är det tredje bästa året hittills (efter 270 sj. 2016 och 300 sj. 2017). Även i den svenska häckfågeltaxeringen (punkt- och standardrutter) påvisas, trots ganska få registrerade individer, en signifikant ökning (Green m.fl. 2019). Fyra häckningar konstaterades (Sm/F, Öl, Boh (den 3:e) samt Vb). En trolig häckning i Ög. Arten är väl spridd, och liksom året innan förekom rapporter från 27 rrk-områden. Mindre flugsnapparen nedklassades för några år sen från den svenska rödlistan, vilket också utifrån rapporterna i Artportalen tycks vara en riktig bedömning. Sena höstfynd var bl.a. 1 ex. i Sk 2.11, Gtl 3.11, Sthm 17.10 samt Ång 14.10. Endast ett fåtal novemberfynd finns i Sverige.

(LARS LINDELL)

Svart rödstjärt *Phoenicurus ochruros* NT

N om Boh–Vg–Srm Dls: Ett fynd indikerar möjlig häckning, en sjungande fågel på en lokal där häckning skett tidigare. Övriga fynd torde röra sig om tillfälliga rastare på flyttning.

Nrk: Troligtvis har häckning ägt rum på minst tre platser i landskapet. Utöver de troliga häckningarna så sågs fåglar på ytterligare fyra tänkbara häckningsplatser. Dvs ung som 2017.

Sthm: Även 2018 blev ett gott år för svart rödstjärt med 47 fynd av 57 individer, detta inkluderar två konstaterade häckningar samt en trolig häckning. Ungefär som 2017.

Upl: Två säkra häckningar, och ytterligare 5 möjliga häckningar. Ungefär som 2017 och 2016.

Vstm: 5 konstaterade häckningar, dvs samma som 2017 och 2016.

Vrm: Ingen konstaterad häckning men väl flera fynd under häckningstid. Ett första vinterfynd!

Dlr: Tre häckningar och ytterligare några revir. Beståndet beräknas till minst 5–10 par. (Tre häckningar 2017).

Gstr: Fem sannolika häckningar. (En säker och sex troliga häckningar 2017).

Nordliga fynd:

Hls: Fyra fynd är ett magert resultat (7 fynd 2017, 1 fynd 2016). 1 ex. Vårdberget, Ljusne 14.4 (Stefan Persson, Robert Lindberg). 1 ex. Tönnånger 15.4 (gnm Stefan Persson). 1 2K hanne Prästgrundet 10.5 (Stefan Persson).

FOTO: MIKAEL ARINDER/SKÅNSKA BILDER

Mindre flugsnappare *Ficedula parva*, ad. hanne, Skäralid, Sk, 3 juni 2018.

son, Robert Lindberg). 1 2K hanne sj. Edsbyporten industriområde, Edsbyn 20–23.5 (Anders Delander).

Mpd: Två fynd. (Ett fynd 2016 & 2017 resp.). 1 2K hanne Spikarna, Alnö 12–17.7 (Thomas Granfeldt m.fl.). 1 ex. Stornäsets NR 29.9 (Rode Nordin, Birgitta Chorell, Carina Svedin m.fl.).

Ång: Tre fynd. 1 honf. Ottelandet 4.5 (Jonas Konradsson). 1 ex. Öreälven Håknäsbacken, Håknäs, Nordmalings s:n 28.10 – 1.11 (Jean-Michel Roberge m.fl.). 1 2K+ hanne rast. Bonden 7.11 (Pekka Bader).

Vb: Fem fynd. 1 2K hanne Lövöbådan, Holmsunds skärgård 1.7 (Joakim Lessmann). 1 ad. hanne Lillhällan, Holmön, Holmöarna 18.7 (Micael Jonsson). 1 ex. Vitberget, Skellefteå, 8.8 (Åke Nilsson). 1 hanne Häggånäs, Vindeln 12.8 (Lars Bruks). 1 ex. Byviken, Holmön,

Holmöarna 21.10 (Albin Enetjärn, Marc Illa Llobet, Tove Westberg m.fl.).

Nb: K: 1 2K honf. Rödkallen, Luleå skg. 26.5 (Lars Sandberg m.fl.). 1 hanne sj. Piteå 12.6 (Tomas Carlsson). Det handlar främst om fynd i kustland och skärgård under senvår och försommar, men någon häckning är ännu inte konstaterat i landskapet.

T lpm: 1 2K hanne sj. Kärkevägge 28.6 (Anders Eriksson). 9:e fyndet i T lpm.

(FREDRIK FRIBERG)

Svart rödstjärt x rödstjärt

Phoenicurus ochruros x *Ph. phoenicurus*

Förmodade samhäckningar mellan svart rödstjärt och rödstjärt har förekommit de flesta av de senaste åren (ej redovisat i *Fågelåret*). I Artportalen finns fotodokumentation av en hanne som antas vara avkomma till den hybridhane som häckat i området tidigare år (Österbymo, Östergötland, 2014).

Öl: 1 2K hanne sj. Sebbeby 22.4 (Aron Edman). Detta är första gången som en hybrid mellan vanlig och svart rödstjärt ses på Öland. Sång väldigt lik svart rödstjärt men dräkten intermediär med något ljusare ovansida och hjässa, några vita inslag i pannan samt smutsigt/blekt rödbrun undersida och bara haklappen svart.”. En sökning på Artportalen ger att sammanlagt ett tiotal godkända fynd gjorts i landet.

Upl: 1 hanne hybrid rödstjärt x svart rödstjärt höll revir med hona svart rödstjärt vid Skärsätra, Lidingö mellan 28.5–21.6. En hybrid sågs vid samma lokal 2017.

(FREDRIK FRIBERG)

Buskskvätta *Saxicola rubetra* NT

Sk: 1 ex. Sandby mosse, Revingsfältet 7.1 – 3.2 (Nils Kjellén, Sören Svensson m.fl.).

En ung buskskvätta dök upp vid Koggerudden, Morup, Halland i december 2004 och var kvar tills stormen Gudrun drog fram den 8 juni 2005. Vinterfynd av buskskvätta är extremt sällsynta. Oklart om ytterligare vinterfynd föreligger.

(FREDRIK FRIBERG)

Svarthakad buskskvätta *Saxicola rubicola* NT

Efter en stadig årlig ökning av antalet häckande par de senaste åren verkar den svarthakade buskskvättans massiva erövrande av Sverige möjligen ha matats av något. Under året noterades runt 42 par under häckningstid vilket är första gången sedan 2012

Tabell 44. Genomsnittligt antal svarthakade buskskvättor *Saxicola rubicola* per år under olika perioder 1950–2018.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
1,0	3,1	3,8	9,8	15	33	>70	>100

som årssumman underskrider föregående års dito (ca 45 par 2017). Detta ska emellertid ses i ljuset av att det 2012 såvitt känt inte häckade några par alls i landet, vilket påvisar vilken fantastisk expansion som arten uppvisat under kort tid. Häckningarna är fortfarande starkt koncentrerade till sydvästra Sverige, där Halland står för den absoluta majoriteten häckningar, följt av Skåne samt någon enstaka häckning i Bohuslän.

Sk: 9 häckningar – klart sämre än 2016 och 2017 (Rrk Sk).

Bl: 3 vårfynd – synnerligen magert uppträdande (Rrk Bl).

Sm: 2 vårfynd.

Öl: 9 vårfynd, 2 höstfynd – ett normalt antal (Rrk Öl).

Gtl: 2 vårfynd.

FOTO: MIKAEL ARINDER/SKÅNSKA BILDER

Svarthakad buskskvätta *Saxicola rubicola*, hanne, lls-torp, Sk, 10 maj 2018.

Hl: Ca 25 häckningar och ytterligare ca 7 stationära par – ökning av beståndet (Rrk Hl).

Bob: 1 häckning, 7 vårfynd.

Vg: 4 vårfynd.

Upl: 3 vårfynd.

(JOHAN SVEDHOLM)

Vitgumpad buskskvätta *Saxicola maurus*

Tidigare fynd av underarten:

Saxicola m. hemprichii (4/4 – 0/0)

2008: *Hl*: 27.5, 1 hanne Långasand, Eftra (F 2008:149).

2010: *Gtl*: 6.6, 1 hanne Lilla Beckrevet, Gotska Sandön (F 2010:123).

2011: *Sk*: 2–5.11, 1 1K hanne Lerhamn, Höganäs k:n (F 2011:133).

2014: *Hl*: 15–16.4, 1 2K hanne Morups Tänge (F 2014:139).

Det totala antalet fynd av vitgumpade buskskvättor redovisas inte då en totalrevidering av fynden av olika taxa inom komplexet är under arbete. I och med Taxonomikommitténs senaste rapport (Tk 2019) fick amurbuskskvätta (*S. stejnegeri*) artstatus när den knoppades av från vitgumpad buskskvätta (*S. m. maurus/hemprichii/variegatus*). Vitgumpad buskskvätta (*S. m. maurus*) är mycket svår att skilja från den nya arten amurbuskskvätta då de är mycket lika i alla dräkter. Tillsvdare publiceras endast fåglar som uppvisat karaktärer för underarten *hemprichii* som vitgumpad buskskvätta.

(ARON EDMAN)

Amurbuskskvätta *Saxicola stejnegeri* (3/3 – 0/0)

Tidigare fynd:

2008: *Srm*: 1 1K hanne † (NRM) Landsort 2.10 (F 2017:162).

2015: *Öl*: 1 honf. Kungsstenarna, Ottenby, 9–11.10 (F 2016:154)

2016: *Sk*: 1 1K hona ringm. Flommen, Falsterbo, 20.9 (F 2016:154).

I och med Taxonomikommitténs senaste rapport (Tk 2019) fick amurbuskskvätta (*S. stejnegeri*) artstatus när den knoppades av från vitgumpad buskskvätta (*S. m. maurus/hemprichii/variegatus*). De tidigare godkända fynden av *stejnegeri* publiceras här enligt sin nya artstatus.

(ARON EDMAN)

Ob. vitgumpad buskskvätta/amurbuskskvätta

Fynd av:

Saxicola m. maurus/Saxicola stejnegeri

Öl: 1 3K+ hanne Södra lundparkeringen, Ottenby, 22.5 (F) (Samuel Perfect, Magnus Hellström m.fl.).

Fynd av:

Saxicola m. maurus/hemprichii/variegatus/Saxicola stejnegeri

Sk: 1 1K honf. Malen 24–30.10 (F) (Conny Palm, Johan Stenlund).

Öl: 1 honf. Norra schäferiängarna 11.10 (F, V) (Björn Johansson, Torbjörn Sandell, Magnus Hallgren).

Bob: 1 1K honf. Gamla flygfältet, Torslandaviken, 25.9–7.10 (F) (Ola Wennberg m.fl.).

Upl: 1 honf. Mässten 16–18.10 (F) (Tomas Pärt, Åke Berg).

Det totala antalet fynd av obestämda ”vitgumpade buskskvättor” redovisas inte då en totalrevidering av fynden av olika taxa inom komplexet är under arbete. Se vidare under vitgumpad buskskvätta.

(ARON EDMAN)

Svart buskskvätta *Saxicola caprata* (0/0 – 1/1)

Vg: 1 hanne Björdal 8.11 (F) (Ingvar Nilsson).

Ny art för landet! Efter två fynd i Finland (2010 och 2017) av denna superraritet borde det kanske inte förvånat så mycket med ett förstafynd för Sverige av svart buskskvätta. Men en art med hemvist i Turkmenistan och Uzbekistan som närmast slår ner som en bomb oavsett. Fågeln upptäcktes av en person som inte var ute efter fåglar och inte kände till vad han lyckats ta bild på med sin mobiltelefon. Svaret dröjde inte länge när bilderna efter några dagar spred sig i skådarkretsar och trots att fler fågelskådare då omedelbart letade efter fågeln på plats

FOTO: INGVAR NILSSON

Svart buskskvätta *Saxicola caprata*, hanne, Björdal, Vg, 8 november 2018.

kunde den inte återfinnas. Sedan tidigare finns det 17 fynd i Västra Palearktis fördelade på Israel (9), Kuwait (2), Cypern (2), Finland (2), Egypten (1) och Italien (1) (tarsiger.com). Läs även upptäckarens redogörelse för fyndet av den svarta buskskvätta längre fram i *Fågelåret*.

(ARON EDMAN)

Västlig medelhavsstenskvätta

Oenanthe hispanica (3/3 – 0/0)

Tidigare fynd:

1996: *Vstm*: 1 1K hanne † Bredsjö, Hällefors, 8–13.11 (F 1996:145, F 2006:127).

2009: *Sk*: 1 1K hanne Ransvik, Kullaberg, 14.10 (F 2009:119).

2015: *Vrm*: 1 1K hane Varpnäs, Norsbroområdet, 1.11 (F 2015:140).

I och med Taxonomikommitténs senaste rapport (Tk 2019) splittades västlig medelhavsstenskvätta (*O. [h.] hispanica*) och östlig medelhavsstenskvätta (*O. [h.] melanoleuca*) i två arter. De tidigare godkända fynden av *hispanica* publiceras här enligt sin nya artstatus.

(MAGNUS CORELL)

Ob. västlig/östlig medelhavsstenskvätta
Oenanthe hispanica/melanoleuca (5/5 – 0/0)

Tidigare fynd:

1986: *Bl*: 1 hane Gökalv 6.6 (VF 46:450).

1989: *Vb*: 1 hona Umeå uthamn, Holmsund, 16.10 (VF 49:475).

1993: *Gstr*: 1 juv. hane Eggegrund 4.10 (F 1993:116).

2000: *Öl*: 1 2K hane Södra lundspetsen, Ottenby, 31.5 (F 2002:141).

2005: *Sk*: 1 hona Ales stenar, Kåseberga, 28.5 (F 2005:135).

Se under västlig medelhavsstenskvätta. De tidigare godkända fynden som inte kunnat publiceras som endera *hispanica* eller *melanoleuca* publiceras här som obestämd västlig/östlig medelhavsstenskvätta.

(MAGNUS CORELL)

FOTO: STIEG CARLSSON

Nunnestenskvätta *Oenanthe pleshanka*, 1K hane, Tofta, Ölmeviken, Vrm, 25 oktober 2018.

Östlig medelhavsstenskvätta
Oenanthe melanoleuca (6/6 – 0/0)

Tidigare fynd:

1990: *Öl*: 1 1K hona Norra Kvinneby, N Stenåsa, 30.9–1.10 (VF 50-8:25).

1999: *Öl*: 1 hane Nygärde, Parboäng, 2.6 (F 1999:156).

2003: *Sm*: 1 2K hane Ljungby 20–21.5 (F 2003:187).

2005: *Öl*: 1 2K hane Näsbybadet 14.5 (F 2005:135).

2006: *HL*: 1 2K hane Näsbykrok, Kungsbacka k:n, 12.5 (F 2006:127).

2008: *Öl*: 1 2K hane ringm. Ottenby 9–22.6 (F 2008:150).

Se under västlig medelhavsstenskvätta. De tidigare godkända fynden av *O. [h.] melanoleuca* publiceras här enligt sin nya artstatus.

(MAGNUS CORELL)

Nunnestenskvätta *Oenanthe pleshanka*
(46/46 – 2/2)

Vrm: 1 1K hane Tofta, Ölmeviken, 23.10–1.11 (F) (Jan Kruse, Jonas Nolskog).

Gtl: 1 1K hona Storms backe, Vamlingbo, 28.10 (F) (Arvid Svanborg).

Värmlands första fynd av nunnestenskvätta och Gotlands tionde. Båda årets individer hittades i typisk tid. Den absoluta majoriteten av fynden är gjorda under de sista tio dagarna i oktober.

(ARON EDMAN)

Tabell 45. Genomsnittligt antal nunnestenskvättor *Oenanthe pleshanka* per år under olika perioder 1950–2018.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
0	0	0,1	0,6	1,2	1,1	2,1	2

Alpjärnsparv *Prunella collaris* (19/20 – 0/0)

Rättelse 1992:

Gtl: Fyndet vid Högkint gjordes rätteligen den 15 september, inte i oktober som angetts i F 1992:96).

I samband med fyndet vid gotländska Hoburgen sommaren 2019 upptäckte Rrk Gotland att det här aktuella fyndet publicerats med felaktigt datum, vilket nu rättas.

(MAGNUS CORELL)

Gulärla *Motacilla flava*

Fynd av underarten:

Motacilla f. flava ”sydlig gulärla”

Hjd: 1 ex. varnande Standardrutt 18D2C Härslätten, Storsjö 16.6 (Kent Moén, Eva Moén). Andra fyndet av den sydliga underarten i Härjedalen. Det första gjordes 2017. Underarterna tycks i Dalarna vara i rätt hög grad uppdelade i häckningsbiotop och i områden där underarterna anses överlappa är myrhäckande fåglar i högre grad *thunbergi* och slättsjö/strandänghäckare av underarten *flava*. Mer studier och initiativ till fördjupningar efterfrågas.

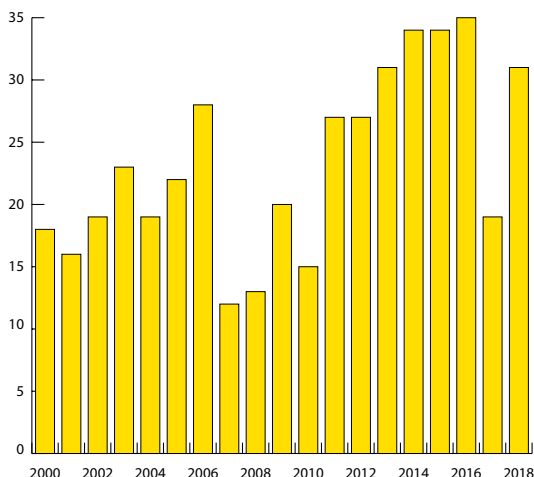
(FREDRIK FRIBERG)

Fynd av underarten:

Motacilla f. feldegg (9/9 – 1/1)

Sm: 1 hane Herrängen, Uknö, 21.5–9.6 (F, V) (Calle Ljungberg, Magnus Kasselstrand).

En långstannande hane hävdade revir vid Uknö, Småland. Efter att Raritetskommittén omgränsade de tidigare fynden av underarten *feldegg* reducerades antalet godkända fynd kraftigt (F 2008:146 och 174). Den nordliga underarten *thunbergi* orsakar ofta bestämningsproblem. Fågeln i Uknö var den första sedan en ringmärkt fågel på Ottenby, Öland, 2013.

Fynd av citronärla *Motacilla citreola* i Sverige 2000–2018.

Fynd av underarterna:

Motacilla f. flavissima/lutea (123/125 – 1/1)

Sm: 1 hane Slåhagen, Uknö, 1.5 (F) (Mathias Näslund, Magnus Kasselstrand, Måns Grundsten).

Tillägg 2017:

Sk: 1 hane Rängs sand 6.5 (F) (Joakim Hagström).

Fyndet från 2017 har lagts till den tidigare fyndtotalen.

(ARON EDMAN)

Citronärla *Motacilla citreola*

Totalt 33 ex. är det tredje högsta summan hittills endast slagen av 2015 och 2016, båda gångerna med 34 ex. Efter ett år helt utan höstfynd var åter

FOTO: CHRISTOPHER GULLANDER

Citronärla *Motacilla citreola*, 1K, Trönninge ängar, HI, 28 augusti 2018.

fem av fynden från mitten av augusti och framåt. Ett julifynd på Öland av en 1K indikerar häckning inte alltför långt bort. Fyndet i Jämtland var det andra för landskapet. Fågeln vid Tysslingen, Nrk, var sannolikt samma individ som återkom för fjärde året i rad. Vid den tidigare häcklokalen Öfjärden, Ång sågs en citronärla för fjärde året i rad men utan att häckning kunde konstateras. Artrena häckningar noterades vid Öfjärden 2015–2017. Sveriges för-

Tabell 46. Genomsnittligt antal citronärlor *Motacilla citreola* per år under olika perioder 1950–2018.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
0	0	1,5	4,1	12	19	29	33

sta artrena häckning konstaterades för övrigt så sent som 2013, vid Tullgarnsnäs, Sörmland. Notera för övrigt andra fyndet för Dls.

Sk: Årets två fynd var båda höstfynd av ungfåglar men de var separerade med mer än två månader. Den första sågs vid Bragestenarna, Gislöv 21.8 (Jörgen Bernsmo) och en sträckte ut vid Nabben 27.10 (Nils Kjellén, Ola Elleström m.fl.). Arten har ett stort utbredningsområde öster om oss, från Baltikum och genom hela Asien så det är väl rimligt att gissa att augustifågeln har producerats ganska nära oss och oktoberfågeln har flugit betydligt längre. Arten ses numera i Skåne med ett fåtal individer årligen, men fynden är ytterst spridda, både avseende tid och geografi.

Bl: 1 hona Utlängan 10.5 (Lars-Gunnar Lundquist, Christoffer Renvaktar, Isabelle Sandell m.fl.), 1 hona Utlängan 15.5 (Lars-Gunnar Lundquist, Richard Liman) och 1 ad. hona Utklippan 18.5 (Utklippan Fågelsstation, Johan Ählén, Lennart Eriksson). Årssumman ligger helt inom ramarna för artens uppträdande i landskapet och som vanligt är det öarna längst i sydost som levererar fynden.

Sm: 1 2K+ hanne rastade vid Sjö, Eksjö k:n 5.5 (Sara Wilhelmson, Carl-Johan Wilhelmson) och 1 1K Torplandadiket, Mörlundaslätten, Hultsfred 9.9 (Calle Ljungberg).

Öl: 1 ad. hanne Beijershamn 9–13.4 (Ove Joelsson, Håkan Nilsson, Bosse Danielsson m.fl.). 1 ad. hanne Ölands södra udde, Ottenby 13–28.4 (Jeff Price, Elaine Price m.fl.). 1 hanne Hälluddsvik, Ölands norra udde 6.5 (David Armini m.fl.), 1 1K Kungsskär Skärlöv 29.7 (Robert Lager, Anders Kling) och 1 1K Sebybadet 17.8 (Barbara Leibiger, Ingo Leibiger, Gunnar Steinholtz m.fl.). Förutom de nästan "obligatoriska" citronärlehannarna i Ottenby och Beijershamn i april samt en hanne i norr 6.5, sågs två unga citronärslor i år.

Hl: 1 hanne Hjälm's våtmark 21–22.4 (Stig Carlsson, Staffan Larsson m.fl.). 1 1K födosökande Trönninge ängar 28.8 (Christopher Gullander).

Vg: 1 2K hanne rast. Hanatorp, Örby 29.4 (Roger Svensson, Lothar Clausen).

Dls: 1 revirhävande hanne bland gulärslor fågeltornet vid Ellenösjön, Färgelanda 2.5 – 3.7, även sedd mata ungar några gånger (Monica Svensson, Håkan Hellgren, Peter Andersson m.fl.).

Nrk: 1 hanne Nynäs högmarker, Kvismaren 15.4 (Bengt Ahl). 1 hanne Södra maderna, Tysslingen 20.4 – 11.6 (Monica Ahlberg, Ove Pettersson, Lars Fransson m.fl.). 1 hanne Vattenparken, Fjugesta 28.4 (Sandra Tengelín, Lindah Lyktberg, Kent Halttunen m.fl.). Totalt fem fynd under året vilket är ett högt antal och samtliga under våren. Totala antalet fynd uppgår därmed till 43.

Srm: 1 hanne Skanssundet, Norra Mörkö 14.4 (Mats Blomstedt, Johan Ehrlen, Stefan Clason), 1 hanne födosökande Tullgarnsnäs, Tullgarnområdet 26–27.4 (Stefan Bengtsson), 1 ad. hanne rast. Pilkrogsviken 3.5 (Bo Ljungberg, Leif Sundin m.fl.), 1 hona födosökande

Bullerön 5.5 (Per Lindgren) och 1 honfåg ad. rast. Reveln 17.5 (Jan Ohlsson, Jan Nyström m.fl.).

Upl: 1 hona Bullerön, Värmdö 5.5 (Per Lindgren) och 1 ad. hanne Fågeltornet, Hjälstaviken, Enköping 26.6 (Maria Alsterlund).

Gstr: 1 2K+ rast. Iggöskaten, Iggön 15.9 (Kjell Wallin, Anna-Stina Wallin).

Äng: 1 hona Öfjärden obsladdan 21–25.8 (Jonas Konradsson, Thomas Birkö, Bo Nensén). För fjärde året i följd observeras citronärslor i Öfjärden. Dock ingen häckning, med största sannolikhet eftersom ingen hanne observerats under året.

Jmt: 1 hanne rast. Sikåstornet 21.5 (Johan Råghall, Ingela Källén m.fl.).

(FREDRIK FRIBERG)

Forsärslor *Motacilla cinerea*

Antalet forsärslor i Sverige ligger kvar på en mycket hög nivå. Möjligen har utvecklingen stabiliserats. De närmaste åren får utvisa om toppen är nådd. Idag är det egentligen enbart i de nordligaste delarna av Sverige som forsärslan inte riktigt har etablerat sig och blivit en relativt vanlig häckfågel. Här nedan listas häckningar och troliga häckningar från landskapen norr om Mälaren i första hand samt fynd från lappmarkerna. Dessutom inkluderas Södermanland för att visa den explosionsartade utvecklingen som forsärslan har haft i Sverige under 2000-talet.

Srm: Konstaterade häckningar 11, troliga häckningar 13, vilket ger minst 24 par. Dessutom är mörkertalet stort då många vattendrag inte är undersökta. Sammanlagt finns det rapporter om 112 forsärslor. Fram till år 2000 fanns det endast nio fynd av forsärslor i Södermanland (Rrk Srm)!

Nrk: Antalet rapporterade lokaler med häckningskriterier var 21 vilket är något lägre än de senaste åren men Rrk Närke bedömer att det totala antalet häckningar ligger stabilt kring 60 par.

Upl: Forsärslan är väl spridd i rapportområdet och arten förekommer i stort sett i alla lämpliga vattendrag.

Vstm: 98 häckningar eller troliga häckningar rapporterade vilket är i nivå med de senaste åren.

Vrm: 18 lokaler väl spridda över hela landskapet med säkerställd eller mycket trolig häckning. Dessutom observationer från ett flertal andra lokaler under häckningstid. Arten är numera tämligen allmän vid lämpliga lokaler.

Dlr: 20 häckningar och 10 troliga häckningar gör att forsärslan ligger kvar på en stabil nivå i Dalarna. Dessutom finns rapporter från 71 lämpliga häckningslokaler.

Gstr: Bedömningen är att det häckar ca 50 par i landskapet, vilket är lika med året innan.

Hls: 25 rapporter med häckningskriterier, vilket är något lägre än 2017.

Ång: Ett tjugotal häckningsindicer med fem säkerställda häckningar, vilket ligger i nivå med senare år.

Vb: Häckning: 2 1K Energicentrum, Klabböle, Umeå 4.8 – 2.9 (Rolf Sandberg, Thomas Johansson, Magnus Enbarr).

Hjd: Fem konstaterade häckningar samt ytterligare ett femtontal observationer under häckningstid från lämpliga biotoper.

Jmt: Ökningen av observationer fortsatte svagt även i år. Under sommaren noterades arten på minst 30 tänkbara häckningslokaler och minst 6 häckningar kunde konstateras. Arten verkar nu vara ganska väl spridd i landskapet.

S Lpl: 2 ad. med pulli/nyligen flygga ungar, Tjulån, Ly lpm 6.7 (Ulf Boström), 2 1K Litsjöforsen, Ås lpm 14.7 (Peter Nilsson). Dessutom finns ett antal fynd från lämpliga häcklokaler.

N Lpl: 1 ex. lämplig biotop Porjus fpl, Porjus, Lu lpm 20.6 (Johan Södercrantz, Sara Svedberg), 2 ex. lämplig biotop Teusajokken, Lu lpm 23–25.7 (Micael Jonsen), 8 ex. pulli/nyligen flygga ungar Nissunjokk, Abisko NP, T lpm 4.7 (Gustaf Löfgren, Karin Löfgren, Elis Löfgren).

(MAGNUS STRÖMBERG)

Sädesärla *Motacilla alba*

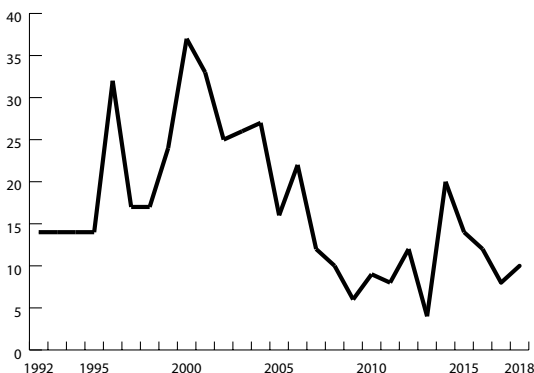
Fynd av underarten:

Motacilla alba yarrellii ”engelsk sädesärla”

Totalt 10 ex. är en rätt låg årssumma under senare år. Före år 2006 var antalet fynd betydligt större. En förklaring till minskningen är att kraven för godkännande steg ungefär vid denna tidpunkt. En annan förklaring är också att en viss minskning då skedde.

Sk: Årets två fynd utgörs av 1 ex. Domsten 2.4 (Mats Nymberg) och 1 ex. Näsbyholmssjön 15.4 (Thomas Ring, Jan Artursson).

Bl: 1 ad. hona Lindö udde 23.5 (Fredrik Lennartsson). Endast sjunde fyndet på hela 2000-talet av denna västliga ras.

Fynd av ”engelsk sädesärla” *Motacilla alba yarrellii* i Sverige 1992–2018.

Sm: 1 ex. Landsjön, Jönköping k:n 6.4 (Björn Merckell).

Tredje fyndet i rapportområdet.

Hl: 1 2K+ hane Krågens väg 4a, Glommen 7.4 (Daniel Lindén, Klaes Arrhenius, Pontus Blanch m.fl.). 1 honfärgad Fågeltornsparkeringen, Getterön 27.4 (Mikael Nord).

Vg: 1 hane Majorna 28.4–16.5 (Stig Fredriksson m.fl.).

Boh: 1 hane vid Torslanda golfbana, Hisingen 13.3 (Ola Wennberg), 1 hona vid Västergård, Lycke, Kungälv 13.4 (Peter Strandvik) och 1 3K+ hane vid Valsäng, Klövedal, Tjörn 18.4 (Per Undeland). På den sistnämnda lokalen har för övrigt en ad. hane setts även 2015 och 2016 (liksom 2008).

(FREDRIK FRIBERG)

FOTO: MATS ENGQVIST

Sädesärla av underarten *Motacilla a. ocularis*, 1K, Sandhamn, Fröjel, Gtl, 24 november 2018.

Fynd av underarten:

Motacilla a. ocularis (0/0 – 1/1)

Gtl: 1 1K Sandhamn, Fröjel, 24.11 (F) (Mats Engqvist).

Ett lite överraskande, men ändå inte helt otippat fynd av denna östsibiriska underart av sädesärla. Häckningsområdet är nordligt och sträcker sig från Tajmyr och Yenisejfloden i väster till Kamtjatka (och nordvästligaste Alaska) i öster. Övervintringen sker i södra Asien. Det är endast andra fyndet för Västra Palearktis (tarsiger.com och *Oriole Birding*, 2018), men det är kanske inte helt osannolikt att denna underart lätt missas om enstaka individer dyker upp på höstarna i Europa. Det har på senare

tid visat sig att den är sällsynt men regelbunden under sträckperioden i Kazakstan (Wassink 2010) och fynd finns från Arabiska halvön.

(ARON EDMAN)

Större piplärka *Anthus richardi*

28 ex. är färre under 2017 (30 ex.). Arten uppvisar ett vikande uppträdande i landet. Orsaken till detta är okänd.

Anmärkningsvärda fynd:

Dlr: 1 ex. Flygfältet, Malung 12–16.11 (Börje Dahlén, Per Lif m.fl.). Fenologirekord för landskapet, där så många som 5 större piplärkor sågs under hösten.

Jmt: 1 ex. Storrensön, Åre 14.10 (Trond Sørhuus). Första fyndet i landskapet.

Ly lpm: 1 ex Sjöbacka gård, Malå 10.5 (Alf-Rune Öberg). Fjärde fyndet i Ly lpm.

Tillägg 2011:

Öl: 1 ex. Övra Segerstad 28.11 2011 (Ingvar Skoog).

(ANDREAS LIVBOM)

Tabell 47. Genomsnittligt antal större piplärkor *Anthus richardi* per år under olika perioder 1950–2018.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
0,6	1,4	4,8	15	40	48	42	27

Mongolpipplärka *Anthus godlewskii* (18/18 – 1/1)

Gtl: 1 ex. Näsudden 11–15.11 (F, L) (Mikael Larsson, Anders Olovsson, Mattias Gerdin).

Gotlands tredje mongolpipplärka rapporterades under november. Landets första sågs så sent som 1998, just på Gotland, och på 20 år har nu 19 individer setts. Arten dyker upp sent om höstarna och tio fynd finns nu från november månad, medan de tidigaste är från 3.10 (Norrbotten 2005 och Gästrikland 2007).

(ARON EDMAN)

Fältpiplärka *Anthus campestris* EN

Under 2017 genomfördes en inventering av häckande fältpiplärkor vilken resulterade i 40 par, samtliga i Sk. Någon motsvarande satsning gjordes inte 2018, och det är omöjligt att utifrån inkomna rapporter avgöra läget för arten. Utanför Sk gjordes tre fynd, varav ett värfynd, ett av en revirhävande fågel under sommaren och ett höstfynd av en ungfågel.

Sk: Det är svårt att utifrån rapporter i Artportalen avgöra om årets resultat avviker från de 40 par som noterades 2017, men det finns i alla fall en del rapporter om ungfåglar som inger visst hopp för artens framtid. Det är i kustområden mellan Åhus och Stenshuvud man hittar

den absoluta majoriteten av fältpiplärkorna, med en påtaglig koncentration till Ravlunda skjutfält. Höstobservationerna utgörs av fyra individer från Falsterbonäset, varav endast två i de standardiserade sträckräkningarna på Nabben. Dessutom 1 ex. str. på Kullen 9.9 (Karl G Nilsson), en fågel som sannolikt har ett icke-skånskt ursprung.

Bl: 1 ex. Utklippan 15.5 (Utklippans fstn, Johan Åhlén, Lennart Eriksson).

Öl: 1 1K Ölands södra udde, Ottenby 30.8 (Johan Månsson).

Hl: 1 ex. bobygge(?) Morups Tänge 15.6–15.7 (Niklas Torstensson, Fredrik Åstrand m.fl.). Sågs samla bomatierial och flyga fram och tillbaka till förmod ad. boplats 17–18.6. Morups Tänge är en gammal häckningsplats för arten, men någon säker häckning har inte konstaterats i Halland sedan 2011.

(ANDERS WIRDHEIM)

Sibirisk pipplärka *Anthus hodgsoni* (73/73 – 4/4)

Öl: 1 ex. Mellersta lunden, Ottenby 8–12.11 (F) (Tommy Ekmark, Ilona Ekmark m.fl.).

Vrm: 1 ex. Knatten 20.10 (B) (Emil Skovgaard Brandtoft).

Nb: 1 ex. str. NV Rödkallen, Luleå skg. 2.10 (F) (Musse Björklund m.fl.). 1 ex. Rödkallen 7.10 (F) (Andreas Livbom, Musse Björklund, Per Lif).

Tillägg 2013:

Upl: 1 ex. Örskar 22.9 (F) (Martin Irestedt).

Tillägg 2017:

Gstr: 2 ex. ringm. Eggegrund 24.9–4.10 (F) (Jan Lundström, Per Aspenberg m.fl.), 1 ex. ringm. Eggegrund 2.10 (F) (Per Aspenberg).

Fynden från 2013 och 2017 har lagts till den tidigare fyndtotalen. Två sibiriska pipplärkor ringmärktes på Eggegrund 24.9 2017 och båda fåglarna stannade på lokalen till den 1.10 respektive den 4.10. Den 2.10 ringmärktes dessutom en tredje individ. Från och med 2018 granskas inte längre fynd av sibirisk pipplärka av Raritetskommittén utan av de regionala rapportkommittéerna.

(ANDREAS LIVBOM)

Rödstrupig pipplärka *Anthus cervinus* VU

Som vanligt är rödstrupiga pipplärkans status som häckfågel i landet osäker och läget känns inte alls ljus. Inte ett enda exemplar noterades under standardruterna. Sträckräkningarna på Nabben hade 2018 endast fyra individer att jämföra med ett medelvärde på 54 sedan räkningarna inleddes 1973. I och för sig visar arten en minskande trend men med kraftiga variationer mellan åren. 2018 går dock till historien som ett riktigt bottenår. Ytterst få fynd rapporteras från fjällvärlden, där T lpm tidigare hyst merparten av beståndet (170 av ca 300 par enligt

Ottosson et al. 2012). Glädjande nog hittades den blott andra konstaterade häckningen i Jämtland; den första var 1988. Men även 2015 rapporterades en trolig häckning längre söderut i Jämtland.

Jmt: 1 par matande ungar i nordligaste Jämtland 27.6 – 5.7 (Johan Råghall, Christer Pålsson, Gunnar Kvarnlöf).

T lpm: 1 sj. Pulsjärvi by 1.6 (Anders Eriksson, Magnus Liljefors, Tommy Eriksson). Ett mycket dåligt år för arten – bara ett fynd under häckningstid och inga fynd alls under vare sig vår- eller höststräcket.

(FREDRIK FRIBERG)

FOTO: MÅRTEN MÜLLER

Hedhiplärka *Anthus rubescens*, Saltstensudden, Utlängan, Bl, 23 april 2018.

Hedhiplärka *Anthus rubescens* (6/6 – 1/1)

Bl: 1 ex. Saltstensudden, Utlängan, 23.4 (F) (Mårten Müller).

Landets sjunde och Blekinges första hedhiplärka rapporterades från Utlängan i slutet av april. Det är första gången arten ses på våren i Sverige. Den absoluta majoriteten av fynden i vårt närområde utgörs av fåglar som ses längs Europas atlantkust under senhösten. Dessa har sitt ursprung i Nordamerika (*A. r. rubescens*). Ett mindre antal fåglar kommer i stället från den asiatiska populationen (*A. r. japonicus*), varav ett mindre antal övervintrar i Mellanöstern och förekommer regelbundet men sällsynt utmed västra Kaspiska havet som närmast. Höstfåglar

kan i de flesta fall bestämmas till underart om de dokumenterats väl, medan vårfåglar kan vara svårare att skilja på dräkten. När det gäller årets fågel pekar vissa karaktärer i riktning mot *japonicus*, men fyndet publiceras utan underart specificerad.

(ARON EDMAN)

Vattenpiplärka *Anthus spinoletta*

Totalt sågs 44 vattenpiplärkor under året, vilket innebär en svag minskning sedan året före (drygt 50 ex. 2016, 42 ex. 2017). Fördelningen mellan landskap är normal. Äntligen två fynd från Öland som inte haft något fynd sedan 2013, trots rätt milda vintrar och frekvent förekomst i närliggande Blekinge.

FOTO: MIKAEL ARINDER/SKÅNSKA BILDER

Vattenpiplärka *Anthus spinoletta*, Haverdal, Hl, 7 januari 2018.

Sk: Ett på senare år normalt uppträdande med 6 fynd av 7 individer i början av året och 16 fynd av 19 ex. i slutet. Majoriteten av fynden har som vanligt gjorts längs kusten i nordvästra Skåne, med spridda observationer längs övriga kuster. Därtill två observationer från Vomb-trakten, med 1 ex. Björkaåns utlopp 20.10 (Olof Ramel) och 1 ex. Klingavälsåns utlopp 9.12 (Jens Morin), för övrigt årets enda decemberfynd överhuvudtaget.

Bl: Max 3 ex. Köpeviken/Millegarne 7.1–25.2 (Fredrik Lennartsson m.fl.). Max 2 ex. Utlängan 8.1–23.2 (Lars-Gunnar Lundquist, Anders Adolfsson). 2 ex. Utlängan 20.10–18.12 (Lars-Gunnar Lundquist, Henrik Wachtmeister). 1 ex. Torhamns udde 23.12 (Tomas Flyman). En ny individ på Göhalvön, övriga januari-/februarfåglar troligtvis samma som rapporterades un-

der december 2017. Som vanligt är det totala antalet svårbedömt, då fåglarna är rörliga och ses oregelbundet.
Öl: 1 ex. Ölands södra udde, Ottenby 28–29.10 (Mats Waern, Eskil Friberg, Kasper Wieck m.fl.). 1 ex. Ölands norra udde 2.11 (Tobias Berger, Oscar Nordahl).

Hl: Åtta fynd (8 ex.) godkända för regional publicering.

Boh: 1 ex. Haby bukt, Ramsvikslandet, Sotenäs 8–14.12 (Peter Nilsson, Per Lif, Jan Johansson m.fl.).

Vg: 1 ex. rast. Kulmesund, Galterö, Gbg:s södra skärgård 30.12 (Jon Hessman, Hanna Liljebäck).

(FREDRIK FRIBERG)

Skärpiplärka *Anthus petrosus*

Hjd: 1 ex. Vikarsjön, Hedeviden 4.5 (Thomas Svanberg, Charlotte Svanberg, Göran Störensten m.fl.). 2 ex. str. S Myrhusvägen, Messlingen, Ljusnedal 17.9 (Björn Lundgren). Nionde och tionde fynden i Härjedalen.

Jmt: 1 ex. spel. Hamptjärnen, Stekenjokk 26.6 (Johan Frössling, Malin Löfgren). Fynd nummer 12 i Jämtland och det andra sommarfyndet från kalvfället på Stekenjokk, vilket får anses som något udda. Även 2011 gjordes ett par observationer där i juli.

Ly lpm: 1 ex. Hällforsen, Lycksele 1–2.5 (Magnus Eriksson, Henrik Wahlberg m.fl.). 1 ex. Braket, Umfors 30.7 (Albin Enetjärn). Tionde och elfte fyndet i Ly lpm.

Lu lpm: 1 ex. Vuollerim, Porsi kraftstation 11.4 (Mats Karström, Mariette Forsgren, Bengt Larsson m.fl.). Sjtätte fyndet i Lu lpm.

(FREDRIK FRIBERG)

Tallbit *Pinicola enucleator*

Tallbit anses vara en spridd om än sparsam häckfågel i Norrlands inland. Under de senaste åren har rapporter visat på minskade förekomster. Standardrutterna visar på en mindre uppräckning efter ett bottenresultat 2017 (Green m.fl. 2019). Sedan flera år ses tallbit inte längre under häckningstid i Dalarna.

Fynd under häckningstid:

Hjd: 5 ex. Henvålen nat.res., Särvfället, Berg 25.6 (Bert-Ivan Mattsson). 1 ex. Öster Sättertjärn, Storsjö 7.7 (Thomas Ring).

Jmt: 2 ex. Lakavattsberget, Hotagens naturreservat 1.4 (Tor Persson).

P lpm: 1 hanne spel. Slagnäs, Arjeplog. 6.6 (Lars Bruks). 1 hanne spel. Gåppelgietas, Arjeplog 14.6 (Frej Sundqvist).

Lu lpm: 1 ex. i lämplig biotop Sörmyran, Jokkmokk 4.7 (Kalle Källebrink, Eva Johansson).

T lpm: 1 ex. spel. Saatjärvi-Tuolpukka korset 29.5 (Hans Norelius, Eva Edmert). 1 par i lämplig häckbiotop Hopukka standardrutt 29K2C 21.6 (Christer Johansson). 1 hanne spel. Tervaslahti, Sautusjärvi 9.7 (Jan Sjöstedt).

(FREDRIK FRIBERG)

Vinterhämling *Linaria flavirostris* **VU**

Vinterhämlingen häckar mycket sparsamt i den svenska fjällvärlden, och årets rapporter är koncentrerade till de klassiska områdena i syd och nord, dvs. Härjedalen och Torne lappmark. Gissningsvis finns vinterhämlingen i områden däremellan, om än inte särskilt tätt. Svensk Fågeltaxering har endast möjlighet att följa vinterhämling vintertid. De enda häckningsfynden 2018 gjordes i T lpm.

Hjd: Fynd under häckningstid: 4 ad. i par i lämplig biotop Helagsområdet 11–14.7 (Simon Jakobsson, Fingal Gyllang). Inga fynd från Mittåklappen där arten varit årlig under häckningstid de senaste tio åren (rrk Hjd).

Jmt: Inga fynd rapporterades under häckningstid. (rrk)

FOTO: HANS CRONERT/SKÅNSKA BILDER

Vinterhämling *Linaria flavirostris*, Äspet, Sk, 19 januari 2018.

Ås lpm: Mycket trolig häckning i Åsele lappmark (rrk s lpm).

P lpm: 3 fynd av 20 ex. 1–2.5 (Stefan Holmberg).

Lu lpm: 3 fynd av 5 ex. 25.4–1.5 samt 1 ex. lockläte, övriga läten Satis, Stora Sjöfallets NP 2.7 (Kristen Jakobsen). 3 ex. Abborrträsk, Nietsak 22.10 (Maj Aspebo, Vivi Eriksson).

T lpm: Åtta fynd under häckningstid vid Kärkevagge, Kebnekaise och Njulla, varav 2 ad. i par + 4 pulli Lu-oktavagge 26.7 (Leif Björk). Därutöver 4 ex. rast. Karmaspakte 17.7 (Mats Karström), 2 ex. Gohpascorru, V Björkliden stn. 29.7 (Johan Thor) och 2 ex. lockläte, övriga läten Kårsavagge 8.8 (Mats Williamson).

(FREDRIK FRIBERG)

Gråsiska *Acanthis flammea*

Efter historiens största invasion 2017, främst av *flammea*, blev det spridda gråsiskor kvar i östra Sverige. Åtminstone enligt Artportalen har färre än fem häckningar konstaterats i Sörmland och det är väl ungefär här, i östra Svealand, som *flammea* och *cabaret* borde mötas.

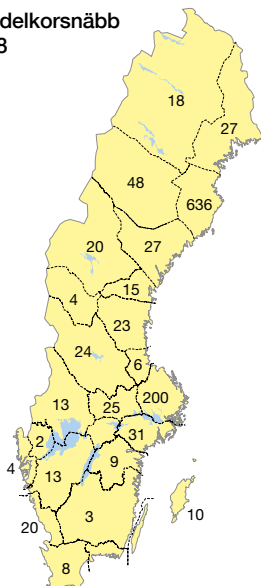
Srm: Häckning: 3 1K pulli/nyligen flygga ungar Vivesta badplats, Vivesta 23.8 (Thomas Larsson).

(FREDRIK FRIBERG)

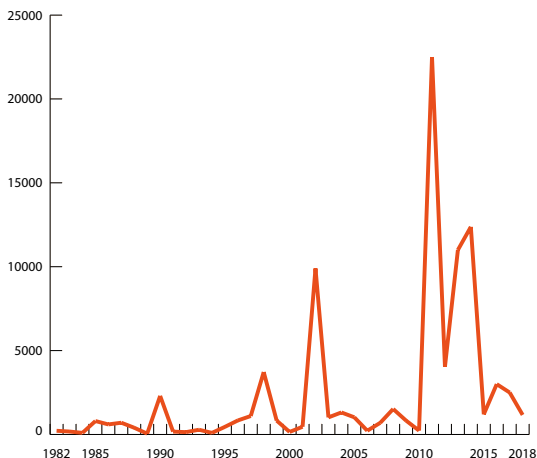
Bändelkorsnåbb *Loxia leucoptera*

Totalt 1166 är den lägsta totalsumman sedan 2010. Under 2010-talet har dalarna mellan invasionstop-

Bändelkorsnåbb
2018

Landskapsvis fördelning av observerade bändelkorsnåbbar *Loxia leucoptera* i Sverige 2018.

Antal bändelkorsnåbbar *Loxia leucoptera* i Sverige 1982–2018.

parna inte varit så djupa som tidigare och sett i ett längre perspektiv är summan helt normal. De låga siffrorna till trots tycks det som om små antal av arten häckade i Sverige. Som exempel på indikation kan nämnas 2 1K pulli/nyligen flygga ungar Päivävuoma, Gällivare, Lu lpm 21.6 (Johan Södercrantz, Sara Svedberg).

(FREDRIK FRIBERG)

Gulhämpling *Serinus serinus*

Sk: En bedömning av våren och sommarens sjungande gulhämplingar ger 9 revir i Ystad (Jonh Leffman), 15 revir på Österlen och 7–10 revir längs ostkusten från Juleboda i söder till Åhus i norr. Som det verkar fanns det väldigt få, om ens några, revirhävande fåglar på andra håll i landskapet. Inte heller i Helsingborg, där det under senare år funnits enstaka sjungande hanner under längre perioder. Årets första och sista fynd gjordes vid Kullens fyr 25.3 (Mårten Müller) respektive på Nabben 13.11 (Nils Kjellén). Dessa fynd avviker inte nämnvärt från medeldatum för arten.

Bl: Troliga häckningar. 1 par + ytterligare en hane Sölvesborg 18.4–24.7 (André Julinder, Jonas Engzell, Monica Malmberg m.fl.). 1 par Kristianopol 9–20.7 (Fredrik Lennartsson, Arne Andersson). Paret på Sölvesborgs kyrkogård sågs vid flera tillfällen under omständigheter som tydde på häckning. I Kristianopol fanns ett par under samma betingelser även under juli 2017 (FBI 54: 77). När kommer en första konstaterad häckning för Blekinge? Övriga värfynd: 1 hane Gökalv, Gö 5.4 (Fredrik Lennartsson). 1 ex. sång Tredenberg 10.4 (Christian Persson). 1 honfärg ad. Torhamns by 14.4 (Christer Herremo, Paul Andersson, Tony Svensson). 1 hane sång Torhamns udde 20.4–2.5 (Anders Løell, Evert Werkström, Linda Jonasson m.fl.). 2 ex. Utlängan 21–22.4 (Mårten Müller, Thomas Daleke). 1 ex.sång Erosvägen 19, Hasslöv 21.4 (Jonas Persson). 1 2K+ hane Sillnäs 24.4 (André Julinder). 1 ex. Hanö 26.4 (Thomas Nilsson, Kerstin Lindgren). 1 hane Sydudden, Utlängan 27.4 (Anders Rimne). 1 ex.sång Utlängan 29.4 (Göran Arn m.fl.). 1 ex. str. N Hanö 29.4 (André Julinder). 1 ex. str. V Bökenäs 3.1, Bökenäs 29.4 (Matthis Kaby). 1 ad. hane sång Björkenabben 6–13.5 (André Julinder). 1 ex. Utlängan 6.5 (Ola Sångberg, Måns Grundsten, Jonas Nordin). 1 hane Björkerydssjön 10.5 (Stefan Jonasson). 1 ex. str. N Sydudden, Utlängan 11.5 (Musse Björklund). 1 ex.sång Sandviken 12.5 – 10.6 (Leif Thörne). 1 ex. str. N Lindö udde 15.5 (Fredrik Lennartsson). 1 ex. Torhamns udde 18.5 (Christoffer Renvaktar). Höstfynd: 1 ex. str. V Blötö 6.10 (Fredrik Lennartsson). Ny art för Hasslöv, nr 246. Summa 26 ex. under året, vilket är rekordmånga!

Sm: Häckning: åtminstone 2 hanner och 1–2 honor, 2 ungar Tallhagedammarna, Kalmar 18.4–30.7 (Simon Carrington m.fl.). Övriga fynd: 1 ex. str. N Slottsfjärden, Kalmar 16.4 (Magnus Elfving, Tobias Berger). 1 ex. lockläte, övriga läten Malmfjärden västra, Kalmar

24.4 (Anders Törnberg, Leif Tägtström). 1 ex. lockläte, övriga läten Lindö, S delen, Kalmar 15.5 (Simon Carrington). 1 ex. Binga, Bottorp, Kalmar 2.6 (Peter Sieurin). 1 ex. spel. Västervik 5.6 (Mathias Näslund, Göran Larsson). 1 ex. spel. Lysingsbadet, Västervik 14.6 (Kenneth Rosén, Lena Carlsson). Från 2015 och framåt har gulhämplingen ökat igen i vår region. 2012–2014 gjordes bara ett eller två fynd per år.

Öl: Vår, Borgholms kommun: 1 hanne Ölands norra udde 5.4 (Jonas Johansson). 1 hanne Ölands norra udde 19.4 (Magnus Elfving, Linus Karlsson, Jonas Johansson). 1 hanne Ölands norra udde 22.4 (Håkan Johansson, Nina Fransson, Tobias Berger m.fl.). 1 hona Ölands norra udde 1.5 (Tobias Berger, Oscar Nordahl, Natalie Henriksson). 1 hanne Ölands norra udde 9–11.5 (Tobias Berger m.fl.). 1 ex. Ölands norra udde 13.5 (Björn Karlsson). Vår, Mörbylånga kommun utom Ottenby: 1 hanne Enetri 27.3–5.4 (Ghia Krantz, Henrik Lind m.fl.). 1 hanne Grönhögen 4.4 (Håkan Rune). 1 ex. Kvarnhagen, Mellby 12.4 (Gunnar Steinholtz). 1 hanne Segerstads fyr 19.4 (Hans Elleby, Christian Cederroth m.fl.). 1 sj. Alby 25.4 (Bertil Breife). 1 ex. Degerhamn 30.4 (Stefan Hage). 1 hona Enetri 30.4 (Rolf Ericsson, Inga-Britt Ericsson). 1 ex. Össby läge 2.5 (Björn Anderson). 2 ex. Enetri 3.5 (Carl Tholin, Ann-Mari Tholin). 1 ex. Össby läge 4.5 (Björn Anderson). 1 sj. Södra Sandbergen 7–9.5 (Jan Hägg). 1 sj. Haga Park camping 11.5 (Håkan Hellgren, Peter Andersson). 1 sj. Össby 12–13.5 (Örjan Alering, Lars Wallström m.fl.). 1 sj. Vället, Sandby 14.5 (Björn Klevemark). 1 ex. Sandviks camping 29.5 (Lennart Carlsson). 1 sj. Färjestaden 6.6 (George Gustafsson). Vår, Ottenbyområdet: 31 fynd av 35 ex. 7.4–30.5 (RrkÖl). Höst: 1 1K Beijershamn 1.8 (Lennart Carlsson). 1 ex. Ölands södra udde, Ottenby 9.8 (Simon Carrington, Hannes Andersson m.fl.). 1 hanne Sebybadet 7.10 (Manfred Dornhäuser). Inga tecken på häckning detta år. På fjolårets häckplats i Haga Park hittades bara en sjungande hanne 11.5. Årsumman blir 56 ex., i nivå med de senaste åren, detta med reservation för dubbelräkningar på Ölands södra udde där enstaka individer får flera varv runt fyrträdgården ibland flera gånger om dagen.

Gtl: 18 fynd av 19 individer. Inga fynd tyder på att häckning har genomförts. Observationer från april till juli.

Hl: 1 hanne str. S Skälvik 17.4 (Christopher Gullander). 1 ex. str. S Morups Tänges fyr 1.5 (Andreas Wernersson, Henrik Johansson). 1 ex. Morups Tänges fyr 19.5 (Jörgen Fagerblom, Hans Johansson). 1 ex. str. O Glommens sten 19.5 (Jan Wahlberg). 1 hanne sj. Skummeslövsstrand 31.5–5.6 (Mikael Larsson, Björn Larsson m.fl.). 2 ad. i lämplig häckbiotop, Skummeslövsstrand 6–7.6 (Erik Johansson, Fredrik Svensson m.fl.). 1 ex. Vassvik, Eftra 8.6 (Mats Hallberg). 1 ex. Bua Ljungvägen 3 12.6 (Mikael Larsson). 1 ex. sj. Skummeslövsstrand 17–18.6 (Joachim Karlsson m.fl.).

Bob: Två värfynd blev årets skörd: 1 hanne vid fågelbord på Nohlagsvägen, Aröd, Kungälv 21.4 (Jan-Börje Börjesson, Anne-Marie Barregren) och 1 hanne Kråkud-

den, Hönö, Öckerö kommun 9.5 (Stefan Svanberg, Roger Eskilsson).

Stbm: Två fynd gjordes under året. En sjungande hanne gulhämpling fanns kring byn på Landsort 8–11.4 (Måns Grundsten, Monica Thelin m.fl.). Det tidigaste noterade värfyndet någonsin i rapportområdet. En gulhämpling rapporterades vid Ankarudden, Torö 26.6 (Göran Andervass).

Upl: 1 ex. Örbyhus slott, Vendelsjön, Tierp 22.5–4.7 (David Hammarberg m.fl.) och på samma lokal noterades 2 ex. 23.5 (Martin Tjernberg, Patrick Fritzon). Trots att lokalen besöktes vid många tillfällen av många skådare kunde inga fåglar hittas förutom den ensamma. Det är oklart vad som hände med den andra fågeln men någon häckning lär knappast ha kommit till stånd.

Jmt: 1 ex. födosökande Karlsund, Östersund 22.8 (Hans Grundahl, Ewa Danielsson). Jämtlands andra godkända fynd av gulhämpling. Den första sågs under sommaren 1987 vid Birka i Ås.

Nb: 1 2K hanne spel. Övre Buddbyn, Boden 14.4 (F) (Mats Bergquist, Jerry Larsson, Per Nyström). Andra fyndet för landskapet Norrbotten och det femte för länet.

(FREDRIK FRIBERG)

Kornsparv *Emberiza calandra* **EN**

Likt 2017 konstaterades ytterst få revir och häckningar. Rrk Sk sammanfattar: "En klar minskning i förekomsten under både vinter- och häckningsperioden, där antal revir är oroväckande. Svår torka och brist på föda kan vara bidragande orsaker till uteblivna häckningar och dålig framgång." Från 1970-talet finns kornsparven, med undantag från någon tillfälligt men varaktigt revir i Halland, endast i Skåne. Arten har under 2000-talet upplevt tydliga upp- och nergångar, men från en relativt hyfsad nivå. Mest kritisk för det lilla beståndet var förmodligen situationen under 1990-talet.

Sk: Ansamlingen vid Hammar uppgick till 100 ex. under föråret och 25 ex. i december. De låga antalen kan sannolikt härledas till milt väder vilket gör att sparvarna har god födotillgång lite varstans i åkerlandskapet. Inom inventeringsområdet i sydost noterades tolv revir med matande honor i två (Paul Erik Jönsson). Fynd utanför områden där arten normalt uppträder (Ystad kommun, södra Simrishamn kommun, Böstes och Fredshög) var: 1 ex. Löddesnäs 8.5 (Lars Nilsson), 1 ex. sträckförsök Nabben, Falsterbonäset 16.8 och 29.8 (Ola Elleström, Karl Gustav Sjölund m.fl. respektive Björn Malmhagen) och 1 ex. Brunnhög, Lund 1.11 (David Gustavsson).

Öl: 1 ex. Sibyllas jaktstuga, Ottenby 23.4 (Hannes Andersson m.fl.). 1 ex. Ölands södra udde, Ottenby 29.4 (Jonas Bonnedahl, Anders Lundquist, Ronnie Nederfeldt). 1 ex. Ölands norra udde 8–10.5 (Linus Karlsson, Jonas Johansson, Roger Jonasson m.fl.). 1 sj. han-

ne Hulterst ad. 11–12.5 (Elis Ölfvingsson, Axel Jensen, Johan Jensen m.fl.). 1 ex. Ölands södra udde, Ottenby 20.5 (Patric Österblad).

Gtl: 1 Kauparve, Lau 5.5 (Fredrik Ström) och 1 hanne spel. Kulänge, Vamlingbo 13.5 (Per Smitterberg).

Dlr: 1 sj. Limatornet, Limsjön, Leksand 8.5 (Ulf Eriksson). Fynd nr 3. Sången spelades föredömligt in med mobiltelefon och artbestämning kunde senare göras med säkerhet. Båda tidigare fynd är gjorda under våren av sj. individer: Lernbo, Smedjebacken 30.5 1978 samt Sunnansjö, Ludvika 30.4 1988.

Tillägg 2017:

Gtl: 1 ex. rast. Bredsandsudde, Gotska Sandön 30.5 2017 (Raul Vicente, Mattias Andersson).

(FREDRIK FRIBERG)

FOTO: PER ÅSBERG

Bergortolan *Emberiza buchanani*, hanne, Stenrevet, Gotska Sandön, *Gtl*, 2 juni 2018.

Bergortolan *Emberiza buchanani* (1/1– 1/1)

Gtl: 1 2K+ hanne Stenrevet, Gotska Sandön, 2.6 (F, V) (Per Åsberg).

Liksom förstafyndet (lustigt nog på dagen åtta år tidigare) bestämdes denna bergortolan definitivt först med hjälp av fotografier i efterhand så det är ännu en högst exklusiv art att ha på sin Sverigelista. Fyndet föregicks av stabilt högtrycksväder över västra Ryssland med tillhörande långväga och mycket varma sydostvindar som troligtvis bidrog till uppdykandet på Gotska Sandön. Bergortolan är extremt sällsynt i Europa och exempelvis saknas ännu fynd från Storbritannien.

(HANS LARSSON)

Ortolansparv *Emberiza hortulana* **VU**

Inga positiva nyheter om artens situation i landet.

Nrk: I Kvismaren har 2 par häckat och de fick ut 2 ungar vardera. Förutom de häckande paren finns det bara två ytterligare observationer från landskapet. Det här är den sämsta noteringen för arten i landskapet på 2000-talet.

Upl: Det verkar nu tyvärr som att ortolansparven är utgången som häckfågel från Stockholms rapportområde. Trots gediget eftersök i artens tidigare huvudutbredningsområde i Sigtuna k:n. Som mest hördes 3 hannar sjunga i kant av energiskog vid Långholmen, Norrby fram till slutet av maj men senare på sommaren stod inga att finna och inga honor eller häckningsindicium kunde noteras (Petter Haldén). Kortvarigt rapporterades 1 sj. vid norra Fysingen 26.6 (Jesper Norrby).

Vstm: 24 sj. hannar under häckningstid med följande fördelning: Västerås (1), Kungsör (19), och Fagersta (4). Fyra häckningar i Kungsör. Fyra flygga kullar i juni! 21 revir, i 12 av reviren sågs honor. Alla Kungsörsfynden ute på Barkaröslätten. (Patrik Rhönnsd).

Dlr: Häckningstid: 1 sj. Flygfålsrakan, Övre Svärdsjö, Borlänge 7–30.5 (Leif Carlberg, Lars Antonsson, Åke Jansson m.fl.). 1 sj. V Långsjön, Rommehed, Borlänge 26.5 (Stig-Åke Svenson). 1 ex. Baggbö, Avesta 29.5 (Berndt Söderlund). Fynd bedömda som individer på sträck: 1 sj. Born, Orsa 18.5 (Stefan Rystedt). 1 ex. Backa/Danholn, Falun 11.8 [F] (Lars Arvidsson). På uppdrag av Länsstyrelsen har 35 lokaler besökts 15.5–12.6, fördelade kommunvis: Avesta 7, Hedemora 6, Säter 11, Borlänge 2, Falun 7 och Leksand 2. Av dessa var 13 med salixodlingar. På ingen av dessa noterades ortolansparv (Stig-Åke Svenson).

Gstr: Den katastrofala nedgången är välkänd. Den innebär t.ex. för Gästriklands del att det inte blev ett enda revir funnet här i kulturlandskapet. Ortolanen skall man nu i stället leta i skogsmark av typ norrlandsterräng i NV delen av landskapet. Härifrån finns våra enda fynd kopplade till troliga revir: 1 sj. Gruvberget, Snältjärnen 31.5 (Jan Moberg) och 2 sj. Högåsen, Åmot 3.6 (Mikael Dahlbom).

Hls: Årets fynd i jordbrukslandskapet är gjorda i trakterna kring Delsbo. Från skogslandet finns något fler rapporter. Arten är opportunistisk i skogslandet, något som den täta populationen vid Rödmyraberget visar. Inte mindre än 10 hannar sjöng i området. Kanske får arten ett kortare uppsving i brandfälten kring Ljusdal. 1 sj. Fjärdsäter, Delsbo 15–21.5 (Arnold Larsson). 2 ex. Lillberget 16.5–2.6 (Kjell Johansson). 10 sj. samt föda åt ungar Rödmyraberget 18.5–2.7 (Carl-Johan Mannheim, Stefan Persson m.fl.). 2 med revir Västeräng, Delsbo 21.5 (Stefan Persson). 1 sj. Södra Hällåsen, Bjuråker 22.5 (Arnold Larsson).

Mpd: 23 sjungande hannar på 15 olika lokaler med en relativt jämn spridning över hela landskapet.

Ång: Samtliga: 1 sj. Vagnö golfbana 13.5 (Dan Tjell, Per Sander). 1 sj. Nyland vid Skulesjön, Nätra s:n, Skulesjön 14.5 (Bo Näsström). 1 sj. Bjästa slamlagun 26.5

(Bengt Gruvin). 1 sj. Ytterfälle, Säbrå s:n 29.5–14.6 (Björn Gustafsson, Leif Johansson, Bo Flumeé m.fl.). 2 med föda åt ungar Svedjehygget 10.6 (Robert Åkerlund, Samuel Åkerlund). 2 med föda åt ungar Norrvåge 17.6 (Ulf Norberg). 1 sj. Håknäsbacken SO 21.6 (Jean-Michel Roberge). Ett rekordlåg antal fynd under 2018. Två häckningar plus 5 ytterligare observationer.

Vb: Under året rapporterades 48 sjungande hannar eller revirhävande fåglar fördelat på 33 lokaler. Detta är än bättre siffra än förra året men fortfarande under det normala för de senaste tio åren som ligger på cirka 70 sjungande hannar per år. Hössjödalen fortsätter att vara den lokal där flest sjungande individer rapporteras, i år 20 sjungande hanar. Oroväckande är att antalet revirhävande hannar är så få kring Umeälvens slätter, från

FOTO: HANS CRONERT/SKÅNSKA BILDER

Ortolansparv *Emberiza hortulana*, hanne, Köping, Vstm, 2 juni 2018.

Röbäcksdalen i norr till Storavan i söder. Trots att dessa marker är välbevakade och de flesta reviren borde täckas in, kunde enbart två par noteras. Man behöver inte gå tillbaka alltför många år till då dessa marker höll mellan 5–15 sjungande hannar per år.

Nb: K: 12 fynd av 17 ex. i Pit k:n, 5 fynd av 7 ex. Lul k:n och 2 fynd av 2 ex. Kal k:n 6.5–20.6. I: 6 fynd av 7 ex. Bod k:n. De flesta fynden avser sjungande hannar som setts på hyggen. Totalt 22 fynd av 33 ex. vilket är i paritet med fjolåret. Antalet observerade individer har de senast fem åren pendlat mellan 33 och 47 fåglar med en svagt nedåtgående trend. Mörkertalet kan dock vara stort då hyggen inte så ofta besöks av ornitologer.

Jmt: 1 hanne spel. Högberget, Ragunda 9.6 (Johan Råghall, Ingela Källén). Under den inventering som genomfördes under försommaren av Länsstyrelsen (inom

Åtgärdsprogrammet för hotade arter) i delar av Jämtlands jordbrukslandskap hittades inga ortolansparvar. Dock upptäcktes en sjungande hanne på ett uppväxande kalhygge i närheten av Hammarstrand, och detta var den första säkra rapporten i Jämtland sedan 2015.

P lpm: 1 ex. spel. Skravelberget, Arvidsjaur 13–17.6 (Kent Nilsson, Kalle Källebrink, Eva Johansson).

Lu lpm: 1 ex. Sakajärvi i Gäl kn 25.10 (F) (Mats Johansson). Två fynd i lappmarkerna ligger i paritet med de senaste åren. Fågeln i Sakajärvi var den senaste hittills i Norrbottens län och den tredje senaste under 2000-talet i landet. Man kan undra varifrån denna fågel kom. Det kan ha varit en felflyttande individ från öster som dykt upp i Lappland i stället för på sitt ordinarie övervintringsområde.

(PETTER HALDÉN)

FOTO: STEFAN OSCARSSON/N

Rostsparv *Emberiza caesia*, 1K hanne, Skutskär, Upl, 5 januari 2019.

Rostsparv *Emberiza caesia* (2/2– 1/1)

Upl: 1 1K hanne Skutskär 23–31.12 (F) (Gudrun Öhman, Klara Öhman, m.fl.).

Julhelgens stora publikfriare besökte en fågelmatning i Uppland och stannade på platsen en god bit in i januari 2019. Vallfärdande skådare bjöds generöst att spana efter rostsparven inifrån upptäckarfamiljens kök(!). De två tidigare fynden gjordes vid Ottenby (Öl) 29–30.5 1967 respektive Haparanda Sandskär 14–15.6 2014, vilka faller väl in i fyndbild för Nordeuropa, där den absoluta majoriteten rostsparvar setts under april–juni. Fyndet av fågeln i Skutskär är alltså anmärkningsvärt i detta avseende.

(HANS LARSSON)

Dvärgsparv *Emberiza pusilla* VU

Totalt ca 18 individer har godkänts för nationell publicering av rrk. Detta är betydligt färre än under de bästa åren 2016 och 2017, men i det längre perspektivet ändå ett fint utfall. Färre fynd än normalt gjordes under häckningstid i Norrbotten och nordöstra Lappland, som ligger i den västra kanten av utbredningsområdet omfattande de norra delarna av Finland och Ryssland.

Fynd under vårsträcket:

Upl: 1 ex. Storskäret, Röder (Norrsköldgården), Blidsn 29.4 (Eskil Friberg). 1 ex. Björn, Björns skärgård 10.5 (Martin Amcoff, Kalle Brinell, Johan Södercrantz m.fl.). Noteringen från Röder är den datumsmässigt tidigaste hittills i Uppland.

Fynd under häckningstid:

Nb: 1 hane Kaivosjännkä V Juoksengi 1.6 (Peter Wikström). 1 sj. Kangos 3–10.6 (Anders Eriksson, Magnus Liljefors, Tommy Eriksson m.fl.). 3 sj. Keräntöjärvi 9–29.6 (Peter Wikström, Martin Widén m.fl.). 1 ex. Ylinenjärvi by 30.6 (Peter Lindmark).

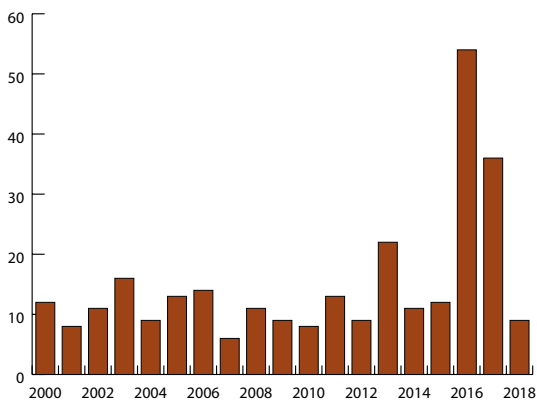
Lu lpm: 1 hane sj. Serri nat. res. 10.6 (Lars Lindell). 2 ex. upprörd, varnande Ekopark Leipipir 26.6 (Jonas Gustafsson).

Fynd under höststräcket:

Bl: 1 ex. Byn, Utlängan 16.9 (Lars-Gunnar Lundquist).

Öl: 1 ex. Ölands södra udde, Ottenby 25.9 (Mats Wärn, Bosse Carlsson, Olle Pettersson m.fl.). 1 ex. ringm. Ölands södra udde, Ottenby 13–16.10 (Simon Carington m.fl.). 1 ex. Ölands södra udde, Ottenby 5.11 (Douglas Gustafsson, Lars Andersson).

Sm: 1 1K ringm. Ralångens fågelstation, Aneby 6.10 (Mats Thorin).

Fynd av dvärgsparv *Emberiza pusilla* utanför häckningsområdet i Sverige 2000–2018.

Tabell 48. Genomsnittligt antal dvärgsparvar *Emberiza pusilla* per år under olika perioder 1950–2018.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–18	2018
0,9	6,0	7,2	13	19	11	27	18

Upl: 1 ex. Björn, Björns skärgård 11.10 (Ulrik Lötberg, lennart söderlund).

Vb: 1 1K hane ringm. Obbola industritipp, Umeälvens delta och slätter 30.9 (Ralf Norberg, Rolf Sandberg, Fredrik Widman).

Tillägg 2016:

Gt: 2 ex. Hoburgsklippan, Hoburgen 30.10 (Raul Vicente, Björn Dellming).

Tillägg 2017:

Upl: 2 ex. Horssten 23–24.9 2017 (Anders Haglund, Måns Grundsten, Krister Nordin m.fl.).

(ANDREAS LIVBOM)

FOTO: FREDRIK LENNARTSSON

Videsparv *Emberiza rustica*, Blötö, Ronneby, Bl, 9 september 2018.

Videsparv *Emberiza rustica* VU

I och med den ringa besöksfrekvensen av skådare i Norrlands inre och norra delar så är det svårt/omöjligt att göra någon trendbedömning av videsparvens beståndsutveckling utifrån spontanrapportering. Vad vi säkert vet genom data från Svensk Fågeltaxering (SFT) är att den långa trenden varit kraftigt nedåtgående och att minskningen varit mest påtaglig i artens randområde. Sydgränsen för utbredningsområdet, som förr låg i nordligaste Svealand, har förskjutits till mellersta Norrland. Arten är sedan 2015 nationellt rödlistad som sårbar.

Rrk Vb påpekar att relativt många fynd gjordes

under hösten. Årets häckningssäsong var bra för många tättingar och det är inte osannolikt att även videsparven hade en bra säsong 2018 som resulterade i många ungfåglar. Om trenden är bruten återstår att bekräfta. Data från SFT visar i varje fall att minskningen inte varit lika påtaglig de senaste 10–15 åren utan snarast har planat ut.

fynd under häckningstid:

Jmt: 2 ad. i par permanent revir Öjsjömyrarnas naturreservat 26.5 (Stefan Hage). 2 1K pulli/nyligen flygga ungar Skogsbilväg söder om Tullingsås, Österkäls-tjärnarna, Ström 23.6 (Marcus Östman). 2 ad. i par upprörd, varnande 7.7 (Ulla Falkdalen) och 1 ad. 8.7 (Nils Andersson), båda Öjsjömyrarna, Öjsjömyrarnas naturreservat. 1 honf. obs i häcktid, lämplig biotop Håxåsflo, Hall-Håxåsen, Hammerdal 13.7 (Tor Persson). 2 ex. Våge 1:5 15.7 (Kim Woxlägd). 3 ex. Travbanan, Håxås, Hammerdal 13.8 (Robert Jansson, Marie Griph). Projekt Videsparv fann 7 st besatta revir på 37 undersökta lokaler. Sämsta året hittills inom projektet.

Äng: Två säkerställda häckningar och två troliga häckningar rapporterade från det inre av landskapet, vilket är fler än brukligt.

Vb: Inga konstaterade häckningar. Arten sågs på sju lämpliga häckningsplatser.

Nb: Under häckningstid 7 fynd i kustlandet och 23 i inlandet, något färre antal än 2017.

S.Lpl: Saknas kommentar från rrk. P lpm: 6 fynd, därav 2 pulli/nyligen flygga ungar Lobbemyran 13.6 (Samuel Berggren) och 1 ad. hona pulli/nyligen flygga ungar Vattneslobbemyran, Bäcklund 16.6 (Åke Lindström).

Lu lpm: 16 fynd totalt därav 1 pulli/nyligen flygga ungar Soarveåhpe 27.6 (Arne Johansson, Kjell Svensson, Per Olof Strandroth).

T lpm: 9 fynd, därav 2 säkra häckningar: 1 ex. pulli/nyligen flygga ungar Äijijärvi, Koiravaaranalusta, standardrutt 29K2h 24.6 (Christer Johansson) och 1 ad. hane + 3 pulli/nyligen flygga ungar Vittangi 23.7 (Jörgen Fritzon).

Fynd i Götaland och Svealand:

Bl: 1 ex. Blötö 9.9 (Fredrik Lennartsson). Sm: 1 honf. Grisbäcksudden, Grisbäck 23.9 (Agne Tjädermyr).

Öl: 1 ex. Ölands södra udde, Ottenby 18.5 (Rolf Ericsson, Ove Eriksson, Lars Lundquist m.fl.). 1 1K ringm. Ölands södra udde, Ottenby 18.9 (Hannes Andersson m.fl.).

Gtl: 1 1K rast. Säludden, Gotska Sandön 8.9 (David Kihlberg).

Srm: 2 ex. Skogsudd, Grödinge 5.9 (Anders Löfgren). 1 ex. Ålandsskär, Huvudskär 9.9 (gnm Mats Gothnier). 1 1K hane Pumphusängen, Ågesta 9.9 (Matti Eriksson, Rikard Liljebäck, Anders Frunck). 1 ex. Mejsgarn, Lännäkersviken 9.9 (Johan Nilsson). 1 ex. str. V Örud-den, Torö 16.9 (Thomas Fransson, Håkan Markstedt).

Upl: 19 ex. rapporterade från 12 olika lokaler under hös-

ten. I och med att videsparven flyttar ost–västligt till övervintringsområden i Kina så är den ovanlig i södra Sverige. Där dyker den upp främst under höststräcket och med slagsida mot Östersjöländskapen.

(ANDREAS LIVBOM)

Svarthuvad sparv *Emberiza melanocephala*

(41/41 – 1/1)

Vg: 1 hane Brännö, Göteborgs skärgård, 1.6 (F) (Linus Westlund).

Första fyndet för Västergötland gjordes under klassisk tidpunkt för arten; månadsskiftet maj/juni. Uppträdandet av svarthuvad sparv har legat på en relativt stabil nivå sedan slutet av 1970-talet och fynd görs med högst ett par års mellanrum. 1984 sticker ut med fyra individer följt av 2010 och 2012 med tre vardera.

(HANS LARSSON)

Fynd avseende kategori D:

Snögås *Anser caerulescens*

Snögäss hålls inte som parkfåglar i Europa i samma utsträckning som tidigare och färre individer har möjlighet att rymma. Av de två förekommande färgmorferna (vit och ”blå”) är det den vita som oftast förekommer i Sverige. Anledningen till detta är kanske framför allt att denna form är mer populär i fågelparker. Under 2018 finns bara åtta rrk-kvalitetssäkrade exemplar (12 ex. 2017) varav hälften i Skåne.

Tillägg 2017:

Dlr: 1 ex. födosökande Limsjön, Leksand 26.3–5.4 2017 (Staffan Müller, Britta Wallbom, Carina Wallbom m.fl.) och 1 ex. rast. Flogen 6.4 2017 (Andreas Trogen, Karin J. Gisslar, Karin Hollsten).

(FREDRIK FRIBERG)

Kejsargås *Anser canagicus* (7/9 – 1/1)

Bob: 1 ad. Torslanda golfbana 24.7–6.9 (F) (Sara Andersson, Kristofer Holmsten).

Det första vederbörligt rapporterade fyndet av en omärkt fågel sedan 2005. Kejsargåsen häckar runt Berings sund och övervintrar i huvudsak på Aleuterna och i Alaska. Potentialen för ett uppträdande av vilda kejsargäss i Europa torde vara ganska låg, även om det finns fynd som bedöms avse vilda fåglar från USA:s västkust, Grönland, Japan, Hawaii och Midwayöarna (American Ornithologists' Union 1998).

(ALEXANDER HELLQUIST)

Kamskrake *Lophodytes cucullatus* (22/22 – 0/0)

Nrk: 1 hanne Rysjön, Kvismaren, 3.10 (F) (Anders Jacobsson).

Observationen avser med all sannolikhet samma fågel som observerades i Rysjön och vid Torsnäset i september–oktober 2017.

(ALEXANDER HELLQUIST)

Fynd avseende kategori E:

Strippgås *Anser indicus*

Summeras landskapen blir summan 57 ex., något högre än förra årets 48 ex. Strippgåsen härstammar från centrala Asien och är en vanlig parkfågel i Europa. Alla individer som förekommer i Sverige räknas därför som parkrymlingar, även om häckningar av frilevande individer förekommit. Inga av dessa fynd tyder på häckning. Ingen säker häckning föreligger sedan 2009 men ett par starka indikationer finns från 2014.

Udda fynd:

Hjd: 1 ex. Särvsjön 14.6 samt 18.6 (Jeff Price, Elaine Price). Första fyndet i Härjedalen.

Stor ansamling:

Upl: 9 ex. rast. Fjärdhundra 9.9 (Anders Pettersson).

(FREDRIK FRIBERG)

Australisk rostand *Tadorna tadornoides*

(2/2–1/1)

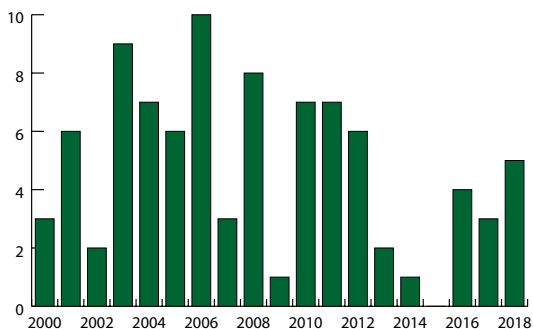
Öl: 1 ad. hona Ölands södra udde, Ottenby 24.6–10.7 (Joakim Granholm, Anton Blanch, Urban Tholen m.fl.). Australisk rostand anses givetvis vara förymd. Två fynd föreligger tidigare från 2000-talet: från 2002–2003 resp. 2007, båda i Skåne.

(FREDRIK FRIBERG)

Brudand *Aix sponsa*

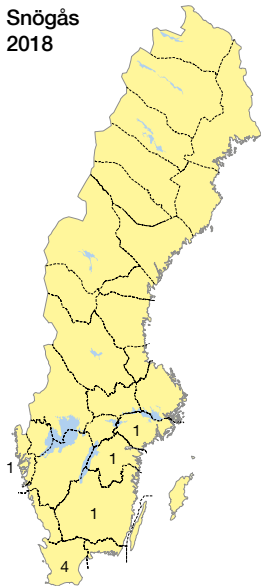
Brudanden hör hemma i Nordamerika och kan säkert nå Europa av egen kraft. Arten hanteras mindre stringent i Artportalen än många andra mer spontana arter och utöver nedanstående två fynd finns även dokumenterade rapporter från Västergötland om åtminstone två hannar resp. en hona.

Sk: 1 hona sågs i området kring Pinnån, Örkellunga till och från under året (Patric Carlsson, Leif Sigbo, Seth Nilsson m.fl.)

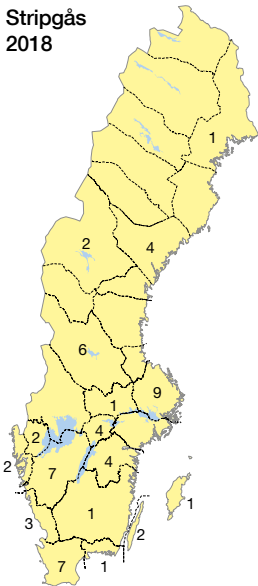

Fynd av brudand *Aix sponsa* i Sverige 2000–2018.

Snögås 2018

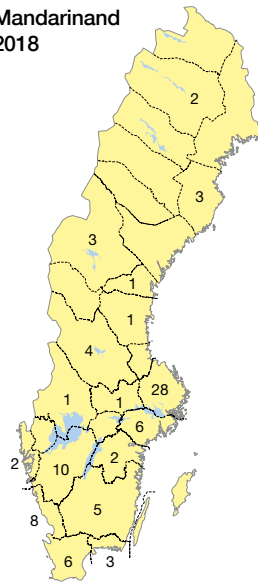

Strippgås 2018

Landskapsvis fördelning av observerade snögäss *Anser caerulescens* och strippgäss *Anser indicus* i Sverige 2018.

Mandarinand 2018

Landskapsvis fördelning av observerade mandarinänder *Aix galericulata* i Sverige 2017.

Sm: 1 hanne Rinkabysjön 29.8 (Mikael Persson, Therese Petersson).

(FREDRIK FRIBERG)

Mandarinand *Aix galericulata*

Under de senaste tio åren har mandarinandens små försök till etableringar bytts från Ängelholm, Skåne och Olofsström, Blekinge till att numera omfatta Enköping och Lövestabruk, båda med konstaterade häckningar 2018. Dessutom sågs parningsbråk vid Viggbyholm, Täby Stockholm. Troligen har antalet ökat något, totalt sett. I år sågs ca 84 ex., om man summerar landskapens summor. Gissningsvis är antalet dubbelräkningar omfattande.

Sk: Likt under 2017 har endast ett par syns till i det gamla kärnområdet i Ängelholm. Totalt landar årets skörd på 5 fynd av 6 individer, vilket är helt i linje med senare år.

Bl: Tre fynd, samtliga gällande hannar 21.1–20.5. Sedan några år verkar den lilla häckande populationen i Olofsströmstrakten vara utgången. Senast en häckning konstaterades där var 2008.

Hl: Sex fynd omfattande 8 ex.

Sm: 1 par rast. Ravelsbygd, Nybro 3.5 (gm Stefan Björn). 2 hanne rast. Emåns mynning, Emsfors, Mönsterås 6.5–1.6 (Jan Sandberg, Jan Hägg m.fl.). 1 hanne vid Krabby, Gislaveds k:n, 6.5 (Stefan Andersson).

Vg: Sju fynd under perioden 1.4–16.9. Dessutom 3 ex. Alingsås – parkfåglar från Nollhagaparken som vistats flera år på olika lokaler i centrala Alingsås.

Bob: 1 ad. hanne Fästningsholmen, Kungälv 28.4 (Björn Dellming), möjligen från de närliggande fågeldammarna i Surte, där en hanne och två honor sågs friflygande 26.2 och 22.3). 1 hanne Åbyfjorden, Sotenäs 13.10 (Jonas Eriksson).

Ög: Två fynd under året: 1 ad. hanne rast. Kisaåns utlopp, Åsunden 17.5 (Andreas Pettersson, Patrik Strid). 1 hanne Rakeredsdammen, Vikingst ad. kyrka 2.6 (Leif Jern).

Nrk: Fyra fynd av totalt 5 ex. 11.4–23.9.

Srm: Fem fynd av upp till 5 ex. 11.4–15.9.

Upl: Under våren sågs som mest 5 ex., 3 hannar och 2 honor, Enköping 25.3–28.5 (Anette Westin m.fl.). En häckning konstaterades och 2–4 juv. observerades Dyarna 2.7–8.8 (Bo Bengtson). Under hösten sågs sedan som mest 11 ex, 6 hannar och 5 honor 18.10–15.11 (Bengt Ottosson m.fl.). I Lövestabruk konstaterades också en häckning med 1 hona + 2 juv. 15.8 (Christi-an Ekstedt). Avslutningsvis 2 ex. på lokalen 22.9 (David van der Spoel). Summa sumarum 15 individer och 2 häckningar.

Vstm: Fem fynd under året. De bedöms röra samma individ som övervintrar vid Västeråsfjärdens inre delar och som gjorde en sommarutflykt till Ridön.

Vrm: 1 hanne Södra Sunnesundet 1–3.4 (Patric Gullström, Jan Håkansson m.fl.).

Dlr: 1 hanne Holmen, Avesta 22.4 (Eric Nyström). 1

hanne Bergsgården, Falun 29.4 (Hansa Andersson, Jenny Lind). 1 hanne Flogen, Gagnef 21.5 (Conny Trogen m.fl.). 1 hona Åkerängsta Brygga, Gagnef 16.6 (Andreas Trogen, Tindra Trogen).

Hls: Troligen en och samma fågel och kanske också någon av de mandarinänder som setts i området under senare år. 1 ex. Varpen, Bollnäs C 17.4 (Per-Erik Modd). 1 hanne Muckeltjärn, Sässmanområdet 21.4 (Anders Delander).

Mpd: 1 ad. hanne rast. Vivstavav, Timrå 26–27.4 (Anette Dahlgren, Henrik Joutsen).

Vb: 1 hanne födosökande Ön, Umeå 3.5 (Ann-Katrin AX Sjögren). 1 hanne rast Ersmarksängena, Kåge 7.5 (Erik Normark). 1 hanne Nordanå, Skellefteå 9.6–6.9 (Ulf Wiklund, Erik Normark, Pontus Wennesjö m.fl.).

Jmt: 2 i par Frösöbron, Östersund 19–22.4 (Sune Gustafsson, Johannes Enebog, Kikki Enebog). 1 hanne Lillsjön, Tullingsås, Ström 30.4–6.5 (Tor Persson, Robert Jansson, Agneta Sundkvist). Lu lpm: 2 ex. Brändön V Jokkmokk, Lu lm 20.5 (Fredrik Andersson).

(FREDRIK FRIBERG)

Gulnäbbad kricka *Anas flavirostris*

En sydamerikansk art som man sällan stöter på i våra svenska marker, och när man väl gör det är det såklart inte läge att ens hoppas på spontant ursprung. Första fyndet i Sverige på åtta år!

Sk: 1 ex. Lertagsdammen, Klagshamns udde, 31.7 (Kristoffer Olsson Stenman).

(FREDRIK FRIBERG)

Rapporter som bordlagts av Raritetskommittén:

Skiffertrut *Larus schistisagus*

Sk: 1 1K Simrishamns hamn 28.10.

Amerikansk gråtrut *Larus smithsonianus*

Sk: 1 3K Helsingborgs hamn 8.11.

Fynd som inte godkänts för publicering:

Dvärgkanadagås *Branta hutchinsii*

Sk: 1 ex. Ingelstorps ängar 2.1.

Sm: 1 ex. Draven 20.8, 1 ex. Händelöpp 12.10.

Hl: 1 ex. Skummeslövsstrand 5.1.

Amerikansk sjöorre *Melanitta americana*

Öl: 1 hane Alvedsjö bodar 28.5.

Stormsvala *Hydrobates pelagicus*

1985: Sk: 1 ex. Båstads hamn 7.11.

Gåsgam *Gyps fulvus*

Srm: 1 ex. Häggsjön 8.5.

Örnvråk *Buteo rufinus*

Boh: 1 ex. Bua, Skredsvik, 29.6.

Vitgumpsnäppa *Calidris fuscicollis*

Hl: 1 ex. Killingatången, Getterön, 30.7.

Fläckdrillsnäppa *Acitis macularius*

Boh: Kallhed näsa 15.12.

Varfågel *Lanius excubitor*

Fynd av underarten *homeyeri*:

2016: Gstr: 1 2K+ ringm. Eggegrund 27.9

Azurmes *Cyanistes cyanus*

2016: Öl: 1 ex. Grönhögen 13–15.10, se ovan under
Azurmes x blåmes.

Sibirisk piplärka *Anthus hodgsoni*

Upl: 1 ex. Svenska Högarne 11.10.

Bergsångare *Phylloscopus bonelli*

Hl: 1 sj. Lönestig 3.5.

2017: Sk: 1 sj. Domsten 14.5.

Stäppsångare *Iduna caligata*

Sk: 1 sj. Hagestad 6.5.

Ärtsångare *Sylvia curruca*

Fynd av underarten *halimodendri*:

Vrm: 1 ex. ringm. Hammarö 4.11.

Gulärta *Motacilla flava*

Fynd av underarten *feldegg*:

Öl: 1 hane Högnäsörde 23.5.

Referenser

Adriaens, P. & Gibbins, C. 2016. Identification of the *Larus canus* complex. *Dutch Birding* 38:1–64.

American Ornithologists' Union (AOU). 1998. *Checklist of North American Birds*. 7th edition. American Ornithologists' Union, Washington, DC.

BirdLife International. 2017. *European Birds of Conservation Concern*.

Green, M., Haas, F. & Lindström, Å. Övervakning av fåglarnas populationsutveckling. Årsrapport för 2018. Lunds Universitet.

Lindström Å., Green M., Husby M., Kålås J.A. & Lehtikoinen A. 2015. Largescale monitoring of waders on their boreal and arctic breeding grounds in northern Europe. *Ardea* 103: 3–15.

Nilsson, L. & Haas, F. 2016. *Inventering av sjöfåglar och gäss i Sverige. Årsrapport för 2015/16*. Lunds Universitet. Oriole Birding, 2018, Tour report southern Cyprus, 26th March – 2nd April 2018, oriolebirding.com.

Ottosson, U. m.fl. 2012. *Fåglarna i Sverige – antal och förekomst*. Sveriges Ornitologiska Förening.

Shimmings, P. & Øien, I.J. 2015. *Bestandsestimater for norske bekkefugler*. Rapport 2-2015. Norsk Ornitologisk Forening.

Tk 2019: Rapport 10 från BirdLife Sveriges Taxonomikommitté (Tk), *Vår Fågelvärld* 2/2019.

Wassink, A. 2010. Status of East Siberian Wagtail *Motacilla (alba) ocularis* in Kazakhstan. *Sandgrouse* 32:39–40.

Bändelkorsnäbb *Loxia leucoptera*, hanne, Frösakull, HI, 7 februari 2018.

Turturduva *Streptopelia turtur*, Ottenby kungsgård, 29 april 2018.

FOTO: HANNU KIUTTU

Nya arter för landet

Rubinnäktergal

Calliope calliope

Skoghalls bruk, Värmland
26 oktober 2018

Fredagen 26 oktober 2018 befinner jag mig på min arbetsplats Stora Enso vid Skoghall i Värmland. Platsen ligger på en udde i norra delen av Vänern, några kilometer nordväst om Hammarö fågelstation.

Ett omfattande underhållsstopp på 14 dagar är över och jag funderar på att ta en tur med bil inne på området för att leta efter fåglar. Klockan är 13.40, och jag tänker att jag hinner ta en sväng före ”två-kaffet”. Åker förbi den gamla fyren i förhoppning att få se några gråsiskor eller, med lite tur, kanske vinterhämlingar. Men ingenting ses längs med strandlinjen, så jag fortsätter mot ett massavedsupplag som ibland kan hysa lite fågel, t.ex. svart rödstjärt.

På vägen dit passerar jag en sprängstensslänt som är bevuxen med diverse lövträd och buskar, och som ibland hyser lite rastande småfåglar. En liten tätting flyger upp från marken och sätter sig 3–4 meter upp i en björk på ca 20 meters håll. Av någon anledning får jag för mig att det kanske är en sävsparv (som är ovanlig i området). Jag tar upp handkikaren och finner fågeln, där den sitter med ryggen mot mig. Bakifrån ser den enhetligt brun ut. I nästa sekund vänder fågeln sig om och visar upp en liten röd haklapp, ett kraftigt vitt mustaschstreck och ett tydligt vitt ögonbrynstreck. Jag förstår omedelbart att det är en rubinnäktergal, dessutom en vacker hane. Jag känner hur nackhåren reser sig och jag skriker rakt ut i bilen ”Det är inte sant!”

Väl medveten om att rubinnäktergalen inte är

sedd i Sverige tidigare, lämnar jag den efter någon sekund och beger mig iväg för att hämta min kamera som ligger i bilen på parkeringen. Klockan är nu ca 13.50, och jag ringer en medarbetare som är fotointresserad och berättar vad som är på gång. Han kommer omedelbart och vi försöker fotografera fågeln som är mycket rörlig. Klockan 14.05 larmar jag ut fyndet och påpekar att det är begränsat tillträde på området. Fem minuter senare går ett nytt larm ut – nu med bild.

Därefter inleds förhandlingar med bolaget. Klockan 14.58 går ett nytt larm ut som meddelar att det verkar var helt omöjligt att få tillträde till området. I vaktkuren går diskussionerna heta. Per-

FOTO: THOMAS CARLSSON

Rubinnäktergal *Calliope calliope*, Skoghalls bruk, Vrm, 26 oktober 2018.

sonalen från företagets skydd och säkerhet är nu på plats för att diskutera möjligheter att ge skådare tillträde.

Förhandlingarna går bra, och det blir klart med tillträde fram till skymningen, men därefter är det stopp. Meddelandet sänds ut klockan 15.32, och första gruppen på omkring 15 personer kan gå in på området klockan 15.40. Rubinnäktergalen återfinns ganska snabbt och larmas åter ut klockan 16.02. Däremot kammar de två följande grupperna noll när det gällde rubinnäktergalen, men möjligen fick de se en brunsångare. Jag blev uppmärksam på denna sångare, men var sannolikt i trans och lyfte inte ens kikaren.

FOTO: LARS THORNBORG

FOTO: THOMAS CARLSSON

En ny art för landet kan dyka upp på det mest oväntade stället, som exempelvis denna slänt inne på Skoghalls bruks område söder om Karlstad. Infälld den enda grupp som fick se fågeln efter larmet samt själva föremålet.

Under kvällen blev det klart att Club 300, efter förhandlingar med bolaget, fått tillträde följande dag, som var en lördag. Under förmiddagen var drygt 60 personer inne på området och letade, men fågeln sågs inte.

Totalt fick 18 personer se rubinnäktergalen, varav 15 skådare och tre medarbetare på företaget. Av de personer som fick se fågeln var jag nog den som såg den kortast tid, men det gör inte så mycket. Bilden som jag har på näthinnan, när rubinnäktergalen vänder sig om uppe i björken och visar upp sig, kommer att finnas kvar glasklar så länge jag får ha sinnen i behåll.

Dan Norberg

Äntligen, skulle man kunna utbrista, finns ett väl dokumenterat förstafynd av rubinnäktergal i Sverige! Denna art har länge varit både efterlängtat och eftersökt, inte minst eftersom den påträffats i flera av våra grannländer. Till och med 2018 finns det bl.a. 15 fynd på Brittiska öarna, tre i Finland, två i Norge och vardera ett i Estland, Lettland, Danmark, Tyskland, Nederländerna och Färöarna. Rubinnäktergalen har ett vidsträckt häckningsområde som sträcker sig från Uralbergen och österut ända till nordligaste Japan och nordöstra Ryssland. Vinterkvarteren ligger i Sydostasien från östra Indien österut till Filippinerna och söderut till Thailand. (Red.)

Svart buskskvätta

Saxicola caprata

Björdal, Västergötland

8 november 2018

Torsdagen 8 november hade jag varit längs den s.k. Oxbanan i Månstad, som numera är asfalterad cykelbana, och loggat geocacher. Det var en gråmulen höstdag med disig luft och det började kurra i magen – dags att köra hemåt för lunch, då klockan var nästan 13. I Björdal skulle jag fortsatt rakt fram på grusvägen mot Länghem, men svängde

FOTO: INGVAR NILSSON

Svart buskskvätta *Saxicola caprata*, hanne, Björdal, Vg, 8 november 2018.

söderut. Aj, då – jag vände och då flög en fågel snett över vägen mot mig. Det var något märkligt med den och dess flygsätt och jag tänkte ungefär ”men vad var detta?”. Den satte sig på en stängselstolpe bakom mig. Typiskt nog fanns ingen bra kamera med i bilen, men jag gjorde telefonen klar, öppnade högerutrymmet och backade försiktigt ett tiotal meter. Minsann, där satt den. Jag tänkte att det kunde vara en felfärgad bofink. Det blev tre foton innan en bil tutade på mig och fågeln flög.

Jag har en kompis, Alf, som jag träffar varje tisdag, hans son heter Roger Eskilsson. På tisdagskvällen frågade jag Alf vad det var för fågel. ”Nej, det är nog ingen felfärgad bofink, det ser du på näb-

ben – du får skicka bilden till Roger”, sa Alf. Jag fick mobilnumret och skickade ett foto klockan 16.36. Blixtnabbt kom svaret: ”Det kan vara svart rödstjärt.” Klockan 16.49 fick jag ett nytt sms från Roger ”Spännande fågel”. Han ringde: ”Var var det och när?” Jag skickade koordinaterna och tidpunkt, men dessa fanns ju redan eftersom mobiltelefonen geotaggar foton. Klockan 16.58 fick jag ett sms som beskrev svart rödstjärt, men en dryg timme senare, 18.05, ringde Roger och sa att ”Detta kan vara något väldigt ovanligt. Har du fler foton?”. Klockan 18.12 skickade jag de två andra bilderna och några minuter därefter kom ett sms: ”Som det verkar är detta första fyndet av svart buskskvätta i Sverige!”

Ja, sedan blev det uppståndelse . . .

Jag skriver detta i september 2019 och har många gånger tänkt tillbaka på vad det var som gjorde mig uppmärksam på denna lilla fågel. Även om jag fotograferade fåglar under mina sena tonår 1968–70, är jag rätt usel på att känna igen fåglar förutom de som visar sig utanför köksfönstret på vintern. Efter som jag sedan 15 år sysslar med modellflyg (friflyg – det klassiska där modellen rätt trimmad fångar termik lika fint som vråkarna), är öppen mark, typ beteshagar med små grusvägar, en typisk miljö där jag går för att leta rätt på modellflygplanet när det landat. Buskskvättan är ju en nyfiken fågel som brukar flyga från staketstolpe till staketstolpe för att titta på mig på ett visst avstånd. Var det flygsättet som gjorde att jag stannade och fick några halvsuddiga foton? Jag förknippar buskskvättan med högsommar och flyttfågel, men denna gång var det november och litet ruggigt? Men nej, jag har inte kommit på varför jag reagerade som jag gjorde . . . och tänk om jag hade skickat fotot till Alf direkt så han kunnat frågat Roger . . .

Epilog: Jag satte genast igång att söka en liten, lätt kamera med bra zoom och bildstabilisering samt GPS. Den finns alltid i bilen och inte sällan i fickan när jag är ute och flyger, plockar svamp eller ”letar plast” som vi geocachare säger . . .

Ingvar Nilsson, Brämhult

Denna observation var minst sagt oväntad eftersom det tidigare enbart finns två fynd i norra Europa (Finland 2010 och 2017). Arten häckar som närmast i Turkmenistan och Uzbekistan i Centralasien och därifrån vidare mot sydost i södra Asien. Populationerna i de västra delarna av utbredningsområdet är flyttfåglar, med vinterkvarter på i huvudsak indiska subkontinenten, medan övriga populationer är stannfåglar. (*Red.*)

Rödtrast

Turdus naumanni

Patamalm, Småland
11–14 november 2018

”Oddsens att bli mångmiljonär på spel är betydligt lägre än detta!”

Denna berättelse handlar om hur det kan gå till när en osannolik högoddsare dimper ner utanför ditt köksfönster!

Den 11 november 2018 hade vi en middag med

och pekade speciellt på en som stack ut med sitt avvikande utseende. ”Jag ser att det är trastar men just den känner jag inte igen”, sa hon. Det gjorde inte jag heller. Den kändes som en möjlig ung rödvingetrast. Jag googlade foton på unga rödvingetrastar, men det stämde inte. Mörkret började lägga sig och jag kunde inte släppa fågeln, utan skrev till min skådarkollega Åke Nilsson om råd. Dagen efter kom han hem till mig och vi letade efter trasten utan att hitta den. Vi hörde några rödvingetrastar, så det var kanske ändå var en sådan jag hade sett.

Men så kom 13 november, då den okända trasten åter dök upp på morgonkvisten utanför mitt köksfönster. Denna gång lyckades jag ta många foton

FOTO: LARS G. PETERSSON

Rödtrast *Turdus naumanni*, 1K honfärgad, Patamalm, Sm, 13 november 2018.

döttrarna hemma då de firade Fars dag. En helt vanlig och trevlig social dag som blev startskottet till något osannolikt för vilken fågel-skådare som helst! Vi skulle just sätta oss till bords för att äta när jag tittade ut genom köksfönstret och såg några björktrastar och ett par koltrastar äta av fallfrukten under päronträdet som hade producerat rekordmånga päron detta år. Ett par dagar tidigare hade min hustru sagt att hon tänkte räfsa ihop eftersom det såg lite skräpigt ut med all fallfrukt, men som tur var väntade hon. Frukten fick ligga kvar resten av hösten! Många är tacksamma för det beslutet!

Jag frågade min ena dotter Petronella, som är ganska duktig på fåglar, vad hon såg för fåglar vid trädet

med hjälp av min mobiltelefon och min gamla sovjetiska handkikare. De flesta fotona blev bedrövliga, men ett par blev hyfsade och var ganska tydliga. Jag lade ut fotona i en sms-grupp och fick snabbt respons och gratulationer om att det var en tajgatrast alternativt rödhalsad trast. Fotona skickades samtidigt till min skådarvän Martin Fransson, som i sin tur vidarebefordrade dem till Peter Berglin. Han kunde inte heller artbestämma den, men hoppade direkt in i sin bil och åkte de ca 20 milen från Jönköping till Patamalm. Jag lade ut fotona i en Bandgrupp, vilket innebar att de spreds blixtnsabbt till andra skådare. Min mobil började ringa och de första skådarna var redan på väg. Efter en stund ring-

de en exalterad Magnus Hellström upp mig då han hunnit till Ölandsbron efter att ha kastat sig in i sin bil från Ottenby. Efter en kort diskussion berättade han att allt tyder på att det är Sveriges första rödtrast. Jag berättade om ett par detaljer i fågelns dräkt som inte var tydliga på fotona, t.ex. att dess stjärtpennor drog lite åt det orangefärgade hållet, vilket gjorde det än mer troligt att det var en rödtrast.

Efter en stund dök skådare upp från olika håll utanför min trädgård. Jag bjöd in dem i köket där det blev tyst. Jag förstod att de tittade för långt bort i min trädgård där de stod i mitt kök. ”Den står nere vid trädets fot”, dvs. ca sju meter från fönstret,

FOTO: PETER BERGLIN

Rödtrast *Turdus naumanni*, Patamalm, Sm, 13 november 2018.

fick jag förtydliga. Kameror och kikare drogs upp och skådarpulsen höjdes betydligt hos alla. Snabbt konstaterades att det var en rödtrast, men för säkerhets skull behövdes det kollas upp om det fanns inslag av andra arter. Allt tydde på att den inte var en hybrid.

Fågeln larmades ut och mängder av skådare kom från hela Sverige, och även ett par andra länder, under de närmaste två dagarna. Jag kommer väl ihåg soluppgången 14 november då jag tittade ut genom mitt fönster och såg ca 200 skuggor med kikare och kameror stående på åkern bredvid mitt hus. De hade åkt under natten till Patamalm för att lyckas få se trasten i det tidiga morgonljuset. Någon gjor-

de en beräkning att det just då var uppåt 1 000 personer i byn. De flesta var skådare, men en del ville bara komma och se ”spektaklet”!

Lokalradion var på plats två dagar i rad och även Smålandsnytt gjorde reportage som sedan sändes i SVT:s program Landet Runt. Många tidningar hörde av sig till mig och det rapporterades även via TT till andra media. Jag själv blev lokalkändis, men en ny erfarenhet jag inte räknat med är den uppmärksamhet jag fått från skådare sedan dess. Veldig många har kommit fram och hälsat på mig och tackat för att jag hittade rödtrasten i min trädgård. Själv är jag bara oerhört lycklig över att den landade och tog för sig av päronen hemma hos mig.

Tydligt har jag ett utmärkt läge för bra fågelobservationer från min trädgård i byn Patamalm på småländska ostkusten. Belägen nära havet och med blandskog och åkrar inpå knuten och med en trädgård som uppskattas av allehanda arter. Min tomt- och bylista innehåller en ansenlig mängd arter. Här kommer ett axplock: blåkråka, biätare, vit stork, ägretthäger, brun glada, berguv, kungsörn, pilgrimsfalk, stenfalk, småfläckig sumphöna, varfågel, tallbit, gulhämpling, någon form av rödsångare (dvs. rödstrupig-, rost- eller moltonisångare) med flera. Men inget slår rödtrasten!

Vad är då oddsen att som fågelskådare få se en helt ny art för Sverige? De är stora. Vad är då oddsen för en skådare att hitta en ny art för landet utanför sitt köksföster? Antagligen astronomiskt stora!

Bobbo Karlsson

Denna trast ansågs tidigare vara en underart av bruntrast och gick då under benämningen ”Nau-mans trast”. Den är inte tidigare påträffad i Sverige men väl i flera av våra grannländer. Bland annat finns fem fynd från Norge, fyra från Finland, två vardera från Storbritannien och Danmark samt ett från Estland. Arten häckar i tajgan i östra Sibirien, från Jenisej-floden i väster nästan ända fram till Ochotska havet i öster. Övervintringsområdet återfinns i huvudsak i östra Kina med begränsade mängder i sydöstligaste Ryssland (runt Vladivos-tok), i Nordkorea och på Taiwan. (Red.)